

Talousarvio 2024

Taloussuunnitelma 2024–2026

Sipoon kunta

Kunnanhallitus 9-10.10.2023

Sisällys

1 YLEISPERUSTELUT	5
1.1 Kunnanjohtajan katsaus	5
1.2 Strategiset tavoitteet ja niiden toteuttaminen	6
1.2.1 Valtuustokauden keskeiset tavoitteet ja mittarit.....	6
1.2.2 Konserniyhteisöille asetetut sitovat tavoitteet.....	8
1.3 Sipoon kunnan organisaatio	9
1.4 Toimintaympäristö	10
1.4.1 Väestö	10
1.4.2 Väestönkehitys.....	10
1.4.3 Sipoon väestösuunnite ja ennuste 2024–2031.....	13
1.4.4 Rakentaminen.....	17
1.4.5 Yhdyskuntarakenteen ja rakennetun ympäristön kehitys	18
1.4.6 Työllisyys.....	19
1.4.7 Kuntatalous sote-uudistuksen jälkeen	20
1.4.8 TE-uudistuksen vaikutukset kuntien talouteen ja rahoitukseen.....	21
1.4.9 Valtion talousarvioesitys 2024 (VM 28.8.2023)	21
1.5 Taloudelliset lähtökohdat	22
1.5.1 Talouden kehitysnäkymät ja kunnallistalous	22
1.5.2 Sipoon kunnan talous	25
1.6 Riskienhallinta	26
1.7 Henkilöstö.....	27
2 TALOUSARVIO 2024 TALOUSSUUNNITELMA 2024–2026.....	30
2.1 Tuloperusteet	30
2.1.1 Toimintatuotot	30
2.1.2 Verotulot.....	30
2.1.3 Valtionosuudet	33
2.1.4 Toimintatuotot ja verorahoitus yhteensä	35
2.2 Menoperusteet.....	36
2.2.1 Peruskunnan talousarvion määrärahojen ja tuloarvioiden yhteenveto	37
2.3 Talousarvion rakenne ja sitovuus	38
2.3.1 Talousarvion rakenne	38

2.3.2 Talousarvion ja taloussuunnitelman sitovuus	38
2.3.3 Tilivelvollisuus.....	41
2.3.4 Toiminnallisen ja taloudellisen tuloksen seuranta	42
3 KÄYTTÖTALOUSOSA 2024–2026.....	44
3.1 Keskusvaalilautakunta.....	44
3.2 Tarkastuslautakunta	44
3.3 Kunnanhallitus.....	45
3.4 Varhaiskasvatus	49
3.5 Koulutuksen toimiala	53
3.6 Arki ja vapaa-aika.....	59
3.7 Yhdyskunta ja ympäristö	72
3.8 Kohderahoitteisten tehtävien käyttötalous.....	91
3.9 Käyttötalous toimielimittäin, yhteenveto	93
3.10 Sisäiset erät	94
4 SIPOON VESI	95
4.1 Tuloslaskelma.....	95
4.2 Investoinnit	95
4.3 Rahoituslaskelma.....	96
5 TULOSLASKELMAOSA.....	97
5.1 Tuloslaskelma, kunta ilman Sipoon Vesi -liikelaitosta.....	98
5.2 Tuloslaskelma Sipoon kunta ja Sipoon Vesi.....	100
5.3 Sipoon Veden vaikutus tilikauden tuloksen muodostumiseen.....	101
6 INVESTOINTIOSA	102
6.1 Investoinnit.....	103
6.1.2 Investoinnit, muut toimialat.....	128
6.2 Sipoon Veden investoinnit	129
7 RAHOITUSOSA.....	134
7.1 Rahoituslaskelma, Sipoon kunta	135
7.2 Rahoituslaskelma, Sipoon kunta ja Sipoon Vesi	136
7.3 Kunnan lainakanta ja lainakanta/asukas	137

---

8 SIPOON KUNTAKONSERNI.....	138
8.1 Sipoon kuntakonsernin rakenne	138
8.2 Sipoon kunnan osakonserni.....	138
8.3 Asunto Oy Sipoon Tiltalti – Bostads Ab Sibbo Gransångaren.....	138
8.4 Oy Sipoon Jäähalli – Sibbo Ishall Ab	139
8.5 Keskinäinen kiinteistöosaakeyhtiö Sipoon Jussaksentie 14	139
8.6 Keskinäinen kiinteistöosaakeyhtiö Sipoon Jussaksentie 18.....	140
9 LIITE: Sipoon Vesi -liikelaitoksen talousarvio vuodelle 2024.....	141

---

1 YLEISPERUSTELUT

1.1 Kunnanjohtajan katsaus

Budjettivuosi 2024 on toinen vuosi hyvinvointialueuudistuksen jälkeen, jossa sosiaali- ja terveystoimi siirrettiin Itä-Uudenmaan hyvinvointialueelle. Tämän siirron johdosta kuntaorganisaatio pieneni noin 400 henkilöllä (noin 30 %) ja 70 miljoonalla Eurolla (runsaat 40 %). Kunnan tuloveroista valtio otti 12,64 %, mikä on suunnilleen kaksi kolmasosaa vuoden 2022 tuloverosta, joka oli 19,25 %. Myös noin kolmasosa Sipoon yhteisöverotuloista siirtyi valtion kautta hyvinvointialueen rahoittamiseen.

Tämä uudistus johti myös siihen, että Sipoon kuntaorganisaatiota oli syytä tarkastella. 1.5.2023 lähtien Sipoon kunnassa on 5 toimialaa – arki ja vapaa-aika, konsernipalvelut, koulutus, varhaiskasvatus sekä yhdyskunta ja ympäristö. Tätä ennen kuntaorganisaatio koostui Sivistysosastosta, Teknisestä osastosta, Kehitys- ja kaavoituskeskuksesta ja Talous- ja hallintokeskuksesta. Tämä on ensimmäinen talousarvio, joka rakentuu uuden organisaation mukaisesti.

Työ- ja elinkeinotoiminnan kansallinen muutoshanke TE24 tuo tämän toiminnan kunnallistamisen per 1.1.2025. Koska Sipoon kunta on liian pieni järjestämään näitä palveluja itsenäisesti, meidän pitää liittyä perustettavaan TE-alueeseen, jonka neuvottelut valmistuvat syksyllä 2023. Alueellinen TE-valmistelu tulee työllistämään organisaatiotamme budjettivuonna.

TE-uudistusta lukuun ottamatta tämä talousarviovuosi voidaan toivottavasti nähdä uutta organisaatiota vakiinnuttavana vuotena, jossa uudet toimialat voivat kehittää toimintaansa ja yhteistyö kunnan ja hyvinvointialueen välillä löytää sopivan tasapainon.

Ulkoiset epävarmuustekijät vaikeuttavat valitettavasti huomattavasti tämän talousarvion laadintaa. Näitä ovat Venäjän käynnistämä hyökkäyssota Ukrainaa vastaan, korkea inflaatio, korkeat lainakorot ja energiahinnan kehitys. Myös hyvinvointialueiden rahoituskriisi saattaa heijastua kielteisesti kuntatalouteen. Kuntien valtionosuusien määrittely on mm näistä syistä johtuen myöhässä syksyllä 2023.

Huolta nostavat tosin suunnitteluvuosien tulosennusteet ja tuloskehitys. Kunta on vuonna 2022 tilannut sekä Inspiralta että FCG:ltä analyysin Sipoon kuntatalouden kehityksestä, ja ne osoittavat 1–2 miljoonan Euron heikentymistä vuosittain. FCG:n selvitys osoittaa tämän lisäksi, että valtionosuusjärjestelmän rakenteesta johtuen eritoten lapsiperheet heikentävät kunnan taloutta, mikä on nurinkurista huomioiden lapsiperheiden halukkuuden muuttua kuntaamme. Hallitus on luvannut tarkastella valtionosuusjärjestelmää vuonna 2024, mutta koska kyseessä on kansantaloudellisesti ”nollasummamelistä”, niin suuria korjausliikkeitä tuskin nähdään.

Sipoo on kuulunut lähivuodet Suomen prosentuaalisesti nopeimmin kasvavien kuntien joukkoon. Meneillään oleva rakentamisen voimakas matalasuhdanne on hiljentänyt eritoten osakeyhtiömuotoisen uustuotannon ja tämä jatkunee talousarviovuoden aikana. MDI:n syyskuussa 2023 julkaisemassa väestöennusteessa vuodelle 2040, Sipoo on Suomen prosentuaalisesti nopeimmin kasvava kunta ja luvut vastaavat hyvin omaa väestösuunnitettamme. Koska väestö Sipoossa niin kuin Suomessakin vanhenee, nämä ennusteet eivät valitettavasti näytä lähivuosille lapsimäärän merkittävää kasvua Sipoossakaan. Meidän pitääkin tarkasti miettiä palveluinvestointiensä tarpeellisuutta ja ajoitusta samalla pitäen huolta monimuotoisesta asumisen kehityksestä. Samaisen MDI:n uusimmassa elinvoimabarometrissä (17 kriteeriä) Sipoo säilytti toiseksi parhaan kunnan sijoituksen, joten meillä on parhaat edellytykset pärjätä tulevaisuudessakin.

Tarvitsemme jokaisen hyvää työpanosta tässä muutoksen jatkumossa, jotta sipoolaisilla olisi hyvät peruspalvelut myös tulevaisuudessa elinvoimaisessa ja taloudellisesti vakaassa kunnassa.

Mikael Grannas, Kunnanjohtaja

1.2 Strategiset tavoitteet ja niiden toteuttaminen

Sipoon kunnan strategiassa vuosille 2022–2025 on asetettu

1. Strategian perusedellytyksiksi
  - a) Asukkaiden hyvinvointi ja turvallisuus
  - b) Kunta kehittyy kestävästi
  - c) Talous on tasapainossa
2. Painopisteiksi
  - a) Asuminen
  - b) Elinvoima
  - c) Liikkuminen
  - d) Sivistys
3. Keinoiksi
  - a) Henkilöstö
  - b) Hyvä hallinto
  - c) Kumppanuudet

1.2.1 Valtuustokauden keskeiset tavoitteet ja mittarit

Tavoite valtuustokaudelle	Mittari
Parannetaan nuortemme hyvinvointia	TEA-mittarin tulosten nousu Suomen ensimmäiseen neljännekseen
Kumppanuuksien avulla vähennetään rikollisuutta ja parannetaan asukkaiden turvallisuutta	Rikostilastot, Itä-Uudenmaan turvallisuusryhmän kyselyn tulokset ja kouluterveyskyselyn tulokset
Laaditaan kestävän kehityksen laajempi kokonaiskuva ja tiekartta kohti kestävämpää Sipoota	Kokonaiskuva luotu ja tiekartan ensimmäiset tavoitteet toteutettu
Rakennetaan huomisen Sipoolle tasapainoinen käyttötalous ilman tuloveronkorotuksia	Kunnallisvero säilyy 2023 tasolla ja velkaantumisen pysähtyy
Vuotuinen keskimääräinen väestökasvutavoite noin 500 henkilöä. Asuntorakentamisesta puolet toteutetaan pientaloissa	Väestökasvu/vuosi ja asuntojen kappalemäärä pientaloissa suhteessa kerrostaloihin
Sipoon yritysten ja erityisesti palveluyritysten määrää on kasvatettu ja monipuolistettu maanomistuksen, kaavoituksen ja markkinoinnin avulla	Yritysten ja palveluyritysten nettolukumäärä kunnassa kasvaa
Päätös Kerava-Nikkilä henkilöjunaliikenteen käynnistymisestä	Väylävirasto tehnyt päätöksen käynnistämisestä
Päätös kävely- ja pyöräilyväylän rakentamiseksi Nikkilän ja Söderkullan välille	Asia on viety MAL-sopimuksen investointeihin
Lasten ja nuorten oppimistulokset valtakunnan ensimmäisessä neljänneksessä	Pisa tulokset ja lukioiden ylioppilaskirjoitukset. Lisäksi käytetään muita oppimistuloksia osoittavia mittareita kuten Lukuseula
Osaamista ja johtamista kehitetään suunnitelmallisesti	Henkilöstön osaamisen kehittämissuunnitelma, jonka osana johtamisen kehittämissuunnitelma on tehty ja toimenpiteet toteutettu suunnitelmallisesti
Rakennamme mahdollisuuden asioida kaikissa palveluissa digitaalisesti	Kaikki palvelut ovat saatavilla myös digitaalisina
Toimitaan ja kehitetään toimintaa omistajapoliittisten linjausten mukaisesti	Laaditaan strategiaan perustuva edunvalvontasuunnitelma ja toteutetaan sitä menestyksekkäästi, suunnitelma laadittu

Strategian muiden tunnistettujen tavoitteiden toteutumisesta raportoidaan kaksi kertaa valtuustokaudessa

Muut tunnistetut tavoitteet:

- Edesauttaa Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen onnistunutta käynnistymistä ja yhdyspintojen saumatonta toimivuutta
- Sipoo luopuu fossiilisen polttoaineen käytöstä omistamissaan toimitiloissa viimeistään vuoteen 2030 mennessä
- Varmistaa kestävä taloudellisen kasvun edellytykset velkaantumisen pysäyttämiseksi kaikin käytettävien keinoin, esimerkiksi houkutellaan uusia veronmaksajia ja yrityksiä kuntaan
- Kaavoituksellinen tavoite 800 asukasta kaavavarannon kasvattamiseksi
- Monimuotoisen asumisen kaavavarannon kasvattaminen noin kahteen vuoteen sekä Nikkilässä että Söderkullassa (esim. pientalot ja kerrostalot)
- Vuorovaikutteinen kaavarunko Nikkilään ja Söderkullaan
- Kunnan maanomistusta parannetaan strategisesti tärkeillä alueilla
- Myönteinen lupakäytäntö perustuen nykyisten yleiskaavojen mitoittamiseen, joka myös kasvattaa kylien ja haja-asutusalueiden asukasmäärää.
- Yleiskaavan päivitys koko kunnan elinvoiman kasvattamiseksi
- Boxin yritysalueelle on saatu sijoittumaan yrityksiä
- Bastukärr 2 -alueen kaavoitus saatu käynnistymään
- Työllisyyspalvelut pystytään rakentamaan seudullisesti paremmin toimiviksi, joko valtion uudistuksen kautta tai seudullisen yhteistyön kautta. Myös yhteydet yritys-elämään saadaan tiiviimmiksi.
- Matkailusuunnitelman laadinta saariston ja Sipoonkorven sekä metsäbrändiin liittyvien matkailupalveluiden kehittämiseksi yhdessä kumppaniverkoston kanssa.
- Sipoon yhteinen viestintäsuunnitelma markkinointiin.
- Bussipysäkki ja liityntäpysäköinti Söderkullaan moottoritien varteen
- Pysäköinnin kehittäminen huomioiden huoneistomäärät, sähköistyminen ja liityntäpysäköinti
- Torjutaan pääkaupunkiseudun tiemaksujen käyttöönotto
- KeNi-radalla on aloitettu henkilöjuna liikenne rajoitetusti ilman lisäinvestointeja rataa
- Sisäisen liikenteen kehittämiseen etsitään uusia ratkaisuja
- Laaditaan palveluverkkosuunnitelma ja määritellään puuttuvat tilaratkaisut väestösuunnitteen mukaisesti
- Asukaslähtöisten digitaalisten palvelujen jatkuva kehittäminen sekä palvelujen laadun että kustannustehokkuuden lisäämiseksi
- Sivistystoimen ja hyvinvointialueen yhteistyön määrittely ja sujuvoittaminen
- Koulunkäynnin ja harrastustoiminnan yhteiskehittäminen sujuvan arjen mahdollistamiseksi
- Lisätään Sipoon korkeatasoisten palveluiden tunnettuutta erityisesti lapsiperheille
- Kuntalaisten vapaa-ajan, liikunnan- ja kulttuuripalveluiden käyttäjämäärien lisääntyminen
- Tunnistetaan huomisen kuntaan tarvittavat kyvykkyydet
- Parannetaan henkilöstötyytyväisyyttä hyvinvointikyselyiden tulosten perusteella (esim. KEVA kysely)
- Työnantajamielikuvaa kehitetään sisäisin ja ulkoisin toimin (henkilöstö vaihtuvuus ja suositteluaste)
- Edistetään henkilökunnan mahdollisuuksia vaikuttaa ja parantaa työyhteisöä.
- Varmistetaan digitaalisten palveluiden sujuvuus ja ajantasaisuus
- Keskitetyn asiakaspalvelun malli, jossa joku vastaa aina ja asiakas saa apua
- Varmistetaan toimiva hyvä hallinto ja viestintä huomisen Sipoossa (tiedonhallintamalli)

-
- Lisätään asiakastyytyväisyysmittaus ja palvelulupaukset kaikkiin digitaalisiin palveluihin
  - Edistetään toimialojen välistä vuorovaikutusta
  - Onnistutaan hyvinvointialueen perustamiseen liittyvissä muutoksissa ja yhteistyön luomisessa

1.2.2 Konserniyhteisöille asetetut sitovat tavoitteet

Kuntalain 110 §:n 1 momentin mukaan valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Kuntalain 110 §:n 2 momentin mukaan talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet.

Kuntalain taloutta koskevia säännöksiä muutettiin 1.5.2015 voimaan tullessa uudessa kuntalaissa. Konserninäkökulmaa on korostettu kunnan toiminnan ja talouden suunnittelussa ja raportoinnissa. Säännösmuutoksilla on pyritty korostamaan kunnan vastuunkantoa ja turvaamaan toiminnan taloudellinen kestävyys pitkällä aikavälillä. Konserninäkökulmaa korostetaan sillä, että talousarviossa on huomioitava kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet entistä selkeämmin. Tarkoituksena on, että talousarviossa ja -suunnitelmassa esitettäisiin omana kokonaisuutenaan kuntakonsernin kannalta olennaisia tulevia tapahtumia.

Vuoden 2024 talousarviossa asetetaan valtuustoon nähden sitovat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet kunnan tytäryhteisöille. Asetetuilla tavoitteilla pyritään tukemaan kunnan strategisten tavoitteiden toteuttamista ja niillä pyritään vaikuttamaan konsernin talouden tasapainoon, konsernin tuottamien palveluiden laatuun ja palvelutuotannon tehokkuuteen sekä konsernin omaisuuden arvon säilymiseen. Tavoitteet on esitetty luvussa 8.

Tytäryhteisöt ovat velvollisia raportoimaan tavoitteiden toteutumisesta sekä toiminnastaan ja taloudestaan osavuosisikatsausten ja tilinpäätöksen yhteydessä. Tarkastuslautakunta ja kunnan tilintarkastajat arvioivat tavoitteiden toteuttamista kuntalain edellyttämällä tavalla.

1.3 Sipoon kunnan organisaatio

Sipoon kunnan
henkilöstöorganisaatio
1.5.2023

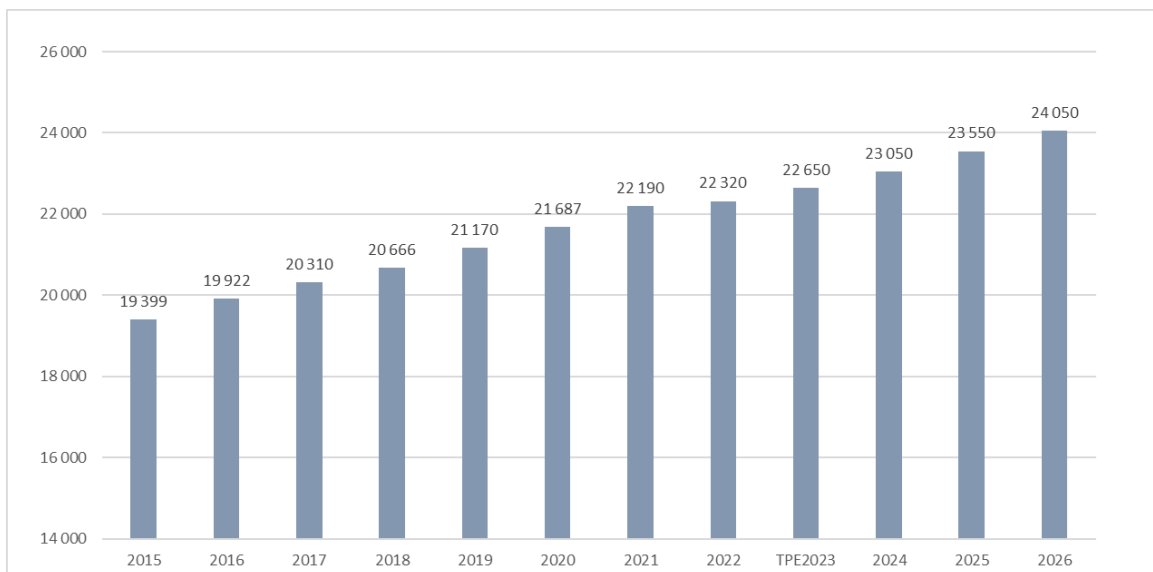

1.4 Toimintaympäristö

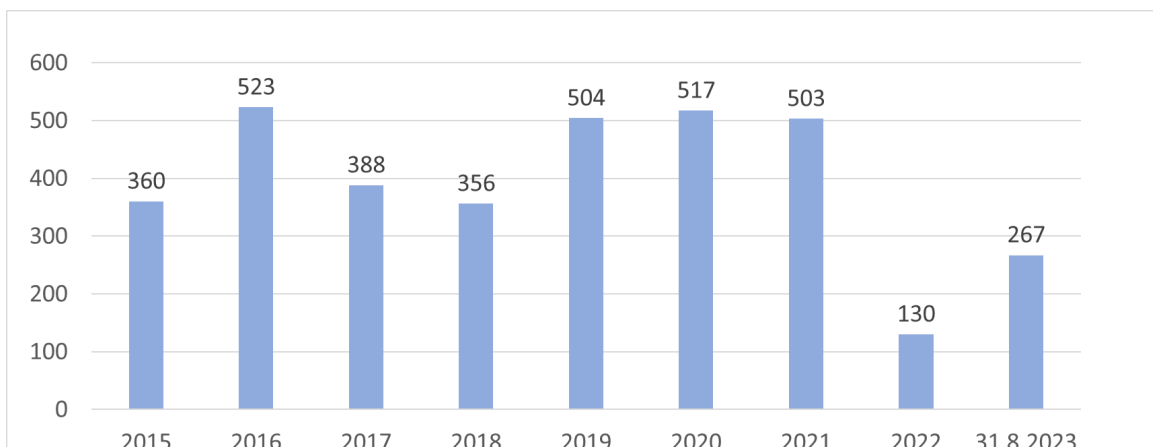
1.4.1 Väestö

Sipoon strategia 2022–2025 linjaa muutoksia yhdyskuntakehittämiseen. Se perustuu kunnan vahvaan kasvuun, noin 500 henkilön vuosittaiseen väestönkasvutavoitteen. Vuoden 2024 talousarvion operatiivisena vuosittaisena väestönkasvuna on alla olevassa taulukossa käytetty 400 asukasta. Vuosina 2025–2026 kasvulukuna 500 vuosittain.

Sipoon vuotuinen väestönkasvu 2015–2026

Väestönmuutokset (väestönkasvu vuositason kpl)

1.4.2 Väestönkehitys

Tilastokeskuksen ennakkotietojen mukaan Suomen väkiluku oli elokuun lopussa 5 587 841. Maamme väkiluku kasvoi tammi–elokuun aikana 23 871 hengellä. Väestönkasvua ylläpiti muuttovoitto ulkomailta, sillä maahanmuuttoa oli 33 655 enemmän kuin maastamuuttoa. Syntyneitä oli 9 735 vähemmän kuin kuolleita. Kuntien välisiä muuttoa kertyi tammi–elokuun aikana 187 588. Edellisen vuoden vastaavaan

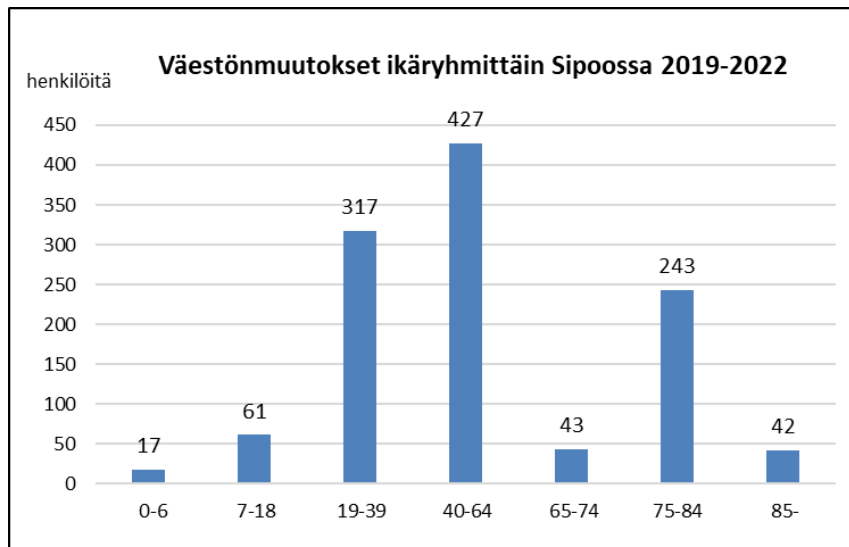
ajanjaksoon verrattuna kuntien väliset muutot vähenivät 14 640 muutolla vuoden 2023 kuntajaon mukaan.

Vuonna 2022 koko Suomen väkiluku kasvoi noin 0,3 %. Uudellamaalla kasvu oli 1,1 % ja Sipoossa 0,6 %. Uudenmaan maakunnan väestönkasvusta huolimatta väki vähenee useissa uusmaalaisissa kunnissa. Työikäisten osuus ei muuttunut, alle työikäisten (0–14 v.) väheni ja eläkeikäisten (65–) kasvoi.

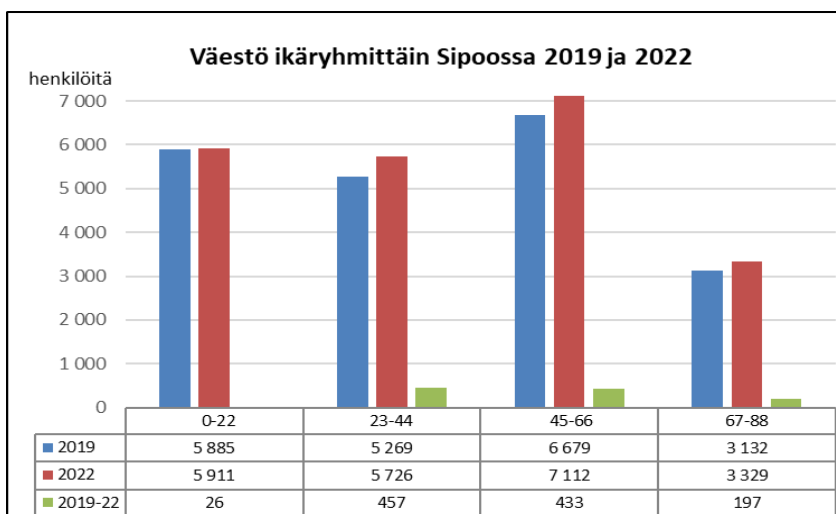
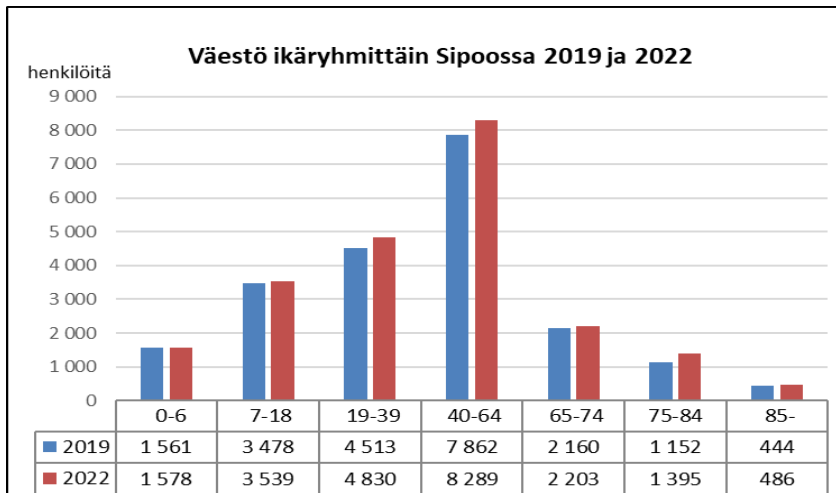
Vuoden 2022 lopussa väestöllinen huoltosuhde eli alle 15-vuotiaiden ja 65 vuotta täyttäneiden määrä sataa 15–64-vuotiasta (työikäistä) kohti oli 62,4 koko maassa ja Sipoossa 55,8. Nämä luvut eivät muuttuneet.

Sipoon väestönkasvu on keskittynyt lähinnä Nikkilään ja Söderkullaan.

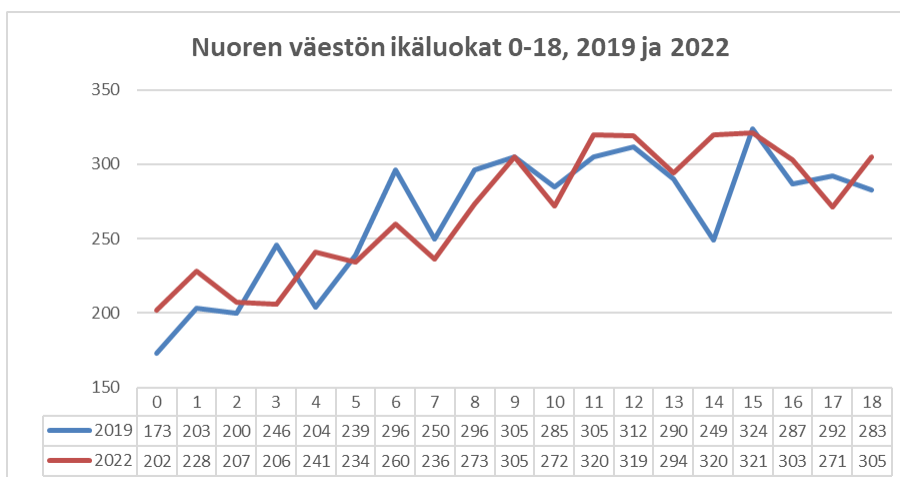
Sipoon väestönkehitys osa-alueittain 2019-2022	
	henkilöitä
Pohjois-Paippinen, Etelä-Paippinen, Linnanpelto	36
Talma, Martinkylä	-56
Nikkilä	397
Myyras, Kirkonkylä, Hindsby	-12
Gesterby, Savijärvi, Ollkärr, Herrala	52
Immersby, Massby, Majvik, Västerskog, Hitå	90
Söderkulla	562
Eriksnäs	-5
Box, Hangelby, Träskby, Spjutsund	75
Saaristo	-9
Jakamattomat arvot	20
Sipoo	1 150

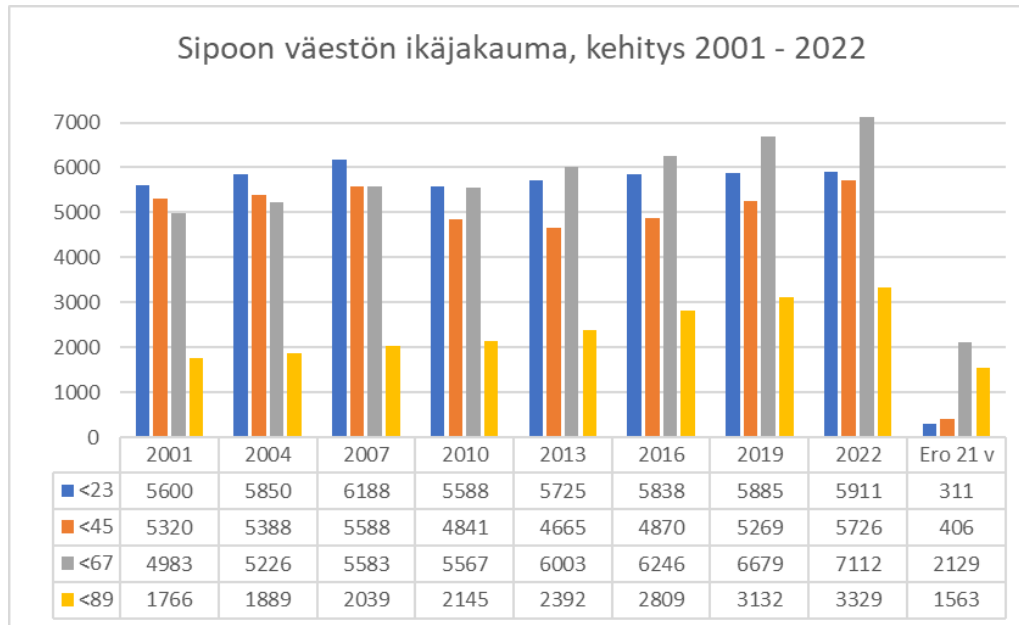
Vuoden 2022 lopussa 0–6-vuotiaiden osuus oli 7 prosenttia, 7–18-vuotiaiden osuus 16 prosenttia, 19–39-vuotiaiden osuus 22 prosenttia, 40–64-vuotiaiden osuus 37 prosenttia, 65–74-vuotiaiden osuus 10 prosenttia, 75–84-vuotiaiden osuus 6 prosenttia ja 85 vuotta täyttäneiden osuus 2 prosenttia.

Jos jakaa ikäryhmät aavistuksen poikkeavalla tavalla, huomaa mahdollisesti eri asioita. Ryhmä 0–22-vuotiaat on jo kauan pysynyt paikallaan, kuten Suomessa yleisesti. Kaikista eniten on kasvanut 23–44-vuotiaiden ryhmä, seurattuna 45–66-vuotiaiden ryhmällä. Sipooseen muuttaa enimmäkseen työikäistä väestöä, jotka ovat myös keskimäärin hyvin työllistyneitä. Mutta miten 0–22 ikäluokka on vielä säilynyt isompana kun 23–44? Syntyvyys Sipoossa on noin 200 lapsen luokkaa, mutta kuntaan muuttavien perheiden mukana tulee etenkin 4. ikävuodesta eteenpäin 9. ikävuoteen joka vuosiryhmään noin 6–7 prosenttia lisää lapsia. Kasvuvauhti ryhmässä 23–44 on 9 prosenttia ja sitä vanhemmissa ryhmissä 6 prosenttia. Yli 88-vuotiaita on yhteensä noin 1 prosentti väestöstä.

Edelleen 22 vuoden ikäryhmäjaolla tarkastellen, huomataan että Östersundomin luovutuksen jälkeen on ollut vaikeampaa saada nuorin ikäryhmä kasvamaan. Kaikista eniten hävinnyt ikäryhmä, 23–44, menetti alussa vieläkin enemmän, 923 hlöä vastaan 600, mutta on toipunut kuntaan muuton takia paremmin. Tulevaisuuden huoltosuhteen kannalta olisi edelleen tarjottava lapsiperheille soveltuvia asumismuotoja enemmän. Vuoden 2001 jälkeen, 21 vuodessa, 45–66-vuotiaiden ryhmä on kasvanut noin 7 kertaa nopeammin, ja yli 66-vuotiaat 5 kertaa enemmän. Senioriryhmän koko on melkein tupla, + 89 %.

1.4.3 Sipoon väestösuunnite ja ennuste 2024–2031

Taustaa

Väestösuunnitteet ovat kuntakohtaisesti laadittuja arvioita väestön kehityksestä ja perustuvat päätettyihin tai suunniteltuihin yhteiskuntapolitiittisiin toimintalinjoihin. Väestösuunnite sisältää siten kunnan kehityksen ja kasvun tahtotilaa sekä näiden saavuttamiseen tähtäviä aktiivisia toimia.

Väestönkasvun ennakoiminen on tärkeää, jotta kunnan toimintaa ja investointeja voidaan suunnitella, ohjelmoida ja kehittää suunnitelmallisesti ja kustannustehokkaasti. Väestösuunnitteiden tulee olla tarkastelukulman asettamien lähtökohtien valossa riittävän tarkkoja ja oikeansuuntaisia, jotta ne vastaavat mahdollisimman hyvin kunnan eri toimialojen suunnittelun tarpeisiin. Keskeistä väestösuunnitteen laadinnassa ja käytössä on, että yhdet samat luvut ohjaavat koko kunnan toimintaa ja siten kaikki kunnan toimialat suunnittelevat toimintaansa hyödyntäen talousarvion osana hyväksyttävää väestösuunnitetta.

Väestösuunnitetta tarkasteltaessa on muistettava, että mitä pidemmälle ennustetaan, sitä pienempi ennustettavuus on. Pidemmän ajan luvut sisältävät enemmän epävarmuuksia ja oletuksia mm. kaavojen etenemisen, kaava-alueiden infran toteutuksen, tonttien myynnin toteutumisen sekä asuntojen valmistumisen osalta.

Keväällä 2023 tapahtuneen Sipoon kunnan organisaatiomuutoksen sekä henkilöstövaihdosten johdosta väestösuunnitetta ja rakentamisennustetta ei ole voitu päivittää vuonna 2023.

Talousarvion taustaksi on siten poimittu vuonna 2022 laadittu vuodet 2022–2031 kattava

---

väestösuunnite. Vuosien 2022–2031 väestösuunnitteen pohjana on yhteistyössä tekniikka- ja ympäristöosaston sekä kehitys- ja kaavoituskeskuksen kanssa laadittu rakentamisennuste. Sipoon kehityksen noudatettua jo pitkään hyvin ennakoitavaa polkua, on 2022–2031 väestösuunnitteen arvioitu olevan luotettavuudeltaan riittävä huomioiden talousarvion käyttötarkoitus ja päivitystiheys.

Väestönkasvun ennakoidaan jatkuvan keskimäärin noin 500–600 uuden asukkaan vuosivauhdilla vuoteen 2031. On kuitenkin mahdollista, että vallitsevan markkinatilanteen vuoksi asuntoja valmistuu seuraavien vuoden–kahden aikana odotettua vähemmän. Sipoon alueella asuntotarve ei kuitenkaan ole vähentynyt. Lisäksi on ennakoitu, että rakentaminen voisi vilkastua jo vuoden 2024 aikana (Lähde: Suhdanne syksy 2023, ETLA 2023). On oletettavaa, että hiljaisemman kauden aikana patoutuva kysyntä johtaa noin kahden-neljän vuoden kuluttua ennakoitua suurempaan väestönkasvuun.

Sipoon väestösuunnite vuosille 2024–2031

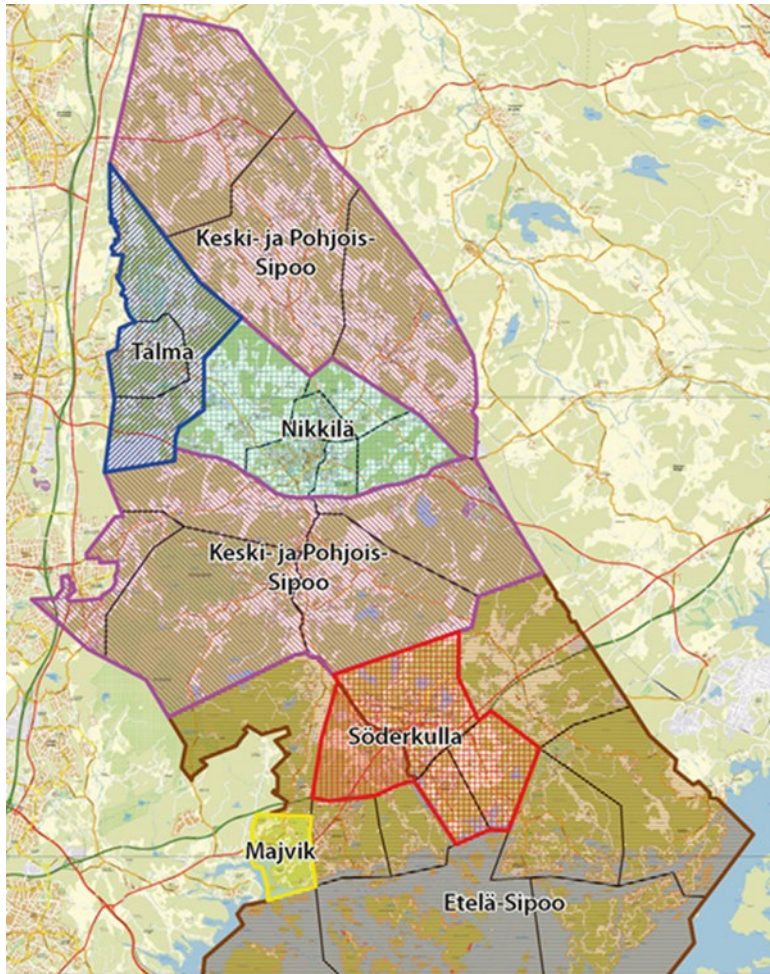
Väestösuunnite toimii kunnan maankäytön suunnittelun ja toteutuksen ohjelmoinnin optimoinnin tukena, ja kunnan infrainvestoinnit mitoitetaan ja suunnitellaan väestösuunnitteen kasvun mukaisesti. Hankkeet suunnitellaan siten etupainotteisesti, mutta varsinainen rakentaminen käynnistetään vuosittain seurattavan toteutuneen väestönkasvun perusteella. Myös sivistyskeskuksen palveluverkkoinvestointeja suunnitellaan ja ennakoidaan väestösuunnitteen mukaisesti, mutta toteutuksen ajoituksen suhteen seurataan väestökehityksen toteumaa ja ns. maltillisempaa väestökasvun ennustetta.

Laadittu väestösuunnite vastaa kasvun määrän ja suuntautumisen osalta kunnan strategiaan tavoitteisiin, ollen kasvun suhteen kuitenkin optimistinen. Oletuksena on, että alueet toteutuvat infrainvestointien jälkeen. **Väestösuunnite osoittaa, millaista kasvua kunta pystyy omilla toimillaan (kaavoitus, infrarakentaminen, tontinluovutus) tukemaan ja mahdollistamaan.**

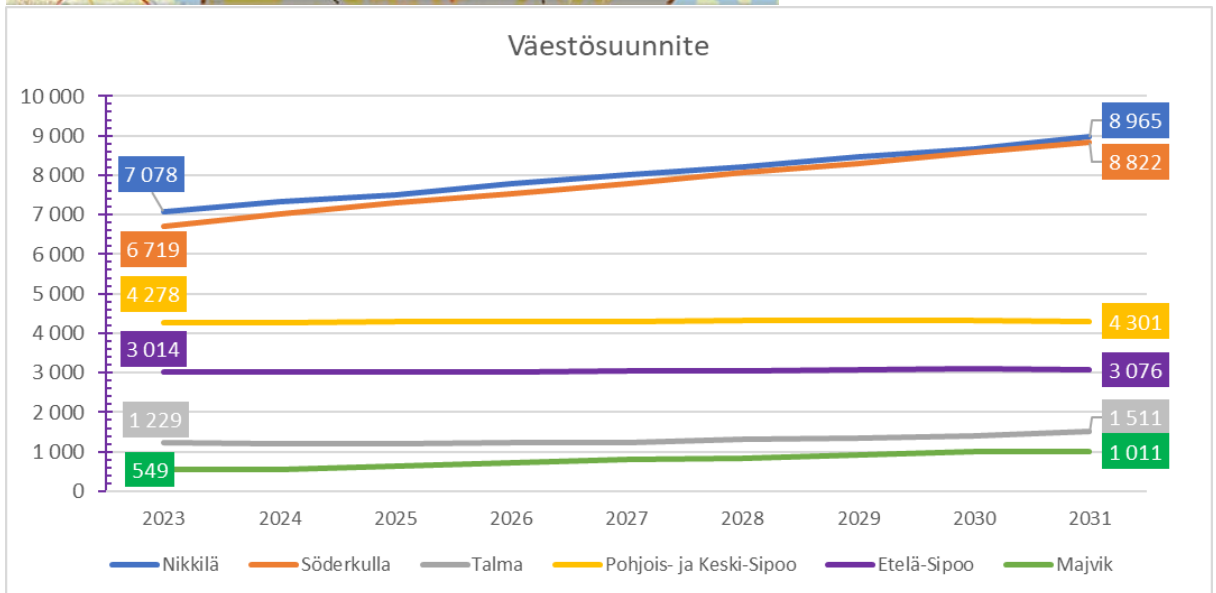
Kunnan väestömäärä kasvaa kymmenen vuoden aikajaksolla väestösuunnitteessa keskimäärin 500–600 asukkaan / noin 2,5 %:n vuosivauhdilla. Väestösuunnite mahdollistaa KeNi-radon henkilöjunaaliikenteen toteutumisen ja kannattavuuden, mahdollistamalla Nikkilään riittävän väestöpohjan vuoteen 2030 mennessä. Suunnite hyödyntää myös taajamien olemassa olevan palveluverkon kapasiteetin ja vastaa monipuolisesti eri asumisen kysyntöihin kaikissa taajamissa.

Suunnitteen mukaisesti Nikkilän ja Söderkullan osa-alueiden väestömäärät kasvavat lähes yhtä suuriksi vuoteen 2031 mennessä, ollen hieman alle 9 000 asukasta molemmilla alueilla vuoden 2031 lopussa. Talmassa väestömäärä tulee vähenemään vuoteen 2020-luvun puoliväliin saakka, kunnes uusien asemakaava-alueiden rakentamisen myötä väestömäärä lähtee jälleen kasvuun 2030-lukua kohden mennessä. Talman väestön arvioidaan kasvavan nykyisestä noin 300 henkilöllä vuoteen 2031 mennessä. Majvikin osa-alueen väestön arvioidaan lähes tuplaantuvan seuraavan kymmenen vuoden aikana nykyisestä väestömäärästä, kun Sipoonrannan ja Majvikin asemakaavojen mukaisen kaavavarannon oletetaan toteutuvan. Sipoon haja-asutusluonteisten alueiden osalta väestökehityksessä ei arvioida tapahtuvan suuria muutoksia: Pohjois- ja Keski-Sipoon osa-alueen väestömäärän oletetaan säilyvän lähes nykyisellään, ja Etelä-Sipoossa väestömäärässä arvioidaan tapahtuvan aivan hienoista kasvua.

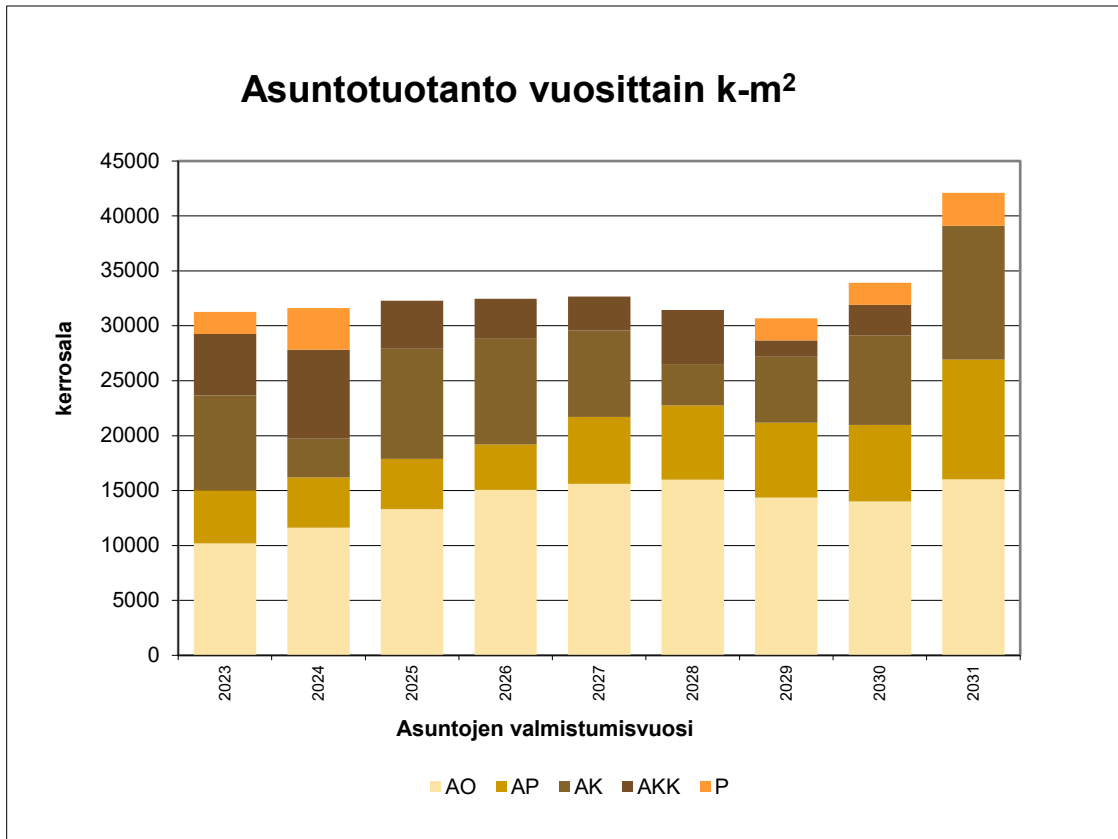
Väestösuunnitteen taustaksi laadittu rakentamisennuste linjaa uusien asemakaava-alueiden toteuttamisen aikataulun ja vaikutukset kunnan väestönkasvun osalta. Rakentamisennuste toimii siis ikään kuin kunnan maankäytön kymmenen vuoden toteuttamisohjelmana eli yhteisenä näkemyksenä maankäytön toteutuksen järjestyksestä taajamittain. **Talousarvion suunnitteluvuosille 2025 ja 2026 suunnite perustuu käytännössä nykyiseen kaava- ja tonttivarantoon.**

Sipoon kunnan väestösuunnitteen osa-alueiden pohjana on tilastoaluejako (ohuet mustat viivat). Väestösuunnitteen osa-alueita ovat Keski- ja Pohjois-Sipoo, Nikkilä, Talma, Söderkulla, Majvik ja Etelä-Sipoo.

Väestösuunnitteen mukainen väestökehitys suunnitteen eri osa-alueilla vuosina 2023–2031. Erityisesti Nikkilän, Söderkullan ja Majvikin alueiden väestömäärän arvioidaan kasvavan.

- AO = omakotitalot
- AP = Pari- ja rivitalot
- AK = Kerrostalot (2–4 kerrosta)
- AKK = Kerrostalot (yli 4 kerrosta)
- P = Palveluasunnot

Väestösuunnitteen mukainen koko kunnan asuntotuotanto asuntotyypeittäin vuosina 2023–2031 väestösuunnitteen pohjana toimivan rakentamisennusteen mukaisesti. Rakentamisennusteiden lähtöoletuksena on taata kunnan toimilla (kaavavaranto, tonttien luovutukset jne.) monipuolinen asuntotuotanto niin koko kunnan tasolla kuin kaikissa taajamissa ja vastata näin laajasti asumisen erilaisiin kysyntöihin. Palveluasuntojen rakentamista ei ole kuitenkaan vielä ohjelmoitu tarkemmin tässä vaiheessa. On arvioitu, että Sipoossa on mahdollista toteuttaa monipuolista asuntokantaa ja uutta asuinkerrosalaa valmistuu vuosittain yli 30 000 kerrosneliometriä.

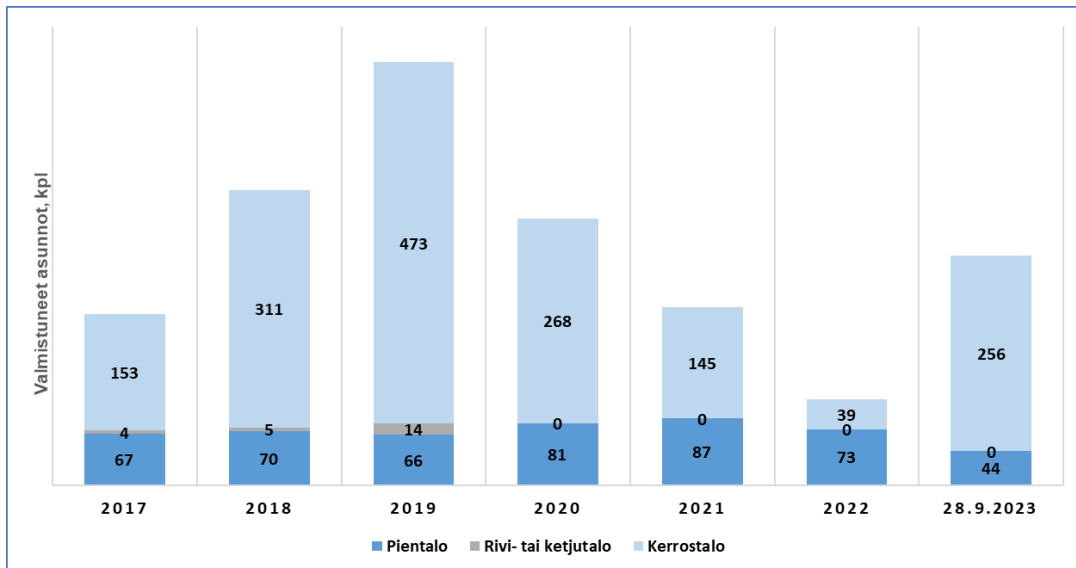
Koko kunnan kasvu vuosina 2022–2031 väestösuunnitteen mukaisesti. Vuoden 2022 väestömääränä on esitetty taulukossa toteutunut kunnan tilastollinen väestö 31.12.2022 (Lähde: Tilastokeskus).

	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
Koko Sipoo	22 320	22 650	22 987	23 551	24 148	24 762	25 384	26 001	26 659	27 287	27 865
kasvu (hlöä)	130	330	337	564	597	614	622	617	658	628	578
kasvu %	0,6 %	1,5 %	1,5 %	2,5 %	2,5 %	2,5 %	2,5 %	2,4 %	2,5 %	2,4 %	2,1 %

Väestökehitys kaikkien ikäluokkien osalta Sipoossa vuosina 2022–2031. Arviolta vuonna 2023–2024 Sipoon kunta kasvaa keskimääräistä hitaammalla tahdilla (1,5 %, lähde: Tilastokeskus ja Sipoon kunta). Vuoden 2024 väestönkasvua on yleisen markkinatilanteen vuoksi vaikea ennakoida, mutta kasvu jatkuu vuodesta 2025 alkaen arviolta vähintään odotetusti noin 2,5 % vuosivauhdilla. Vuoden 2022 väestömääränä on esitetty taulukossa toteutunut kunnan tilastollinen väestö 31.12.2022 (Lähde: Tilastokeskus).

1.4.4 Rakentaminen

Uudisrakentamisen asuntotuotanto Sipoossa talotyypeittäin on jaksolla 2017–9/2023 ollut melko vakaa pientalojen suhteen, sen sijaan rivitalojen rakentaminen on loppunut ja kerrostalojen rakentaminen vaihdellut hetkittäin suuresti. Vuoden 2023 osalta pientalojen rakentaminen on ollut varovaisempaa, kerrostalojen tuotanto on elpymässä. Kerrostaloasuntoihin muutto voi vaihdella ajallisesti enemmän kuin pientaloihin muutto, vertaa väestönmuutokseen/vuosi. Edelleen on tarkoitus kasvattaa pientalojen osuutta rakentamisesta.

1.4.5 Yhdyskuntarakenteen ja rakennetun ympäristön kehitys

Sipoon kunta on viimeksi kuluneet viisi vuotta kuulunut Suomen nopeimmin kasvaviin kuntiin. Viime vuonna kasvuprosentti oli noin 0,6 prosenttia yleisen talouden tilanteen heiketessä. Kasvu on suurelta osin perustunut uusiin kerrostalovaltaisii asuinalueisiin. Suurin osa kasvusta on aiemmin tapahtunut Söderkullan alueella.

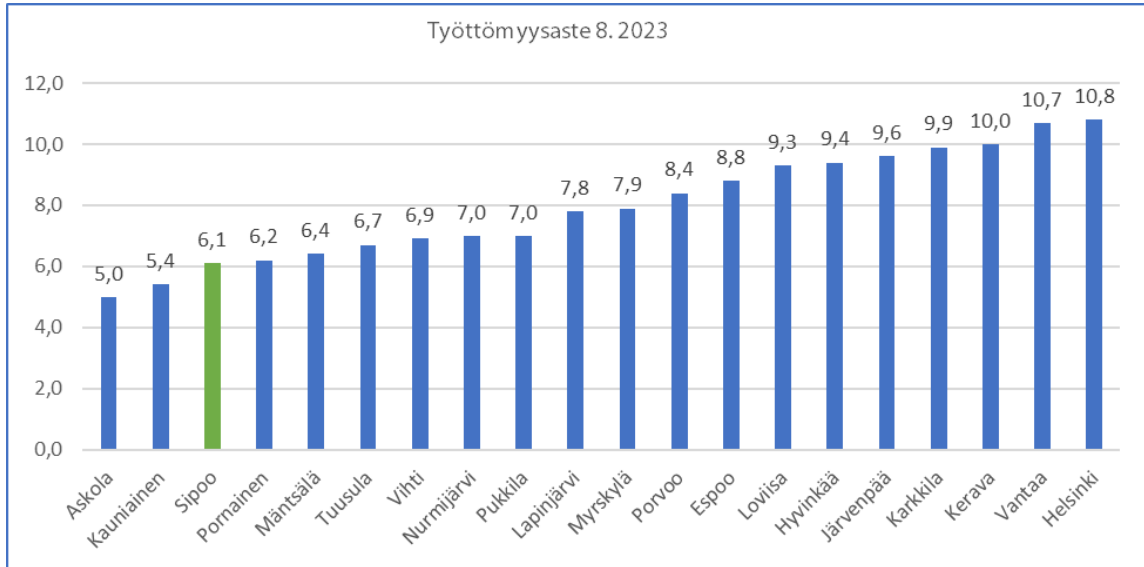
Sipoon strategia perustuu jatkossakin kasvuun. Nikkilän ja Söderkullan sekä myöhemmin Talman keskustojen tavoitellaan olevan tulevaisuudessa noin 10 000 asukkaan keskenään omaleimaisia, monipuolisia ja toiminnoiltaan sekoittuneita taajamia.

Nykyisin myös Nikkilä kasvaa nopeasti ja myöhemmin Talma tulee kasvamaan. Tavoitteena on täydentää, uudistaa ja luoda yhdyskuntarakennetta niin, että keskuksiin voidaan järjestää julkiset palvelut ja tehokas joukkoliikenne (ensin bussiliikenteenä ja myöhemmin myös raideliikenteenä) ja niissä on houkuttelevia sijainteja kaupallisille palveluille. Sipoo kasvaa myös Sipoolle tärkeiden omakotitaloalueiden myötä.

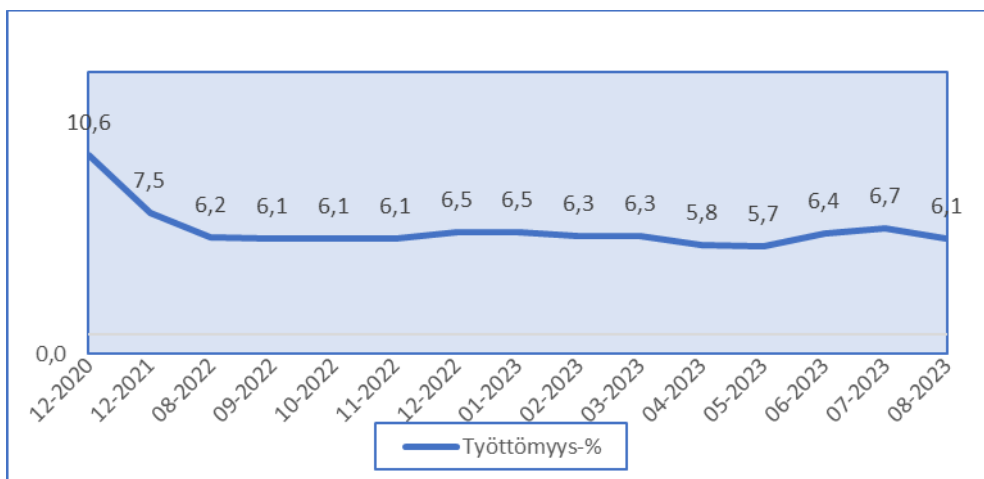
Kylä ja saaristoa kehitetään niiden omiin lähtökohtiin ja vahvuuksiin tukeutuen.

1.4.6 Työllisyys

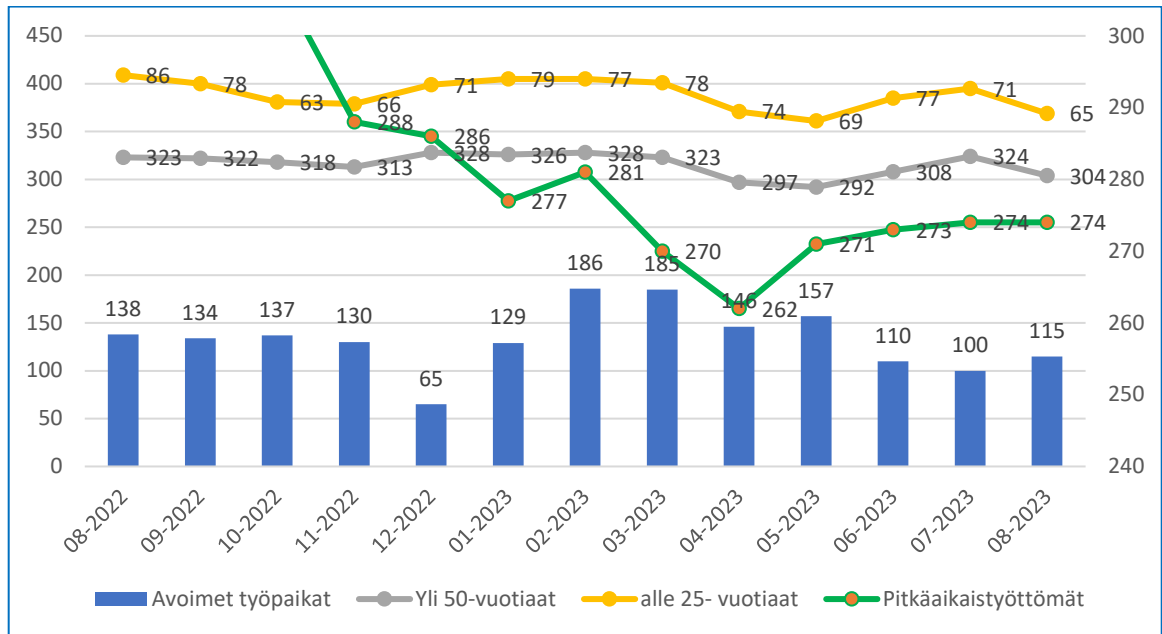
Työttömyysaste Sipoossa ja lähikunnissa elokuussa 2023

Sipoon työttömyysaste (prosentteissa) 8/2022–8/2023

Avoimet työpaikat sekä työttömät eri ryhmissä vuosina 8/2022–8/2023

	2020	2021	08.2022	08.2023
Työttömät työnhakijat, kpl	1139	821	711	712

	31.12.2020	31.12.2021	31.12.2022	31.8.2023
Työttömyysaste . %, koko maa	13,6	10,5	9,9	9,4
Työttömyysaste . %, Sipoo	10,6	7,5	6,5	6,1
Nuorisotyöttömät	135	101	71	65
Pitkäaikaistyöttömät	329	408	286	274
Avoimet työpaikat	105	209	65	115

1.4.7 Kuntatalous sote-uudistuksen jälkeen

Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisvastuun siirrolla kunnista hyvinvointialueille on merkittäviä vaikutuksia kuntien toimintaan ja talouteen. Uudistuksen vaikutukset kohdistuvat erityisesti kuntien käyttötalouteen, jossa tulojen ja menojen taso ja rakenne muuttuvat merkittävästi tehtävien siirtyessä hyvinvointialueille sekä rahoituksen siirtyessä valtiolle.

Uusimman arviolaskelman mukaan uudistuksen jälkeen kunnilla olevien tehtävien kustannukset ovat noin 14,94 mrd. euroa vuoden 2022 tasolla. Euromääräisesti merkittävin tulo kunnille on edelleen kunnallisvero, noin 8,15 mrd. euroa. Yhteisöveroa kuntiin jää noin 1,82 mrd. euroa.

Kiinteistöveroprosentteja esitetään muutettavaksi. Maapohjan veroprosentti eriytettäisiin yleisestä kiinteistöveroprosentista ja kiinteistöveron tuotto olisi muutoksen jälkeen noin 2,16 mrd. euroa. Kuntien peruspalvelujen valtionosuuteen jää noin 2,6 mrd. euroa, josta verotuloihin perustuvan valtionosuuden tasauksen osuus on noin 0,8 mrd. euroa. Näiden lisäksi veroperustemuutoksista aiheutuvien veromenetysten korvauksiin jää noin 0,83 mrd. euroa.

Kuntatalouden pitkän aikavälin menopaineet helpottuvat sote-uudistuksen myötä, kun vaikeasti ennustettavat ja nopeasti kasvavat sosiaali- ja terveysmenot ovat siirtyneet pois kuntien vastuulta. Väestön ikääntyminen ja työikäisen väestön määrän vähentyminen vaikuttavat kuntien talouteen

kuitenkin edelleen heikentävästi esimerkiksi verotulojen kehityksen kautta. Syntyvyyden lasku ja ikäluokkien pientyminen puolestaan heijastuvat voimakkaasti kuntien järjestämisvastuulla oleviin kasvatukseen ja opetustoimen tehtäviin sekä niiden rahoitukseen. Demografiakehityksessä on kuitenkin kuntien välillä merkittäviä eroja, mistä johtuen sen aiheuttamat haasteet ja ratkaisuvaihtoehdot ovat kunnista riippuen hyvin erilaisia.

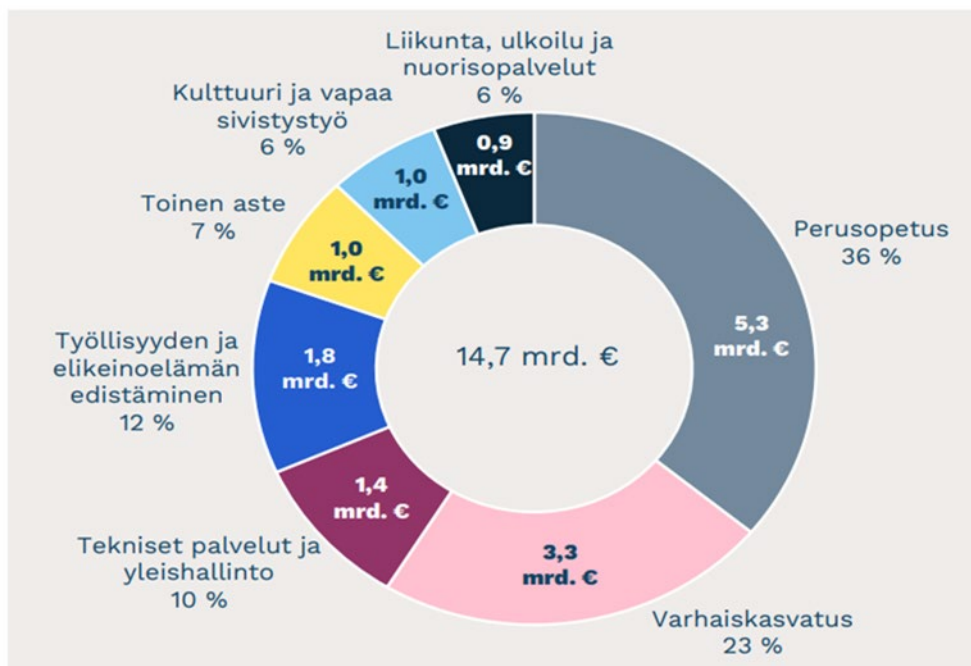
1.4.8 TE-uudistuksen vaikutukset kuntien talouteen ja rahoitukseen

TE-uudistuksella on voimaantulovaiheessa merkittäviä kuntatalousvaikutuksia ja työllisyyskehityksellä tulee uudistuksen jälkeen olemaan entistä suurempi vaikutus kunnan talouteen. Verotulojen kehityksen lisäksi työllisyyskehityksellä on suora vaikutus kunnan työttömyysetuuksien maksuvastuisiin. TE-palveluiden järjestämisvastuun siirron myötä kuntien tehtäväkenttä laajenee huomattavasti ja henkilöstöä arvioidaan siirtyvän kuntiin ja kuntien muodostamiin yhteistoimintaelimiin reilun 4 000 henkilötyövuoden verran.

Uudistuksen myötä kuntien valtionosuuksia ja valtionosuustehtäviä lisätään noin 900 milj. eurolla. Kuntien kustannukset kasvavat kokonaisuutena sen sijaan vähemmän, 840 milj. euroa, koska kunnat ovat saaneet valtiolta palkkatukea myös ennen uudistusta. Uudistuksessa palkkatuki siirtyy valtionavustuksista valtionosuuksiin, ja kokonaisuutena kuntien saamien valtionapujen muutos on 840 milj. euroa vastaten kustannusten muutosta.

Uuden kunnan talous

Nettokäyttökustannukset* mrd. euroa

1.4.9 Valtion talousarvioesitys 2024 (VM 28.8.2023)

Yleisen kiinteistöveroprosentin alarajaa korotetaan maapohjien osalta 1,3 prosenttiin vuonna 2024. Linjaus vahvistaa kuntien taloutta 110 milj. eurolla. Korotus vaikuttaa niiden 245 kunnan verotukseen,

---

joilla yleinen kiinteistöveroprosentti on tällä hetkellä matalampi kuin 1,3 %. Veromuutoksen euromääräisesti isoimmat talousvaikutukset Helsingissä ja Espoossa (Sipoossa n. 1 milj. euroa).

Hallitusohjelman suorat leikkaukset kuntiin pieniä: Kuntien peruspalvelujen valtionosuus pienenee 2,7 mrd. eurosta (kevät 2023) 2,6 mrd. euroon (ehdotus).

- Yhden prosenttiyksikön indeksijarru (-24 milj. euroa), kuntien verokustannusten huomioiminen sote-siirtolaskelmassa
- Leikkaukset myös kotoutumiskorvauksiin ja työllisyysmäärärahoihin
- Laajenevat tehtävät kompensoidaan

Valtionosuuden mitoittamiseen vaikuttaa vielä sote-uudistukseen liittyvien kustannusten ja tulojen siirtojen tarkistaminen loppuvuoden aikana.

1.5 Taloudelliset lähtökohdat

1.5.1 Talouden kehitysnäkymät ja kunnallistalous

Suomessa tuotannon lievä lasku pysähtyi vuoden ensimmäisellä neljänneksellä. Talouden tilannekuva on kuitenkin kaksijakoinen niin Suomessa kuin maailmalla. Palvelut ovat vahvassa kasvussa, työllisyystilanne edelleen kohenee ja palkat nousevat. Toisaalta teollisuuden tilanne on selvästi heikompi ja korkojen nousu on saanut rakentamisen syvään laskuun.

Suomen bruttokansantuote (BKT) ei kasvakaan tänä vuonna, vaan pysyy vuoden 2022 tasolla. Kysynnän odotetaan kuitenkin piristyvän loppuvuonna, kun hintojen nousu hidastuu, korkojen nousu pysähtyy ja kotitalouksien tulot kasvavat aiempaa nopeammin. Lisäksi tuotannollisten investointien näkymät ovat poikkeuksellisen valoisat, sillä vihreään siirtymään liittyviä investointisuunnitelmia on Suomeen ennätysmäärä. Tuotannon kasvu nopeutuukin ja vuonna 2024 BKT kasvaa 1,4 prosenttia ja 1,9 prosenttia vuonna 2025. Akuutein negatiivinen riski ennusteessa on asuntorakentamisen odotettua suurempi lasku.

Julkisyhteisöjen alijäämä on vuonna 2023 2,4 prosenttia suhteessa BKT:hen ja kasvaa siitä kolmeen prosenttiin vuonna 2025. Alasektoreista suurinta alijäämää tekee valtionhallinto, jonka alijäämä on vuonna 2023 3,5 prosenttia suhteessa BKT:hen. Myös hyvinvointialueet aloittavat toimintansa alijäämäisinä, eikä alijäämä ole oikenemassa ennustejakson aikana. Kuntahallinto on kuluvana vuonna lähellä tasapainoa ja ylipäätään alijäämän odotetaan pysyvän maltillisena koko ennustejakson ajan. Sosiaaliturvarahastot ovat tuleviin eläkkeisiin varautumisen takia ylijäämäisiä. Julkinen velkasuhde kasvaa läpi ennustejakson.

Valtionhallinnon ja paikallishallinnon yhteenlaskettu mittava alijäämä, väestön ikääntyminen sekä edelleen kasvavat velanhoidokustannukset pitävät velkasuhteen nousevalla uralla jatkossakin. Korkojen nousun hiipuminen kuitenkin hälventää velanhoidokustannuksiin liittyvää epävarmuutta

	2020	2021	2022	2023**	2024**	2025**
Bruttokansantuote, mrd. euroa	238	251	267	279	289	301
Palvelut, määrän muutos, %	-2,9	4,3	2,8	0,8	1,3	1,6
Koko teollisuus, määrän muutos, %	-1,5	2,0	2,5	-0,4	1,4	2,0
Työn tuottavuus, muutos, %	0,2	0,9	1,8	-0,4	1,1	1,5
Työlliset, muutos, %	-1,5	2,4	2,5	0,5	0,3	0,4
Työllisyysaste (15–64-vuotiaat), %	70,7	72,3	73,8	73,9	74,2	74,6
Työttömyysaste, %	7,7	7,7	6,8	7,0	6,8	6,6
Kuluttajahintaindeksi, muutos, %	0,3	2,2	7,1	5,9	2,4	1,6
Ansiotasoindeksi, muutos, %	1,9	2,4	2,4	4,8	3,6	3,3
Vaihtotase, mrd. euroa	1,3	1,2	-10,3	-4,5	-4,2	-4,8
Vaihtotase, suhteessa BKT:hen, %	0,6	0,5	-3,9	-1,6	-1,4	-1,6
Lyhyet korot (euribor 3 kk), %	-0,4	-0,5	0,3	3,5	3,6	2,6
Pitkät korot (valtion obligaatiot, 10 v), %	-0,2	-0,1	1,7	3,0	3,2	3,2
Julkisyhteisöjen menot, suhteessa BKT:hen, %	57,2	55,8	53,4	54,8	55,0	55,0
Veroaste, suhteessa BKT:hen, %	41,8	43,1	43,1	42,3	42,2	41,7
Julkisyhteisöjen rahoitusjäämä, suhteessa BKT:hen, %	-5,6	-2,8	-0,9	-2,4	-2,4	-3,0
Valtion rahoitusjäämä, suhteessa BKT:hen, %	-5,5	-3,2	-1,6	-3,5	-3,3	-4,0
Julkisyhteisöjen bruttovelka, suhteessa BKT:hen, %	74,7	72,6	73,0	74,0	76,2	78,1
Valtionvelka, suhteessa BKT:hen, %	52,4	51,4	53,1	54,4	56,3	58,0

Lähde: Taloudellinen katsaus, kesä 2023, VM

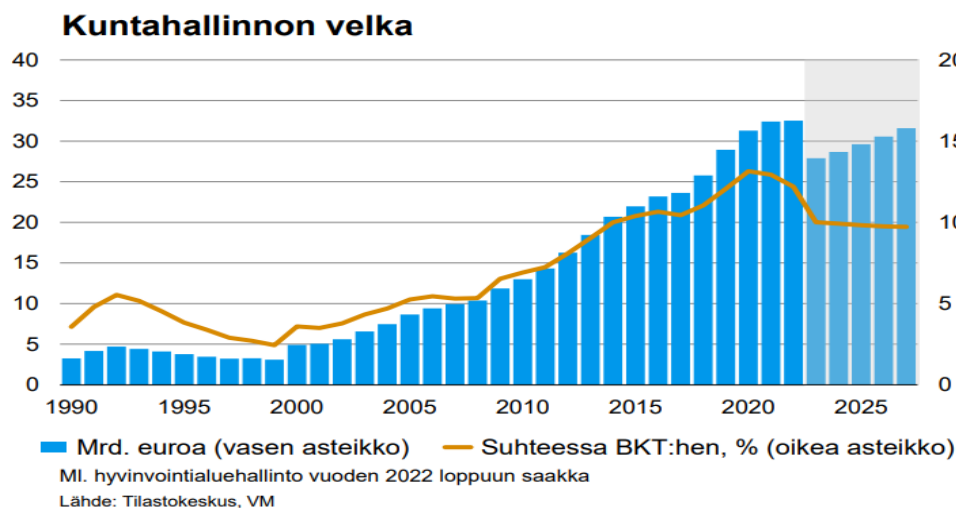
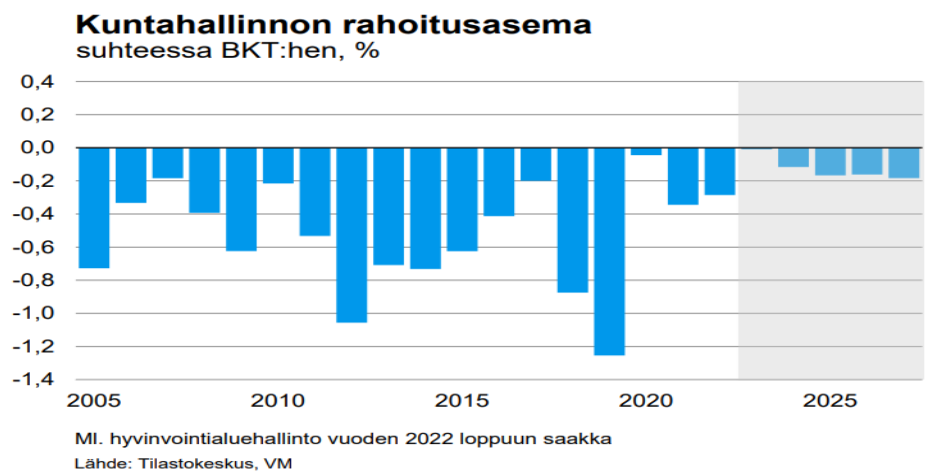
Kuntahallinnon (paikallishallinto pl. hyvinvointialueet) tehtävät painottuvat vuodesta 2023 alkaen lapsi- ja nuorisoikäluokkien tarvitsemien koulutus- ja varhaiskasvatuspalveluiden järjestämiseen, joiden yhteenlaskettu palvelutarve on laskeva. Lisäksi kulutusmenoja vähentää vuonna 2023 monien hallituksen määräaikaisten toimien lakkaaminen hallituskauden päättyessä. Pääasiassa kuntahallinnon kulutusmenoja kasvattaa tarkasteluvuosina kuitenkin hintojen kasvu, jota nostaa etenkin kunta-alalle sovitut ns. yleisen linjan ylittävät palkankorotukset. Palkkaratkaisusta huolimatta työikäisen väestön määrän väheneminen ja työvoiman saatavuusongelmat haastavat myös kunta-alaa, jossa eläköityminen on voimakasta. Osaajapulaa on mm. sivistystoimessa sekä teknisessä toimessa, mikä vaikeuttaa jo nyt palvelujen järjestämistä ja hankkeiden toteuttamista. Peruspalvelujen tuottaminen kohtuullisin kustannuksin saattaa olla entistä vaikeampaa useissa kunnissa. Vuonna 2025 työ- ja elinkeinopalvelut siirretään kuntien vastuulle ja samalla kuntien rahoitusvastuuta työttömyysetuuksista laajennetaan koskemaan työmarkkinatuen lisäksi myös perus- ja ansiopäivärahaa. Muutos lisää kuntatalouden

menoja vajaalla miljardilla eurolla vuoden 2025 tasolla, mutta myös kuntien valtionosuuksia lisätään. Uudistuksen myötä kuntien henkilöstömäärä kasvaa n. neljällä tuhannella henkilötyövuodella. Yleisellä työllisyyskehityksellä on uudistuksen jälkeen entistä suurempi vaikutus kuntien talouteen.

Kuntahallinnon investointipaineiden arvioidaan pysyvän mittavina jatkossakin muun muassa korjausvelan ja väestön muuttoliikkeen vuoksi. Lisäksi Venäjän hyökkäyssota on osaltaan vauhdittanut merkittävästi kuntien vihreää siirtymää ja tiukentanut siihen liittyviä tavoitteita. Rahoituskustannusten nousu ja työvoimapula voivat kuitenkin lykätä investointeja eteenpäin tai estää niiden toteutumisen.

Kuntahallinnon paheneva työvoimapula voi myös tuoda yllätyksiä joko palvelujen saatavuuden tai niiden ennakoitua nopeamman kustannusten nousun muodossa. Kuntahallinnon rahoitusaseman arvioidaan olevan likimain tasapainossa kuluvana vuonna, mutta alijäämä alkaa kasvaa jo ensi vuonna menojen kasvaessa tuloja nopeammin. Kuntahallinnon alijäämä tasaantuu 0,2 prosenttiin suhteessa bruttokansantuotteeseen vuosina 2025–2027.

Kuntahallinnolla on mittavat velat.

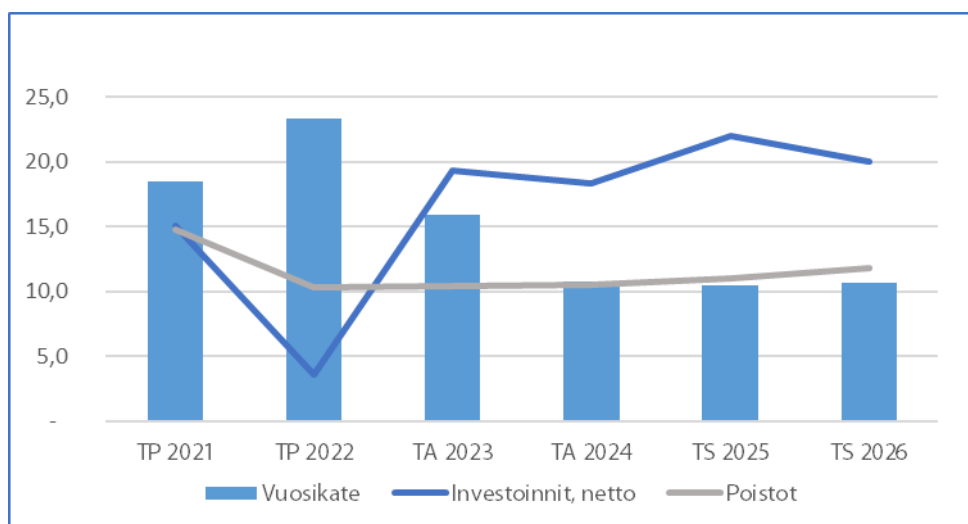
Lähde: Taloudellinen katsaus, kesä 2023, VM

1.5.2 Sipoon kunnan talous

Keskeiset luvut 2020 - 2026 Kunta ja Sipoon vesi, milj. eur	TP 2021	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Asukasluku	22 190	22 313	22 813	23 050	23 550	24 050
Toimintakate	- 114,3	- 117,8	- 64,5	- 70,8	- 74,8	- 77,1
Verotulot	115,1	122,2	59,7	61,1	63,8	66,3
Vuosikate	18,5	23,4	15,9	10,7	10,5	10,7
Poistot	14,8	10,3	10,4	10,6	11,0	11,8
Tilikauden yli-/alijäämä	2,5	14,9	6,7	1,4	0,7	0,2
Investoinnit, brutto	21,6	18,5	24,7	23,5	27,2	25,2
Toiminnan & investointien rahavirta	- 2,5	6,0	- 8,0	- 12,3	- 16,3	- 14,1
Lainamäärä	131,1	107,2	122,3	115,6	132,0	145,6
Ulkoiset toimintakulut €/asukas	- 6 556	- 6 893	- 3 719	- 3 905	- 3 937	- 3 971
Lainamäärä €/asukas	5 908	4 804	5 360	5 013	5 603	6 054
HTV	1 196	1 195	869	879		

Vuosikatteen riittävyys poistoihin ja nettoinvestointeihin

Vuoden 2022 tilinpäätöksessä vuosikate (ml. Sipoon Vesi) oli 23,4 M€ ja tilikauden tulos 13,2 M€. Poistoero- ja varausten muutoskirjausten jälkeen tilikauden ylijäämäksi muodostui 14,9 M€. Vuosikate kattoi suunnitelman mukaiset poistot ja arvonalentumiset, joten kunnan talous oli tasapainossa vuonna 2022. Suunnitelman mukaiset poistot olivat 9,76 M€ ja alaskirjaukset 0,58 M€. Kunnan velkamäärä pieneni vuoden 2022 aikana ja lainamäärä vuoden lopussa oli 107,16 M€, mikä on 23,9 M€ vähemmän kuin vuotta aikaisemmin. Lainakannasta 6 M€ oli lyhytaikaisia kuntatodistusluottoja. Asukaskohtainen lainamäärä oli vuoden lopussa 4 805 euroa.

Vuoden 2023 talousarvion mukainen tilikauden tulos on 5,15 milj. euroa ja tilikauden ylijäämä 6,35 milj. euroa vuonna 2023 ja kunnan talous on tuloslaskelman mukaisesti tasapainossa. Vuosina 2024 ja 2025 vuosikate sen sijaan ei riitä kattamaan poistoja, ja vuoden 2025 tilikauden tulos putoaa taloussuunnitelman mukaan -1,17 milj. euroon. Kunnan lainakannan arvioidaan talousarviossa olevan 122,3 milj. euroa vuoden 2023 lopussa ja lainamäärän 5 351 euroa per asukas (Talousarviokirja 2023). Vuoden 2023 talousarvion lukuihin tehdään tarvittavat muutokset vuoden toisen osavuositarkastuksen yhteydessä.

Tuottavuusohjelma

Johtoryhmä käynnisti tammikuussa 2023 talouden ja toiminnan tuottavuusohjelman laadinnan. Tuottavuusohjelma toteutetaan siten, että sen toimenpiteet vaikuttavat täysipainoisesti viimeistään vuodesta 2026 eteenpäin sekä myös talousarvion 2025 laadinnassa.

Vuosien 2024–2026 kehys

KUNTA JA Sipoon Vesi	TP 2022	TA 2023	KEHYS		
			2024	2025	2026
TUOSLASKELMA					
Asukasluku 31.12.	22 313	22 852	23 352	23 852	24 329
Veroprosentti	19,25	6,61	6,61	6,61	6,61
vero-% yksikön tuotto	5 402	6 771	6 329	6 646	6 953
→ noston vaikutus	0	-68 284	0	0	0
Toimintatuotot (sis. valm. okäytt.)	56 491	39 113	40 744	41 625	42 382
Toimintakulut	174 327	103 770	109 523	113 794	116 856
TOIMINTAKATE	-117 836	-64 657	-68 780	-72 169	-74 474
Kunnallisverot	103 993	44 757	41 836	43 933	45 960
Yhteisöverot	7 567	4 617	5 784	6 207	6 518
Kiinteistöverot	10 644	10 318	11 514	11 514	11 514
Verotulot	122 204	59 692	59 134	61 654	63 992
Valtionosuudet	19 177	21 835	22 465	24 584	25 112
Korkotuotot	25	83	83	83	83
Korkokulut	469	1 150	2 330	2 538	2 756
Muut rahoitustuotot	280	735	300	300	300
Muut rahoituskulut	16	748	50	50	50
VUOSIKATE	23 365	15 790	10 822	11 864	12 207
€/asukas	1 047	691	463	497	502
Poistot ja arvonalent.	10 339	10 440	10 805	11 184	11 575
Satunnaiset tuotot	185	0	0	0	0
Satunnaiset kulut	0	0	0	0	0
Tilikauden TULOS	13 211	5 350	17	680	632

1.6 Riskienhallinta

Riskienhallinta kytketään vuodesta 2024 lähtien talousarvioon. Toimialueiden talousarvioesityksissä tulee olla dokumentoituna talousarviossa asetettavia tavoitteita uhkaavat riskit ja niiden hallintakeinot. Riskeistä valitaan sisäisen valvonnan kohteeksi 1–3 keskeistä valvontakohdetta, mitkä tukevat toimialan tavoitteiden toteutumista. Riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan seuranta on sidottu talouden ja toiminnan seurantaan osavuosisikatsauksissa. Välittömiä toimenpiteitä vaativista riskeistä tilivelvolliset viranhaltijat ja liikelaitoksen vastuuhenkilöt kuitenkin raportoivat viipymättä asianomaiselle valiokunnalle/johtokunnalle.

1.7 Henkilöstö

Henkilöstömäärän ja henkilöstörakenteen muutokset

Kunnan henkilöstömäärä ja rakenne muuttui oleellisesti 1.1.2023 kun sosiaali- ja terveydenhuollon, oppilashuollon sekä näihin liittyvien tukipalveluiden henkilöstö, yhteensä 327 palvelussuhdetta, siirtyi 1.1.2023 hyvinvointialueen palvelukseen. Sipoon kunnan organisaatio muodostuu 1.5.2023 voimaan astuneen organisaatiouudistuksen jälkeen viidestä toimialasta, joiden alle sijoittuvat kunnan nykyiset palvelut. Kunnan toimialat ovat varhaiskasvatus, koulutus, yhdyskunta ja ympäristö, arjen ja vapaa-ajan toimiala sekä konsernipalvelut. Kunnassa oli 31.8.2023 voimassa yhteensä 967 työ- ja virkasuhdetta, joista vakinaisia oli 736 ja määräaikaisia 231. Henkilöstömäärältään suurimmat toimialat ovat koulutuksen (416 työntekijää) ja varhaiskasvatuksen (252 työntekijää) toimialat.

Varhaiskasvatuksen palveluiden kysynnän kasvu edellyttää henkilöstölisäyksiä vuonna 2024, mutta muita kunnan henkilöstömäärään merkittävästi vaikuttavia muutoksia ei ole suunnitteilla. Sipoon kunnan henkilöstövahvuus tulee vuonna 2024 olemaan keskimäärin noin 750 vakinaista ja noin 200 määräaikaista työntekijää. Henkilöstövahvuus ja erityisesti määräaikaisten palvelussuhteiden määrä vaihtelee vuoden mittaan

Henkilöstömenojen kehitys 2023–2024

Talousarviovuodelle 2023 arvioitiin henkilöstömenojen kokonaismääräksi 43,8 miljoonaa euroa. Henkilöstömenot näyttäisivät vuonna 2023 nousevan 45,7 miljoonaan euroon. Ylitys johtuu pääosin kunta-alan ennakoitua suuremmista palkankorotuksista 1.6.2023. Vuoden 2024 talousarvion laadinnassa huomioidaan kunta-alan sopimuksen mukaiset palkankorotukset. Kunta-alan palkat korottuvat 1.6.2024 yleiskorotuksella (1,5 %) ja paikallisella järjestelyvaraerällä (0,4 %). Vuosien 2023 ja 2024 palkkaratkaisujen kokonaisvaikutus nostavat palkkamenoja vuonna 2024 vähintään 3,11 prosenttia. Palkankorotukset voivat kuitenkin olla sovittua suurempia riippuen muiden alojen sopimusratkaisuksista.

Kokonaishenkilöstömenot arvioidaan olevan yhteensä 48,1 milj. euroa vuonna 2024. Vuonna 2024 sovellettavat työnantajamaksut ja muiden sivukulujen määrä on budjetoitu kunnille annetun arvion perusteella ja nämä täsmentyvät vasta 2023 lopussa.

Henkilöstösuunnittelu, rekrytointi ja eläköityminen

Henkilöstösuunnittelun lähtökohtana on, että Sipoon kunnan henkilöstömäärä on tasapainossa kunnan tehtävien ja käytettävissä olevien määrärahojen kanssa. Palvelutarpeen kasvuun vastataan pääasiassa tuottavuutta nostamalla ja henkilöstön oikealla kohdentamisella. Kunnan kasvaessa on kuitenkin varmistettava henkilöstöresurssin riittävyys niissä tehtävissä, joissa kunnan kasvun vaikutus on suurin. Varhaiskasvatuksen henkilöstömitoitusta koskevat normit edellyttävät henkilöstölisäyksiä varhaiskasvatuspalveluiden kysynnän kasvaessa. Sipoon kunnan palvelujen tuottamiseksi varataan vuoden 2024 talousarviossa palkkamääräraha, joka vastaa 878 täyttä henkilötyövuotta vastaavaa työpanosta. Tämä luku sisältää myös arvioidun sijaistarpeen edellyttämät varaukset.

Rekrytointimäärät ovat viime vuosina olleet huomattavan korkeat. Pääosa rekrytointitarpeesta syntyy henkilöstön vaihtuvuudesta, mihin vaikutta työmarkkinoiden yleinen virkistyminen sekä pääkaupunkiseudulla alati kiristyvä kilpailu työvoimasta. Pulaa on erityisesti varhaiskasvatuksen opettajista ja perusopetuksen erityisopettajista, joiden koulutusmäärät ovat kansallisesti tarpeeseen nähden liian alhaiset.

Sipoon kunnan työntekijöistä jäi vuonna 2022 jäi 30 henkilöä vanhuuseläkkeelle. Vanhuuseläkkeelle jäätiin keskimäärin 64,5 vuoden ikäisenä. Eläkkeelle jäi 17 henkilöä enemmän, kuin vuotta aikaisemmin ja osa tästä kasvusta selittyy tammikuussa 2023 eläkeindeksin korotuksella. Työkyvyttömyyseläkkeiden määrä on usean vuoden ajan ollut matala ja vuonne 2022 jäi vain kaksi työntekijää täydelle työkyvyttömyyseläkkeelle.

Kuntien eläkevakuutuksen (Keva) laatimien eläkepoistumaennusteiden mukaan vanhuuseläkkeelle arvioidaan jäävän 23–27 henkilöä vuosittain jaksolla 2024–2026. Valtaosa lähivuosien eläkepoistumasta kohdistuu opetuksen ja varhaiskasvatuksen tehtäviin. Tietyissä ammateissa toimivilla on edelleen myös yleistä vanhuuseläkeikää alempia ammatillisia eläkeikäiä. Eläkkeelle siirrytään nykyään hyvin joustavasti minkä vuoksi on vaikea arvioida henkilöstön eläköitymistä. Eläköitymisennusteita tulee siksi tarkastella enemmän suuntaa antavina.

Vuoden 2024 talousarviossa on varattu palkkamääräraha 878,5 täyttä henkilötyövuotta vastaavalle henkilöstömäärälle. Tähän yhteislukuun sisältyvät kaikki vakinaiset, määräaikaiset ja osa-aikaiset sekä arvioidut sijaistarpeet. Henkilöstöresurssin kokonaiskäyttö ennustetaan olevan 866,3 henkilötyövuotta vuonna 2023. Ennuste perustuu jaksolla 1–8/2023 toteutuneeseen henkilöstöresurssin käyttöön. Mahdolliset suunnitelman ja toteutuman väliset erot selittyvät esim. sairaspöissaolojen vuoksi palkattujen sijaisten työpanoksesta ja muusta suunnittelemattomasta työvoiman tarpeesta.

Talousarvion mukaisten henkilötyövuosien (HTV) kehitys 2023–2024:

HENKILÖSTÖ HTV	2023 (arvio)	TA 2024
Konsernipalvelut	34,2	33,5
Arki- ja vapaa-aika	105,3	102,9
Varhaiskasvatus	226,5	243,5
Koulutus	356,6	352,3
Yhdyskunta- ja ympäristö (sis. Sipoon vesi)	143,6	146,4
Kunta yhteensä	866,3	878,5

Henkilöstömäärän lisäykset ja muut muutokset vuonna 2024

Konsernipalvelut:

Talouspalveluyksikköä vahvistetaan yhdellä uudella kirjanpitäjällä. Näin voidaan varmistaa riittävä resurssi ja osaaminen organisaatiossa. Vaihtoehtona olisi täydentävien asiantuntijapalveluiden hankinta. Hallintopalveluissa vuonna 2023 olleen määräaikaisen työntekijän tilalle ei palkata uutta. Vuonna 2024 pidettävät EU- ja presidentinvaalit edellyttävät tilapäistyövoiman palkkaamista vaalien ajaksi.

Arki- ja vapaa-aika:

Arjen ja vapaa-ajan toimiala esittää uuden erityissuunnittelijan palkkaamista vuonna 2024. Tehtävä sijoitettaisiin toimialan kehittämis- ja tukitoimintoihin. Lisäksi toimiala esittää kahden uuden nuorisohjaajan toimien perustamista syksyllä 2024. Nuorisohjaajat on tarkoitus palkata Wessman –taloon

---

suunnitellun nuorisotilan toimintaan, mikä mahdollistaisi laajemman ja säännöllisemmän koulunuorisotyön aloittamisen erityisesti Nikkilän alueella.

Toimialan henkilöstömäärä ei kuitenkaan kasvaisi, koska määräaikaisen työvoiman käyttö arvioidaan vähenevän vuonna 2024. Koko toimialan määräaikaisen työvoiman käyttöä ei kuitenkaan voida täysin ennakoita. Talous- ja työllisyystilanteen heikentyessä on esim. tarvetta varautua velvoitetöyöllistettävien henkilöiden määrän kasvuun.

Koulutus:

Koulutuksen toimialalle esitetään opetukseen sitomattoman henkilökunnan lisäämistä kouluihin. Koulutuksen toimiala esittää jo vuonna 2023 käynnistetyn kouluvalmentajatoiminnan vakiinnuttamista Sipoossa vuodesta 2024 alkaen ja esittää kahden kouluvalmentajan vakituisen tehtävän perustamista.

Varhaiskasvatus:

Varhaiskasvatuspalveluiden kysyntä on kasvanut nopeasti mikä edellyttää lisähenkilöstön palkkaamista vuodelle 2024. Kunta on perustanut kaksi uutta päiväkotia Taasjärvelle ja Talmaan. Västerskogin, Miilin ja Landsängenin päiväkoteihin on perustettu uusia lapsiryhmiä. Laajentunut toiminta edellyttää noin 17 henkilötyövuoden lisäämistä verrattuna vuoden 2023 henkilöstömäärään. Luku sisältää myös uuden suunnittelijan palkkaamisen toimialan hallintoon.

Yhdyskunta ja ympäristö:

Toimiala esittää yhteensä kahdeksan tehtävän lisäämistä vuodelle 2024. Osa tehtävistä on tällä hetkellä hoidettu määräaikaisin järjestelyin.

Toimitilayksikkö esittää kiinteistökoordinaattorin tehtävän vakinaistamista sekä peruskorjausinsinöörin uuden toimen perustamista. Katu- ja viheralueyksikköön esitetään vihertyöntekijän palkkaamista sekä uuden rakennuttajainsinöörin toimen perustamista. Rakennusvalvontaan palkattaisiin määräaikainen (2 v.) suunnittelija. Tällä hetkellä tehtävä hoidetaan ostopalveluna. Haja-asutusalueen rakentamisen lupahallintoa esitetään vahvistettavaksi uudella lupa-assistentilla. Kaavoituksessa on tarve palkata vakinainen kaavoittaja, jonka tehtävää tällä hetkellä hoitaa määräaikainen työntekijä. Kehittäminen ja tuki -yksikköön esitetään määräaikaista projektinjohtajaa NG8-hankekokonaisuuteen.

Uusien virkojen ja toimien täyttömenettely 2024

Mahdollisten uusien virkojen ja tehtävien perustamisesta talousarviovuoden 2024 aikana päätetään erikseen talousarvion puitteissa. Kaikki uudet perustettavat virat ja toimet tulevat kunnanhallituksen käsittelyyn ennen kuin ne laitetaan hakuun. Uusien tehtävien täytössä tulee kuitenkin huomioida tuottavuusohjelma ja sen mahdolliset vaikutukset toimintaan ja talouteen. Kunnanjohtaja päättää erikseen rekrytoinneissa noudatettavasta rekrytointilupamenettelystä.

2 TALOUSARVIO 2024 TALOUSSUUNNITELMA 2024–2026

2.1 Tuloperusteet

2.1.1 Toimintatuotot

TOIMINTATUOTOT	TP 2020	TP 2021	TP 2022	TA 2023	TAE 2024	Ero % (TA 2023/TA 2024)
Sipoon kunta ja Sipoon vesi, ulkoiset, 1 000 €						
MYYNTITUOTOT	8 450	8 002	7 895	7 112	6 760	-5,0 %
MAKSUTUOTOT	5 699	6 202	6 168	2 692	2 675	-0,6 %
TUET JA AVUSTUKSET	907	6 804	4 522	1 027	863	-16,0 %
MUUT TOIMINTATUOTOT	9 950	10 210	17 380	9 471	8 903	-6,0 %
Pysyv. Vastaavien myyntivoitot	5 459	5 970	13 698	5 460	5 200	-4,8 %
YHTEENSÄ	25 007	31 218	35 965	20 302	19 200	-5,4 %

2.1.2 Verotulot

Sote-uudistuksella oli huomattava vaikutus kunnan verotuloihin lukuun ottamatta kiinteistöveroja, joihin uudistus ei vaikuta. Hyvinvointialueiden rahoitusta varten kaikkien kuntien kunnallisveroprosentteja leikattiin 12,64 prosenttiyksikköä.

Kunnallisveroennuste vuodelle 2024

Verovuoden 2022 jäännösveroja kertyy mahdollisesti enemmän vasta ensi vuoden alussa ja vastaavasti vähemmän kuluvana vuonna. Erityisesti marras-joulukuun välinen jakauma sekä tammi-helmikuun välinen jakauma on etukäteen vaikeasti arvioitavissa, koska ne ovat riippuvaisia elo-lokakuun aikaisesta verotuksen valmistumisrytmistä.

Vuoden 2023 parantunut tilanne nostaa myös tulevien vuosien kunnallisveroennustetta. Palkka-summan vuosimuutokset 2024–2027 ovat huhtikuun 2023 arvion mukaisia. Eläketulojen vuoden 2024 kehitys paranee selvästi huhtikuun 2023 ennusteesta.

Vuoden 2023 huomattava 7,3 prosentin kasvu johtuu osin korkean inflaation vaikutuksista työeläkkeiden tasoon. Työeläkkeitä korotetaan vuosittain taitetulla indeksillä, jossa inflaation painoarvo on 80 % ja palkansaajien ansiotason muutoksen 20 %.

Kokonaisuudessaan vuoden 2023 ansiotulojen arvioidaan kasvavan yli 5,5 prosentilla ja 4,5 prosentilla vuonna 2024. Tämän jälkeen verovuosisikohtainen kasvu on reilu 3 prosenttia. Verovuoden 2022 heikkomman kehityksen takia arvioitu tämän ja ensi vuoden tilittävä kunnallisvero muuttuu kuitenkin hyvin maltillisesti huhtikuusta. Vuosina 2025–2027 kunnallisveronkertymät paranevat reilu 100 miljoonaa per vuosi verrattuna huhtikuun 2023 arvioon.

Yhteisö- ja kiinteistövero

Maksettavan yhteisöveron kehitys vuosina 2024–2027 on VM:n kesän taloudellisen katsauksen mukainen. Verovuoden 2023 heikentyneen kehityksen takia kertymäärviot laskevat keskimäärin noin 100 miljoonalla eurolla kyseisille vuosille.

Yleisen kiinteistöveroprosentin alarajaa korotetaan VM:n talousarvioesityksen mukaan maapohjien osalta 1,3 prosenttiin vuonna 2024. Linjaus vahvistaa kuntien taloutta 110 milj. eurolla. Korotus vaikuttaa niiden 245 kunnan verotukseen, joilla yleinen kiinteistöveroprosentti on tällä hetkellä matalampi kuin 1,3 %. Veromuutoksen euromääräisesti isoimmat talousvaikutukset Helsingissä ja Espoossa (Sipoossa n. 1 milj. euroa).

Sipoon verotuloarviot vuosille 2024–2026 perustuvat Kuntaliiton kuntakohtaiseen ennusteeseen elokuulta 2023 lisättynä kiinteistöveron maapohjaa koskevalla alarajan 0,3 prosentin korotuksella sekä arviolla vuoden 2023 aikana käyttöön otettavista uusista kiinteistöistä (kaksi logistiikkakeskusta, yksi yritysrakennus ja muutama kerrostalo) kertyvästä vuotuisesta kiinteistöverotuotosta.

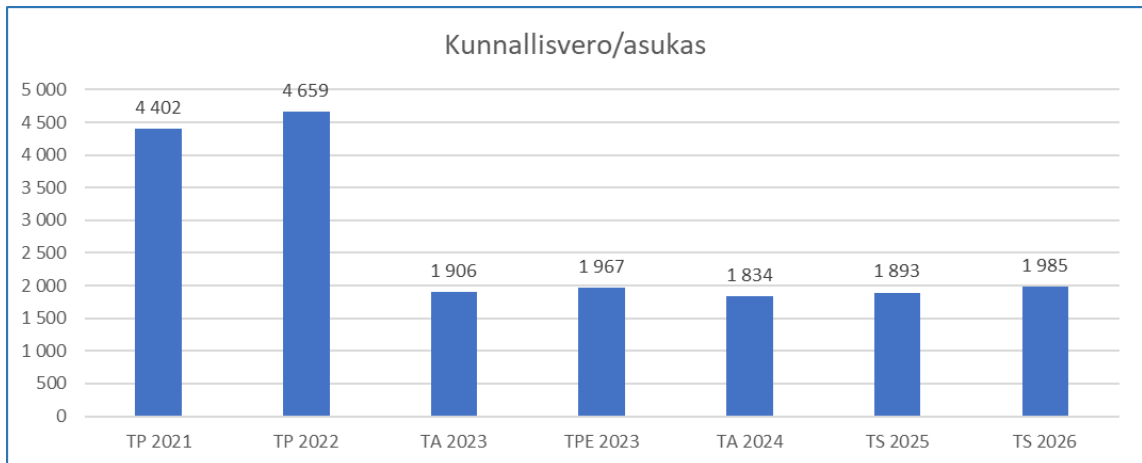
Sipoon kunnan veroprosentit vuosina 2021–2024:

Veroprosentit	TP 2020	TA 2021	TA 2022	TA 2023	TAE 2024
Tuloveroprosentti	19,25	19,25	19,25	6,61	6,60
Kiinteistöveroprosentit					
Yleinen/rakennukset	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
Yleinen/maapohja	1,00	1,00	1,00	1,00	1,30
Vakituiset asuinrakennukset	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50
Muut kuin vakituiset asuinrakennukset	1,10	1,10	1,10	1,10	1,10
Rakentamattomat rakennuspaikat	6,00	6,00	6,00	6,00	6,00

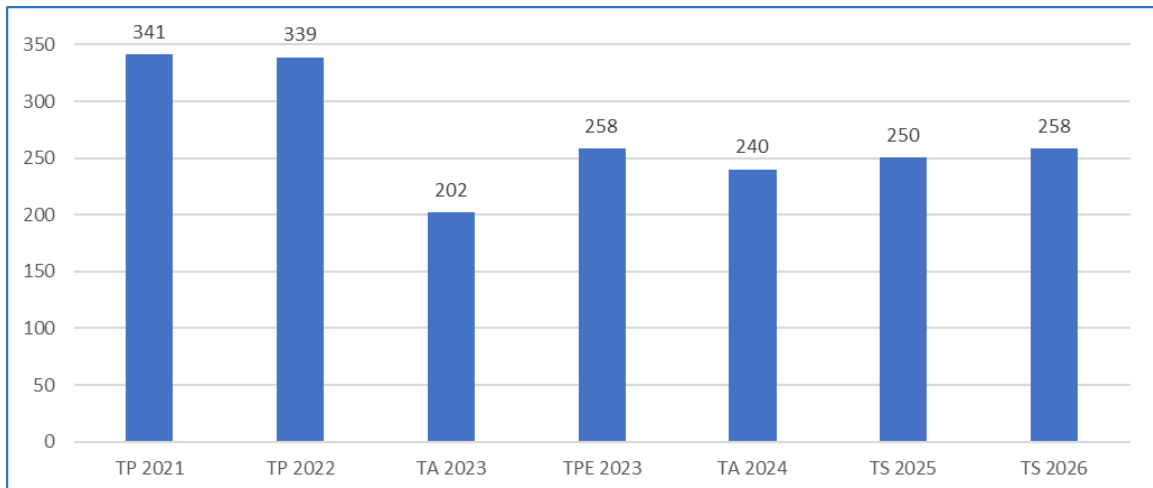
1 000 €	TP 2018	TP 2019	TP 2020	TP 2021	TP 2022	TA 2023	TPE 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Verot yhteensä	96 897	103 221	107 045	115 104	122 204	59 641	61 870	61 100	63 815	66 281
muutos-%	2,1	6,5	3,7	11,5	18,4	-48,2	-40,1	-46,9	4,4	3,9
Kunnallisvero	84 729	88 839	92 585	97 683	103 993	43 569	44 562	42 283	44 587	46 742
muutos-%	5,6	4,9	4,2	5,5	6,5	-2,2	-57,1	-3,0	5,4	5
Osuus yhteisöverosta	4 774	4 366	5 349	7 571	7 567	4 617	5 853	5 535	5 897	6 207
muutos-%	2,1	-8,5	20,6	41,5	-0,1	-21,1	-22,6	19,9	6,5	5
Kiinteistövero	9 444	10 016	9 111	9 850	10 644	11 455	11 455	13 282	13 332	13 332
muutos-%	5,4	6,1	-9,0	8,1	8,1	0,0	7,6	15,9	0,4	0

Erityisesti vuonna 2023 tilitetään kunnallisverotuloja edellisiltä vuosilta aikaisemman veroprosentin mukaisesti, joten vuonna 2024 tapahtuu kunnallisverotuloissa 3 prosentin notkahdus.

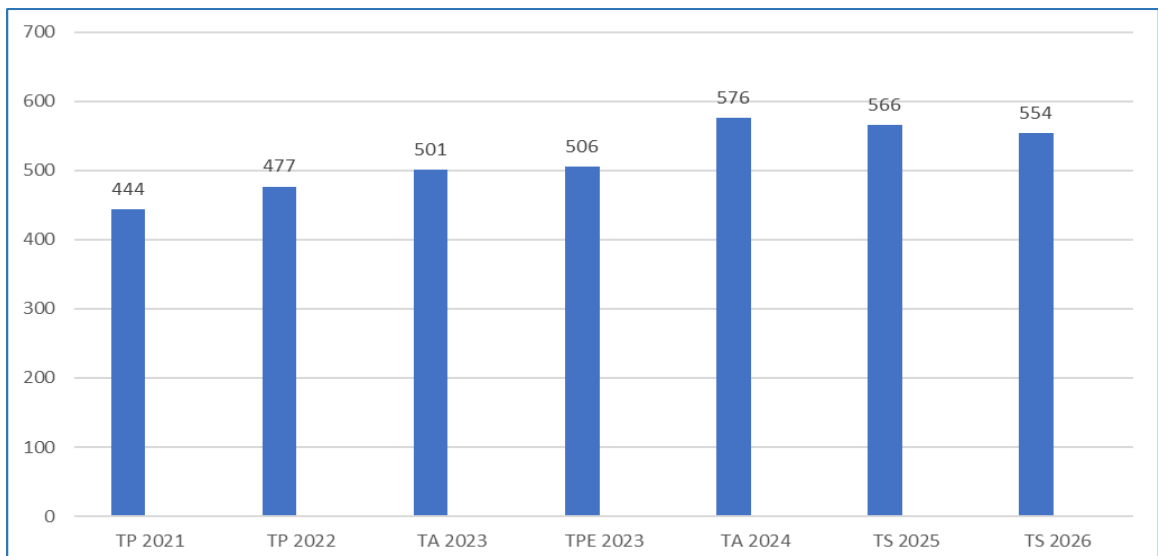
Kunnallisverotulot euroa/asukas

Yhteisöverotulot euroa/asukas

Kiinteistöverotulo euroa/asukas

2.1.3 Valtionosuudet

Valtionosuus koostuu kahdesta osasta: valtiovarainministeriön hallinnoimasta kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta ja opetus- ja kulttuuritoimen rahoituslain mukaisesta valtionosuusrahoituksesta, jota hallinnoi opetus- ja kulttuuriministeriö.

Kuntien peruspalvelujen valtionosuudesta siirtyi sote-uudistuksen myötä 5,4 mrd. € hyvinvointialueiden rahoitukseen. Ikärakenteen mukaan määräytyy edelleen suurin osa valtionosuuksista, mutta painopiste muuttuu: tähän asti ”kallein/arvokkain” ikäluokka on ollut yli 85-vuotiaat, sote-uudistuksen jälkeen 13–15-vuotiaat.

Kuntien valtionosuudet ovat tämän hetken laskelmatietojen perusteella heikkenemässä vuoden 2023 tasolta 257 miljoonalla eurolla ja olisivat noin 3,33 miljardia euroa (tänä vuonna n. 3,59 miljardia). Laskua on 7,2 %, kun huhtikuun ennakkolaskelmassa muutos oli -3,9 %. Asukasta kohti kuntien valtionosuudet ovat laskelman mukaan 602 euroa, mikä on 48 euroa vähemmän kuin vuonna 2023.

Peruspalvelujen valtionosuuden pohjana ovat laskennalliset kustannukset 9,9 mrd. €. Tehtävät, joihin valtionosuutta myönnetään vuonna 2024: perusopetus, varhaiskasvatus, kirjasto, kulttuuri ja taiteen perusopetus. Kunnille maksetaan yhteensä 3,31 mrd. €: valtionosuudet 2,45 mrd. € + verotulomenetysten kompensatiot 0,86 mrd. €. Kuntien omarahoitusosuus on 7,72 mrd. € (1 395 euroa/asukas).

Sipoon kunnan valtionosuuksia vähentää verotuloihin perustuva valtionosuuksien tasaus. Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuus on usealla kunnalla miinusmerkkinen erä kunnan omarahoitusosuuden suuruudesta johtuen, ja se vähentää kunnan kokonaisvaltionosuutta.

Erittely valtionosuudesta:

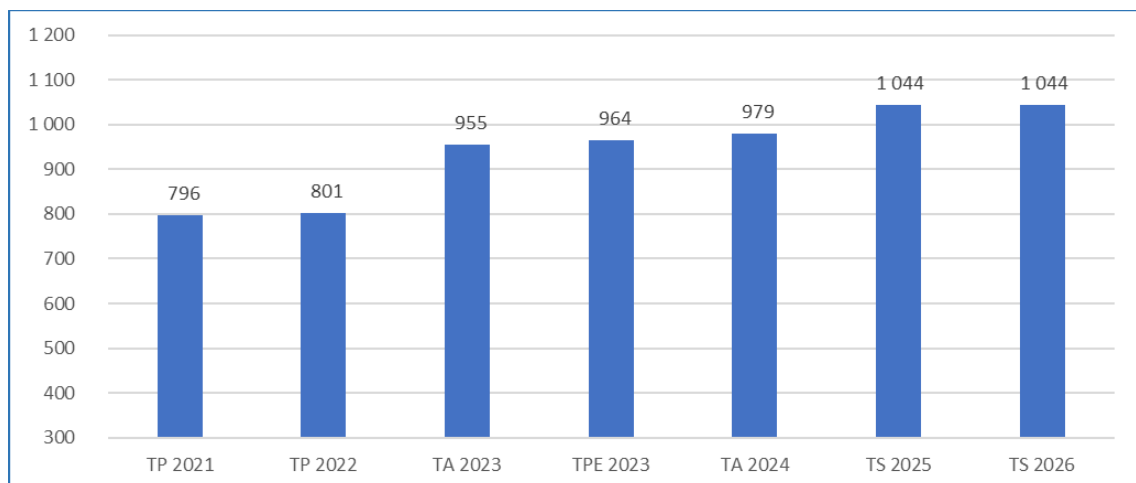
Peruspalvelujen valtionosuus (VM), ilman sote-eriä	13 690 346
Sote-erät	
Muutosrajoitin	6 786 101
Järjestelmänmuutoksen tasaus	3 725 858
Lisäsiirrot (Sote)	-1 354 170
Verotulotasaus	-611 625
Peruspalvelujen valtionosuus yht.	22 236 510
Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuus (OKM)	-2 195 210
Verotulomenetyksen kompensatio	2 524 700
Valtionosuus yhteensä	22 566 000

Muutosrajoitin = Muutosrajoittimen perusteella kunnalle myönnetään valtionosuuden lisäystä, jos tehtävien järjestämisvastuun siirtyessä maakunnalle kunnan tulot vähenevät enemmän kuin mitä kunnasta maakunnalle siirtyvien kustannukset ovat. Lisäys ei ole täysimääräinen vaan se on rajoitettu 60 %:iin muutoksen suuruudesta. Vastaavasti kunnan valtionosuutta vähennetään, jos siirtyvät kustannukset ovat siirtyviä tuloja suuremmat. Myös vähennyksen osalta muutos on rajoitettu 60 %:iin.

Järjestelmänmuutoksen tasaus = Uudistuksen tullessa voimaan kuntien taloudellinen tasapainotilanne jäädytetään laskennallisesti vuodeksi (2023) nykyisen (vuoden 2021 arvioidun) tasapainotilanteen mukaiseksi kunnittain. Toisesta vuodesta lähtien muutos kohti uuden rahoitusmallin mukaista tasapainotilaa on +/- 15 euroa asukasta kohti vuosittain siten, että viidentenä vuonna enimmäismuutos on +/- 60 euroa asukasta kohti. Tämän ylittävä osa jää toistaiseksi pysyvänä tasauksena valtionosuuksiin. Muutoksen rajaaminen +/- 60 euroon asukasta kohti merkitsee sitä, ettei uudistus aiheuta yhdellekään kunnalle yli yhden tuloveroprosenttiyksikön muutospainetta.

1 000 €	TP 2020	TP 2021	TP 2022	TA 2023	TPE 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026	
Valtionosuudet	23 569	18 276	17 878	21 836	21 836	22 566	24 584	25 112	
Muutos-%		55,9	-22 %	-2 %	22 %	0 %	3 %	9 %	2 %

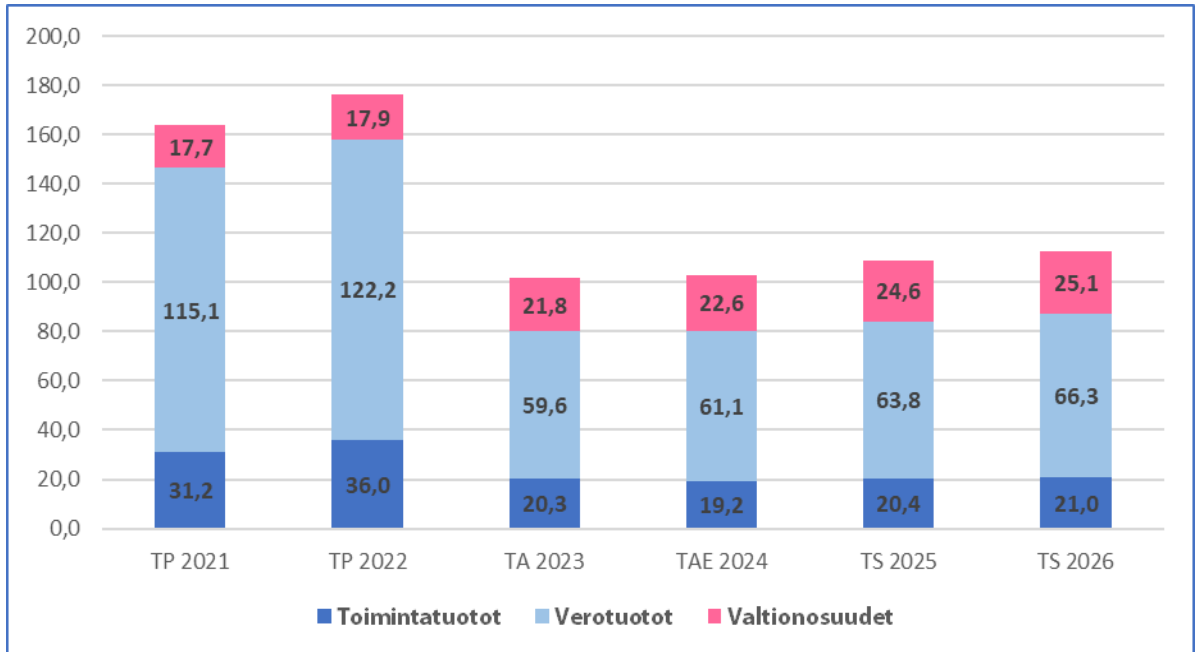
Valtionosuudet euroa/asukas

2.1.4 Toimintatuotot ja verorahoitus yhteensä

Sipoon kunta ja Sipoon vesi
Toimintatuotot ja verorahoitus
yhteensä M€

TP 2021	TP 2022	TA 2023	TAE 2024	TS 2025	TS 2026
164,0	105,1	101,8	102,9	108,8	112,4

2.2 Menoperusteet

Kuntatalouden vuoden 2024 talouslukujen suurten prosenttimuutosten taakse kätkeytyy myös kustannusten kasvu. Kustannusten ripeään nousuun vaikuttaa etenkin kunta-alan ansiokehitys, jota nostavat niin sanottu yleiseen linjaan sidottu palkankorotus sekä kehittämisohjelma, jolla uudistetaan kunta-alan palkkarakenteita ja palkkausjärjestelmiä.

Kunta-alan sopimusratkaisu on kolmivuotinen ajalla 1.5.2022–30.4.2025. Sopimuskaudella työvoimakustannukset nousevat korkoa korolle laskien keskimäärin 8,8 prosenttia. Perusratkaisun sopimuskorotusten taso ilman kehittämisohjelmaa vuosina 2023–2024 on sidottu niin sanottuun yleiseen linjaan. Lisäksi kunta-alan palkkarakenteita ja palkkausjärjestelmiä uudistetaan erillisellä kehittämisohjelmalla vuosina 2023–2027 keskimäärin yhden prosentin sopimuskorotuksella vuosittain. Ohjelman avulla kunta-alan palkat nousevat viiden vuoden aikana yhteensä noin 5,1 prosenttia sopimuskorotusten lisäksi.

Talousarvion suunnitelmavuosien 2025 ja 2026 toimintakatteen kasvuprosenttina on kolmea prosenttia.

Kunnanhallituksen hyväksymässä talousarviokehyksessä on huomioitu indeksikorotukset (kuluttajahinta, peruspalvelut, sopimuskorotukset), sekä väestönkasvusta, palvelutarpeen kasvusta, ja uusista kaava-alueista aiheutuvat lisämäärärahatarpeet. Kunnan menoja lisää erityisesti yhdyskuntakehittämisestä aiheutuvat menot. Sipoon uusi strategia 2022–2025 linjaa muutoksia yhdyskuntakehittämiseen. Se perustuu kunnan vahvaan kasvuun, noin 500 henkilön vuosittaiseen väestönkasvutavoitteeseen. Sipoo tavoittelee monipuolista asumista; kaikenikäisten ja kaikissa elämäntilanteissa olevien ihmisten tarpeita vastaavaa asumista koko Sipoossa (keskustat, kylät, haja-asutusalue ja saaristo). Sipoo muuttuu pidemmällä tähtäimellä tulevaisuudessa kahden taajamakeskuksen kunnasta kolmen taajamakeskuksen kunnaksi (Söderkulla – Nikkilä – Talma).

2.2.1 Peruskunnan talousarvion määrärahojen ja tuloarvioiden yhteenveto

Käyttötalousosa	1 000 €	Sitovuus	Määrärahat	Tuloarviot
Keskusvaalilautakunta		B	120	
Tarkastuslautakunta		B	-50	
Kunnanhallitus		N	1 243	13 867
Konsernipalvelut		N	9 669	411
Varhaiskasvatuspalvelut		N	21 006	1 200
Koulutus		N	36 175	2 010
Arki ja vapaa-aika		N	14 575	4 372
Yhdyskunta ja ympäristö		N	24 655	12 558
Kohderahoitteiset tehtävät				
Ruokapalvelut		N	3 299	3 309
Toimitilapalvelut		N	12 839	9 939
Tuloslaskelmaosa		Sitovuus	Määrärahat	Tuloarviot
Verotulot		B		61 100
Valtionosuudet		B		22 566
Rahoitustulot ja -menot		N	2 295	1 162
Investointiosa		Sitovuus	Määrärahat	Tuloarviot
Laajennusinvestoinnit		N	7 295	
Laajennusinvestoinnit, rakennukset		N	1 250	
Uudelleen investoinnit		N	800	
Peruskorjausinvestoinnit		N	3 300	
Muut investoinnit		N	2 465	
Muut investoinnit		N	4 205	5 200
Maa-alueet			2 500	5 200
It-investoinnit			560	
Kuituprojekti			600	
Irtain omaisuus			545	
Rahoitusosa			Määrärahat	Tuloarviot
Antolainasaamisten muutokset		N		
Pitkäaikaisten lainojen muutokset		N	14 268	22 000
Lyhytaikaisten lainojen muutokset				
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Vaikutus maksuvalmiuteen			3 173	
Talousarvion loppusumma			146 445	146 445
N = sitovuus nettomääräraha/-tuloarvio, B = bruttomääräraha/-tuloarvio				

2.3 Talousarvion rakenne ja sitovuus

2.3.1 Talousarvion rakenne

Talousarvio muodostuu *käyttötalous*- ja *tuloslaskelmaosasta* sekä *investointi*- ja *rahoitusosasta*. Samaa rakennetta noudatetaan taloussuunnitelmassa ja tilinpäätökseen sisältyvässä talousarvion toteutumisvertailussa.

Toimintaa ja taloutta suunnitellaan ja seurataan käyttötalouden, investointien, tuloslaskennan ja rahoituksen näkökulmista.

Käyttötalousosassa asetetaan palvelutavoitteet ja budjetoidaan niiden järjestämisen vaatimat menot ja tulot.

Investointiosassa budjetoidaan pitkävaikutteisten tuotantovälineiden kuten rakennusten, kiinteiden rakenteiden ja kaluston hankinta, rahoitusosuudet ja omaisuuden myynti.

Tuloslaskelmaosassa osoitetaan tulorahoituksen riittävyys käyttömenoihin ja poistoihin. Tuloslaskelman välituloksina esitetään *Toimintakate* ja *Vuosikate*. Tuloslaskelmaosan viimeisenä rivinä esitetään *Tilikauden tulos*, tai jos kunta budjetoi tilinpäätössiirrot, viimeisenä rivinä esitetään *Tilikauden ylijäämä (alijäämä)*.

Rahoitusosassa osoitetaan yhteenvetona rahan lähteet ja käyttö. Välisummana esitetään *Toiminnan ja investointien rahavirta*. Ylijäämäinen välisumma osoittaa, että investoinnit rahoitetaan kokonaisuudessaan tulorahoituksella, investointien rahoitusosuuksilla ja omaisuuden myynnillä. Negatiivinen välisumma osoittaa määrän, joka on rahoitettava pääomarahoituksella.

2.3.2 Talousarvion ja taloussuunnitelman sitovuus

Yleistä

Talousarvio sisältää kunnan strategian ja siitä johdetut toimialoittaiset valtuuston hyväksymät sitovat tavoitteet sekä euromääräiset resurssit eri toimialoille.

Kuntalain 110 § säätelee talousarvion käsittelyä, hyväksymistä, velvoittavuutta, sisältöä ja rakennetta sekä talousarvioperiaatteita.

Kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota. Talousarvio sitoo kunnan toimielimiä ja henkilöstöä ja on samalla näiden valvonnan väline. Talousarvion muutoksista päättää valtuusto.

Talousarvion tuloslaskelmaosa ja rahoitusosa toimivat kunnan kokonaistalouden ohjausvälineinä. Tuloslaskelmassa esitetään kokonaistalous jaettuna varsinaisen toiminnan menoihin ja tuloihin, verotuloihin, valtionosuuksiin, rahoituseriin ja suunnitelman mukaisiin poistoihin. Toiminnan menokehitys tulee sopeuttaa keskeisten tuloerien kehitykseen. Rahoitusosassa osoitetaan, miten kunnan menot varsinaisen toiminnan ja investointien osalta rahoitetaan.

Talousarvion käyttötalousosa ja investointiosa toimivat toiminnan ohjauksen välineinä.

Liikelaitoksen tulosbudjetin valtuustoon nähden sitovat erät määritellään kuntalain 120 §:ssä. Niitä ovat:

- 1) kunnan tai kuntayhtymän pääomasijoitus liikelaitokseen ja liikelaitoksen pääoman palautus kunnalle tai kuntayhtymälle;
- 2) korvaus kunnan tai kuntayhtymän sijoittamasta pääomasta;
- 3) kunnan ja kuntayhtymän toiminta-avustus kunnan tai kuntayhtymän liikelaitokselle.

Määräraha, tuloarvio, sisäiset erät, laskennalliset erät

Kuntalain mukaan talousarvioon otetaan toiminnallisten tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot.

Määräraha on valtuuston toimielimelle/tulosalueelle antama euromäärältään ja käyttötarkoitukseltaan rajattu valtuutus varojen käyttämiseen. Tuloarvio on valtuuston toimielimelle/tulosalueelle asettama tulotavoite. Näiden erotus on toimintakate (nettomeno tai -tulo).

Määrärahaan ja tuloarvioon sisältyvät ns. sisäisen laskituksen kautta kirjattavat sisäiset ostot ostajapuolelle ja myynnit myyvälle puolelle. Merkittävimmät sisäisen palvelun yksiköt ovat Sipoossa Toimitilapalvelut ja Ruokapalvelut. Näiden yksikköjen osalta on talousarviokirjassa erikseen esitetty yhdistetty tuloslaskelma erotettuna budjettirahoitteisista yksiköistä.

IT-palvelut on siirretty vuodesta 2022 alkaen vyörytseriin, joihin kirjataan myös muut konsernipalveluiden menot muiden toimialojen kuluiksi.

Investointiosassa käsitellään vain poistonalaiset eli aktivoitavat hankintamenot. Aktivoinnin raja on 10 000 euroa, jota suuremmat käyttöomaisuushankinnat, ensikertainen kalustaminen ja osakkeiden ja osuuskien hankinta, käsitellään investointiosassa. Sipoon kunnan talousarviossa vyörytserit eivät toistaiseksi ole käytössä. Kuntatieto-ohjelman mukaisessa raportoinnissa, jossa kustannuksia kohdennetaan palveluluokille, vyörytykset otetaan käyttöön.

Poistot ja vyörytserit ovat määrärahojen ulkopuolisia eriä.

Talousarvion 2024 sitovuudet

Talousarvion valtuustoon nähden sitovat tavoitteet on esitetty talousarviokirjan alussa ja yksityiskohtaisemmin toimialojen kohdalla. Valtuuston hyväksymä sitova tavoite sitoo myös toimielimiä ja tilivelvollisia samoin kuin määräraha.

Tavoitteet ovat osa talousarviota, jota kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa noudatetaan. Tavoitteet tulee pitää ajan tasalla myös määrärahojen ja tuloarvioiden mahdollisesti muuttuessa.

1. Käyttötalousosan sitovuustasona kunnanvaltuustoon nähden on toimielimien Keskusvaalilautakunta, Tarkastuslautakunta ja Kunnanhallitus (Kunnanhallitus ja kunnan johto) toimintakate sekä toimialojen konsernipalvelut, arki- ja vapaa-aika, varhaiskasvatus, koulutus sekä yhdyskunta ja ympäristö toimintakate.

Käyttötalousosassa on kaksi kohderahoitteista yksikköä: Toimitilat ja Ruokapalvelut, joiden sitovuustasona on toimintakate.

-
2. Tuloslaskelmaosassa sitovia eriä kunnanvaltuustoon nähden ovat verotulot, valtionosuudet sekä rahoitustuottojen ja -kulujen nettomääräraha.
  3. Investointiosan sitovuutena on investointimenojen ja -tulojen välinen erotus investointityypeittäin:
    - Laajennusinvestoinnit infra
    - Laajennusinvestoinnit rakennukset
    - Uudelleeninvestoinnit
    - Peruskorjausinvestoinnit
    - Muut investoinnit.

Investoinnit ovat sitovia hankkeita (eli jokainen investointiosassa mainittu kohde tulee toteuttaa), mutta määrärahat ovat sitovia hankeryhmäkohtaisesti kunkin toimielimen/toimialan sisällä. Valiokunnalla on siis oikeus siirtää määrärahaa investointikohteelta toiselle hankeryhmän ja toimielimen sisällä, mikäli kaikki investointikohteet toteutuvat. Uusia hankkeita ei ole oikeus aloittaa ilman valtuuston päätöstä. Kustannusarviot tarkistetaan ja hankkeille varattavat määrärahat päätetään vuosittain taloussuunnitelman käsittelyn yhteydessä.

4. Rahoitusosassa sitovia eriä kunnanvaltuustoon nähden ovat antolainauksen muutokset ja pitkäaikaisten lainojen muutokset.

Kunnan tuloslaskelma ja rahoituslaskelma ovat sitovia ilman liikelaitosta. Liikelaitoksen laskelmat esitetään erillisinä. Laskelmat sisältävät sekä ulkoiset että sisäiset erät. Sipoon Veden sidotun oman pääoman korko kunnalle on 12,0 %. Niin kutsuttuun sosiaaliseen luototukseen saa olla sidottuna kunnan varoja enintään 100 000 euroa.

Lainanottoa koskevat rajoitukset

Voimassa olevan hallinto- ja toimintasäännön V luvun 23 §:ssä määritellään kunnanhallituksen päätösvalta. Kunnanhallitus päättää kunnanvaltuuston hyväksymissä rajoissa talousarviolainojen ottamista, lainojen takaisinmaksua ja lainaehtojen muuttamista koskevat asiat.

Taloudellisen tilanteen sen salliessa talousarvioon merkitty pitkäaikaisten lainojen muutos voidaan alittaa tai korvata markkinatilanteesta riippuen lyhytaikaisella luotolla. Vuonna 2024 lyhytaikaista luottoa saa olla enimmillään 60 000 000 euroa, joka voi olla kuntatodistuksia, shekkilimiittiä tai muuta lyhytaikaista luottoa.

Käyttösuunnitelmat

Talousarviokirjassa tavoitteet, määrärahat, tuloarviot ja toimintakatteet on esitetty sitovina toimielin- tai vastuualuetasolla.

Toimielimet (valiokunta ja kunnanhallitus konsernipalveluiden osalta) päättävät talousarvion käyttösuunnitelmasta. Tässä yhteydessä toimielimet myös hyväksyvät sitovista tavoitteista johdetut alemman tason tavoitteet eri yksiköiden noudatettaviksi.

Toimialaa tai tulosaluetta alemman tason tavoitteet ja käyttösuunnitelmat hyväksyy viranhaltija toimielimen hyväksymien valtuuksien mukaisesti.

Taloutta koskevat säännöt ja ohjeet

Kunnanvaltuusto on hyväksynyt hallintosäännön 30.1.2017 ja 24.4.2017 sitä on päivitetty viimeksi 30.3.2023. Hyväksytyssä hallinto- ja toimintasäännössä on myös kunnan taloudenhoitoa säätelevä luku 9, jota noudatetaan. Lisäksi kunnan taloudenhoidossa noudatetaan kunnanhallituksen hyväksymiä Talousohjetta ja Hankintaohjetta.

Arvonlisävero

Arvonlisäveron verokannat ovat 24 %, 14 % ja 10 %.

Kunnan toiminnot jakautuvat verolliseen ja verottomaan toimintaan. Merkittävä osa kuuluu verottomiin palveluihin. Arvonlisävero saadaan palautuksena verottomassa toiminnassa ja verollisessa toiminnassa arvonlisävero saadaan vähentää ja toisaalta myyntihintaan tulee lisätä verokannan mukainen arvonlisävero, joka tilitetään valtiolle. Toimialojen määrärahat ja tuloarviot ovat talousarviossa ilman arvonlisäveroa. Poikkeuksia verottomuuteen ovat henkilökunnan lahjat ja edustusmenojen käsittely.

Valtionosuuksien hakeminen

Rahoitusosan valtionosuudet jaetaan peruspalvelujen valtionosuuteen ja opetus- ja kulttuuritoimen muuhun valtionosuuteen. Ne ovat yleiskatteisia tuloja varsinaisen toiminnan menojen kattamiseen.

Kunnan peruspalvelujen valtionosuuden laskemisen perusteina (valtionosuusperusteet) käytetään:

- yleisen osan määräytymisperusteita;
- esi- ja perusopetuksen sekä yleisten kirjastojen laskennallisia kustannuksia;
- taiteen perusopetuksen ja yleisen kulttuuritoimen määräytymisperusteita; sekä
- erityisen harvan asutuksen, saaristokunnan sekä saamelaiden kotiseutualueen kunnan lisäosien määräytymisperusteita.

Osana kunnan peruspalvelujen valtionosuutta otetaan huomioon myös laskennallisiin verotuloihin perustuva valtionosuuden tase. Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuus sisältää mm. lukiodien, ammatillisten koulujen sekä liikunnan, kulttuuritoimen ja nuorisotyön valtionosuudet.

Valtionosuuden tarkastaminen ja oikaisuvaatimuksen tekeminen opetus- ja kulttuuritoimen muun valtionosuuden osalta kuuluu sivistysvaliokunnalle. Peruspalveluiden valtionosuuden tarkastaminen eri osatekijöiden osalta kuuluu sivistysvaliokunnalle ja sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnalle. Oikaisuvaatimuksen tekee kunnanhallitus.

Erilliset valtionavustukset toimialoilla erilaisiin hankkeisiin ja projekteihin kirjataan ko. toimialan tuloksi, jolloin tuloja voidaan käyttää toimintamenojen katteeksi.

Investointien perustamiskustannusten valtionavustusten hakemisesta ja selvityksistä vastaa se toimiala, jonka alaisesta hankkeesta on kysymys. Valtionavustus kirjataan ko. hankkeen rahoitusosuudeksi jaksotettuna investoinnin toteutumisen mukaan. Toimitilat-yksikkö valvoo rakennushankkeiden valtionlainten ja -avustusten hakemista.

Sisäiset veloitukset – kustannusten kohdentaminen

Sisäisten veloitusten tavoitteena on kustannusten kohdentaminen aiheuttamisperiaatteen mukaan. Veloituksen kohteena olevan palvelutoiminnan tulee olla säännöllistä ja toistuvaa.

2.3.3 Tilivelvollisuus

Tilivelvolliset kuntalain 125 §:n mukaan vuonna 2024

Tilivelvollisella tarkoitetaan ao. toimielimen ja vastualueen johtavaa viranhaltijaa, jolle myönnetään vastuuvapaus. Tilivelvollisten määrittely liittyy sisäisen valvonnan ketjun varmistamiseen. Vaikka päätöksentekovaltaa delegoidaan organisaation alemmille tasoille, tilivelvolliset viranhaltijat eivät vapaudu alaistensa toimintaa koskevasta valvontavastuusta. Valvontavastuu koskee sekä toimintaa että taloutta. Tilivelvolliset määritellään vuosittain talousarvion täytäntöönpano-ohjeessa.

2.3.4 Toiminnallisen ja taloudellisen tuloksen seuranta

Talousarvion seuranta ja raportointi

Kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota. Talousarvion ja tunnuslukujen seuranta tulee olla jatkuvaa ja se on osa toiminnan ja talouden ohjausta johtamisessa.

Valiokuntien ja kuntakonserniin kuuluvien tytäryhtiöiden tulee raportoida toiminnastaan ja talouden kehittymisestä kolmannesvuosittain kunnanhallitukselle ja -valtuustolle. Näissä osavuosikatsauksissa informoidaan toimialan olennaisista tapahtumista sekä selvitetään tavoitteiden, tunnuslukujen ja talousarvion toteutumista. Merkittävistä poikkeamista tulee erikseen tehdä selkoa ja raportoida niistä korjaustoimenpiteistä, joihin ryhdytään talousarviossa pysymiseksi ja erityisesti selvittää ylitysuhan kohteena olevat toiminnot, ylitysten syyt ja mahdollisuudet päästä talousarvioon tai vähentää ylityksen määrää.

Sitovien tavoitteiden toteutumisesta raportoidaan osavuosikatsauksissa.

Ensimmäinen osavuosikatsaus on ajalta 1.1.–30.4., toinen ajalta 1.1.–31.8. ja kolmas sekä samalla vuoden viimeinen osavuosikatsaus on toimintakertomus koko vuoden toiminnasta.

Osavuosikatsausten lisäksi kunnanhallitukselle ja kunnan johdolle toimitetaan ennalta sovitun aikataulun mukaan standardimuotoiset kuukausiraportit koskien talouden toteutumista ja olennaisia tapahtumia.

Kuntatietojärjestelmän (KUTI) vaatimusten mukaisesti kunnan ja kunnan liikelaitoksen toteutumaraportti tulee toimittaa Valtiokonttoriin ensimmäiseltä vuosineljännekseltä 30.4., toiselta vuosineljännekseltä 15.8., kolmannelta vuosineljännekseltä 31.10. ja neljänneltä neljännekseltä 15.4. mennessä. Raportit toimitetaan automaattisesti taloushallinnon tietojärjestelmistä XBRL-muodossa.

Talousarviomuutokset

Sitoviin eriin (vastuualue) talousarviovuoden aikana tulevista muutoksista päättää kunnanvaltuusto. Muutokset voivat koskea määrärahaa, tuloarviota tai tavoitteita. Muutosta haetaan osavuosikatsausten yhteydessä muutostarpeen tultua tietoon tai vuoden lopulla niin, että se voidaan käsitellä viimeistään joulukuun kunnanvaltuustossa. Toimielimen, jossa on useita tulosalueita, tulee etsiä ensin mahdollisuudet kattaa ylitystarve toimialan sisällä määrärahasiirtoina.

Määrärahasiirroista tulosalueiden ja niiden alaisten tulosityksiköiden välillä päättää asianomainen valiokunta. Esityksissä määräraha/tuloarviosiirroista tulee riittävän selkeästi mainita tulosalueet/-yksiköt, josta siirretään ja minne siirretään. Talouspalvelut-yksikköön tulee lisäksi toimittaa yksityiskohtainen, meno/tulotilikohtainen erittely siirrettävästä summasta muutoksen kirjaamista varten. Määrärahasiirtoja ei enää tilikauden jälkeen voi tehdä.

Alijäämän kattamisvelvollisuus

Kuntalain 110 §:n 2 ja 3 momentissa säädetään seuraavaa:

Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet.

Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan.

Kuntalain uudistuksen myötä alijäämän kattamisvelvoite koskee myös kuntayhtymiä.

Kunnan vuoden 2022 tase osoittaa 37,2 miljoonan euron kumulatiivista ylijäämää, joten kuntalain edellä mainittu säännös ei ole ajankohtainen Sipoossa.

3 KÄYTTÖTALOUSOSA 2024–2026

Lyhenteiden selitykset

TP	= Tilinpäätös
TPE	= Tilinpäätöseennuste
VK	= Valiokunnan esitys
KJ	= Kunnanjohtajan esitys
TAE	= Kunnanhallituksen esitys
TA	= Valtuuston hyväksymä talousarvio
TS	= Taloussuunnitelma 2024–2026

Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet on esitetty erillisissä taulukoissa.

3.1 Keskusvaalilautakunta

Vastuualue: Vaalit

Vastuuhenkilö: Hallintopäällikkö

Toimintaympäristö ja sen muutokset vuosina 2024–2026

Vuonna 2024 toimitetaan presidentinvaali 28.1.2024 ja mahdollinen toinen vaali 11.2.2024 sekä europarlamenttivaalit 9.6.2024. Alue- ja kuntavaalit toimitetaan 13.4.2025. Vuonna 2026 ei toimiteta säännönmukaisia vaaleja.

SITOVAT TALOUSTAVOITTEET VUONNA 2024						
SITOVUUSTASO TOIMINTAKATE						
sis.+ ulk.erät	1 000€	TA 2023	VK 2024	KJ 2024	TAE 2024	TA 2024
TULOT	-	-	-	-	-	-
MENOT	-	40	120	120	120	-
TOIMINTAKATE	-	40	120	120	120	-
Menot euroa/asukas	-	2	5	5	5	-

3.2 Tarkastuslautakunta

Vastuualue: Tilintarkastus

Vastuuhenkilö: Lautakunnan puheenjohtaja

SITOVAT TALOUSTAVOITTEET VUONNA 2024						
SITOVUUSTASO TOIMINTAKATE						
sis.+ ulk.erät	1 000€	TA 2023	VK 2024	KJ 2024	TAE 2024	TA 2024
TULOT	-	-	-	-	-	-
MENOT	-	44	-	-	50	-
TOIMINTAKATE	-	44	-	-	50	-
Menot euroa/asukas	-	2	0	0	-2	0

Tarkastuslautakunnan esitys valtuustolle vuoden 2024 toimintamenoiksi on 49 800 euroa.

3.3 Kunnanhallitus

Vastuualue: Kunnanhallitus ja kunnan johto, Konsernipalvelut

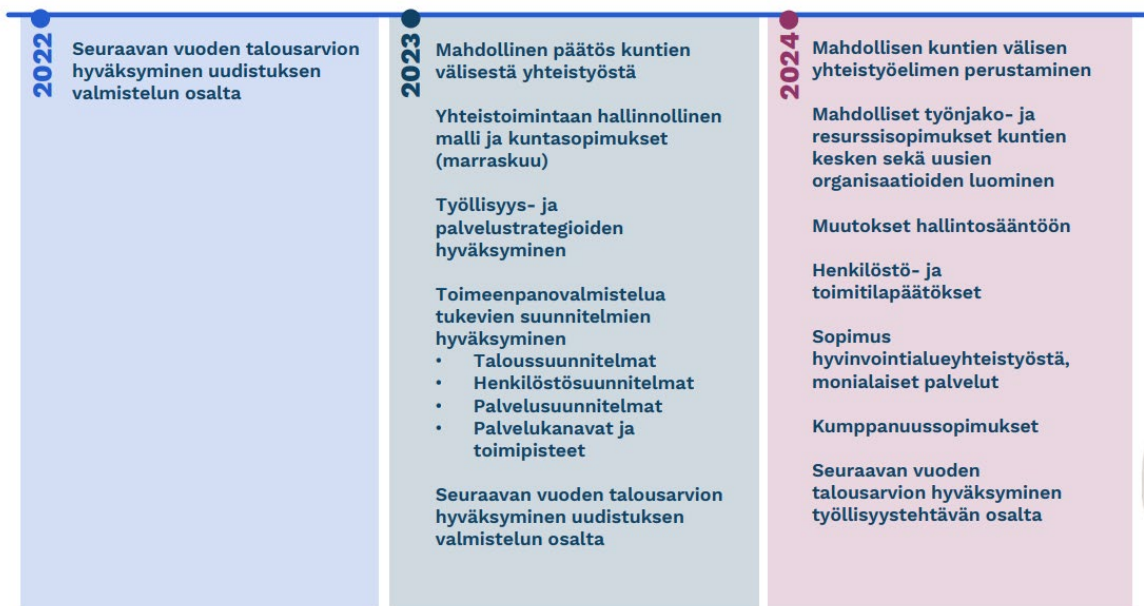
Vastuuhenkilö: Kunnanjohtaja

Konsernipalvelut korvasi organisaatiouudistuksessa Talous- ja hallintokeskuksen 1.5.2023 alkaen.

Toimintaympäristö ja sen muutokset vuosina 2024–2026

Kuntatalousohjelman 2024–2027 tarkastelukaudella (1.1.2025 alkaen) toteutuu TE-uudistus, jonka myötä kuntien peruspalvelujen valtionosuuden määrä kasvaa noin 900 milj. eurolla. Työ- ja elinkeinopalvelut muodostavat tulevaisuuden kunnan merkittävän tehtävälueen ja kunnat ottavat uudistuksessa askeleen kohti entistä vahvempaa roolia elinvoiman rakentajana. Samalla kunnat luovat yhteistyömallit hyvinvointialueille siirtyvien sote-palveluiden ja kuntien työllisyyspalveluiden välille.

Työ- ja elinkeinopalveluiden tehtäväkokonaisuus on jatkossa arviolta jopa 13–15 % kuntataloudesta nykyisen noin 3 % sijaan. Uudistuksen rahoituskokonaisuuteen liittyvät tehtävän rahoittaminen, palkkatuki ja uusi kannustinmalli, joka vaikuttavat merkittävältä osin mm. palveluiden järjestämistapaan, kohdentumiseen, palveluprosessiin sekä laajemmin kunnan elinvoima- ja työllisyystehtävien suuntaamiseen. Uudistuksessa henkilöstö siirtyy kuntiin nykyisistä TE-toimistoista ja osin myös ELY-keskuksista.

Kuntien tulorakenteessa tapahtuu muutoksia, kun niiden tuloja siirretään kustannuksia vastaavasti hyvinvointialueiden rahoitukseen ja samalla kunnallistalous puolittuu. Kunnallisverotulojen osuus tulorakenteessa pienenee. Kunnallisverot pysyvät koko maan tasolla edelleen kuntien suurimpana tuloeränä niiden merkittävästä vähenemisestä huolimatta. Kuntien yhteisöveron leikkausosuus on kunnallisveroa pienempi, joten sen osuus tulorakenteesta kasvaa uudistuksen jälkeen. Kiinteistöveron jäädessä ennalleen sen osuus tulopohjasta kaksinkertaistuu. Verotulojen osuus kuntien kokonaistuloista vähenee hieman sote-uudistuksen jälkeen, mutta ne kattavat edelleen puolet kuntien tuloista vuoden 2025 tasolla.

Sitovat tavoitteet vuodeksi 2024

<i>Tavoite valtuustokaudelle</i>	Sitova tavoite 2024	Mittari	
<i>Toimiala</i> <i>Rakennetaan huomisen Sipoolle tasapainoinen käyttötalous ilman tuloveronkorotuksia</i>	Toteutetaan tuottavuusohjelma siten, että sen toimenpiteet vaikuttavat täysipainoisesti vuodesta 2026 eteenpäin	Tuottavuusohjelma valmis kevään aikana	
	Toteutuma (OVK, TP)		
	Toteutetaan kustannusvertailu KUUMA-seudun kuntiin: Järvenpää, Kerava, Mäntsälä, Hyvinkää, Nurmijärvi, Tuusula ja Kirkkonummi. Lisäksi Mustasaari.	Kustannusvertailu valmis kevään aikana	
	Toteutuma (OVK, TP)		
<i>Parannetaan lastemme ja nuoremme hyvinvointia</i>	Kokonaisvaltainen suunnitelman laadinta lasten ja nuorten henkisen, fyysisen ja sosiaalisen hyvinvoinnin kehittämiseksi.	Suunnitelma valmis ja toimintaohjelma käynnistetty	
	Toteutuma (OVK, TP)		
<i>Rakennamme mahdollisuuden asioida kaikissa palveluissa digitaalisesti</i>	Sähköisen arkiston käyttöönotto	Käyttöönotto tehty	
	Toteutuma (OVK, TP)		
<i>Rakennamme mahdollisuuden asioida kaikissa palveluissa digitaalisesti</i>	Vanhan Kuntalan arkiston tyhjennys (digitalisointi tai puhdistus ja siirto)	Arkisto tyhjä	
	Toteutuma (OVK, TP)		
<i>Osaamista ja johtamista kehitetään suunnitelmallisesti</i>	Uudistamme kunnan henkilöstöä koskevan perehdytysaineiston	Perehdytysmateriaali laadittu	
	Toteutuma (OVK, TP)		

Riskianalyysi

Riskikategoria	Riski	Riskin		
		Riskin vaikutus, 1-5	todennäköisyys, 1-5	Riskitaso
Taloudelliset	Kunnan tulorahoituksen riittävyys suhteessa kustannuskehitykseen	3	4	12
Taloudelliset	Lainojen jälleärahoituksen korkoriski	3	3	9
Taloudelliset	Laitteiden ja ICT-palveluiden raju hintojen korotus	2	4	8
Strategiset	Pandemian vaikutukset laitteiden ja ICT-palveluiden saatavuuteen	3	3	9
Operatiiviset	Avainhenkilöriski Digihallinnossa	4	4	16
Vahinko	ICT-Infran vahingoittuminen - verkon, laitteiden ja ohjelmistojen toimimattomuus	4	2	8
Operatiiviset	ICT-toiminnan häiriöt, tietoturva- ja tietosuojarikkomukset ja tapahtumat	4	3	12
Strategiset	Toiminnan kehittäminen ei vastaa asiakastarpeita	2	2	4
Operatiiviset	Työssä jaksamisen haasteet, jotka voivat aktivoida avainhenkilöriskit	4	3	12

Keskeiset muutokset konsernipalveluiden toiminnassa yksiköittäin ja niiden taloudelliset vaikutukset vuonna 2024

Digihallinto -yksikkö osallistuu kaikkiin kunnan kehityshankkeisiin oman vastualueensa mukaisesti. Vuoden 2024 suurimpana hankkeena on sähköisen arkiston laajamittainen käyttöönotto. Toisena merkittävänä hankkeena on koko ICT-infran peruskorjaus, jossa vaihdetaan laitteet kytkimistä tukiasemiin.

Infran kehittämistä jatketaan myös tietoturva parantavilla hankkeilla. Oma asioinnin eli kuntalaisen asiointipalvelun kehittämistä jatketaan. Asioinnin prosesseja kehitetään edelleen ja prosessiautomaation keinoja lisätään.

Hallintopalvelut-yksikkö jatkaa sähköisen arkistoinnin hanketta yhteistyössä digihallintoyksikön kanssa. Tavoitteena on sähköisen arkiston laajamittainen käyttöönotto vuonna 2024. Hallintopalvelut-yksikkö koordinoi Sipoon hallintosäännön päivytystä, jota työstetään vuoden 2024 aikana. Hallintopalvelut-yksikkö vastaa presidentinvaalin ja europarlamenttivaalien järjestämisestä Sipoossa keväällä 2024. Kevään 2023 organisaatiomuutoksen yhteydessä entisen sivistysosaston hallinnosta siirtyi kaksi henkilöä hallintopalveluihin, mikä on huomioitu vuoden 2024 talousarviossa. Henkilöstösiirtojen myötä vahvistetaan edelleen keskitettyä hallintoa, yhdyspintoja toimialoille sekä osallistumista kunnan yhteisiin hankkeisiin.

Talouspalvelut-yksikön henkilöstöresursseja vahvistetaan rekrytoimalla uusi kirjanpitäjä/taloussihteeri vuoden 2024 alussa. Kevään aikana otetaan käyttöön Opiferus Talousdokumentti-sovellus, jolla tullaan laatimaan talousarvio-, toimintakertomus- ja osavuositarkastusdokumentit. Samalla kuvataan koko kunnan tasolla talousarvion ja toimintakertomuksen laadintaprosessit. Ensimmäisenä kuvataan toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen laadintaprosessi.

Riskikartoitus tehdään talousarvion laadinnan yhteydessä ja todettujen riskien hallintaa seurataan osavuositarkastuksissa.

Raportointia hankinnoista kehitetään Hansel Oy:n hankintojen analyysin sisältävällä Hankintapulssi-työkalulla, joka aluksi päivitetään kerran vuodessa. Myöhemmin siirrytään kvartaaleittain tehtävään päivitykseen.

Vuoden 2024 aikana toteutetaan ainakin kaksi sisäistä tarkastusta ja valtuustokauden arviointi.

Henkilöstöpalveluyksikössä siirretään strategian mukaisesti toiminnan painopistettä vahvemmin henkilöstövoimavarojen laadullisen kehittämiseen suuntaan. Vuonna 2024 jatkamme rekrytointiprosessien kehittämistä ja työnantajakuvan rakentamista ja tuleamme uudistamaan kunnan yleisen perehdytysmateriaalin.

Vuonna 2024 toteutamme koko henkilöstölle suunnatun sosiaalisen pääoman kyselyn, päivitämme henkilöstöä koskevan tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman sekä uudistamme yhteistoimintaa koskevan paikallisen sopimuksen. Lisäksi arvioidaan mahdolliset kehittämistarpeet työaikasuunnittelun ja -seurannan osalta.

Henkilöstön hyvinvointiin panostetaan 2024 nostamalla Smartum -kulttuuri- ja liikuntaedun määrää 100 eurosta 150 euroon per henkilö. Kehitämme työterveyshuollon sisältöä ja vaikuttavuutta yhdessä Keski-Uudenmaan Työterveys Oy:n kanssa. Tavoittelemme edelleen sairauspoissaolojen vähenemistä 16,5 kalenteripäivään jokaista kokonaista henkilötyövuotta kohti.

Vuosille 2022–2025 solmitut kunnalliset virka- ja työehtosopimukset sisältävät paikallisiin järjestelyvaraeriin perustuvan erillisen palkkaohjelman, minkä toteuttaminen vaatii vuosittaisia paikallisia neuvotteluja.

Kunnanhallitus ja kunnan johto

SITOVAT TALOUSTAVOITTEET VUONNA 2024					
SITOVUUSTASO TOIMINTAKATE					
sis.+ulk.erät 1 000€	TA 2023	VK 2024	KJ 2024	TAE 2024	TA 2024
TULOT	13 912	13 867	13 867	13 867	
MENOT	- 1 414	- 943	- 1 243	- 1 243	
TOIMINTAKATE	12 499	12 923	12 623	12 623	-
Menot euroa/asukas	- 62	-41	-54	-54	0

Maanmyyntituotot 5,2 milj. euroa.

Konsernipalvelut (entinen Talous- ja hallintokeskus)

SITOVAT TALOUSTAVOITTEET VUONNA 2024					
SITOVUUSTASO TOIMINTAKATE					
sis.+ulk.erät 1 000€	TA 2023	VK 2024	KJ 2024	TAE 2024	TA 2024
TULOT	307	411	411	411	
MENOT	- 9 567	- 9 571	- 9 669	- 9 669	
TOIMINTAKATE	- 9 260	- 9 159	- 9 258	- 9 258	-
Menot euroa/asukas	- 419	- 415	- 419	- 419	-

Konsernipalvelut	TA 2023	TAE VK 2024	TAE KJ 2024	TAE 2024	TA 2024	TS 2025	TS 2026
sis.+ulk.erät							
Toimintatuotot	307	411	411	411	0	424	436
Myyntituotot	0	0	0	0		0	0
Maksutuotot	0	0	0	0		0	0
Tuet ja avustukset	210	210	210	210		216	223
Muut toimintatuotot	97	201	201	201		207	214
						0	0
Toimintakulut	-9 567	-9 571	-9 669	-9 669	0	-9 959	-10 258
Henkilöstökulut	-1 828	-3 280	-3 280	-3 280		-3 378	-3 479
Palveluiden ostot	-5 286	-5 075	-5 173	-5 173		-5 328	-5 488
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-514	-475	-475	-475		-489	-504
Avustukset	-2	-2	-2	-2		-2	-2
Muut toimintakulut	-1 938	-740	-740	-740		-762	-785
Toimintakate	-9 260	-9 159	-9 258	-9 258	0	-9 536	-9 822

Henkilöstömenojen kasvu aiheutuu siitä, että vuoden 2023 talousarviossa eläkemenoperusteisen maksun korvanneen nk. tasausmaksu oli budjetoitu muihin toimintakuluihin.

3.4 Varhaiskasvatus

Vastuualueet: varhaiskasvatus, esiopetus

Vastuuhenkilö: Varhaiskasvatusjohtaja

Varhaiskasvatuksen toimiala tarjoaa lakisääteistä, laadukasta ja monipuolista varhaiskasvatusta ja esiopetusta sekä kerhotoimintaa sipoolaisille lapsille. Palveluvalikkoo laajentavat kotihoidon ja yksityisen hoidon tuet ja kuntalisät sekä palveluseteli. Varhaiskasvatus on lapsen suunnitelmallisen ja tavoitteellisen kasvatuksen, opetuksen ja hoidon muodostama kokonaisuus, jossa painottuu erityisesti pedagogiikka.

Toimintaympäristö ja sen muutokset vuosina 2024–2026

Sipoossa varhaiskasvatuksen toimialalla on ollut poikkeuksellisen paljon muutoksia. Kaksi palvelusetelipäiväkotiä lopetti toimintansa kannattamattomana ja kunta siirsi toiminnan itselleen. Nämä päiväkodit kalustettiin, niihin rekrytoitiin henkilökunta ja hankittiin toimintamateriaali toiminnan käynnistämiseen. Kustannuksiin ei voitu varautua ennakoon, koska muutoksista päätettiin vasta talousarviopäätösten jälkeen 2023. Tulevan talousarviovuoden 2024 laadintaa hankaloittaa, ettei vielä ole tiedossa muutosten todelliset kulut.

Kunnan järjestelyt Etelä-Sipoon päiväkotiratkaisujen parantamiseksi ovat valmistumassa ja uusi Västerskogin paviljonkipäiväkoti otettiin käyttöön 1.8.2023. Landängens daghemin paviljonkipäiväkoti avaa ovensa 1.8.2024.

Painetta varhaiskasvatussektorille tuo myös edelleen jatkuva puute kelpoisesta henkilökunnasta. Lisäksi jotkut kunnat ovat tästä syystä päättäneet nostaa varhaiskasvatuksen palkkoja, jolloin alalle on syntynyt ns. palkkakilpailua. Palkkojen sopimuskorotukset ovat myös olleet poikkeuksellisen suuria ja Sipoossa päätettiin osoittaa järjestelyvaraeräkorotuksia tukemaan rekrytoinnin houkuttelevuutta. Nämä muutokset ovat lisänneet Sipoon varhaiskasvatuksen kustannuksia.

Perheissä huoltajat palaavat töihin aiempaa aikaisemmin ja he tarvitsevat yhä nuoremmille lapsille varhaiskasvatuspaikan. Tilanne on vähentänyt varhaiskasvatuspaikkojen riittävyyttä kunnassa ja tilanteeseen varaudutaan laatimalla yhdessä kunnan muiden toimialojen kanssa varautumissuunnitelma riittävän kapasiteetin varmistamiseksi.

Valtakunnallinen kaksivuotinen esiopetuskokeilu, johon Sipoon kunta valittiin kokeilukunnaksi, päättyi toukokuussa 2024. Tämän jälkeen kokeilun tuloksia arvioidaan valtakunnallisesti ja päätetään jatkosta. On mahdollista, että kokeilun jälkeen päädytään kaksivuotiseen esiopetukseen, jossa lapset siirtyvät velvoittavaan esiopetukseen sinä vuonna, kun täyttävät viisi vuotta. Ennakoivaa varautumista mahdolliseen muutokseen tehdään yhdessä koulutuksen toimialan kanssa.

Tavoite valtuustokaudelle	Sitova tavoite 2024	Mittari
Tulosalue/-yksikkö Osaamista ja johtamista kehitetään suunnitelmallisesti (10)	Varhaiskasvatuksen työntekijöiden veto- ja pitovoimaa kasvatetaan uusien työntekijöiden perehdytys- ja mentorointiohjelmalla. Perehdytyksen käsikirjaa uudistetaan.	Mentorointimenetelmän kokeilu uusille työntekijöille aloitetaan vähintään neljässä päiväkodissa toimintavuoden 2024 aikana.
	Toteutuma (OVK, TP)	

Osaamista ja johtamista kehitetään suunnitelmallisesti	Henkilökunnalle suunnatut Mapa-koulutukset aloitetaan. Koulutus antaa valmiuksia lasten väkivaltatilanteiden ja aggressiivisen käyttäytymisen ennaltaehkäisyyn ja turvalliseen hoitoon.	Varhaiskasvatuksen henkilöstöstä vähintään 10% on suorittanut koulutuksen vuoden 2024 aikana. Koulutuksella parannetaan henkilökunnan osaamista ja saadaan varmuutta haastaviin vuorovaikutustilanteisiin.
	Toteutuma (OVK, TP)	
Parannetaan lastemme ja nuortemme hyvinvointia (1)	Lasten liikunta-aktiivisuutta tuetaan järjestämällä huoltajille ja lapsille yhteisiä toiminnallisia ulkotapahtumia kaikissa varhaiskasvatusyksiköissä	Jokaisessa päiväkodissa, perhepäivähoidossa sekä esiopetusryhmässä järjestetään vähintään yksi toiminnallinen perheiden ulkotapahtuma vuoden 2024 aikana.
	Toteutuma (OVK, TP)	

Riskianalyysi

Vuonna 2024 varhaiskasvatuksen toimialan riskit kohdistuvat pääosin operatiivisiin ja taloudellisiin riskeihin.

Operatiivisena erittäin vakavana riskinä on kelpoisuusehdot täyttävien varhaiskasvatuksen opettajien ja varhaiskasvatuksen sosionomien puute avoimna oleviin tehtäviin. Lisäriskinä on, ettei saada lainkaan työntekijöitä kelpoisuusvaatimusten vuoksi täyttämättä jääneisiin toimiin. Myös lakisääteisten sijaisten saaminen henkilöstön sairastamis- tai vuosilomatilanteissa on haastavaa. Riskien toteutuessa kunnassa ei voida noudattaa varhaiskasvatuslain velvoitteita ja pahimmassa tapauksessa kunnassa ei voida järjestää riittävästi lakisääteistä varhaiskasvatusta.

Operatiivisena erittäin vakavana riskinä on myös avainhenkilöriski. Uudessa organisaatorakenteessa varhaiskasvatusjohtajalla ei ole tehtävän vaatimuksiin soveltuvaa ja riittävää työresurssia omaavaa sijaista. Riskitilanteessa osa varhaiskasvatusjohtajan tehtävistä jää hoitamatta ja asioita jää hiljaisena tietona yhden henkilön varaan.

Taloudellinen vakava riski muodostuu, jos varhaiskasvatuspaikkojen tarpeen ennakointi ja hallinta epäonnistuvat. Riskin toteutuessa joudutaan tekemään kalliita ja nopeita toimenpiteitä, jotka kuormittavat taloudellisesti ja operatiivisesti myös muita kunnan toimialoja.

SITOVAT TALOUSTAVOITTEET VUONNA 2024						
SITOVUUSTASO TOIMINTAKATE						
sis.+ ulk.erät	1 000€	TA 2023	VK 2024	KJ 2024	TAE 2024	TA 2024
TULOT		1 200	1 200	1 200	1 200	-
MENOT		- 18 443	- 21 116	- 21 006	- 21 006	-
TOIMINTAKATE		- 17 243	- 19 916	- 19 806	- 19 806	-
Menot euroa/asukas		- 807	- 916	- 911	- 911	-

Varhaiskasvatus	TA 2023	TAE VK 2024	TAE KJ 2024	TAE 2024	TA 2024	TS 2025	TS 2026
sis.+ ulk.erät							
Toimintatuotot	1 200	1 200	1 200	1 200	0	1 236	1 273
Myyntituotot	0	0	0	0		0	0
Maksutuotot	1 200	1 200	1 200	1 200		1 236	1 273
Tuet ja avustukset	0	0	0	0		0	0
Muut toimintatuotot	0	0	0	0		0	0
Toimintakulut	-18 443	-21 116	-21 006	-21 006	0	-21 636	-22 285
Henkilöstökulut	-9 433	-11 022	-11 022	-11 022		-11 353	-11 694
Palveluiden ostot	-1 559	-2 072	-2 052	-2 052		-2 113	-2 177
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-163	-257	-167	-167		-172	-177
Avustukset	-3 960	-3 880	-3 880	-3 880		-3 996	-4 116
Muut toimintakulut	-3 329	-3 885	-3 885	-3 885		-4 001	-4 121
Toimintakate	-17 243	-19 916	-19 806	-19 806	0	-20 400	-21 012

Keskeiset muutokset toiminnassa ja niiden taloudelliset vaikutukset vuonna 2024

Varhaiskasvatuksen toimintakulut nousevat 14,5 % verrattuna edellisen vuoden talousarvioon.

Toimintakulujen muutos johtuu pääasiassa seuraavista syistä:

- Henkilöstökulut nousevat 16,9 % eli noin 1,6 milj. €.
  - kaksi uutta päiväkotia, palkat Taasjärven päiväkotia ja Talman päiväkotia
  - Västerskogin paviljonkipäiväkodin henkilöstön palkat yhden ryhmän osalta
  - Päiväkotia Miilin tilapäinen lisäryhmä, palkat 7kk
  - Landsängens daghem, yksi ryhmä palkat 5kk
  - Varhaiskasvatusalan palkankorotukset: järjestelyvaraerät ja palkkojen sopimuskorotukset
  - varhaiskasvatuksen hallinnon suunnittelijan/päällikön tehtävä, joka sisältää myös varhaiskasvatusjohtajan sijaistamisen

Yhteensä henkilötyövuosien lisäys 17 htv.
- Palveluiden ostojen kustannukset lisääntyvät 32,9 % eli noin 500 000 €:
  - esioppilaiden määrä muualla vaihtelee
  - lyhytaikaiset keikkasijaiset ostetaan Sarastian sijaispalvelusta
  - ruuan hinnannousu ja ruokailijoiden lisääntyminen
  - palvelustelimaksut eivät alene arvioidusti.
- Sisäiset vuokrat nousevat 16,7 % eli noin 560 000 €:
  - kaksi entistä palvelusetelipäiväkotiä: Taasjärven päiväkotia ja Talman päiväkotia
  - Västerskogin paviljonkipäiväkotia
- Varhaiskasvatuksen asiakasmaksulakimuutos v.2023 alensi monien perheiden varhaiskasvatuksen asiakasmaksuja ja muutos heikentää kunnan asiakasmaksutuottoja vuoden 2024 aikana. Toisaalta kahden palvelusetelipäiväkodin toiminnan päätyttyä kunnallisten lasten määrä lisääntyi, ja se nostaa varhaiskasvatuksen asiakasmaksutuottoja jonkin verran. Toimintatuotto-odotukset pysyvät näistä syistä entisellä tasolla

Kunnanhallituksen hyväksymä toimintakate varhaiskasvatuksen toimialalle on vuoden 2024 talousarviossa 18 237 000 €. Tämä ei monien muutosten vuoksi riitä kattamaan kuluja.

Varhaiskasvatuslaki edellyttää kuntaa "järjestämään laissa säädettyä varhaiskasvatusta siinä laajuudessa ja sellaisin toimintamuodoin kuin kunnassa esiintyvä tarve edellyttää" ja sen vuoksi varhaiskasvatuksen toimialan Talousarvioehdotus 2024 on toimintakatteeltaan 19 916 000 €.

Uudistettu tunnuslukuseuranta alkaen vuodesta 2022. Tästä alkaen on saatu enemmän tietoja suoraan järjestelmistä:

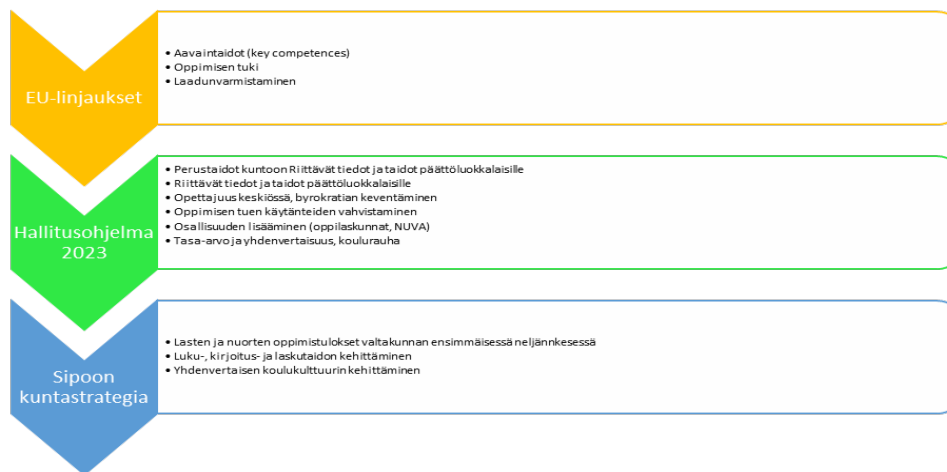
Tunnusluvut	TP 2022	TA 2023	TA 2024
• Kunnallinen varhaiskasvatus päiväkotii, pph ja esiopetus, lapsia	793	780	810+60
• Kunnallinen kerhotoiminta, lapsia	43	50	40
• Palvelusetelillä tuotettu varhaiskasvatus Sipoossa, lapsia	211	200	150
• Palvelusetelillä tuotettu varhaiskasvatus muissa kunnissa, lapsia	25	20	20
• Kelan yksityisen hoidon tuki, lapsia	71	70	70
• Kelan kotihoidontuki ja kuntalisä, lapsia	230	250	210
• Varhaiskasvatus yhteensä (kunnallinen, palveluseteli, yksityinen)	1 143	1 010	1 150
• Varhaiskasvatuksen osuus 1–6-vuotiaista, %	83		82
• Väestön 1–6-vuotiaat 31.12. (Facta, kuntarekisteri)	1 376	1 360	1 400
• Väestön 0–6-vuotiaat kunnassa 31.12. (Facta, kuntarekisteri)	1 571		1 570
• Väestön esikouluikäiset kunnassa 31.12. (Facta, kuntarekisteri)	264	265	240

3.5 Koulutuksen toimiala

Vastuualueet: Koulutuksen toimiala

Vastuuhenkilö: Koulutusjohtaja

Koulutoimen tuottamien palveluiden keskeisenä tehtävänä on luoda ja ylläpitää kuntalaisten hyvinvointia, tarjota mahdollisuudet elinikäiseen oppimiseen, itsenä kehittämiseen ja aktiiviseen kansalaistoimintaan demokraattisessa yhteiskunnassa. Samalla ne ovat yhteiskunnan keskeisimpiä syrjäytymistä ennalta ehkäiseviä palveluita. Näiden palveluiden tuottamiselle on asetettu kansainvälisiä, kansallisia ja kuntakohtaisia tavoitteita. Koulutuksen osalta niitä voidaan summata seuraavasti.

([Koulupolitiikka](#) | [European Education Area \(europa.eu\)](#), [Hallitusohjelma 2023](#), [Sipoon kuntastrategia](#).)

Toimintaympäristö ja sen muutokset vuosina 2023–2025

HVA-uudistuksen myötä oppilashuollon psykologi- ja kuraattoripalveluiden tuottamisvastuu siirtyi vuoden 2023 alusta hyvinvointialueelle, jolloin kunnan ja hyvinvointialueen välille rakentui selkeä yhdyspinta. Sen ja muiden vastaavien yhdyspintojen välisen yhteistyön käynnistäminen ja toimintojen kehittäminen edellyttää edelleen koulutuksen toimialan henkilöstöltä aktiivisuutta ja aloitteellisuutta. Yhdyspintoja ylläpidetään, tarkastellaan ja kehitetään yhteistyössä Itä-Uudenmaan muiden kuntien ja hyvinvointialueen kesken. Yhdyspintayhteistyön keskeisenä tavoitteena on taata kuntalaisille mahdollisimman joustavat hyvinvointipalvelut. Sillä myös varmistetaan osapuolten sekä toiminnalliset että taloudelliset velvollisuudet ja vastuut.

Koulutuksen toimialan tuloslaskelman 2023 mukainen toimintakate on -32 397 587 € vuonna 2023. Toimintakate ei sisällä sisäisiä IT-kustannuksia. Toimintakate on tässä vaiheessa talousarvion mukainen.

Yleinen kustannustason nousu on mahdollisuuksien mukaan huomioitu talousarviossa. Kunta-alalle on laadittu kolmivuotinen sopimus ajalle 1.5.2022–30.4.2025. Sen aikana työvoimakustannukset nousevat korkoa korolle laskien keskimäärin 8,79 prosenttia. Ulkoiset kustannukset nousevat indeksitasolla n. 5,0 % vuonna 2023. Kustannukset nousevat vuonna 2024 keskimäärin vähintään 2,80 prosenttia.

Yleinen kustannusten nousu näkyy erityisesti koulukuljetuskustannusten nousuna. Kaikki taksikuljetukset kilpailutettiin kokonaisuudessaan keväällä 2023 ja uusien sopimusten kustannukset näkyvät täysimääräisinä vuonna 2024.

Laajennetun oppivelvollisuuden myötä lukiokoulutuksen oppimateriaalikustannukset nousevat selvästi, koska uudistus koskee syksystä 2023 alkaen kaikkia kolmea ikäluokkaa. Nämä vaikutukset näkyvät täysimääräisinä vuodesta 2024 alkaen.

Kunnanhallitus päätti 12.6.2023, että sivistysvaliokunnan palveluverkkoselvityksen ja -suunnitelman valmisteluajaa jatketaan vuoden 2023 loppuun ja että ohjausryhmä jatkaa toimintaansa siihen saakka, kunnes valtuusto on tehnyt päätöksen palveluverkkoselvityksen ja -suunnitelman kokonaisuudesta.

Talouden sopeuttamistarpeiden vuoksi on tärkeää pystyä ylläpitämään nykyinen palvelutaso ja siksi ei ole perusteltua käynnistää uusia toimintoja esim. Gutsy Go HUB –hankkeen päättymisen myötä.

Strategian toteuttaminen, sitovat tavoitteet vuodeksi 2024

<i>Tavoite valtuustokaudelle</i>	Sitova tavoite 2024	Mittari
<i>Yhteinen perusopetus</i> Esim. Osaamista ja johtamista kehitetään suunnitelmallisesti	Keväällä 2023 käyttöön otettu koulukuljetusprosessin uudelleen organisointi on vakiintunut ja edelleen kehittynyt. Asiakaspalvelun saatavuus paranee ja puhelinaikaa laajennetaan ruuhka-aikoina.	Määräaikaan jätetyistä kuljetushakemuksista on tehty päätökset kesäkuun loppuun mennessä. Elokuussa jätetyt hakemukset ja huoltajien yhteydenotot on käsitelty kahden viikon aikana niiden jättämisestä.
	Toteutuma (OVK, TP)	
<i>Yhteinen perusopetus ja Yhteinen lukiokoulutus</i> Parannetaan lastemme ja nuoremme hyvinvointia	Oppilaiden ja opiskelijoiden osallisuutta ja vaikuttamismahdollisuuksia lisätään konkreettisia osallistumismuotoja kehittämällä koulukohtaisesti. Osallisuus lisää tutkitusti lasten ja nuorten hyvinvointia ja turvallisuuden tunnetta sekä tukee säännöllistä koulunkäyntiä.	Kunnan hyvinvointikysely. Kunnan hyvinvointikyselyssä on tapahtunut myönteistä kehitystä oppilaiden ja opiskelijoiden osallisuuden suhteen tai mikäli kehitys on negatiivinen, tarpeellisiin toimenpiteisiin on ryhdytty.
	Toteutuma (OVK, TP)	
<i>Yhteinen perusopetus ja Yhteinen lukiokoulutus</i> Parannetaan lastemme ja nuoremme hyvinvointia	Positiivista ja yhteisöllistä koulukulttuuria rakennetaan koulukohtaisilla ohjelmilla. Koulut noudattavat 1.8.2023 käyttöön otettua poissaolomallia poissaolojen seurannassa.	Lukuvuosisuunnitelman toteutumisen arviointi. Tuntimerkintöjen yhtenäistäminen poissaolojen osalta on toteutettu. Ohjeistus tuntimerkintöjen käyttöön on laadittu ja sitä on noudatettu.
	Toteutuma (OVK, TP)	
<i>Yhteinen perusopetus</i> Lasten ja nuorten oppimistulokset valtakunnan ensimmäisessä neljänneksessä	Valtakunnallisten kokeiden, Karvi arviointien, Lukuseula, LukiMat ja MAKEKO testien käytöstä laaditaan koulupolun kattava suunnitelma.	Arviointien ja testien tulosten seuranta. Tulokset näyttävät positiivista kehitystä.
	Toteutuma (OVK, TP)	

Gemensam grundutbildning och gemensam gymnasieutbildning Osaamista ja johtamista kehitetään suunnitelmallisesti	Under läsåret 2023–2024 omorganiseras utbildningsektion med en gemensam koordinationsgrupp utifrån Tassmodellet. Koordinatorn fungerar som ledare för arbetsgrupp enligt tassrubrikerna. Varje arbetsgrupp utarbetar en kvalitativ action plan för hösten 2024.	Tassmodellens, och koordinations gruppens utveckling kan systematiskt övervakas med specialbyggda mätare. De kvalitativa måtten relaterade till tassmodellen kommer att vara klara i början av läsåret 2024–25.
	Toteutuma (OVK, TP)	

Riskianalyysi

Suurimmat toiminnalliset riskit liittyvät käytössä olevien kiinteistöjen kuntoon. Tiettyihin ammattiryhmiin on erittäin haastavaa rekrytoida työntekijöitä, joilla on säädöksissä työtehtävään / virkaan määritelty kelpoisuus. Yleisen taloustilanteen mahdollinen heikkeneminen aiheuttaa talouden tasapainottamistarpeita, jolloin palveluiden määrää joudutaan vähentämään ja tai toiminnan laadun tasoa alentamaan. Hyvinvointialueen toiminnan käynnistymisen myötä sen ja kunnan yhdyspintojen yhteistyön sujuminen on oleellisen tärkeää, jotta kuntalaisten saamat palvelut toimivat. Yhteistyön käynnistymisen viivästyminen voi heikentää palveluiden toimivuutta ja laatua.

SITOVAT TALOUSTAVOITTEET VUONNA 2024

SITOVUUSTASO TOIMINTAKATE

sis.+ ulk.erät 1 000€	TA 2023	VK 2024	KJ 2024	TAE 2024	TA 2024	
TULOT	2 010	2 010	2 010	2 010	2 010	-
MENOT	- 34 408	- 36 175	- 36 175	- 36 175	- 36 175	-
TOIMINTAKATE	- 32 398	- 34 165	- 34 165	- 34 165	- 34 165	-
Menot euroa/asukas	- 1 506	- 1 569	- 1 569	- 1 569	- 1 569	-

Koulutus	TA 2023	TAE VK 2024	TAE KJ 2024	TAE 2024	TA 2024	TS 2025	TS 2026
sis.+ ulk.erät							
Toimintatuotot	2 010	2 010	2 010	2 010	0	2 070	2 132
Myyntituotot	1 200	1 200	1 200	1 200		1 236	1 273
Maksutuotot	510	510	510	510		525	541
Tuet ja avustukset	300	300	300	300		309	318
Muut toimintatuotot	0	0	0	0		0	0
						0	0
Toimintakulut	-34 408	-36 175	-36 175	-36 175	0	-37 261	-38 378
Henkilöstökulut	-19 445	-20 612	-20 612	-20 612		-21 230	-21 867
Palveluiden ostot	-4 921	-5 209	-5 209	-5 209		-5 365	-5 526
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-917	-1 068	-1 068	-1 068		-1 100	-1 133
Avustukset	0	0	0	0		0	0
Muut toimintakulut	-9 125	-9 287	-9 287	-9 287		-9 566	-9 853
Toimintakate	-32 398	-34 165	-34 165	-34 165	0	-35 190	-36 246

Tulosyksikkö: Yhteinen perusopetus ja yhteinen lukiokoulutus

Vastuuhenkilöt:

- Perusopetuksen oppilaiden oppimisen ja koulunkäynnin tuki, opetuspäällikkö
- Koulukuljetukset, koulutusjohtaja
- Lukiokoulutus, toisen asteen ammatillisen koulutuksen yhteistyö, koulutusjohtaja

---

Koulutuksen toimiala vastaa perusopetuksen ja toisen asteen lukiokoulutuksen, koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan, yhteisöllisen oppilashuollon ja koulukuljetusten järjestämisestä. Lisäksi koulutuksen toimiala huolehtii toisen asteen ammatillisen koulutuksen kanssa tehtävästä yhteistyöstä.

Toimintaympäristö ja sen muutokset vuosina 2024–2026

Koulutuksen toimialan tulosyksiköiden yhteinen perusopetus ja yhteinen lukiokoulutus keskeisenä tehtävänä on sekä tukea koko toimialan hallinnointia, käytännön toimintaa ja sen kehittämistä, johtaa tulosalueiden keskinäistä yhteistyötä ja vastata toimialan yleishallinnosta. Nämä tulosyksiköt tekevät tiivistä yhteistyötä erityisesti kunnan konsernipalveluiden sekä Varhaiskasvatuksen toimialan, arjen ja vapaa-ajan toimialan ja yhdyskunnan ja ympäristön toimialan kanssa. Lisäksi tulosyksiköt yhteinen perusopetus ja yhteinen lukiokoulutus vastaavat kunnan ulkopuolisten tahojen kanssa tehtävästä yhteistyöstä.

Keskeiset muutokset toiminnassa ja niiden taloudelliset vaikutukset vuonna 2024

Organisaatiouudistuksen myötä toimialan vastuulle kuuluvien uusien toimintojen organisointi työllistää tulosyksiköitä yhteinen perusopetus ja yhteinen lukiokoulutus.

Toimintaympäristö ja sen muutokset vuosina 2024–2026

Toimitiloihin liittyvät muutokset

Sibbo Gymnasium palaa takaisin omaan koulutaloon vuonna 2024.

Miilin koulurakennuksen tilaratkaisuja parannetaan oppimisrauhan turvaamiseksi *tarveselvityksen mukaisesti käyttäjiä kuullen* muun muassa lisäämällä sisäseiniä rakennukseen vuonna 2024.

Toimintaan liittyvät muutokset

Oppilasmääriin ei odoteta suuria muutoksia peruskoulujen osalta. Oppilasmäärän arvioidaan kasvavan noin 0–30 oppilaalla / lukuvuosi. Alueiden välille muodostuu oppilasmäärien suhteen eroa riippuen siitä, muuttaako alueelle uusia asukkaita. Kasvua odotetaan lähinnä Nikkilän ja Söderkullan taajama-alueille riippuen kaavoitustilanteesta. Palveluverkkoselvitykseen liittyen väestöennustetta on pyritty tarkentamaan. Tämä selvitys antaa paremman kuvan oppilasmäärien kehityksestä.

Esi- ja alkuopetuksen yhteistyötä kehitetään ja lisätään. Esiopetuksen erityisopetus toteutetaan varhaiskasvatuksen ja koulutuksen toimialojen yhteistyöllä. Näin varmistetaan, että nivelvaihe on mahdollisimman jouheva. Esi- ja alkuopetuksen yhteistyön tavoitteena on luoda lapselle eheä kasvun ja oppimisen polku. Joustavan esi- ja alkuopetuksen kehittämiseen liittyvä pilottihanke päättyi 2023 ja sen myötä luodaan kuntakohtaisia linjauksia joustavan esi- ja alkuopetuksen toteuttamiseksi, jotka otetaan käyttöön kaikissa yksiköissä syksyllä 2024.

Koulutuksen toimiala on saanut useita Opetus- ja kulttuuriministeriön sekä Opetushallituksen myöntämiä hankerahoituksia, joiden käyttöaika ulottuu vuodelle 2024. Tällaisia ovat mm. avustus digitaalisten taitojen vahvistamiseen ja uusien lukutaitojen opettamiseen sekä erityisavustus koronaviruksen (COVID-19) aiheuttamien poikkeusolojen vaikutusten tasoittamiseksi perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa. Maahanmuuttajataustaisten oppilaiden siirtymistä valmistavasta opetuksesta perusopetukseen tuetaan Opetushallituksen hankerahoituksen avulla.

Yhteisöllisen opiskelijahuollon vahvistamiseksi ja kehittämiseksi myönnetyllä ministeriön rahoituksella on palkattu kaksi yhteisökasvattajaa, toinen Miilille ja toinen Nikkilän Sydämeen. Edellä mainittujen hankkeiden hankekausi päättyy 31.7.2024. Näiden lisäksi toimiala on saanut hankeavustuksia, joiden hankekausi kattaa koko vuoden 2024. Näitä ovat kielikylpyopetukseen kohdistuva Ilmaisuvoimaa

---

Sipoon kielikylpyyn, luku- ja kirjoitustaitojen vahvistamiseen kohdistuva Lukutaitostrategia Sipooseen, tehostetun ja erityisen tuen sekä maahanmuuttajataustaisten oppilaiden tukemiseen, opetushenkilöstön turvallisuusosaamisen vahvistamiseen ja kerhotoimintaan kohdistuvat hankkeet.

On aivan ilmeistä, että kouluihin tarvitaan opetukseen sitomatonta henkilökuntaa. Kouluvalmentaja on ollut Sipoossa palkattuna aiemmin Sitouttavan koulu yhteistyön hankkeen rahoituksella. Yhdeksän kunnan hankkeessa, jossa Sipoo oli mukana, laadittiin käsikirja kouluvalmentajatoiminnalle. Käsikirja on otettu valtakunnallisesti käyttöön. Kouluvalmentajatoiminnan tavoitteena on vähentää ja ennaltaehkäistä poissaoloja perusopetuksessa ja tukea oppilaiden kouluun kiinnittymistä vahvistamalla myönteistä toimintakulttuuria kouluissa. Lisäksi tavoitteena on oppia tunnistamaan ja auttamaan oppilaita, joilla on haasteita säännöllisessä koulunkäynnissä. Koulutuksen toimiala esittää toiminnan vakiinnuttamista myös Sipoossa vuodesta 2024 alkaen ja esittää kahden kouluvalmentajan vakituisten tehtävien perustamista.

Lukioiden opiskelijamäärät tulevat pysymään nykyisen suuruisina. Lukioiden erityisopetusta kehitetään. Lukiot ottivat keväällä 2023 valtakunnallisesti käyttöön uuden opintopistejärjestelmän, joka korvaa nykyisen kurssijärjestelmän.

- **Opiskelijahuolto**

Opiskelijahuollon kuraattori- ja psykologipalvelut ovat Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja. Yhteistyömallien luominen kunnan ja hyvinvointialueen välille on kehitysvaiheessa. Mallien luominen on tärkeää lasten ja nuorten kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin edistämiseksi.

Kouluissa on tunnistettu tarve opetukseen sitomattomalle henkilöstölle, kuten kouluvalmentajille. Nämä työntekijät antavat tukea oppilaille, joilla on haasteita säännöllisessä koulunkäynnissä tai sosiaalisissa suhteissa (esim. yksinäiset tai kiusatut oppilaat).

Keskeiset muutokset toiminnassa ja niiden taloudelliset vaikutukset vuonna 2024

- **Opetustoiminta**

Tilavuokrat ovat nousseet ja koulutuksen toimialan taloutta rasittaa vajaakäytöllä olevat tilat, joista maksetaan vuokraa.

Hajanainen palveluverkko ja oppilasmäärän pieneneminen haja-asutusalueilla lisää oppilaskohtaista kustannusta. Oppilasmääräennusteet osassa ruotsinkielisiä kyläkouluja osoittavat huomattavaa oppilasmäärän vähentymistä lähivuosina. Kielikylpyopetuksen laajentuminen Etelä-Sipooseen, Talman alueen oppilasmäärän vähentyminen ja Nikkilän alueelle käyttöön otettu uusi alakoulu hajauttavat suomenkielistä palveluverkkoa ja lisäävät oppilaskohtaista kustannusta.

Laajennetun oppivelvollisuuden myötä lukiokoulutuksen oppimateriaalikustannukset nousevat selvästi, kuten aikaisemmin on jo todettu.

- **Koulukuljetukset**

Koulukuljetukset kilpailutettiin kokonaisuudessaan kevään 2023 aikana. Uudet sopimukset tulivat voimaan lukuvuoden 2023–2024 alussa. Yleisten kustannusten nousun seurauksena kuljetuskustannukset ovat nousseet vuoden 2023 aikana ja kustannusten nousu näkyy kokonaisuudessaan vuonna 2024.

Toiminnan volyymin kehitys

	2021 (20.9.2021)	2022 (20.9.2022)	2023 (20.9.2023)	2024
Peruskoulut + lukiot	3 035	3 055	3 033	3 103
oppilaat, peruskoulu + valma + perus.esiop.	2 673	2 667	2 644	2 699
opiskelijat, lukio	362	388	389	405
Keskimääräinen ryhmäkoko				
Oppilaita muissa kunnissa	119	147	115	120
Muiden kuntien lapsia Sipoon kouluissa	143	120	139	144
Erityisen tuen tunnusluvut				
tehostettu tuki	336	353	403	413
erityinen tuki	245	234	239	246
joustava perusopetus	26	27	10	10
Aamu- ja iltapäivätoiminta, lapset	366	356	443	468

Suomenkieliset koulut		Vuosiluokka											Yhteensä kaikki	Yhteensä peruskoulu
Koulu	Valmistava	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9			
Jokipuiston koulu	7		27	22	21	35	35	40					187	180
Leppätien koulu Nikkilä			20	14	22	21	20	18					115	115
Leppätien koulu Miili			9	4	3	4							20	20
Lukkarin koulu			20	22	23	36	43	37					181	181
Talman koulu			13	15	11	17	7	18					81	81
Sipoonlahden koulu	9		53	60	70	86	62	103	75	77	76		671	662
Sipoonjoen yhtenäiskoulu	6		21	24	17				113	104	112		397	391
Yhteensä:	22		163	161	167	199	167	216	188	181	188		1652	1630

Ruotsinkieliset koulut		Vuosiluokka											Yhteensä kaikki	Yhteensä peruskoulu
Koulu	Valmistava	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9			
Borgby skola			10	7	7	7	10	13					54	54
Boxby skola		11	6	9	12	16	9	10					73	62
Gumbostrands skola		6	6	9	9	13	3	7					53	47
Kyrkoby skola			22	12	27	29	23	21					134	134
Norra Paipis skola			7	14	5	12	8	15					61	61
Salpar skola		5	8	2	12	4	3	10					44	39
Söderkulla skola			31	24	23	30	25	26					159	159
Södra Paipis skola			13	6	6	13	10	7					55	55
Kungsvägens skola									123	97	127		347	347
Yhteensä:	22		103	83	101	124	91	109	123	97	127		980	958

	2023-2024	2023-2024
	Elever	Totalt
Borgby	54,0	84
Boxby med förs	72,0	121
Gumbostrand m	54,0	92
Kyrkoby	132,0	249
Norra Paipis	64,0	102
Salpar med förs	41,0	73
Söderkulla	157,0	290
Södra Paipis	55,0	88
Kungsvägen	374,6	833
Sammanlagt	1003,6	1957
		1,89

	2023-2024	2023-2024
	Oppilaita	Yhteensä
Jokipuisto	181,0	343
Leppätie (1	121,0	193
Miili kielikylpy	19,0	35
Lukkari	176,0	318
Talma	85,0	134
Sipoonlahti alak	424,0	709
Sipoonlahti yläk	245,0	549
Sipoonjoki alak	67,0	101
Sipoonjoki yläk	313,0	718
Yhteensä	1631,0	3100
		1,90

3.6 Arki ja vapaa-aika

Vastuualueet: Kulttuuri- ja vapaa-ajanpalvelut, työ- ja elinkeinopalvelut, hyvinvointipalvelut

Vastuuhenkilö: Toimialajohtaja, arki ja vapaa-aika

Kuntalaisten hyvinvointia ja terveyttä edistävät palvelut ovat keskeinen osa arjen ja vapaa-ajan toimialan toimintaa. Hyvinvointia ja terveyttä edistetään holistisesti ja vuorovaikutteisesti yhteistyössä kunnan muiden toimialojen, hyvinvointialueen ja muiden Itä-Uudenmaan kuntien kanssa.

Arjen ja vapaa-ajan toimiala koostuu kymmenestä palvelualueesta, jotka muodostavat kolme tulosaluetta:

Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut:

- Kirjastopalvelut
- Kulttuuripalvelut
- Nuorisopalvelut
- Liikuntapalvelut
- Vapaan sivistystyön palvelut (Sipoon opisto)

Työ- ja elinkeinopalvelut:

- Elinkeinopalvelut / matkailupalvelut
- Työllisyyspalvelut / maahanmuuttajien kotoutumispalvelut

Hyvinvointipalvelut:

- Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen
- Kuntalaisten infopalvelut
- Ruokapalvelut

Toimialan talousarviossa huomioidaan myös ympäristöhygieniaan liittyvien ostopalveluiden kustannukset, jotka näkyvät hyvinvointijaoston toimintakatteessa.

Arjen ja vapaa-ajan toimialan tuottamien palveluiden keskeisenä tehtävänä on luoda ja ylläpitää kuntalaisten hyvinvointia, tarjota mahdollisuudet elinikäiseen oppimiseen, itsenäiseen kehittämiseen ja aktiiviseen kansalaistoimintaan demokraattisessa yhteiskunnassa. Samalla ne ovat yhteiskunnan keskeisimpiä syrjäytymistä ennalta ehkäiseviä palveluita.

Kunnan ja hyvinvointialueen palveluiden yhdyspintayhteistyön keskeisenä tavoitteena on taata kuntalaisille mahdollisimman joustavat ennaltaehkäisevät hyvinvointipalvelut. Sillä myös selkiytetään osapuolten sekä toiminnalliset että taloudelliset velvollisuudet ja vastuut.

Toimialan palvelualueet jakautuvat toimielimittäin seuraavasti:

Sivistysvaliokunta ja vapaa-ajan jaosto: kirjastopalvelut, kulttuuripalvelut, liikuntapalvelut, nuorisopalvelut ja vapaan sivistystyön palvelut.

Hyvinvointijaosto: hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen, kuntalaisten infopalvelut, maahanmuuttajien kotoutuspalvelut sekä ruokapalvelut.

Elinkeino ja työllisyysjaosto: elinkeinopalvelut, työllisyyspalvelut.

Toimintaympäristö ja sen muutokset vuosina 2024–2026

Kunnanhallitus hyväksyi 12.6.2023 § 211 vuoden 2024 talousarvion ja vuosien 2024–2026 taloussuunnitelman kehykset. Sen mukaan arjen ja vapaa-ajan toimialan toimintakate vuodelle 2024 on -10 192 000 €. Toimintakate ei sisällä sisäisiä IT-kustannuksia.

Yleinen kustannustason nousu on mahdollisuuksien mukaan huomioitu talousarviossa. Kunta-alalle on laadittu kolmivuotinen sopimus ajalle 1.5.2022–30.4.2025. Sen aikana työvoimakustannukset nousevat korkoa korolle laskien keskimäärin 8,79 prosenttia. Kun ulkoiset käyttömenot eivät kasva yleisen kustannustason mukaisesti, käyttömenot pienenevät aikaisempiin vuosiin verrattuna. Tästä syystä palvelutasoa ja määrää joudutaan tarkastelemaan.

Sivistysvaliokunnan alaisten palveluiden kehittämissuunnitelma (ts. palveluverkkoselvitys) valmistuu syksyllä 2023, jonka jälkeen se tuodaan toimielinten käsiteltäväksi. Suunnitelman yhtenä keskeisenä tavoitteena on kustannustason nousun hillitseminen, jolla turvataan palveluiden korkea taso.

Toimintaympäristön muutoksia ja niiden vaikutuksia talousarvioon tarkastellaan tarkemmin Arki ja vapaa-ajan kunkin tulosalueen osalta erikseen.

Strategian toteuttaminen, sitovat tavoitteet vuodeksi 2024

Arjen ja vapaa-ajan toimialan sitovat tavoitteet on laadittu huomioiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valtiosuuden lisäosa eli HYTE-kerroin. Se on kannustin, joka tarkoittaa, että kuntien rahoituksen valtiosuuden suuruus määräytyy osaksi niiden tekemän hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön mukaan. Tällä halutaan varmistaa kuntien aktiivinen toiminta asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi myös sote-uudistuksen jälkeen.

Tavoite valtuustokaudelle	Sitova tavoite 2024	Mittari
TULOSALUE: Kulttuuri- ja vapaa- ajan palvelut HYTE-kerroin	Lapsille ja nuorille tarjottavien palveluiden viestinnän parantaminen	Nuorisopassin käyttäjämäärä ja palvelutarjonnan määrä. Lasten ja nuorten liikuntaneuvonnan asiakasmäärät.
	Toteutuma (OVK, TP)	
Kulttuuripalvelut ja kirjastopalvelut HYTE-kerroin	Kunta madaltaa lasten ja nuorten kulttuuri- ja harrastustoimintaan osallistumisen kynnystä.	Kulttuuripolon osallistujamääräseuranta kulttuuripolku. Kirjastojen tapahtuma- ja näyttelymäärät (Suomen yleisten kirjastojen tilastot) Hobaritoimintaan liittyvien kulttuuriharrasteryhmien ja niihin osallistuneiden koululaisten määrä.
	Toteutuma (OVK, TP)	
Liikuntapalvelut HYTE-kerroin	Kutsumme säännöllisesti koolle liikuntaseurojen ja yhdistysten yhteiskokouksen. (vaikuttaa HYTE-kertoimeen)	Liikunta kunnan toiminnassa-tiedonkeruu (painotettu arvo TeaViisarissa)
	Toteutuma (OVK, TP)	
Liikuntapalvelut HYTE-kerroin	Kunnassa toimii liikunnan edistämistä käsittelevä poikkihallinnollinen työryhmä. (vaikuttaa HYTE-kertoimeen)	Liikunta kunnan toiminnassa-tiedonkeruu (painotettu arvo TeaViisarissa)
	Toteutuma (OVK, TP)	
Liikuntapalvelut HYTE-kerroin	Liikuntapalveluiden avainlukuja esitetään vapaa-ajan jaostolle ja kunnan	Luvut on esitetty kerran toimintavuonna 2024.

	johtoryhmälle. (vaikuttaa Hyte- kertoimeen)	
	Toteutuma (OVK, TP)	
TULOSALUE: Työ- ja elinkeinopalvelut <i>Työllisyyspalvelut Hyte-kerroin</i>	Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25–64-vuotiaat on vähentynyt edelliseen vuoteen verrattuna. (vaikuttaa Hyte-kertoimeen)	Toimeentulotukirekisteri: Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25–64-vuotiaat, %.
	Toteutuma (OVK, TP)	
<i>Työllisyyspalvelut Hyte-kerroin</i>	Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25–64-vuotiaat vähentynyt edelliseen vuoteen verrattuna. (vaikuttaa Hyte-kertoimeen)	Eläketilasto: Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25–64-vuotiaat, %
	Toteutuma (OVK, TP)	
<i>Elinkeinopalvelut / Merellisiä palveluita ja saaristoa kehitetään</i>	Matkailusuunnitelman laadinta saariston ja Sipoonkorven sekä metsäbrändiin liittyvien matkailupalveluiden kehittämiseksi yhdessä kumppaniverkoston kanssa.	Matkailusuunnitelma on laadittu ja otettu käyttöön vuonna 2024
	Toteutuma (OVK, TP)	
<i>Elinkeinopalvelut / yrityspalvelut sekä matkailu</i> <i>Elinkeinoelämä on yhä kansainvälisempää ja monikulttuurisempää</i>	Sipoon elinkeinoelämän kansainvälistymistä ja monikulttuurisuutta edistetään yhteistyöverkostoissa sekä tarjoamalla tarvittavaa tietoa. Kunta edistää kansanvälisten ja monikulttuuristen yritysten sijoittumista Sipooseen.	Elinkeino-ohjelma on laadittu vuonna 2024 ja otettu käyttöön. Suunnitelmassa on selkeä kansainvälistymistä koskeva osio.
	Toteutuma (OVK, TP)	
TULOSALUE: Hyvinvointipalvelut <i>Hyvinvoinnin edistäminen HYTE-kerroin</i>	Vuoden aikana kaatumisen tai putoamisen vuoksi sairaanhoitoa saaneiden 65 vuotta täyttäneiden potilaiden hoitajaksojen lukumäärän edellisvuotta pienempi (vaikuttaa Hyte-kertoimeen).	Tilasto: Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajakset 65 vuotta täyttäneillä / 10 000 vastaavan ikäistä.
	Toteutuma (OVK, TP)	
<i>Hyvinvoinnin edistäminen HYTE-kerroin</i>	Lasten ja nuorten liikunta-aktiivisuutta raportoidaan vuosittain kunnan hyvinvointikertomuksessa tai vastaavassa kertomuksessa. (vaikuttaa Hyte-kertoimeen)	Liikunta kunnan toiminnassa-tiedonkeruu (painotettu arvo TeaViisarissa)
	Toteutuma (OVK, TP)	

<i>Hyvinvoinnin edistäminen HYTE-kerroin</i>	Liikunnan edistämisestä vastaavat viranhaltijat osallistuvat toimielinten vaikutusten ennakkoarviointiin. (vaikuttaa Hyte-kertoimeen)	Liikunta kunnan toiminnassa-tiedonkeruu (painotettu arvo TeaViisarissa)
	Toteutuma (OVK, TP)	
<i>Ruokapalvelut HYTE-kerroin</i>	Kouluissa noudatetaan Valtion ravitsemusneuvottelukunnan kouluruokailusuositusta koululounaan ja välipalojen järjestämisessä. (vaikuttaa Hyte-kertoimeen)	Terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen peruskouluissa –tiedonkeruu (painotettu arvo TeaViisarissa)
	Toteutuma (OVK, TP)	

Riskianalyysi

Tiettyihin ammattiryhmiin on haastavaa rekrytoida työntekijöitä, joilla on säädöksissä työtehtävään / virkaan määritelty kelpoisuus. Yleisen taloustilanteen mahdollinen heikkeneminen aiheuttaa talouden tasapainottamistarpeita, jolloin palveluiden määrää joudutaan vähentämään ja tai toiminnan laadun tasoa alentamaan.

SITOVAT TALOUSTAVOITTEET VUONNA 2024						
SITOVUUSTASO TOIMINTAKATE						
sis.+ ulk.erät	1 000€	TA 2023	VK 2024	KJ 2024	TAE 2024	TA 2024
TULOT		4 377		4 372	4 372	4 372
MENOT	-	13 802	-	14 624	- 14 575	- 14 575
TOIMINTAKATE	-	9 426	-	10 252	- 10 203	- 10 203
Menot euroa/asukas	-	604	-	634	- 632	- 632

TOIMINTAKATE TULOSALUEITTAIN						
sis.+ ulk.erät	1 000€	TA 2023	VK 2024	KJ 2024	TAE 2024	TA 2024
Hyvinvointipalvelut	-	1 112	-	1 277	- 1 251	- 1 251
Työ- ja elinkeinopalvelut	-	2 603	-	2 827	- 2 825	- 2 825
Kulttuuri- ja vapaa- aikapalvelut	-	5 711	-	6 148	- 6 128	- 6 128

Arki ja vapaa-aika	1 000 €	TA 2023	TAE VK 2024	TAE KJ 2024	TAE 2024	TA 2024	TS 2025	TS 2026
sis.+ ulk.erät								
Toimintatuotot		4 377	4 372	4 372	4 372	0	4 503	4 638
Myyntituotot		502	418	418	418		431	444
Maksutuotot		346	325	325	325		335	345
Tuet ja avustukset		476	318	318	318		327	337
Muut toimintatuotot		3 053	3 311	3 311	3 311		3 410	3 512
							0	0
Toimintakulut		-13 802	-14 624	-14 575	-14 575	0	-15 012	-15 463
Henkilöstökulut		-5 300	-5 445	-5 445	-5 445		-5 608	-5 776
Palveluiden ostot		-2 166	-2 286	-2 237	-2 237		-2 304	-2 374
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		-1 717	-1 999	-1 999	-1 999		-2 059	-2 121
Avustukset		-1 945	-1 982	-1 982	-1 982		-2 041	-2 103
Muut toimintakulut		-2 674	-2 912	-2 912	-2 912		-2 999	-3 089
Toimintakate		-9 426	-10 252	-10 203	-10 203	0	-10 510	-10 825

Tulosalue: Hyvinvointipalvelut

Vastuhenkilö: Toimialajohtaja

Toimintaympäristö ja sen muutokset vuosina 2024–2026

Hyvinvoinnin edistäminen

Kuntalaki määrittelee kuntalaisten hyvinvoinnista ja terveydestä huolehtimisen keskeiseksi kunnan perustehtäväksi. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen (HYTE) tavoitteina on parantaa kuntalaisten hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta arjen ympäristöissä. HYTE-työllä edistetään oikeudenmukaisuutta, yhdenvertaisuutta ja asukkaiden mahdollisuuksia osallisuuteen. Sillä ehkäistään hyvinvointi- ja terveyseroja, syrjäytymistä ja yksinäisyyttä sekä edistetään tietoon perustuvien ehkäisevien toimintatapojen ja mallien käyttöä. Näin tuetaan sosiaalisesti, ekologisesti ja taloudellisesti kestävä Sipoon kunnan kehitystä.

Sipoon kunnan HYTE-toiminnan koordinoituvastuu kuuluu arjen ja vapaa-ajan toimialalle. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen toteutetaan kunnan kaikkien toimialojen yhteistyönä. Lainsäädäntö edellyttää, että kunta toimii aktiivisessa yhteistyössä Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen kanssa. Lisäksi HYTE-yhteistyötä tehdään Itä-Uudenmaan muiden kuntien, alueen kolmannen sektorin, valtiohallan ja elinkeinoelämän kanssa.

Maahanmuuttopalvelut

Kunnalla on yleis- ja yhteensovittamisvastuu maahanmuuttajien kotouttamisessa. Sipoon kunnan maahanmuuttajapalvelut on toiminut vuonna 2023 nykyisessä muodossaan ensimmäistä vuottaan kunnalla. 1.1.2023 hyvinvointialueen käynnistyessä siirtyivät hyvinvointialueille sosiaali- ja terveyspalveluiden tuottaminen maahanmuuttajapalveluiden asiakkaille.

Sipoon kunta vastaa lain mukaisesti kotoutumisen kokonaisuudesta ja sen koordinoinnista. Sipoon kunnan maahanmuuttajapalveluihin kuuluu maahanmuuttokoordinaattori sekä 1.9.2023 alkaen ohjaaja. Ohjaajan palkkakustannuksiin Sipoon kunta on saanut avustusta Työ- ja elinkeinoministeriöltä vuosien 2023–2025 osalta yhteensä 55 600 €.

Valmisteltava työ- ja elinkeinoudistus vaikuttaa myös Sipoon maahanmuuttajapalveluiden toimintaan vuosina 2024–2026, kun esimerkiksi kotokoulutukset siirtyvät kuntien/työllisyysalueiden järjestettäväksi.

Syntyvää kuluja korvataan uusilla kunnille maksettavilla valtionosuustehtävillä, joissa on huomioitu kuntien vieraskielisten osuudet.

Keskeiset muutokset toiminnassa ja niiden taloudelliset vaikutukset vuonna 2024

Kiintiöpakolaisten määrissä ei ole odotettavissa muutosta. Vuonna 2024 Sipoon kunta vastaanottaa 15 kiintiöpakolaista. Määrä on sama kuin aiempina vuosinakin. On kuitenkin mahdollista, että vuoden 2023 kiintiöpakolaiserä saapuukin kuntaan vasta 2024 puolella. Kiintiöpakolaisten saapumisajankohta tarkentunee loppuvuoden 2023 aikana.

Ukrainalaisten pakolaisten tilanne voi vaikuttaa merkittävästi Sipoon kunnan Maahanmuuttajapalveluiden toimintaan vielä vuonna 2024. Vastaanottokeskus lopetti toimintansa Sipoossa syksyn 2023 aikana. Aiemmin vastaanottokeskuksen asiakkaina olleista on siirtynyt kunnan asiakkaiksi 31.8.2023 mennessä jo 36 henkilöä. Lisää asiakkaita on odotettavissa vielä loppuvuoden 2023 ja alkuvuoden 2024 aikana jopa 20–30 henkilöä. Ukrainalaisten oleskelun jatkosta tiedetään toistaiseksi vasta maaliskuulle 2024 asti. Tämän jälkeen jatkosta päättää Euroopan Unionin neuvosto, mikäli sota tai muu humanitääriin kriisi jatkuu Euroopassa.

Ukrainalaisten siirtyminen kunnan Maahanmuuttajapalveluiden asiakkaaksi vaikuttaa merkittävästi osaltaan kyseisen palvelun toimintaan asiakasmäärien suurella kasvulla.

Ruokapalvelut

Ruokapalvelujen tehtävänä on sipoolaisten lasten ja nuorten kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin tukeminen tarjoamalla monipuoliset ja tasapainoiset koululounaat ja varhaiskasvatuksen ateriat perusopetusta, lukiokoulutusta ja varhaiskasvatusta koskevien säädösten mukaisesti.

Lapsia ja nuoria osallistetaan toiminnan ja ruokailun suunnitteluun erilaisin asiakaskyselyin ja -toimikunnin. Puistoruokailu siirtyy kesällä 2024 arjen ja vapaa-ajan toimialan järjestettäväksi. Lisäksi Ruokapalvelut tuottavat Kuntalan henkilöstöravintolan ruoan valmistamisesta.

Ravintola-ala kärsii yleisesti henkilöstöpulasta ja tämä vaikeuttaa myös ruokapalvelujen rekrytointeja Sipoossa.

Keskeiset muutokset toiminnassa ja niiden taloudelliset vaikutukset vuonna 2024–2026

Maailmanpoliittinen tilanne vaikuttaa yhä elintarvikkeiden, sähkön ja polttoaineiden hintaan ja hintakehitys on vaikeasti ennustettavissa. Lisäksi saatavuusongelmia voi esiintyä tiettyjen elintarvikkeiden kohdalla.

Aromi-toiminnanohjausjärjestelmä laajennuksen myötä käytetään laajemmin automatisoituja järjestelmiä, joka parantaa tuoteturvallisuutta, ravitsemuslaskelmia, talouden hallintaa ja asiakaslähtöistä palvelua.

Tällä hetkellä uusien raaka-aineiden tuotetiedot eivät päivity automaattisesti Aromi reseptiikkaan, mikä on merkittävä tuoteturvallisuusriski. Kun tiedot päivittyvät automaattisesti, pystytään tehokkaammin ja turvallisemmin tarjoamaan juuri asiakkaan tarvitsemaa ravitsemusta. Lisäosan myötä ravitsemuslaskelmat saadaan laadittua nykyistä tarkemmin vertailtuna Ruokaviraston ravitsemus- ja ruokasuosituksiin. Lisäosan käyttöönotto lisää myös mahdollistaa ateriakokonaisuuksien todellisten hintojen laskemisen reaaliajassa.

Tunnusluvut vuonna 2024

Tunnusluvut	TP 2021	TP 2022	TA 2023	TA 2024
Keittiöt, valmistus + jakelu	3+25	3+23	2+23	2+24
Kouluruokailuun osallistujat	614 572	606 300	682 922	586 936
Kouluruokailuun osallistujat keskimäärin/päivä	3 269	3 225	3 633	3 122
Koululounaan kustannus, €	2,70	2,70	2,89	2,95
Päiväkotilounaan kustannus, €	3,25	2,85	2,89	2,95

Hyvinvointipalvelut

	1 000 €	TA 2023	TAE VK 2024	TAE KJ 2024	TAE 2024	TA 2024	TS 2025	TS 2026
sis.+ ulk.erät								
Tuloarvio		3 066	3 309	3 309	3 309		3 408	3 511
Määräraha		-4 177	-4 586	-4 560	-4 560		-4 697	-4 838
Toimintakate	Netto	-1 112	-1277	-1251	-1251	0	-1 288	-1 327

Tulosalue: Työllisyys- ja elinkeinopalvelut

Vastuhenkilö: Toimialajohtaja

Toimintaympäristö ja sen muutokset vuosina 2024–2026

Työllisyyspalvelut

Työllisyys- ja elinkeinouudistus vaikuttaa merkittävästi työllisyyspalveluihin lähivuosina. Uudistus astuu voimaan 1.1.2025. TE-uudistusta valmistellaan tiiviisti läpi vuoden 2024. TE-uudistus siirtää työvoimaviranomaiset kuntiin ja viranomaispalvelut siirtyvät kuntien/muodostettavien työllisyysalueiden rahoitettaviksi. Siirtyviä palveluita rahoitetaan uusilla valtionosuustehtävillä.

Samalla uudistuu työmarkkinatukimaksujen malli. Työmarkkinatukien maksu siirtyy aiempaa aikaisemmassa vaiheessa sekä aiempaa isommalla prosenttiosuudella kuntien rahoitettavaksi. Ko. kannustavan rahoitusmallin vaikutuksia kuntien työmarkkinatukimaksujen laskujen suuruuteen on vielä vaikea arvioida. Malli luo kannustavuutensa kunnille, kun pitkäaikaistyöttömät työllistyvät.

Työmarkkinatukiudistus tulee korostamaan jatkossa kuntien omien työllisyyspalveluiden ja aktiivisen kohtaantotyön merkitystä työllistymisen edistämisen työssä. Työllisyys- ja elinkeinopalveluiden tiivis yhteistyö osaltaan edistää työttömien siirtymistä työmarkkinoille.

1.1.2023 käynnistyneen hyvinvointialueen kanssa muodostuvien yhdyspintojen kehittäminen ja parantaminen jatkuu 2024–2026. Työllisyyspalveluiden näkökulmasta tärkeitä yhdyspintoja hyvinvointialueen kanssa ovat kuntouttava työtoiminta, monialaiset työllistymistä edistävät palvelut sekä työttömien terveystarkastukset.

Keskeiset muutokset toiminnassa ja niiden taloudelliset vaikutukset vuonna 2024

Vuonna 2024 on odotettavissa taloudellisia vaikutuksia TE-uudistuksen valmistelussa. Vuoden 2024 valmisteluihin kuuluu erilaisia konsultointi- ja koulutuskuluja, palkkakuluja, toiminnan käynnistämisen valmisteluihin liittyviä kuluja sekä muita erilaisia ja määrittelemättömiä valmistelukuluja.

Taloussuhdanteen heikkeneminen ja siten työllisyystilanteen heikentyminen kasvattaa kuntien Kansaneläkelaitokselle maksamia työmarkkinatukimaksuja. Kunnat maksavat Kelalle osansa pitkäaikaistyöttömien työmarkkinatukimaksuista kuukausittain. Vuoden 2024 osalta on varauduttava työllisyystilanteen heikentymiseen ja siten turvattava maksukyky, mikäli työmarkkinatukimaksut lähtevät kasvuun. Hienoista nousua työmarkkinatukimaksuissa on havaittavissa jo loppuvuoden 2023 aikana.

Kuntien lakisääteisiin työllisyystoimiin kuuluu myös velvoitetyöllistäminen. Velvoitetyöllistäminen tarkoittaa, että kunnan on työllistettävä jokainen yli 57-vuotias työtön työnhakija, jonka työttömyyspäivärahan enimmäisaika on täyttymässä. Työllistämismuoto koskee työssäoloehdon täyttymistä vastaavaa aikaa, kuitenkin enintään 6 kuukauden työtä. Väestön ikääntyessä ja talous- ja työllisyystilanteen heikentyessä on myös syytä varautua velvoitetyöllistettävien henkilöiden määrän lisääntymiseen.

Sipoon kunnan työllisyyspalvelut myöntävät yrityksille kesätyöseteleitä nuorten 14–19-vuotiaiden kesätyöllistämiseen. Yhden setelin arvo vuonna 2023 ollut 300 € kahden viikon työjaksosta. Seteleitä yrityksille on myönnetty yhteensä 105 kappaletta. Vuoden 2024 osalta varaudutaan mahdollistamaan kesätyöseteleitä sipoolaisille yrityksille vuoden 2023 tapaan.

Puistoruokailun organisoiminen siirtyy 2024 arjen ja vapaa-ajan toimialalle. Työllisyyspalveluissa varaudutaan tähän muutokseen kesätyöntekijälle, joka työskentelee työllisyyspalveluissa kuljettajana touko-elokuussa.

Elinkeinopalvelut ja matkailu

Keskeiset muutokset toiminnassa ja niiden taloudelliset vaikutukset vuonna 2024

Elinkeinopalvelut

Kunnan tehtävänä on edistää asukkaidensa hyvinvointia ja alueensa elinvoimaa sekä järjestää asukkailleen palvelut taloudellisesti, sosiaalisesti ja ympäristöllisesti kestävällä tavalla. Luomalla yrityksille yrittämistä edistäviä fyysisiä ja sosiaalisia toimintaympäristöjä, tarjoamalla yrittäjille elinkeinon harjoittamista parantavia palveluita ja tukea sekä edistämällä alueellisten yhteistyöverkostojen yritysekosysteemien syntymistä, luodaan kunnalle menestymisen mahdollisuudet. Suotuisat olosuhteet luovat perustan yritysten kilpailukyvyille, työllisyydelle, kuntalaisille tarjottaville palveluille ja kunnan elinvoimaisuudelle.

Sipoon kunta on Keuken osaomistaja. Keuke tuottaa Sipoossa alkavien ja jo toimivien yritysten palvelut. Alueellista yhteistyötä tehdään mm. KUUMA-verkostossa, jossa pyritään lisäämään alueen houkuttelevuutta myös kansainvälisille sijoittujille. Kunta edistää omalla toiminnallaan yritysten verkostoitumista ja tiedollisia valmiuksia järjestämällä tapaamisia ja koulutuksia. Yrityksiä kierretään myös yhteistyössä työllisyyspalveluiden ja Keuken kanssa, jotta voidaan tarjota räätälöityä neuvontaa ja apua yrityksille.

Kunta edistää yritysten ja kuntien välistä yhteistyötä kuntaan yritystiimissä. Elinkeinopalveluiden ja Sijoitustiimi etsii alkukartoituksen jälkeen yritykselle sopivan lokaation. Kunta tekee myös vahvaa yhteistyötä erilaisten yritysalamää tukevien toimijoiden kanssa. Koulutustenjärjestäjien kanssa käydään aktiivisesti vuoropuhelua yritysten työvoima- ja koulutustapeista.

KUUMA-verkoston kunnilla ei ole mahdollisuutta tehdä vaikuttavaa tonttimarkkinointia yksin. Sen sijaan on ollut tehokkaampaa markkinoida aluetta kokonaisuutena ja näin kilpailla eri yrityskeskittymien kanssa Euroopassa. Teknologiakeskus TechVilla Oy:n kanssa toteutettu markkinointi hanke päättyy vuoden vaihteessa. Yhteistyön jatkoa pidetään tärkeänä. Vuosisatsaus Sipoon kunnan osalta kunnalta kansanväliseen tonttimarkkinointiin on noin 10 000–20 000 € / vuosi.

Matkailupalvelut

Metsähallituksen kävijämääräseurannan mukaan Sipoonkorven kansallispuiston kävijämäärä on kasvanut kevään ja kesän 2023 aikana 35 % edellisvuodesta samalla, kun Nuuksion kävijämäärä on laskenut 18 %. Ylikunnalliset markkinointitoimet ja Helsingin mukaan ottaminen Hop-On Hop-On bussin markkinointiin ovat tuottaneet tulosta. Sipoonkorven kehittämistä jatketaan strategian mukaisesti niin, että vuoden 2024 aikana pyritään ulkoisen yrittäjän voimin rakentamaan kunnan omistamalle tontille majoitusta, luontoyrittäjien tiloja ja vuokratonta. Sipoon kunta järjestää yhteistyössä Suomen Ladun kanssa vuoden 2024 Nuku yö ulkona-tapahtuman. Sipoo tulee saamaan paljon kansallista näkyvyyttä. Paikallista elinkeinoelämää tuetaan toiminnallisesti tapahtuman hyödyntämisessä sen omassa toiminnassa.

TE-muutos etenee tämän ja tulevan vuoden aikana. Erilaisiin elinkeinon kehittämiseen tarvittaviin toimiin ja taloudellisiin panostuksiin on syytä varautua, jotta uudet mahdollisuudet TE-yhteistyön edistämiseksi saadaan kehitettyä sipoolaisia yrittäjiä varten.

Työ- ja elinkeinopalvelut

	1 000 €	TA 2023	TAE VK 2024	TAE KJ 2024	TAE 2024	TA 2024	TS 2025	TS 2026
sis.+ ulk.erät								
Tuloarvio		589	305	305	305		314	324
Määräraha		-3 192	-3 132	-3 130	-3 130		-3 224	-3 320
Toimintakate	Netto	-2 603	-2827	-2825	-2825	0	-3 224	-3 320

Tulosalue: Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut

Vastuhenkilö: Toimialajohtaja

Toimintaympäristö ja sen muutokset vuosina 2024–2026

Kulttuuri-, liikunta ja nuorisoyksikköön kuuluvat Sipoon opisto sekä kulttuuri-, kirjasto-, liikunta- ja nuorisopalvelut. Yksikön toiminnan kautta kuntalainen voi kehittää itseään, lisätä osaamistaan, edistää hyvinvointiaan ja kokea yhteenkuuluvuutta. Kulttuuri-, liikunta-, - ja nuorisoyksikön palvelut palvelevat kaikenikäisiä kuntalaisia ja tukevat ja edistävät kokonaisvaltaista hyvinvointia ja elinikäistä oppimista. Toiminnalla on merkittävä vaikutus yksinäisyyden ja syrjäytymisen ehkäisyssä.

Kunnan asukasmäärän kasvaessa palvelujen kysyntä kasvaa, ja ennaltaehkäisevän toiminnan merkitys korostuu. Harrastamismahdollisuuksien lisääminen ja monipuolistaminen on kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelujen yhteinen ja keskeinen tavoite. Tavoitetta toteutetaan erityisesti lasten- ja nuorten harrastustoiminnan tukemisella.

Sipoon opisto koordinoi harrastamisen Suomen mallin mukaista Hobari-toimintaa, jonka puitteissa kaikille sipoolaisille peruskoululaisille tarjotaan mahdollisuus maksuttomaan ja mielekkääseen harrastukseen koulupäivän yhteydessä.

Nuorisopassin käyttöönotto helpottaa mieluisan harrastuksen löytymisen ja madaltaa harrastustoimintaan osallistumisen kynnyksiä.

Lapsille ja nuorille suunnattuun kulttuuri- ja liikuntakalenteriin kirjatut toiminnot toteutetaan vuosittain.

Kirjastopalvelut

Kunnan tehtävänä on yleisen kirjaston toiminnan järjestäminen. Sipoon kunta ylläpitää itse kahta kirjastoa ja toteuttaa kirjastoautopalvelut yhteistyössä Porvoon kaupungin kanssa.

Kirjasto panostaa eri ikäisten lukutaidon edistämiseen ja tukemiseen. Tämä huomioidaan niin palvelutarjonnassa kuin aineiston hankinnassa. Asukkaiden digitaitoja tuetaan tarjoamalla digiopastusta ja sitä järjestetään myös Sipoon Opiston ja Enter ry:n toimesta kirjaston tiloissa.

Kirjasto tarjoaa monipuolisesti ilmaisia kulttuuritapahtumia eri ikäisille. Kuntalaisilla on mahdollista hyödyntää kirjaston tiloja kohtaamis- ja opiskelupaikkana ja heidän osallisuuttaan ja vaikutusmahdollisuuksiaan kirjastopalveluiden kehittämässä lisätään.

Toiminnassaan kirjasto edistää monikielisyttä ja -kulttuurisuutta.

Yleisen viihtyvyyden ylläpitämiseksi, kirjasto panostaa erityisesti lapsille ja nuorille suunnattuun ohjattuun toimintaan. Nuorisotyöntekijä työskentelee molemmissa kirjastoissa ja tekee yhteistyötä muiden nuorten parissa työskentelevien tahojen kanssa.

Kuntien yhteinen e-kirjastohanke on valmistumassa ja vuoden 2024 aikana myös Sipoon muiden Hellekuntien ohella on liittymässä siihen.

Kulttuuripalvelut

Kunnan tehtävänä on järjestää kulttuuritoimintaa. Kuntien kulttuuritoiminnan järjestämisessä tulee olla riittävää ja monipuolista asiantuntijaosaamista.

Kulttuuripalveluiden toiminnan painopisteet ovat Kulttuurisuunnitelman mukaisesti kaksikielisyys, luonto ja rakennettu ympäristö, monipuolinen kulttuuritarjonta ja niiden hyvä saavutettavuus ja viestintä sekä yhteistyö ja yhteisöllisyys.

Kulttuuripalvelut toteuttavat yhdessä paikallisten yhdistysten ja muiden yhteistyötahojen kanssa näihin painopisteisiin liittyviä tilaisuuksia ja toimintaa.

Topeliussali mahdollistaa monipuolisempaa kulttuuritarjontaa sisätilaremontin valmistuttua loppuvuodesta 2023.

Kunta järjestää taiteen perusopetusta yhteistyössä opetusta antavien oppilaitosten kanssa. Taiteen perusopetukseen panostetaan myös jatkossa. Koska kiinnostus ja halu taiteen harrastamiseen ja tavoitteelliseen oppimiseen on suurempi kuin annettava opetuksen määrä, tarve oppilaspaikkojen lisäämiseen kasvaa. Tiedottamista eri taideopetus- ja taideharrastamisvaihtoehdoista lisätään.

Liikuntapalvelut

Yleisten edellytysten luominen liikunnalle paikallistasolla on kuntien tehtävä. Kunnan tulee luoda edellytyksiä kunnan asukkaiden liikunnalle.

Kuntalaisilla tulee olla mielekkäitä ja hyvin ylläpidettyjä liikuntapaikkoja. Näin mahdollisimman moni kuntalainen voisi löytää itselleen sopivan tavan liikkua terveytensä kannalta riittävästi. Kuntalaisia kannustetaan myös arkiliikuntaan.

Liikuntapalvelujen oma palvelutuotanto keskittyy ikäihmisten, erityistukea tarvitsevien sekä lasten ja nuorten liikunnan edistämiseen. Yhteistyötä liikunta- ja urheiluseurojen ja -järjestöjen sekä kyläyhdistysten kanssa pidetään erittäin tärkeänä.

Ulkoliikunnan suosio on koronapandemian luoman piikin jälkeen pysynyt korkealla tasolla. Tämän myötä ulkoilu- ja virkistysalueiden ylläpitoa ja perusparannusta sekä kehitystyötä tarvitaan edelleen. Lisääntynyt ilkivalta on lisännyt puhdistus- ja korjausrakentamistarpeita.

Kunnan omistamien saariston ulkoilualueiden kunnostaminen ja ylläpito tunnustetaan lähivuosina erityistä huomiota edellyttäväksi asiaksi. Kaikissa tulevilla liikuntapaikoissa ja suunnitelmissa otetaan huomioon esteettömyys.

Kuntalaiset käyttävät ohjattuja liikuntapalveluita mielellään mm. osallistumalla liikuntaryhmiin, kuntosalille ja varaamalla vuoroja sisäliikuntatiloihin.

Koululaisten Move-mittausten tulokset ovat heikentyneet valtakunnallisesti ja myös Sipoossa. Lapsille ja nuorille kohdennetaan heille sopivaa liikuntaneuvontaa vaihe kerrallaan. Aikuisten liikuntaneuvontaa jatketaan.

Koululaisten uimataito on heikentynyt. Toimintakatteen pienenemisen vuoksi sekä erityisesti allastilojen rajallisuuden vuoksi mahdollisuudet vastata kasvavaan liikuntapalveluiden kysyntään ovat heikot.

Söderkullassa niin kunnan omat kuin urheiluseurojen toimintamahdollisuudet ovat rajalliset tilanpuutteen vuoksi. Tähän vastataan Miilin liikuntahallin rakennushankkeella.

Nuorisopalvelut

Nuorisotyö ja -politiikka kuuluvat kunnan tehtäviin. Kunnan tulee luoda edellytyksiä nuorisotyölle ja -toiminnalle järjestämällä nuorille suunnattuja palveluja ja tiloja sekä tukemalla nuorten kansalaistoimintaa.

Kunnan tulee tehtävää hoitaessaan olla tarpeen mukaan yhteistyössä muiden nuorille palveluja tuottavien viranomaisten sekä nuorten, heidän perheidensä, nuorisotalon järjestöjen, seurakuntien ja muiden nuorisotyötä tekevien tahojen kanssa.

Nuorisopalveluiden tehtävä on parantaa sipoolaisten nuorten hyvinvointia, edistää nuorten osallisuutta ja vaikuttamismahdollisuuksia sekä tukea nuorten kasvua, itsenäistymistä ja yhteisöllisyyttä.

Nuorisopalveluiden toimintaa kehitetään entistä asiakaslähtöisemmäksi asiakasryhmät huomioiden.

Sähköisten palveluiden kehittäminen ja niiden tutuksi saaminen nuorille vaatii jatkuvaa osaamisen kehittämistä. Tavoitteena on nuorten osallisuuden vahvistaminen kaikessa toiminnassa.

Etsivän nuorisotyön tehtävänä on ehkäistä 18–29-vuotiaiden nuorten syrjäytymistä kohtaamalla ja ohjaamalla heitä yksilöllisten tarpeiden mukaisten palveluiden piiriin. Sipoossa etsivä nuorisotyö joutuu usein olemaan myös tuo jatkopalvelu, koska mm. mielenterveys- ja päihdehuoltopalveluja sekä asumisen ohjaukseen liittyviä palveluja on heikosti saatavilla. Etsivä nuorisotyö tiivistää edelleen yhteistyötä eri kumppaneiden kanssa sekä kunnan sisällä että ulkopuolisten tahojen kanssa, jotta nuoret saisivat tarvitsemansa palvelut.

Ehkäisevä päihdetyö toteuttaa erilaisia ennaltaehkäiseviä toimintoja ja oppitunteja nuorille.

Erityisnuorisotyössä tuetaan nuorta erilaisissa ongelmatilanteissa ja ehkäistään suurempien ongelmien syntymistä. Erityisnuorisotyön pääkohderyhmä on 12–17-vuotiaat nuoret. Erityisnuorisotyöntekijän työtehtäviin kuuluvat muun muassa yksilö- ja ryhmätoiminnan ohjausta, päihde- ja seksuaalikasvatusta, elämänhallintataitojen vahvistamista ja liikkuvaa nuorisotyötä.

Sipoon opisto

Vapaan sivistystyön tarkoituksena on järjestää elinikäisen oppimisen periaatteen pohjalta yhteiskunnan eheyttä, tasa-arvoa ja aktiivista kansalaisuutta tukevaa koulutusta.

Vapaana sivistystyönä järjestettävän koulutuksen tavoitteena on edistää ihmisten monipuolista kehittymistä, hyvinvointia sekä kansanvaltaisuuden, moniarvoisuuden, kestävä kehityksen, monikulttuurisuuden ja kansainvälisyyden toteutumista. Vapaassa sivistystyössä korostuu omaehtoinen oppiminen, yhteisöllisyys ja osallisuus.

Vapaan sivistystyön toimintaperiaatteeseen kuuluu, että sillä ei ole tutkintotavoitteita eikä sen sisältöjä säädellä lainsäädännössä. Sipoon opiston toimii elinikäisen oppimisen periaatteen pohjalta ja vastaa alueellisiin ja paikallisiin sivistystarpeisiin. Opinto-ohjelma tarjoaa monipuolisia mahdollisuuksia omaehtoiselle oppimiselle ja kansalaisvalmiuksien kehittämiseksi sekä lähiopetuksena että etäopetuksena.

Sipoon kunnan Hobari-toiminta siirtyi syksystä 2023 Sipoon opiston vastuulle. Hobari-toiminta pohjautuu valtakunnalliseen Harrastamisen Suomen malli -hankkeeseen. Sen tavoitteena on luoda

lapsille mieluisia ja maksuttomia harrastusmahdollisuuksia koulupäivän yhteyteen. Sipoon kunnan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan on kirjattu harrastustoiminta yhtenä tärkeänä hyvinvointia tukevana osa-alueena.

Kaikkien opisto -hankkeen tarkoituksena saada opiskelijoiksi uusia asiakasryhmiä toteuttamalla mm. uusasiakashankintaa palvelumuotoilun keinoin. Opisto kehittää osaamisperusteisesti kuvattuja kurssikuvauksia opintopistekursseihin. Hankkeen aikana tuotetaan selko- ja monikielistä materiaalia opiston kotisivuille, jotta yhä useampi opiskelijakunnassa aliedustettuun ryhmään kuuluva löytäisi opiskelumahdollisuuksia. Palveluiden saavutettavuutta ja käyttäjälähtöisyyttä kehitetään.

Aikuisten perustaitojen vahvistaminen –hanke on kaksivuotinen ja kestää toukokuun 2025 loppuun asti. Hankkeen avulla parannetaan maahanmuuttajien ja työttömien työnhakumahdollisuuksia.

ESKOA-yhteishankkeessa mm. Meri-Pohjolan opistopiiriin kanssa tehdään opistoille ideakirja ja yhteinen pohja kestävää elämäntapaa edistävän koulutuksen toteuttamiseen. Lisäksi laaditaan ko. Kansalaisopistojen yhteinen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma. Sipoon opisto kääntää materiaalin yhteistyössä Porvoon kansalaisopiston kanssa ruotsin kielelle. Hanke on kestävä elämäntapaa edistävä koulutus ja sen avulla kansalaisopistot saavat näkyvyyttä.

Keskeiset muutokset toiminnassa ja niiden taloudelliset vaikutukset vuonna 2024

Kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluiden rooli hyvinvointia edistävien palveluiden käytännön toteuttajana korostuu hyvinvointialueelle siirtymisen myötä.

Epävaka maailmantalous ja korkea inflaatio voivat vaikuttaa kuntalaisten osallistumiseen kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluiden palvelutarjontaan. Toisaalta palveluiden kysyntä voi lisääntyä ja toisten vähentyä. Palveluiden hinnoittelua tullaan arvioimaan aikaisempaa aktiivisemmin.

Wessmantalon muuttaminen lasten ja nuorten toimintakeskukseksi mahdollistaa laajempien toimintojen järjestämisen. Isompi tila mahdollistaa erilaisten aktiviteettien, kuten pelien, harrastusten ja työpajojen, järjestämisen samanaikaisesti ilman ahtautta.

Monipuoliset tilat ja hyvä saavutettavuus julkisilla kulkuvälineillä voivat houkutella laajempaa käyttäjäkuntaa. Wessman talo tarjoaa paremmat mahdollisuudet turvallisuuden ja esteettömyyden varmistamiseksi. Tila sijaitsee keskeisemmällä paikalla, mikä helpottaa nuorten saapumista paikalle ja lisää tilan näkyvyyttä. Jotta toimintaa voidaan järjestää samanaikaisesti kaikenikäisille nuorille, tulee perustaa kaksi uutta nuoriso-ohjaajan tointa. Kahden uuden nuoriso-ohjaajatoimien perustaminen mahdollistaa myös laajemman ja säännöllisemmän koulunuorisotyön aloittamisen erityisesti Nikkilän alueella.

Tunnuslukutaulukossa esitellään toiminnan tunnuslukujen muutokset palveluittain.

Tunnusluvut	TP 2021	TP 2022	TA 2023	TA 2024
Sipoon opiston opetustunnit	8 600	10 958	13 200	13 200
Sipoon opiston toimintakate, euroa/asukas *)	-34	-34	-34	-36
Kirjaston kävijämäärät	106 965	160 343	130 000	140 000
Kirjaston verkkokäynnit	-	83 631	-	90 000
Kirjaston lainausten määrä/asukas	10,9	12	12,5	13,0
Kulttuuripalvelujen toimintakate, euroa/asukas	-35	-37	-36	-45
Taiteen perusopetuksen piirissä olevat lapset	735	807	745	800

Liikuntapalvelujen toimintakate, euroa/asukas	-89	-85	-81	-81
Liikunta-avustukset, euroa/asukas	12	13	13	13
Nuorisopalvelujen toimintakate, euroa/asukas	-36	-34	-34	-36
Kohtaamiskertojen määrä nuorisotyössä		56 460	60 000	60 000

Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut

	1 000 €	TA 2023	TAE VK 2024	TAE KJ 2024	TAE 2024	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Tuloarvio		722	758	758	758		780	804
Määräraha		-6 433	-6 906	-6 886	-6 886		-7 092	-7 305
Toimintakate	Netto	-5 711	-6 148	-6 128	-6 128	0	-6 312	-6 501

3.7 Yhdyskunta ja ympäristö

Vastuualue: kehittäminen ja tuki, toimitilat, mittaus ja kiinteistöt, kaavoitus, katu- ja viheralueet, rakennusvalvonta, haja-asutusalueen rakentamisen luvat, ympäristövalvonta

Vastuhenkilö: Yhdyskuntajohtaja

Toiminnan kuvaus

Yhdyskunnan ja ympäristön toimialan tehtävänä on tarjota kuntalaisille viihtyisää, turvallista ja toimivaa elinympäristöä suunnittelemalla, toteuttamalla, ylläpitämällä ja vaalimalla sipoolaista yhdyskuntaa ja ympäristöä. Toimiala vastaa kunnan strategisesta suunnittelusta ja investoinneista, kaavoituksesta, infrastruktuurista, toimitiloista, kiinteistöistä sekä rakentamisen & ympäristön viranomaistoiminnasta. Kuntakonserniin kuuluva Sipoon Vesi on osa toimialan henkilöstöorganisaatiota.

Toimintaympäristö ja sen muutokset vuosina 2024–2026

Yhdyskunnan ja ympäristön toimiala aloitti toimintansa 1.5.2023 kunnan henkilöstöorganisaation uudistuessa. Uusi toimiala muodostettiin sitä edeltävien tekniikka- ja ympäristöosaston sekä kehitys- ja kaavoituskeskuksen toimintojen pohjalta, lukuun ottamatta olemassa olevien yritysten palveluita ja työllisyyspalveluita, jotka siirtyivät osaksi arjen ja vapaa-ajan toimialaa. Yhdyskunnan ja ympäristön toimiala kokoa yhteen kaikki kunnan fyysiseen ympäristöön – oli sitten kyse rakennutusta ympäristöstä tai luonnonympäristöstä – yhteen. Uusi toimiala muodostaa johdonmukaisen kokonaisuuden ja auttaa vahvistamaan yhteistä strategiaa ja sitä tukevaa yhdyskuntakehittämisen prosessia.

Yhdyskuntakehittämisen kaari on pitkä ja siihen liittyvät prosessit usein hyvin monivaiheisia. Strateginen suunnittelu, yleiskaava ja pitkän aikavälin investointien suunnittelu ohjaavat vuosien tai jopa vuosikymmenten päästä tapahtuvia muutoksia. Asemakaavoituksessa, katujen, puistojen ja vesihuollon sekä rakennusten suunnittelussa tarkennetaan yleispiirteisiä suunnitelmia ja tähdätään pääosin seuraavina vuosina toteuttavaan rakentamiseen. Valmistuvan ja jo olemassa olevan rakennetun ympäristön ja rakennusten vaaliminen ja ylläpito ovat jatkuvaa työtä. Muun muassa infrassa elinkaari on 50 vuotta – tai sitäkin pidempi, joten hyvään suunnitteluun ja laadukkaaseen ylläpitoon panostaminen ovat toiminnan elinehtoja. Rakennetun ympäristön viranomaistoiminnan tehtävänä on varmistaa, että Sipoo kehittyy tasapainoisesti suunnitelmien ja lainsäädännön edellyttämällä tavalla. Toimiva rakennusvalvonta tukee ja neuvoo Sipooseen rakentavia tai rakentamista vielä suunnittelevia. Luonnonympäristön osalta viranomaisen tehtävänä on varmistaa sipoolaisen luonnon säilyminen myös tuleville sukupolville.

Yhdyskunnan ja ympäristön toimiala vastaa kunnan talouden toisesta puoliskosta, eli investointien hallinnasta ja investointitaloudesta. Investointien hallinnassa toimialan tehtävänä on vastata koko kunnan investointien kokonaisuudesta ja toteuttamisesta siten, että yhdyskuntarakenne kehittyy suunnitellulla tavalla ja kunnan talous pysyy tasapainossa. Palvelurakentamisessa investoinneilla mahdollistetaan toiminnan kehittäminen. Vesihuollosta vastaava Sipoon Vesi -vesihuoltoliikelaitos on itsenäinen liikelaitos, mutta toiminnallisesti osa yhdyskunnan ja ympäristön toimialaa. Sipoon Vesi vastaa niin vesihuollon investoinneista, omaisuuden hallinnasta kuin vesihuollon kuntalaispalvelujen tarjonnastakin. Se kattaa oman toimintansa kustannukset, mukaan lukien investoinnit, omilla tuloillaan ja sitä veloitetaan sen käyttämistä kunnan sisäisistä palveluista.

Sipoo on kasvanut vauhdikkaasti viime vuosina. Kasvu ja kehitys jatkuvat myös tulevina vuosina. Sipoon sijainti pääkaupunkiseudun kupeessa, mutta samalla luonnon helmassa, takaa kunnan vetovoiman myös tulevaisuudessa. Lähellä ovat pääkaupungin lisäksi myös Porvoo ja mm. Helsinki-Vantaan lentoasema ja Vuosaaren satama. VT4 ja VT7 täydentävät osaltaan liikenneyhteyksien kokonaisuutta. Kunnan yhdyskuntakehityksen prosessia on kehitetty viime vuodet aktiivisesti ja toiminta on entistä tehokkaampaa ja tuloksellisempaa niin maanhankinnan, tonttutuotannon, kaavoituksen kuin investointien hallinnan ja kaava-alueiden toteutuksenkin osalta. Näille vahvuuksille rakentaminen edellyttää rohkeutta panostaa näihin strategisesti tärkeihin kasvun tekijöihin jatkossakin.

Yhdyskuntakehittämisen prosessi

Kunnassa on jo useamman vuoden ajan kehitetty ns. kympin prosessia, eli yhdyskuntakehittämisen kokonaisprosessia. Suunnitelmallinen ja hallittu yhdyskuntarakenteen kehittäminen on keskeinen elementti Sipoon asukasmäärän kasvaessa. Tasapainoinen yhdyskuntarakenteen kehitys, investointitalouden hallinta sekä palvelujen laadun ja kustannusten taso muodostavat Sipoon kehittämisen ytimen. Yhdyskuntakehittämisen prosessi ohjaa kaikkia Sipoon fyysiseen ympäristöön kohdistuvia suunnitelmia ja toimenpiteitä kattaen koko kaaren strategisesta suunnittelusta aina infran käyttöön ja ylläpitoon. Yhdyskuntakehityksen prosessista vastaa yhdyskunnan ja ympäristön toimiala ja prosessi koskettaa kaikkia toimialan toimintoja. Yhtenäisellä ja yhteiseen tavoitteen asetantaan pohjautuvalla prosessilla varmistetaan kunnan strategian mukainen yhdyskuntakehitys ja luodaan puitteet toimivalle yhteistyölle niin strategisessa suunnittelussa, kaavoituksessa, infrasuunnittelussa, rakennuttamisessa kuin muissakin yhdyskuntakehityksen toiminnoissa.

Kunnan kasvun hallinta ja tasapainoinen yhdyskuntakehitys ei ole pelkkää teknistä suunnittelua ja rakentamista. Lähiympäristön muuttuessa on toimivan kuntalaisvuorovaikutuksen ja avoimen viestinnän rooli entistäkin merkittävämpi. Kuntalaisten on tärkeää päästä osallistumaan suunnittelun eri vaiheisiin ja myös vaikuttamaan siihen millaista ympäristöä Sipooseen rakennetaan. Riittävä ja oikea-aikainen viestintä on osa kaikkia suunnittelu- ja rakennushankkeita. Viestintä tavoittaa valtaosan yleisöstään verkon ja sosiaalisen median alustojen kautta, mutta myös fyysisillä asukastilaisuuksilla on oma, tärkeä roolinsa.

Viihtyisä, toimiva ja turvallinen elinympäristö

Yhdyskunnan ja ympäristön toimiala vastaa sipoolaisten arjen elinympäristön suunnittelusta, toteutuksesta ja ylläpidosta. Oman asuinalueen liikenneyhteydet, vesihuollon toimivuus, oman kotikadun turvallisuus, lähipuiston siisteys ja viihtyisyys tai lapsen koulun toimivuus ja hyvä sisäilma ovat esimerkkejä kuntalaisten arjen kannalta keskeisistä, fyysiseen ympäristöön liittyvistä tekijöistä. Siksi elinympäristön viihtyisyys, toimivuus ja turvallisuus on nostettu toimialan keskeiseksi, läpileikkaavaksi tavoitteeksi. Hyvin hoidettu ja toimiva ympäristö on yleensä turvallista, turvalliset tilat usein toimivia ja viihtyisät puistot koetaan tutkitusti turvallisemmiksi kuin vähemmän viihtyisät. Siksi näiden näkökohtien huomiointi on tärkeää niin suunnittelussa, rakentamisessa kuin ylläpidossakin.

Tasapainoinen kaavatalous

Kuntatalouden lähitulevaisuuden näkymien tiukentuessa muun muassa valtionosuusuudistuksen myötä, nousee yhdyskuntakehittämisen taloudellinen merkitys kuntataloudelle entistäkin keskeisemmäksi. Mikäli kasvavan kunnan yhdyskuntakehittäminen perustetaan kaavataloudeltaan heikosti kannattaviin hankkeisiin, muodostavat tulojen vähäisyys ja samaan aikaan kasvava investointivelka kuntataloudelle raskaan yhtälön. Sipoossa kaavatalouden reunaehtojen selvittämistä ja kaavatalouteen pohjaavaa tavoitteenasetantaa on kehitetty jo useamman vuoden ajan. Viime vuosina toteutukseen edenneet kaava-alueet ovatkin olleet kaavataloudeltaan pääosin varsin kannattavia. Tämä tarkoittaa sitä, että Sipoon yhdyskuntakehitys ja kasvu on tuottanut enemmän kuin siihen on investoitu rahaa. Vaikka yhtälöstä vähentäisi uusien alueiden ja niiden asukkaiden tarvitsemien lisäpalvelujen tuottamisen kustannukset, jää yhtälö positiiviseksi. Tämän päälle tulevat asukaskasvun myötä nousevat kuntaverotulot ja nousevat kiinteistöverotuotot. Kestävä kaavatalous ei kuitenkaan ole jatkossakaan automaatio, vaan se edellyttää kaavatalouslähtöistä tavoitteenasetantaa, kaavatalouden reunaehtojen arviointia hankkeiden mahdollisimman varhaisessa vaiheessa sekä seuranta kaavatalouden toteumasta. Samaan aikaan on tärkeää pyrkiä tehokkuuteen ja korkeaan tuottavuuteen palvelurakentamisen investoinneissa. Uusien koulu- ja päiväkotirakennusten ja muiden palvelurakennusten toteutuksen tulee perustua tarkoin ohjelmoituun investointitalouden kokonaisuuteen sekä hankkeiden tarpeiden huolelliseen arviointiin. Ei-välttämättömät tai tilatehokkuudeltaan heikot palvelurakentamisen investoinnit vaarantavat investointitalouden – ja siten koko kuntatalouden – perustan. Samalla oikein mitoitetuilla investoinneilla voidaan myös

---

palvelurakentamisessa saavuttaa merkittäviä hyötyjä, kun toimintaa ja palveluja pystytään kehittämään uusien tilojen myötä. Jokainen investointihanke tulisikin nähdä toiminnan kehittämisen hankkeena.

Sujuvaa rakentamista ja rakentamisen ohjausta

Sipoon kuntastrategia tähtää siihen, että yksityinen rakentaminen olisi kunnassa sujuvaa ja rakentamiseen liittyvä lupaprosessi jouheva. Koronakriisin myötä vilkastunut pientalorakentaminen ja kunnan rajallinen pientalotonttien varanto johtivat, yhdessä muiden tekijöiden kanssa, rakennuslupien, poikkeamispäätösten ja suunnittelutarveratkaisujen käsittelyaikojen pitkittymiseen. Käsittelyaikojen pituus ylitti pahimmillaan siedettävän tason ja tilanne oli pahoin jonoutunut. Lupaprosessia ja rakentamisen lupiin liittyvää viranomaistoimintaa on sittemmin määrätietoisesti kehitetty. Pahimmista viivästyksistä kärsineiden poikkeamispäätös- ja suunnittelutarveratkaisukäsittelyjen tueksi hankittiin konsulttipalvelun avulla lisäresursseja. Konsulttien käyttö valmistelun tukena jatkuu myös vuoden 2024 aikana. Samalla rakentamisen lupien käsittelyä on organisoitu uudelleen, kun asemakaava-alueiden ulkopuolisten alueiden lupien käsittely eriytettiin rakennusvalvonnasta omaksi haja-asutusalueen rakentamisen lupien yksiköksi. Uutta yksikköä vahvistetaan vuoden 2024 aikana lisäresurssein. Tehtyjen toimenpiteiden myötä rakentamisen lupien käsittelyajat ovat merkittävästi lyhentyneet ja kertyneet jonot on saatu lähes täysin purettua. Rakentamisen lupaprosessi on siis rakentajan kannalta entistä sujuvampaa. Nopeuden ja sujuvuuden lisäksi avainasemassa on lupaviranomaisen asiakaslähtöinen suhtautuminen rakentamiseen. Rakentajan on tärkeää saada neuvoja ja tukea ennen lupaprosessia, sen aikana ja sen jälkeen. Uusi rakentamislaki astuu voimaan vuonna 2025. Lain myötä moni rakentamisen ja sen luvutukseen liittyvä prosessi uudistuu täydellisesti. Lain asetusten ja viranomaisten tulkintojen odotetaan täsmentyvän vuoden 2024 aikana, jolloin muutoksiin voidaan alkaa paremmin valmistautumaan. Toistaiseksi lakiin ja sen tulkintoihin liittyy runsaasti epävarmuuksia. Vuosi 2025 tulee joka tapauksessa olemaan muutosten vuosi rakentamisen lainsäädännön ja sen toimeenpanon osalta.

Yleiskaavan päivitys täydessä vauhdissa

Vuosien 2022–2023 aikana Sipoossa hyväksyttiin poikkeuksellisen monia asemakaavoja. Asemakaavojen myötä Sipooseen rakentuu entistä enemmän pientaloja, mutta myös taajamakeskustoihin kerrostaloja. Yhdessä osayleiskaavojen, kyläkaavojen ja haja-asutusalueen kehittämisen kanssa uudet asemakaavat tukevatkin Sipoon kasvua monipuolisella tavalla. Näiden rinnalla vuonna 2023 alkoi Sipoon yleiskaavan päivitys. Uudella yleiskaavalla mahdollistetaan kunnan kasvu ja kehitys myös tulevien vuosikymmenten aikana. Nykyinen, voimassa oleva yleiskaava on tarjonnut hyvät puitteet yhdyskuntakehitykselle, mutta sen potentiaali alkaa olla monelta osin jo käytetty ja se on monilta osin vanhentumassa. Yleiskaavatyö on lähtenyt liikkeille rakennemallien laadinnalla. Rakennemallit olivat nähtävillä ja kuntalaisten kommentoitavina kesällä 2023. Rakennemalleja esiteltiin useissa asukastilaisuuksissa ja muun muassa sipoolaisissa oppilaitoksissa. Yleiskaavan pop-up kiertue kiersi ympäri Sipoota keräämässä kuntalaisten näkemyksiä. Vuoden 2024 aikana on määrä päättää uuden yleiskaavan teemakokonaisuuksista ja aloittaa työ ensimmäisten teemojen osalta.

Yhteistyö uudessa organisaatiossa

Sipoon kunnan henkilöstöorganisaatio uudistui 1.5.2023. Vuosi 2024 tulee näin ollen olemaan ensimmäinen kokonainen vuosi uudella organisaatorakenteella ja uusilla toimialoilla. Organisaation uudistuminen on edellyttänyt kehitystyötä ja muutoksia kaikissa kunnan yksiköissä ja toiminnoissa. Oman toimialan toiminnan suunnittelun ja rakentamisen lisäksi myös toimialojen välinen yhteistyö on uuden edessä. Yhdyskunnan ja ympäristön toimialalla on runsaasti yhdyspintoja ja yhteisiä tehtäviä kunnan muiden toimialojen kanssa. Toimialamme vastaa muun muassa koulujen ja päiväkotien tiloista, liikuntapaikkojen rakennuttamisesta ja kunnan investointien koordinoinnista. Näiden toimivuus edellyttää saumatonta ja yhteiseen tavoitteeseen tähtäävää yhteistyötä. Onkin tärkeää pitää huolta siitä, että kunnan toiminta ei pääse siiloutumaan. Yhteiset, Sipoon kunnan ja kuntalaisten etuun tähtäävät tavoitteet ja niitä tukevat toimenpiteet ovat tässä avainasemassa. Myös käytännön yhteistyöhön ja sen rakenteisiin tulee kiinnittää huomiota, jotta muun muassa palveluverkkojen suunnittelu, kunnan kehitys, taloussuunnittelu ja kuntalaisten palvelut toimivat tehokkaasti ja ovat laadukkaita. Uusi henkilöstöorganisaatio tarjoaa tähän hyvän pohjan ja uudistus täydentyy vuoden 2024 aikana

päätöksentekoon etenevällä luottamuselinorganisaation uudistuksella. Uusi luottamushenkilöorganisaatio on määrä ottaa käyttöön valtuustokauden vaihtuessa.

Strategian toteuttaminen, sitovat tavoitteet vuodeksi 2024

Tavoite valtuustokaudelle	Sitova tavoite 2024	Mittari
Laaditaan kestävä kehityksen laajempi kokonaiskuva ja tiekartta kohti kestävämpää Sipoota	Päivitetään Sipoon ilmastosuunnitelma.	Ilmastosuunnitelman päivitys hyväksytty.
Tasapainoinen talous	Kaikkien kaavahankkeiden yhteydessä laaditaan kunnallistekniikan yleissuunnitelma ja arvioidaan kaavahankeen kaavatalous.	Kaikkien hyväksytyjen asemakaavojen yhteydessä laadittu kunnallistekniikan yleissuunnitelmaan perustuva kaavatalousarvio.
Vuotuinen keskimääräinen väestökasvutavoite noin 500 henkilöä. Asuntorakentamisesta puolet toteutetaan pientaloissa.	Kasvatetaan monipuolista kaavavarantoa (pientalovarantoa painottaen) mahdollistamaan osaltaan kunnan väestönkasvutavoite ja pientaloasuntotuotannon lisääminen.	Yhteensä vähintään 40 000 k-m2 uutta asumisen kaavavarantoa hyväksytty, josta vähintään 25 000 k-m2 on uutta pientalokaavavarantoa.
Sipoon yritysten ja erityisesti palveluyritysten määrää on kasvatettu ja monipuolistettu maanomistuksen, kaavoituksen ja markkinoinnin avulla.	Yritysten sijoittumisen prosessi uudistetaan.	Yritysten sijoittumisen prosessi on otettu käyttöön.
Päätös Kerava-Nikkilä henkilöjunaliikenteen käynnistymisestä	Kerava-Nikkilä-radon ratasuunnittelu käynnistetään.	Ratasuunnitelman laadinta on aloitettu yhteistyössä Keravan kaupungin ja väyläviraston kanssa.
	Käsittelykelpoisen rakennuslupahakemuksen käsittelyaika on alle 2 kk paitsi lupamenettelyjen yhteensovittamisesta käsiteltävissä lupahakemuksista. Käsittelyaika määritellään hakemuksen käsittelykelpoisuudesta päätöksen antamisen ajankohtaan.	Käsittelyaika on alle 2kk.
	Käsittelykelpoisen suunnittelutarveratkaisu- ja poikkeamispäätöshakemuksen keskimääräinen käsittelyaika on alle 4 kk paitsi lupamenettelyjen yhteensovittamisesta käsiteltävissä lupahakemuksista. Käsittelyaika määritellään	Keskimääräinen käsittelyaika on alle 4kk.

	hakemuksen käsittelykelpoisuudesta päätöksen antamisen ajankohtaan.	
Päätös kevytliikenneväylän rakentamiseksi Nikkilän ja Söderkullan välille.	Tie- ja katusuunnittelu yhdessä ELY-keskuksen kanssa käynnissä ja pohjatutkimukset sekä maastomalliaineisto valmiina.	Väylän pohjatutkimus- ja maastomalliaineisto valmis.

Riskianalyysi

Riskit voidaan jakaa toiminnallisiin, taloudellisiin sekä ympäristöön ja terveyteen liittyviin riskeihin. Vesihuollon riskit on käsitelty erikseen Sipoon Veden talousarviossa.

Toimiva ja sujuva yhdyskuntaprosessi on kasvavan kunnan pärjäämisen edellytys. Tavoitteena on, että jokainen investointikohde nähdään toimintaa uudistavana kehittämistoimenpiteenä. Tämä on perusedellytys tehokkaalle ja uusiutumiskykyiselle palvelutuotannolle. Tavoitteena on investointien tasapaino toiminnan ja talouden suhteen, jolloin toiminnan laatu paranee ja kustannukset laskevat. Yhdyskuntarakenteen ja palvelurakenteen kehittämisen tulokset, niin hyödyt kuin riskit, tulevat realisoitumaan ja näkymään vasta vuosien kuluttua.

Ylläpitotoiminnassa taloudellisena ja myös terveyteen liittyvänä riskinä ovat poikkeuksellisten luonnonilmiöiden, kuten rankkasateiden tai tuulten, aiheuttamat vahingot tai haitat kuten katujen muuttumien kulkukelvottomiksi tai sääolosuhteiden kiinteistöille aiheuttamat vahingot. Tilanteen hoitamiseksi Sipoossa on käytössä tekninen päivitys ja varallaolojärjestelmä, jonka avulla ehkäistään lisävahinkojen syntymistä esimerkiksi vesivuodon sattuessa ja edistetään asiakkaille syntyvien haittojen nopeaa korjaamista.

Vastaavasti taloudellisena ja myös terveyteen liittyvänä riskinä ovat rakennusten sisäilmaperusteiset äkillisesti ilmenevät tilanteet. Toimitilat-yksiköllä on valmiiksi suunniteltu prosessi sisäilmaperusteisissa tilanteissa toimimiseen käsittäen sekä tarvittavien tutkimusten hankkimisen että nopeat korjaavat toimenpiteet. Terveydellisen ja toiminnallisen riskin ohella kyse on myös taloudellisesta riskistä: mikäli pienikin kiinteistö, esimerkiksi yksisarjainen koulu, joudutaan sulkemaan terveyteen ja turvallisuuteen liittyvistä seikoista johtuen, voivat kustannukset kasvaa useisiin miljooniin euroihin.

Rakentamiseen liittyy sekä taloudellisia että terveyteen liittyviä riskejä. Riskejä vältetään sekä huolellisella suunnittelulla että investointihankkeisiin liittyvällä turvallisuuskoordinoinnilla. Hyvällä suunnittelulla pyritään hallitsemaan kustannuksia siten, että hanke pysyy kustannusarviossa. Kustannusarvion suhteellisesti pieni ylitys voi tuottaa kokonaiskustannuksiltaan isoissa kohteissa merkittävää taloudellista haittaa kuntataloudelle.

Merkittävimmät ympäristöön liittyvät riskit koskevat olemassa olevia rakenteita kuten lakkautettuja kaatopaikkoja ja riskitoimijoiden aiheuttamia haittoja. Ympäristövalvontayksikkö vastaa yhdessä kansallisten ja alueellisten viranomaisten kanssa suurimman riskin toimintaan liittyvästä luvituksesta ja lupaehtojen valvonnasta.

Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa johdannaisvaikutuksineen aiheuttavat lukuisia toiminnallisia ja taloudellisia riskejä. Yleisen taloudellisen tilanteen, urakkahintojen ja energian hinnan kehitys on lähitulevaisuudessa hyvin epävarmaa. Nämä riskit tulee ottaa huomioon kaikessa toiminnan suunnittelussa. Näihin epävarmuuksiin voidaan vastata vain toimintaa ja organisaatiota uudistamalla siten, että ne vastaavat muuttuvan toimintaympäristön haasteisiin.

SITOVAT TALOUSTAVOITTEET VUONNA 2024						
SITOVUUSTASO TOIMINTAKATE						
sis.+ ulk.erät	1 000€	TA 2023	VK 2024	KJ 2024	TAE 2024	TA 2024
TULOT		11 657	12 558	12 558		
MENOT		- 22 869	- 24 985	- 24 655		
TOIMINTAKATE		- 11 213	- 12 427	- 12 098	-	-
Menot euroa/asukas		- 1 001	- 1 084	- 1 070	-	-

TOIMINTAKATE TULOSALUEITTAIN						
sis.+ ulk.erät	1 000€	TA 2023	VK 2024	KJ 2024	TAE 2024	TA 2024
Kaavoitus		- 5 265	- 5 047	- 4 745	- 4 745	
Mittaus ja kiinteistö		- 6	- 176	- 176	- 176	
Kehittäminen ja tuki		- 579	- 824	- 823	- 823	
Rakennusvalvonta		- 355	- 384	- 384	- 384	
Haja-as alueen rakentam. luvat		-	- 89	- 89	- 89	
Ympäristövalvonta		- 566	- 602	- 602	- 602	
Katu- ja viheralueet		- 2 034	- 2 381	- 2 379	- 2 379	
Toimitilat		- 2 408	- 2 926	- 2 901	- 2 901	

Yhdyskunta ja ympäristö	1 000 €	TA 2023	TAE VK 2024	TAE KJ 2024	TAE 2024	TA 2024	TS 2025	TS 2026
sis.+ ulk.erät								
Toimintatuotot		11 657	12 558	12 558	12 558	0	12 935	13 323
Myyntituotot		60	60	60	60		62	64
Maksutuotot		636	640	640	640		659	679
Tuet ja avustukset		42	34	34	34		35	36
Muut toimintatuotot		10 919	11 824	11 824	11 824		12 179	12 544
							0	0
Toimintakulut		-22 869	-24 985	-24 655	-24 655	0	-25 395	-26 157
Henkilöstökulut		-6 848	-7 533	-7 533	-7 533		-7 759	-7 992
Palveluiden ostot		-8 636	-9 411	-9 082	-9 082		-9 354	-9 635
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		-3 029	-3 052	-3 052	-3 052		-3 144	-3 238
Avustukset		-80	-80	-80	-80		-82	-85
Muut toimintakulut		-4 277	-4 908	-4 908	-4 908		-5 056	-5 207
Toimintakate		-11 213	-12 427	-12 098	-12 098	0	-12 461	-12 834

Tulosalue: Kaavoitus

Vastuhenkilö: Kaavoituspäällikkö

Keskeiset muutokset toiminnassa ja niiden taloudelliset vaikutukset vuonna 2024–2026

Kunnan strategia rakentuu Sipoon vahvan kasvun pohjalle. Kasvun rakentamisen ohessa tavoitteena on kaavavarannon kasvattaminen siten, että kaikki kaavat eivät etenisi suoraan toteutukseen. Asemakaavoituksen keskeisenä tavoitteena on mahdollistaa kuntastrategian mukainen kasvu tuottamalla monipuolista, erilaisia asumisen tarpeita vastaavaa kaavavarantoa Nikkilän ja Söderkullan taajamakeskusten ohella myös taajamakeskukseksi tulevaisuudessa kehittyvässä Talmassa. Nikkilässä ja Söderkullassa on priorisoitu uuden strategian mukaisesti erityisesti omakoti- ja pientalotonttivarantoa kasvattavia asemakaavahankkeita, joilla pystytään vastaamaan pientaloasuntojen kasvaneeseen kysyntään. Lisäksi kaavoitusohjelmassa on huomioitu taajamakeskustojen kehittämisen ja tiivistämisen sekä niiden palvelutarjonnan parantamisen tarpeet,

---

ohjelman sisältäen molemmissa taajamissa myös muutamia liike-, palvelu- ja kerrostalorakentamista mahdollistavia asemakaavan muutoshankkeita.

Asuin- ja palvelutonttivarannon kasvattamisen ohella on kaavoitusohjelmaa laadittaessa nähty tärkeänä laajemminkin yritysten määrän sekä työpaikkaomavaraisuuden kasvun mahdollistaminen strategian mukaisesti. Kaavoitusohjelmakaudella kaavoitetaan uusia yritys- ja työpaikka-alueita liikenteellisesti edullisille paikoille suurien liikenneväylien varteen, pääosin nykyisiin työpaikkakeskittyymiin tukeutuen (Bastukärr, Box ja Söderkulla).

2025 voimaan tuleva rakentamislain muutos ja digitalisaation eteneminen lakisääteisesti tulee vaikuttamaan kustannuksia lisäävästi varsinkin lain voimaantulon ensimmäisinä vuosina. Kaavoituksessa jo siirtymäajalla 2025–2027 uudet hankkeet tulee pystyä aloittamaan tietomallilla ja muutosta on alettu Sipoossa jo valmistelemaan. Tässä tietomallipohjaisessa kaavoituksen aloittamisessa on erittäin tärkeää tehdä tiivistä yhteistyötä vastaavan kokoisten verokkikuntien, erityisesti KUUMA-kuntien kanssa. Uusien suunnittelutyökalujen käyttö edellyttää koulutusta ja perehdytystä paitsi kaavoituksessa, myös muissa toimialan yksiköissä.

Kaavoitusta työllistää taloussuunnittelukauden aikana asemakaavojen lisäksi erityisesti Sipoon yleiskaavan päivitys. Sipoon yleiskaava 2050:n valmistelu etenee siten, että siitä laaditaan laaja kokonaiskuva, jonka jälkeen syvennyttään tarkemmin alakohtaisiin teemoihin. Yleiskaavan valmistelutyö toteutetaan pääosin konsulttityönä, sillä kunnalla on vain yksi oma yleiskaavoittaja. Mahdollisia yleiskaavan erityisteemoja ovat mm. yritysalueiden sijoittuminen, matkailu tai haja-asutusalueiden rakentamisen ohjaus.

Taajamien kehittämisen ohella myös kylien kehittäminen on keskiössä. Kyläalueiden kehittämistä ohjataan pääosin osayleiskaavoin ja yleiskaavan määräyksin, toisinaan myös asemakaavalla. Kyläalueiden osayleiskaavat laaditaan kokonaan konsulttityönä, vain ohjaus tulee kunnalta. Kyläalueiden kehittämisen lainsäädäntökehikko on hankala ja ristiriitainenkin, alueet laajoja ja paljon yksityistä maanomistajien intressiä, tämä tekee hankkeista erittäin työläitä ja kalliita.

Kaavatalous on nostettu viime vuonna keskiöön osana asemakaavoituksen ja alueiden toteutuksen priorisointia. Kaavatalousarvioiden tarkkuustasoa on parannettu mm. etupainotteisemmalla infran yleissuunnittelulla. Näin vältetään myös yllättäviltä kustannuseriltä toteutusvaiheessa. Kaavataloudeltaan kunnalle edullisimmat hankkeet tuottavat kunnalle pitkällä tähtäimellä voittoa, jolla mm. rahoitetaan kuntalaisten palveluita. Kaavatalouden rooli tulee korostumaan lähivuosina entisestään kunnan muun rahoituspuolelta heikentyessä. Yhdyskuntakehitys on tulevaisuudessa entistä merkittävämpi kestäväntalouden kivijalka.

Asemakaavoituksen puolella on myös kustannuksia lisääviä tekijöitä. Sipoossa joudutaan toimimaan varsin usein kehnohkon tai erittäin huonon maaperän kanssa ja toimitaan usein vanhan merenpohjan alueella. Tämä nostaa maaperäselvityksien ja -suunnittelun tarvetta, ja sitä kautta kustannuksia. Lainsäädännön kautta on noussut myös uusia selvitystarpeita, kuten asemakaavaton hiilitaselaskennat, luonnon monimuotoisuuden huomiointi ja ilmastokompensaatiot.

Asemakaavoituksessa joudutaan toimimaan kunnan maan lisäksi jossain määrin myös yksityisellä maalla. Tämä lisää merkittävästi työmäärää kaavahankkeessa, sillä kaikkien maanomistajien kanssa pitää päästä sopimukseen kaavoituksen aloittamisesta ja maankäyttösopimuksella maan arvon nousun jakamisesta. Maanomistajia voi olla useita kymmeniäkin hankkeessa ja tämä lisää näin merkittävästi kokousten ja sopimustyön määrää.

Kokeneista kaavoittajista on pääkaupunkiseudulla jatkuvaa pulaa ja kilpailua. Viime vuosina on ollut jatkuvasti vaihtuvuuden ja siitä johtuvan rekrytoinnin vuoksi vajetta henkilöresurssissa, paikkoja täyttämättä. Tämä aiheuttaa jatkossakin resurssivajetta kaavoituksen henkilöstössä ja näin hankkeiden hitaampaa etenemistä ja myös niiden määrän vähentämistä.

Toiminnan volyymin kehitys

Tunnusluvut	TP 2021	TP 2022	TA 2023	TA 2024
Hyväksytyt asemakaavat, asuminen (k-m ²)	8 177	36 340	-	120 000
Hyväksytyt asemakaavat, työpaikka-alueet (k-m ²)	1 296	40 833	-	140 000

	1 000 €	TA 2023	TAE VK 2024	TAE KJ 2024	TAE 2024	TA 2024	TS 2025	TS 2026
sis.+ ulk.erät								
Tuloarvio		9	9	9	9		9	10
Määräraha		-5 275	-5 056	-4 754	-4 754		-4 897	-5 043
Toimintakate	Netto	-5 265	-5047	-4745	-4745	0	-4 887	-5 034

Tulosalue: Mittaus ja kiinteistöt

Vastuhenkilö: Tonttipäällikkö

Toimintaympäristö ja sen muutokset vuosina 2024–2026

Mittaus ja kiinteistöt -yksikön tehtäviin kuuluu maomaisuuden hallintaan sekä maan hankintaan ja luovuttamiseen liittyvät tehtävät. Yksikkö huolehtii maanhankinnasta kunnan maapoliittisia tarpeita ajatellen ja luovuttaa pääosin valmiita asemakaavatontteja liike-, teollisuus- ja asumistarkoituksiin. Yksikössä hallinnoidaan myös kiinteistöjaotukseen, käyttöoikeuksiin ja omistusoikeuksiin liittyvät kiinteistötekniset asiat.

Yksikössä tuotetaan ja ylläpidetään kunnan paikkatietoaineistoa koko kuntaorganisaation sisäiseen käyttöön ja julkaistavaksi myös mm. ulkoisessa karttapalvelussa. Merkittävimpiä yksikössä ylläpidettäviä aineistokokonaisuuksia ovat kantakarttaan, kaavoitukseen, rakennusvalvontaan ja infrastruktuuriin liittyvät paikkatietoaineistot. Yksikössä tehdään edellä mainittujen paikkatietoaineistojen ylläpitämisen lisäksi maastossa tehtäviä mittauksia organisaation sisäisille ja ulkopuolisille sidosryhmille.

Sipoon kuntastrategia perustuu kunnan kasvuun, noin 500 henkilön vuosittaiseen väestönkasvutavoitteeseen. Sipoo tavoittelee monipuolista asumista; kaikenikäisten ja kaikissa elämäntilanteissa olevien ihmisten tarpeita vastaavaa asumista koko Sipoossa (keskustat, kylät, haja-asutusalue ja saaristo). Sipoo muuttuu pidemmällä tähtäimellä tulevaisuudessa kahden taajamakeskuksen kunnasta kolmen taajamakeskuksen kunnaksi (Söderkulla – Nikkilä – Talma). Strategian ohella yhdyskunnan ja ympäristön toimialan toimintaympäristössä on huomioitava digitalisaatioon ja lainsäädäntöön liittyvät muutokset ja niiden mukanaan tuomat vaikutukset yksikön toimintaan.

Keskeiset muutokset toiminnassa ja niiden taloudelliset vaikutukset vuonna 2024–2026

Digitalisaatio ja lainsäädännössä tapahtuvat muutokset saattavat lisätä vuosina 2024–2026 resurssitarvetta ja edellyttävät resurssien ohjaamista nykyistä enemmän erilaisiin digitalisaatioon liittyviin kehittämishankkeisiin. Valtio korvaa lainsäädäntöön liittyvistä muutoksista aiheutuvia kuluja, mutta on todennäköistä, että resursseja on ohjattava myös muilta osin kuntaorganisaatiossa digitalisaatioon liittyviin tehtäviin. Mainitut panostukset näkyvät ulospäin kunnan suunnalta parantuneena palvelutasona.

Mittaus ja kiinteistöt -yksikön rooli yhdyskunnan ja ympäristön toimialan kokonaisuudessa on keskeinen. Yksikössä ylläpidettävät paikkatietoaineistot vaikuttavat läpi koko kuntaorganisaation ja ovat erityisen kriittisiä rakennusvalvonnan ja kaavoituksen näkökulmasta. Yksikkö pystyy vastaamaan tällä hetkellä kriittisistä päivittäisistä maastossa tehtävistä mittauksista, mutta esimerkiksi kaavoituksen tarpeisiin liittyvissä mittauksissa on merkittävä määrä rästiin jäänyttä työtä, millä tulee olemaan vaikutuksia kaavatuotantoon ja rakennusvalvonnan toiminnan sujuvuuteen. Yksikön

toimintaympäristössä on tarve yhdelle kokoaikaiselle kartoittajalle ja akuutissa tilanteessa puuttuvaa resurssia pyritään paikkaamaan ostopalveluilla.

Kunnan maanomistusta edistetään strategian ja maapoliittisen ohjelman mukaisesti tärkeillä alueilla ja pyritään luomaan kaavoitukselle edellytykset tuottaa tonttivarannon kannalta tarpeellisia asemakaavoja. Erityisesti teollisuustonttien varannon lisäämiselle on tarvetta. Sipoo haluaa ylläpitää yritysten näkökulmasta hyviä edellytyksiä sijoittua Sipooseen sujuvan yhteistyön, hyvän sijainnin ja hyvien kulkuyhteyksien myötä.

Tunnusluvut	TP 2021	TP 2022	TA 2023	TA 2024
Luovutetut asuintontit, yhtiömuotoinen asuminen (kpl)	-	-	-	4
Luovutetut asuintontit, pientalot (kpl)	-	-	-	24

Mittaus ja kiinteistö

	1 000 €	TA 2023	TAE VK 2024	TAE KJ 2024	TAE 2024	TA 2024	TS 2025	TS 2026
sis.+ ulk.erät								
Tuloarvio		746	755	755	755		778	801
Määräraha		-752	-931	-931	-931		-959	-988
Toimintakate	Netto	-6	-176	-176	-176	0	-959	-988

Tulosalue: Kehittäminen ja tuki

Vastuhenkilö: Toimialan kehittämispäällikkö

Toimintaympäristö ja sen muutokset vuosina 2024–2026

Tulosyksikkö huolehtii yhdyskunnan ja ympäristön toimialan kehittämisen ja strategiatyön koordinoinnista ja tukipalveluista sekä kunnan strategisesta suunnittelusta. Yksikkö vastaa investointien esi- ja yleissuunnitelmista sekä väestöennusteiden laatimisesta ja kaavatalouslaskemista kaavoituksen yhteydessä. Lisäksi hanke- ja kehittämistyö sekä aktiivinen vuoropuhelu ja tiedottaminen asukasrajapinnassa ovat keskeisiä yksikön tehtäviä.

Yksikön tukipalvelut käsittävät erilaisia laskutuksen ja hallinnoinnin yleisiä tehtäviä, jotka palvelevat koko kuntaorganisaatiota sekä kaikkia toimialan yksiköitä. Lisäksi yksikkö hallinnoi kunnan omistuksessa olevia henkilökunta-asuntoja, ja vastaa lyhytaikaisesta tilanvuokrauksesta (Sipoo-talo-toiminto). Kehittäminen ja tuki -yksikön tarjoamien erilaisten tukipalveluiden rooli tulee korostumaan kunnan kasvun ja kehityksen myötä. Yksikön roolina on toimia toimialan työtä ja toimintoja yhteen kokoavalla tavalla sekä vahvistaa yhteistyötä eri kunnan toimialojen kesken. Tavoitteena on kokonaisuuden optimointi osaoptimoinnin sijaan.

Yksikön toiminnan painopistettä ja resursseja on kehitetty Sipoon yhdyskuntakehittämistä tukevaan toimintaan sekä muihin kunnan strategian määrittelemiін painotuksiin. Sipoon kehittyvä yhdyskuntarakenne ja asukasmäärän lisääntyminen edellyttävät, että toiminnan strateginen suunnittelu sekä kehittämistyön koordinointi ja oikea-aikainen reagoiminen nousevat entistä merkittävämpään asemaan.

Toimialan strategiset kärkihankkeet, Nikkilän kartanon keskuksen toteutus ja henkilöjunaliikenteen käynnistäminen Kerava–Nikkilä-radalla projektoidaan talousarviovuoden aikana. Projektoinnilla vahvistetaan hankkeiden toteutusta ja parannetaan niiden seurainta.

Organisaatiomuutoksessa yhdyskunnan ja ympäristön toimiala monipuolistui ja vahvistui, kun vanhat tekniikka- ja ympäristöosasto sekä kehitys- ja kaavoituskeskus siirtyivät saman toimialan ja johdon alaisuuteen. Organisaatiomuutoksen kautta myötä roolia kehitettiin ja selkeytettiin henkilöstömuutoksilla. Toimialaa johtava yhdyskuntajohtaja aloittaa virassaan syksyllä 2023. Toimialan johtamisjärjestelmästä tehdään päätökset vuoden 2023 loppuun mennessä, jolloin uusi johtamisjärjestelmä otetaan käyttöön talousarviovuoden alussa.

Keskeiset muutokset toiminnassa ja niiden taloudelliset vaikutukset vuonna 2024–2026

Kunnan yhdyskuntarakenteen kehitys yhdessä asukasmäärän kasvun kanssa tulevat näkymään toimialan kaavoitus-, rakennus-, korjaus- ja kehityshankkeissa. Samalla toimialan kehityshankkeet tulevat näkyviksi entistä laajemmalle asukasjoukolle. Lähivuosina käynnistyvät laajat infra- ja rakennushankkeet edellyttävätkin ennakoivaa suunnittelu- ja koordinoitua työtä. Erityisen tärkeäksi nousevat investointi- ja projektihallinnon tehtävät sekä toiminnan tarkka suunnittelu, ennakointi ja priorisointi.

Tässä kehityskulussa avoimen, luotettavan ja oikea-aikaisen viestinnän merkitys korostuu entisestään. Yksiköllä on tärkeä rooli aidon vuoropuhelun rakentamisessa niin asukkaiden kuin muiden sidosryhmien kesken. Asukkaiden näkemyksiä tullaan jatkossakin selvittämään erilaisia kyselyitä ja muita osallistamismenetelmiä hyödyntäen. Viime vuosina on onnistuneesti toteutettu useampia osallistavan budjetoinnin hankkeita, joissa asukkaat ovat päässeet itse ehdottamaan sopivia kehittämiskohteita. #MunSipoo -osallistuvan budjetoinnin hankkeen jatkoa pohditaan tulevien vuosien aikana, mutta hankkeelle ei sisälly määrärahoja vuoden 2024 talousarvioehdotuksessa.

Aktiivinen läsnäolo asukasrajapinnassa mahdollistaa kuntalaisten aidon kuulemisen ja osallistamisen sekä lisää yhdyskunnan ja ympäristön toimialan näkyvyyttä asukkaiden keskuudessa. Yksikkö tukee näin osaltaan laadukkaasti toteutetun asukasvuorovaikutuksen kautta sipoolaisten hyvän asumisen edellytyksiä.

Yksi kunnan keskeisistä tavoitteista on kehittyä kestävästi. Päävastuu kestävästä kehityksen kokonaisuuden koordinoimisesta ja sen kehittämiseksi yhdyskunnan ja ympäristön toimialalla on kehittäminen ja tuki -yksiköllä. Vuonna 2024 kestävästä kehityksen ympäristönäkökulmien kehittämistä jatketaan koko yhdyskunnan ja ympäristön toimialalla määrätietoisesti osana yhdyskuntakehittämisen ja -rakentamisen prosessia.

Vuoden 2024 aikana tullaan päivittämään kunnan ilmastosuunnitelma osana koko kunnan kestävästä kehityksen tavoitteita. Lisäksi vuonna 2023 Kuntalan alueen kiinteistöissä käynnistynyttä sähköautojen latauspisteinfrastruktuurin kehittämistä jatketaan vuonna 2024 rakennuttamalla latauspisteitä muille kunnan kiinteistöille. Rakennettavat latauspisteet on tarkoitettu ensisijaisesti kunnan ladattavan kaluston ja työntekijöiden ladattavien autojen käyttöön. Lisäksi energiatehokkuuden, kierrotalouden ja vähäpäästöisyyteen tullaan kiinnittämään huomiota katu- ja viherrakentamisen hankintojen yhteydessä.

Kehittäminen ja tuki -yksikkö vastaa toimialan hankintojen kehittämistä ja kilpailutusprosesseihin liittyvistä tukitehtävistä. Yksikkö osallistuu tiiviisti katu- ja viherrakentamisen sekä toimitilojen hankintaprosessien tukemiseen ja kehittämiseen. Hankintaprosessien ja niihin liittyvän toiminnan määrätietoinen kehittäminen jatkuu tulevina vuosina. Hankintojen kehittämisen punaisena lankana on toimialan ja kunnan toiminnan kehittäminen hankintamenettelyjen edistämisen kautta. Vuoden 2024 aikana on tarkoitus ottaa kehitystoimenpiteenä käyttöön kunnan verkkosivuilla julkaistava hankintakalenteri, jonka kautta tiedotetaan yrityksiä ennakkoon kunnan toimialojen tulevista hankinnoista ja voimassa olevista sopimuksista.

Kunnan asuntostrategian tavoitteena on pienentää kunnan omistuksessa olevien vuokra-asuntojen määrää suunnitellusti. Vuosittain on myyntiin tuotu noin 10 asuntoa. Asuntojen myynti on aloitettu

vuonna 2021. Vuodeksi 2024 ei tulla esittämään uusia asuntoja myytäväksi, sillä vuokrattavaksi tarkoitettujen asuntojen tavoitemäärä saavutetaan nykyisillä myyntitoimilla. Asuntojen myynti on ollut suhdanteesta johtuen melko hidasta, joten todennäköisesti vuoden 2023 asuntoja tullaan myymään vielä vuonna 2024. Asuntojen myynti lisää yksikön toimintatuottoja vuoden 2024 aikana.

Yksikkö tulee hyödyntämään palvelumuotoilun menetelmiä kehittämishankkeissa sekä jatkamaan yhteistyötä Laurea-ammattikorkeakoulun kanssa.

Kunnan tilojen tilavarausjärjestelmän kehitystyötä jatketaan koko kuntaorganisaation kesken.

Yksikön henkilöstömäärään on tullut muutoksia uuden toimialan aloituksen myötä. Talousarvioehdotukseen ei sisälly määrärahoja lisähenkilöstön palkkaamiseen, mutta investointibudjetissa on varauduttu määräaikaisen projektinjohtajan palkkaamiseen. Projektinjohtaja sijoittuu hallinnollisesti osaksi kehittäminen ja tuki -yksikköä.

Toiminnan volyymin kehitys

Tunnusluvut	TP 2021	TP 2022	TP 2023	TA 2024
Vuokrattavat asuinhuoneistot	60	55	49	44

Kehittäminen ja tuki

	1 000 €	TA 2023	TAE VK 2024	TAE KJ 2024	TAE 2024	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Tuloarvio		1 158	958	958	958		987	1 016
Määräraha		-1 737	-1 782	-1 782	-1 782		-1 835	-1 890
Toimintakate	Netto	-579	-824	-823	-823	0	-848	-874

Tulosalue: Haja-asutusalueen rakentamisen luvat

Vastuuhenkilö: Lupavalmistelupäällikkö

Toimintaympäristö ja sen muutokset vuosina 2024–2026

Haja-asutusalueen rakentamisen luvat –yksikkö on irrotettu omaksi yksiköksi Rakennusvalvontayksiköstä keväällä 2023. Yksikön keskeisimpänä tehtävänä on käsitellä haja-asutusalueen suunnittelutarve- ja poikkeamishakemuksia. Lupahakemusten käsittely ruuhkautui vuonna 2021, kun hakemuksia saapui poikkeuksellisen suuri määrä. Lisäksi lupahakemusten valmistelu ja käsittely hidastui henkilöstömuutosten seurauksena vuoden 2022 aikana. Lupahakemusten käsittely on edellä mainittujen muutosten seurauksena edelleen ruuhkautunut. Tavoitteena on purkaa kertyneiden lupahakemusten suma ja päästä mahdollisimman nopeasti tavoiteltuun 4 kuukauden käsittelyaikaan. Lupahakemusten käsittelyssä on kuitenkin huomioitava, että osa rakennushankkeista on vaikutuksiltaan merkittäviä ja laajempia, jonka vuoksi ne edellyttävät erilaisten taustaselvitysten teettämistä lupavalmistelun yhteydessä. Selvitysten teettäminen ja asiantuntijalausuntojen saaminen vievät aikaa ja pidentävät siten lupahakemuksen käsittelyä.

Kertynyttä suunnittelutarve- ja poikkeamishakemusten jonoa on purettu hankkimalla valmistelutyötä kuntaorganisaation ulkopuolelta ostopalveluna. Hakemusjonoa seurataan ja konsulttipalvelua jatketaan edelleen, mikäli sille koetaan tarvetta. Viime vuosina rakentamispaine Sipoon haja-asutusalueilla on ollut merkittävää. Saapuvien lupahakemusten määrää on kuitenkin vaikea etukäteen arvioida. Yleisesti rakentamisen arvioidaan hiljentyvän vuoden 2024 aikana, mutta tuleva lainuudistus saattaa lisätä haja-asutusalueen lupahakemusten määrää.

Lisäksi on tarkoituksena palkata haja-asutusalueen rakentamisen luvat -yksikköön lisähenkilö, jotta lupahakemusten käsittelyssä päästäisiin 4 kuukauden tavoiteaikaan. Lisähenkilön työtehtäviin kuuluisi avustavat työtehtävät lupahakemusten käsittelyssä ja niiden valmistelussa sekä asiakaspalvelu. Rakennuslalla on osaaajapula, joten uuden henkilön rekrytointi voi viedä aikaa. Työhön perehdyttäminen ja ohjelmistojen hallitseminen vie myös oman aikansa.

Keskeiset muutokset toiminnassa ja niiden taloudelliset vaikutukset vuonna 2024

Haja-asutusalueen rakentamisen luvat -yksikön toiminnasta syntyvät tuotot muodostuvat lupakäsittelystä saatavista tuloista. Haja-asutusalueen rakentamisen luvat -yksikön menot koostuvat pääosin henkilöstömenoista. Menoja on syntynyt viime vuosien aikana myös lupahakemusten valmistelutyöstä, jota on ostettu kuntaorganisaation ulkopuolelta yksityisiltä konsulttitoimistoilta. Tarkoituksena on vuoden 2024 aikana saada palkattua lisähenkilö, joka nopeuttaisi lupahakemusten valmistelua sekä parantaisi asiakaspalvelun laatua. Tulevan lakiuudistuksen vaikutukset asemakaava-alueiden ulkopuolisen rakentamisen lupakäsittelyyn eivät ole vielä arvioitavissa. Lakiuudistuksen ja lisähenkilön myötä syntyy tarvetta koulutuksille.

Toiminnan volyymin kehitys

Tunnusluvut	TP 2021	TP 2022	TA 2023	TA 2024
• Poikkeamiset ja suunnittelutarveratkaisut	39	76	50	65
• Poikkeamisen ja suunnittelutarveratkaisun keskimääräinen käsittelyaika (käsittelykelpoisuudesta/ hakemuksen jättöpäivästä laskien), kk	4/7	7,5/10,6	< 4	4/7

Haja-asutusl. Rakentam.luvat

	1 000 €	TA 2023	TAE VK 2024	TAE KJ 2024	TAE 2024	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Tuloarvio			54	54	54		56	57
Määräraha			-143	-143	-143		-147	-151
Toimintakate	Netto	0	-89	-89	-89	0	-91	-94

Tulosalue: Rakennusvalvonta

Vastuuhenkilö: Rakennusvalvontapäällikkö

Toimintaympäristö ja sen muutokset vuosina 2024–2026

Rakennusvalvonta toimii Sipoon kunnan rakennus- ja ympäristövaliokunnan alaisena rakennusvalvontaviranomaisena. Rakennusvalvonnan tehtävänä on tuottaa terveellistä ja turvallista rakentamista ja hyvää kuntakuvaa sekä viihtyisää elinympäristöä. Rakennusvalvonnan päätehtäviin kuuluvat rakentamista koskeva ohjaus, neuvonta ja lupakäsittely sekä rakentamisaikainen valvonta -näiden lisäksi myös jatkuva rakennetun ympäristön valvonta. Rakennusvalvonnan toimintaa ohjaavat mm. maankäyttö- ja rakennuslaki sekä -asetus, Ympäristöministeriön asetukset, Sipoon kunnan rakennusjärjestys sekä eriaisteiset kaavat ja niiden määräykset. Rakennusvalvonnan toiminta on asiakaslähtöistä ja myönteistä.

Varsinaisten viranomaistehtävien hoitamisen ohella Sipoon rakennusvalvonta kehittää edelleen toimintaansa jatkuvana prosessina kohti nopeampaa, laadukkaampaa ja asiakaslähtöisempää lupa- ja valvontaprosessia. Rakennusvalvonnan koko henkilöstö käyttää aktiivisesti sähköisen lupa-asioinnin välinettä (Lupapiste.fi): Lupapisteessä mahdollistuu neuvonta, luvan hakeminen, rakentamisaikainen valvonta sekä lopuksi hankkeiden sähköinen arkistointi. Lupapisteen Kauppa palvelee rakennusvalvonnan asiakirjojen ostoa sähköisen aineiston osalta. Rakennusvalvonnan asiointi-, päätös- ja osin myös valvontaprosessi sujuu sähköisyytensä ansiosta myös etäyhteyksin.

Maankäyttö- ja rakennuslain uudistaminen on käynnissä. Uudistamistyön seurauksena syntyvä Rakentamislaki astuu voimaan 1.1.2025. Rakentamislain myötä tulee kunnille vaatimuksia mm. tietomallipohjaisen lupakäsittelyn, rakennusjärjestyksen ja taksan uudistamisen sekä luonnollisesti henkilöstön kouluttautumisen osalta. Vireillä olevan Rakennetun ympäristön tietojärjestelmän (RYTJ) käyttöönosta syntyy lisäksi velvoitteita kunnille. Valmistautuminen tuleviin muutoksiin tulee olla vahvasti etupainotteista.

Rakennusrekisterin laadunparannusprojekti etenee pääosin palvelujen oston kautta. Rekisterin oikeellisuus tehostaa rakennusvalvonnan työtä ja tarjoaa asiakkaille luotettavan pohjan rakentamisen nykytilanteesta ja tulevaisuuden mahdollisuuksista. Täydentyvä rakennusrekisteri myös kasvattaa pysyvästi kunnan vuosittaisia kiinteistövero- ja kiertäjäverotuloja kertaluonteisen työn seurauksena.

Paperisen käyttöarkistoaineiston (keskeneräiset rakennushankkeet ajankohtaan 31.12.2016 saakka, jolloin lupakäsittely muuttui kokonaan sähköiseksi) digitointi ja integrointi Lupapisteeseen tulee mahdollistamaan paperittomana myös rakentamisaikaisen valvontaosion. Päätearkiston sähköistäminen toteutetaan käyttöarkiston digitoinnista saatua kokemusta hyödyntäen. Aineistojen sähköistäminen vähentää merkittävästi fyysistä arkistotilaa. Kattava sähköinen arkisto tehostaa edelleen rakennusvalvonnan yhteistyömahdollisuuksia, lupakäsittelyä sekä asiakaspalvelua.

Yhteistyön kehittämistä sekä ulkoisten että sisäisten sidosryhmien kanssa jatketaan. Kehitystyö ja yhteistyö korostuvat entisestään Rakentamislain voimaantuloon ja sen käyttöönottoon valmistautumisessa.

Keskeiset muutokset toiminnassa ja niiden taloudelliset vaikutukset vuonna 2024

Rakennusvalvonnan toiminnasta syntyvät tuotot muodostuvat pääosin väestönkasvusta ja sen mahdollistavasta lisääntyvästä rakentamisesta. Pientalojen osalta rakentamisen määrän ennustetaan pysyvän ennallaan voimaan tulleen asemakaavavaroituksen ja myyntiin tulevien omakotitonttien ansiosta vuoden 2024 aikana; voimakkaampaa kasvua hillitsee rakentamisessa vuoden 2023 aikana syntynyt ja edelleen jatkuva poikkeuksellinen aika. Merkittävät vaihtelut rakennusvalvonnan tuottoihin syntyvät neliöperusteisen taksan kautta kuitenkin kerrostalohankkeista sekä yritysten toimitilojen ja tuotantorakennusten hankkeista. Em. toimitilojen ja tuotantorakennusten hakemusten määrää on vaikea ennustaa, minkä vuoksi tuottoarvio on edelleen varovainen. Myös laajemmin kunnan kaavavaroitusten sekä varannon myyntiin avaamisella on oma vaikutuksensa rakennusvalvonnan tuottojen ajalliseen syntymiseen.

Rakennusvalvonnan menot koostuvat pääosin henkilöstömenoista. Sitova tavoite, koskien lupakäsittelyn kestoa, asettaa oman vaatimuksensa riittävälle henkilömäärälle. Osaavan henkilöstön palkkaaminen rakennusvalvonnalla on haastavaa - Sipoon rakennusvalvonnan henkilöstö muodostaa kuitenkin tehokkaan ja asiansa osaavan yksikön; nykyisen henkilöstön pysymiseen tulee panostaa. Menot rakennusvalvonnan sähköisen asioinnin ja arkistoinnin osalta ovat kiinteät ja suhteutettu keskimääräiseen lupamäärään uuden palvelusopimuksen myötä. Rakentamislaki ja sen aiheuttamien velvoitteiden täyttäminen tulee osaltaan lisäämään rakennusvalvonnan menoja.

Rakennusrekisterin laadunparannusprojektiin palkataan määräaikainen projektityöntekijä kahdeksi vuodeksi. Projektityöntekijän palkka sisältyy yksikön määrärahoihin.

Toiminnan volyymin kehitys

Tunnusluvut	TP 2021	TP 2022	TA 2023	TA 2024
• Rakennusluvut	227	167	240	125
• Toimenpideluvat	42	51	50	40
• Rakennusluvun keskimääräinen käsittelyaika (käsittelykelpoisuudesta/hakemuksen jättöpäivästä laskien), kk	0,4/2,6	0,4/3,7	1,0/3,0	0,4/3,0

• Käyttöön otetut tai valmistuneet asunnot (uudisrakennukset)	291	121	300	200
• Asuinrakentamiseen myönnettyt luvat (uudisrakennukset)	101	62	130	50
• Asuinrakentamiseen myönnettyjen lupien sisältämä asuntomäärä (uudisrakennukset)	317	312	300	150

Rakennusvalvonta

	1 000 €	TA 2023	TAE VK 2024	TAE KJ 2024	TAE 2024	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Tuloarvio		555	520	520	520		536	552
Määräraha		-910	-904	-904	-904		-931	-959
Toimintakate	Netto	-355	-384	-384	-384	0	-395	-407

Tulosalue: Ympäristövalvonta

Vastuhenkilö: Ympäristövalvontapäällikkö

Toimintaympäristö ja sen muutokset vuosina 2024–2026

Ympäristövalvonta toimii Sipoon kunnan rakennus- ja ympäristövaliokunnan alaisena ympäristönsuojeluviranomaisena. Lisäksi yksikölle on annettu hoidettavaksi leirintäalueviranomaisen tehtävät. Ympäristövalvonnan tulee ohjauksen, neuvonnan, lupakäsittelyn ja valvonnan kautta huolehtia siitä, että ympäristönsuojelusta annettua lainsäädäntöä ja määräyksiä noudatetaan. Ympäristövalvonnan toimintaa ohjaavat mm. ympäristönsuojelulaki, maa-aineslaki, vesilaki, jätelaki, maastoliikennelaki, vesiliikennelaki, vesihuoltolaki, luonnonsuojelulaki, merenkulun ympäristönsuojelulaki, ulkoilulaki, ns. naapurussuhdelaki, maankäyttö- ja rakennuslaki ja edellä mainittujen lakien nojalla annetut lukuisat asetukset sekä kunnan antamat määräykset, kuten ympäristönsuojelumääräykset, jätehuoltomääräykset, määräykset kaavoissa ja rakennusjärjestys. Yksikön määrärahaan sisältyy myös alueellisesti hoidetun maaseutuhallinnon tehtäviä varten varattu määräraha.

Ympäristövalvonta pyrkii resurssiensa puitteissa suunnitelmakaudella 2024-2026 sujuvoittamaan työprosesseja sisäisillä ohjeistuksilla sekä tehostamaan lupa- ja valvontaprosesseja. Tehokas ja sujuva toiminta edellyttää edellä mainittujen lisäksi huolellisesti sekä optimaalisesti suunnitellun ja toteutetun tiedonhallinnan järjestämisen. Tiedonhallinnan kehittämiseen tulee panostaa tulevana suunnitelmakaudella, keskeisiä ovat paperisen aineiston digitointi ja sähköisen asiointijärjestelmän ajantasaisuus. Sähköinen asiointi yhdessä toistaiseksi vielä paperisena ylläpidettävä arkisto aiheuttavat lisätyötä, koska kaikki sähköisenä tuleva aineisto on tulostettava kunnassa arkistointia varten sekä manuaalisesti arkistoitava käsin. Yksikkö pyrkii omalta osaltaan edistämään siirtymistä sähköiseen arkistointiin.

Muutokset lainsäädännössä tuo lähes aina tullessaan uusia lisätehtäviä viranomaiselle ja hyvin usein muutokset aiheuttavat tarvetta tehtävien uudelleenpriorisointiin sekä voivat toisinaan luoda painetta toiminnan uudelleenorganisointiin. Merenkulun ympäristönsuojelulain uudistuksen myötä huvivenesatamien jätehuollon rekisteröinti on laajentunut koskemaan yhä pienempiä huvivenesatamia. Viranomaisen on selvittänyt ja laihoin tuloksin lähestynyt uudistusta koskevia pieniä huvivenesatamia. Tavoitteena kuitenkin edelleen on, että vuoteen 2026 mennessä kaikki pienet huvivenesatamat ovat rekisteröityneet.

Jälkivalvonnan osalta yksiköllä on tavoitteena suorittaa viranomaisen erikseen hyväksyttävän valvontasuunnitelman mukaiset suunnitelmalliset tarkastukset sekä muita tarkastuksia priorisoinnin mukaisesti ja resurssiensa puitteissa. Tavoitteena on myös aloittaa hajajätevesilainsäädännön toimeenpanon suunnitelmalliset tarkastukset suunnitelmakaudella 2024–2026, mikäli resurssit

mahdollistavat viimeksi mainitun. Lisäksi yksikkö jatkaa hevostallien tarkastusprojektia ainakin vuoden 2025 loppuun asti.

Ympäristönsuojelun edistämiseksi yksikön pitkään käynnissä ollut työ pienvesistöjen ja Sipoonjoen osalta jatkuu sekä yksikön omasta toimesta ja yhteistyössä kunnan muiden yksiköiden kanssa että kolmannen sektorin toimijoiden kanssa. Lisäksi yksikkö pyrkii lisäämään ja tiivistämään yhteistyötä kunnan muiden toimialojen ja yksiköiden kanssa ympäristönsuojelun edistämiseksi sen eri osa-alueilla. Viranomaisen selvillä olovelvollisuus kunnan ympäristön tilasta toteutetaan mm. osallistumalla alueelliseen ilmanlaadunseurantaan ja bioindikaattoritutkimukseen, kansalliseen leväseurantaan kahden järven osalta, tarkastamalla tai tutustumalla velvoitetarkkailun piirissä olevien toimintojen seurantatuloksiin sekä tarvittaessa näytteenotoin ja viranomaisen teettämään selvitykseen.

Kunnan pohjavesialueiden suojelusuunnitelma vuodelta 2009 edellyttää päivittämistä toimintakauden 2024–2026 alkupuolella, koska se on suurelta osin vanhentunut mm. johtuen kunnan kasvusta, alueilta saadun tiedon karttumisesta sekä olemassa olevien toimintojen sijoittelun muutoksista ja riski-toimintojen lisäyksistä.

Keskeiset muutokset toiminnassa ja niiden taloudelliset vaikutukset vuonna 2024

Pitkään täyttämättä olleet virat ovat täytetty vuoden 2023 aikana ja toiminta pyritään vakauttamaan suunnitelma kauden 2024–2026 alkupuolella. Huomionarvoista on, että uusien työntekijöiden perehdyttämiseen kuluu merkittävästi resursseja. Jatkossa tuleekin panostaa erityisesti henkilöstön pysymiseen. Palkkakustannusennukset pysyvät ennallaan vuonna 2024.

Tiedonhallinnan kehittämisprojektin käynnistäminen siirtyy vuodelle 2024 Talousarviossa 2024 on varattu tähän tarkoitukseen 40 000 euron määräraha.

Jotta yksikkö kykenee vastamaan muuttuviin lupamenettelyihin ja palvelemaan asiakkaita tehokkaasti, tullaan prosesseja kehittämään. Käytännössä tämä tarkoittaa nykyisten prosessien päivittämistä sekä tulevien uusien prosessien suunnittelua ja laatimista.

Ympäristön tilan selvilläolovelvollisuuden täyttämiseksi, ympäristönsuojeluviranomainen päivittää pohjavesialueiden suojelusuunnitelmaa talouden suunnitelmakauden 2024-2026 alussa ja työn arvioidaan kestävän kaksi vuotta mahdollisine selvityksineen ja se toteutetaan pääosin ostopalveluna asiaan perehtyneeltä asiantuntijalta. ELY-keskus on myöntänyt päivitystyölle 50 % rahoituksen. Päivitystyöstä hyötyy myös moni muu yksikkö esim. kaavoitusviranomainen, rakennusvalvonta sekä kiinteistö- ja mittausyksikkö.

Toiminnan volyymin kehitys

Tunnusluvut	TP 2021	TP 2022	TA 2023	TA 2024
Luvat ja päätökset	29	36	30	35
Haittailmoitukset	161	89	160	100
Lausunnot	25	35	30	30

Ympäristövalvonta

	1 000 €	TA 2023	TAE VK 2024	TAE KJ 2024	TAE 2024	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Tuloarvio		50	50	50	50		52	53
Määräraha		-616	-652	-652	-652		-672	-692
Toimintakate	Netto	-566	-602	-602	-602	0	-620	-639

Tulosalue: Katu- ja viheralueet

Vastuuhenkilö: Kuntatekniikan päällikkö

Toimintaympäristö ja sen muutokset vuosina 2024–2026

Katu- ja viheralueet -yksikön työt koostuvat asiakaspalvelusta, viheralueiden ja katujen kunnossapidon töistä, viranomaispäätöksistä ja yhteistyöstä eri sidosryhmien kanssa. Investoinneissa yksikkö vastaa katujen ja viheralueiden suunnittelusta ja rakennuttamisesta.

Katusuunnitelmien ja muiden yleisten alueiden suunnitelmien laatimisen lähtökohtana on kadun esi- ja yleissuunnittelu sekä kaavatalouden selvitys, jotka laaditaan kaavoituksen rinnalla kehittäminen ja tuki -yksikön toimesta. Suunnittelun tavoitteena on viihtyisän, toimivan ja turvallisen lähiympäristön luominen. Tässä myös kuntalaisten toiveiden ja näkemysten kuunteleminen on tärkeässä osassa. Hyvin suunniteltu ja toteutettu lähiympäristö lisää osaltaan hyvinvointia. Ympäristön viihtyisyydestä ja siisteydestä on tärkeää pitää huolta myös vanhemmilla, jo aiemmin rakennetuilla alueilla.

Katu- ja viheralueet -yksikössä edistetään omaisuudenhallintaa prosessissa, jossa on huomioitu eri osat alueet ja toiminnan kohteet. Omaisuudenhallintaprosesseja jatketaan, keskeisiä tietoja sekä maanpäällisestä, että maanalaisesta kuntainfrasta, kuten hulevesiverkostosta, kaduista, katuvalaistuksesta, puistoista ja leikkipaikoista päivitetään ja koostetaan helpommin hallittavaan muotoon. Nämä tiedot tallennetaan sähköisiin rekistereihin ja paikkatiedoksi. Tämän tietopohjan ja soveltuvien ohjelmistojen avulla voidaan katujen ja yleisten alueiden kunnossapito- ja peruskorjauksia suunnitella pitkällä aikavälillä ennakkoidusti ja suunnitelmallisesti.

Katu- ja viheralueet -yksikkö saa vuosittain satoja kuntalaispalautteita. Asiakaspalautteisiin vastaamisen prosessia on kehitetty aktiivisesti. Tätä kehitystyötä jatketaan myös talousarviovuoden aikana. Katuvalaistuksessa jatketaan energiatehokkuuden parantamista ja siirtymistä led-valoihin alue kerrallaan. Myös energiaa säästävän älykkään ohjauksen käyttöönottomahdollisuuksia tutkitaan.

Luontokato ja rakennetun ympäristön määrän lisääntyminen myös Sipoossa edellyttävät luonnon monimuotoisuuden parempaa huomioimista kaikessa toiminnassa. Olemassa olevasta, monimuotoisesta luonnosta huolehtiminen ja monimuotoisuuden huomiointi esimerkiksi puistosuunnittelussa ja metsänhoidossa ovat molemmat merkittäviä toimia tällä polulla.

Yksikön vastuulle kuuluu myös merellisiä kohteita. Yksikkö selvittää vuoden 2024 aikana edellytyksiä vierasvenesataman toteuttamiseksi Sipooseen. Samalla tutkitaan sijaintivaihtoehtoja ja hankkeen mahdollisia kustannuksia. Talousarviovuoden aikana selvitetään myös tarvetta hankkia vene saaristokohteiden ylläpidon helpottamiseksi. Selvitys toteutetaan yhdessä muiden toimialojen kanssa, sillä vene palvelisi kaikkia kunnan toimintoja tarpeen mukaan. Selvityksen niin osoittaessa on hankintaan varauduttu osana yksikön määrärahoja.

Keskeiset muutokset toiminnassa ja niiden taloudelliset vaikutukset vuonna 2024

Sipoon kunnan kasvu ja uusien alueiden rakentaminen vaativat katu- ja viheralueiden oikea-aikaista suunnittelua, rakentamista, sekä laadukasta toteutusta. Rakennettavissa alueissa korostuvat kuntastrategian mukaisesti pientalovaltaiset alueet. Tulevan vuoden suunnittelukohteita ovat muun muassa Nikkilän kartanon keskuksen, Talmankaaren ja Massbyn Danielsbackan asemakaava-alueet.

Rakennustöiden on tarkoitus alkaa talousarviovuoden aikana muun muassa Metsärinteen, Taasjärven itäpuolen (T6) ja Söderkullan kartanon asemakaava-alueilla. Nikkilän kartanon keskuksen alueen esirakentamistöiden aloitus riippuu asemakaavasta tehtyjen valitusten käsittelyprosessista, mutta töiden aloitukseen talousarviovuoden loppupuolella varaudutaan.

Kuntastrategian mukainen Sipoon kehittyminen ja asuinalueiden laajeneminen vaativat katu- ja viheralueet yksiköltä lisäresursseja, sekä henkilöstöresursseina, että palveluiden ostoina edellisiin vuosiin nähden enemmän. Palveluna ostettavan kunnossapidon määrä jatkaa kasvuaan.

Kuntastrategian mukaisen kestäväen kehityksen, kiertotalousajattelun ja energiaratkaisujen myötä katu- ja viheralueet- yksikön kunnossapitokalustoa on päivitettävä vastaamaan nykyisiä suosituksia.

Yksikön henkilöstövakanssit on täytetty. Nykyisellä henkilöstömäärällä on katu- ja viheralueet- yksikössä merkittävä resurssivaje työtehtäviin nähden. Talousarvioesitykseen sisältyy määräraha määräaikaisen vihertyöntekijän vakinaistamiseen sekä toisen rakennuttajainsinöörin palkkaamiseen. Samalla myös paine palvelujen oston lisäämiseen kasvaa.

Toiminnan volyymin kehitys

Tunnusluvut	TP2020	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TA 2024
Kunnan kunnossapitämät kadut, km	83	84	86	88	91
Kunnan kunnossapitämät erilliset jalankulun ja pyöräilyn väylät, km*	-	-	-	64	64
Kunnossapidettävät linja-autopysäkit*	-	-	-	46	46
Katuvalaistuspisteet	4 200	4 300	4 500	4 700	4900
Rakennetut ja hoidetut puistot, ha	62	65	77	79	83

*Uusi tunnusluku talousarviossa 2023

Katu- ja viheralueet

	1 000 €	TA 2023	TAE VK 2024	TAE KJ 2024	TAE 2024	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Tuloarvio		263	273	273	273		281	289
Määräraha		-2 296	-2 653	-2 651	-2 651		-2 731	-2 813
Toimintakate	Netto	-2 034	-2381	-2379	-2379	0	-2 450	-2 524

Tulosalue: Toimitilat

Vastuuhenkilö: Tilapalvelupäällikkö

Toimintaympäristö ja sen muutokset vuosina 2024–2026

Tulosyksikkö suunnittelee, rakennuttaa, kunnossapitää ja vuokraa toimitiloja kunnan omien yksiköiden tarpeisiin sekä turvaa rakennuskannan arvon säilymistä ennakoivalla ja kestäväällä kiinteistönpidolla.

Toimitilat yksikössä jatketaan pitkäjänteisesti sekä suunnitelmallisesti oman toiminnan tehostamista. Suunnitteluttamisessa ja rakennuttamisessa jokainen investointikohde nähdään toimintaa uudistavana kehittämistoimenpiteenä. Operatiivisen toiminnan tavoitteet on jaettu kolmeen kokonaisuuteen: palvelujen tehostaminen, kiinteistökannan tehostaminen sekä omaisuuden hallinnan optimointi.

Palvelujen tehostaminen jatkuu toimitilojen operatiivisen työn suunnitelmallisuuden lisäämisellä sekä hankintojen optimoinnilla. Operatiivisen työn suunnitelmallisuus näkyy huollon-, ja siivouksen toiminnoissa, työ on pitkäjänteistä, jossa automaation määrä lisääntyy asteittain. Myös rakennuksissa automaattioratkaisut lisääntyvät koko ajan ja lisäksi turvatekniikan automatisoinnin eteneminen kulunvalvonnassa on ollut nopeaa. Vuoden 2024 aikana mietitään ratkaisuja, kuinka rakennuksien kameravalvontaa voidaan järjestää paremmin palvelemaan kunnan tarpeita.

Kiinteistökannassa tapahtuneet keskeiset muutokset vuoden 2023 aikana olivat Västerskogin paviljonkipäiväkodin valmistuminen sekä Taasjärven ja Talman yksityisten päiväkotien siirtyminen kunnan varhaiskasvatukselle. Lisäksi purettiin Nikkilän sydämen alueella vanha koulukeskuksen liikuntasali, vanha linja-autoasema, Vita Paviljong rakennus sekä Landsängenin päiväkoti. Näiden viimeksi mainittujen rakennusten tilalle rakentuu uusi paviljonkipäiväkoti, joka aloittaa toiminnan kesällä 2024. Sibbo Gymnasiumin peruskorjaus valmistui loppuvuodesta 2023, mutta koulutoimi ottaa sen käyttöön vuonna 2024. Näillä kaikilla edellä mainituilla on seuraamisvaikutuksia kiinteistökannan lisäksi myös toimintaan sekä kiinteistöjen ylläpitotoiminnan järjestämiseen.

Omaisuuksien hallinnan optimointi käsittää kiinteistöjen käytön tehostumisen kautta turhiksi jäävien kiinteistöjen myynnin ja vuokraamisen, joka hallinnoidaan kiinteistöstrategian ja erikseen hyväksytyjen toimenpiteiden mukaisesti. Suunnittelukaudella 2024–2026 omaisuuden hallintaa liittyvät toimenpiteiden toimitilojen osalta liittyvät pääsääntöisesti yllä mainittuihin muutoksiin ja niistä vapautuneisiin tiloihin. Vapautuneiden tilojen käyttötavat tullaan selvittämään kuten esim. myynti, uudelleen käyttö tai purku.

Vuonna 2024 tapahtuu Opintien vanhan koulurakennuksen purkaminen, tämä purkaminen ei kuitenkaan koske liikuntasalia eikä entistä keittiö- ja ruokalailaa. Lisäksi luovutaan vanhan Kuntalan alueella sijaitsevasta Artturi-paviljongista. Lisäksi jatkokäytön selvittäminen tulee eteen Nikkilän keskustan vanhan paloaseman osalta, kun pelastuslaitos on siirtynyt 2023 valmistuneisiin uusiin tiloihin. Samassa yhteydessä luovuttiin myös paloaseman yhteydessä olleesta ensihoidon paviljongista.

Investointien toteuttaminen

Toimitilojen investointikohteet perustuvat talousarvion investointisuunnitelmaan. Investointisuunnitelman kohteet määritetään hallintokuntien yhteistyönä perustuen kunnan kasvuun ja käytön tarpeisiin sekä niiden keskinäiseen priorisointiin. Keskeisenä työkaluna on 10-vuoden investointiohjelma ja sitä tukeva työkalu INTO.

Investointisuunnitelmassa määritetään kaikki laajennus- ja uudelleeninvestoinnit, joilla kasvatetaan palveluiden kapasiteettia tai rakennetaan uusi rakennus korvaamaan nykyistä kapasiteettia. Myös merkittävimmät peruskorjausinvestointihankkeet määritellään investointisuunnitelmassa. Sen sijaan rakennusten ylläpitämiseksi tehtävät pienet investointihankkeet (investointi suurempi kuin aktivointiraja 10 000 euroa) määrittää tekninen valiokunta investointiohjelmissa esitettyjen periaatteiden ja määrärahan puitteissa.

Uusininvestointikohteiden (laajennus- ja uudelleeninvestoinnit) osalta keskeisin hanke on Miilin sivistyskeskuksen liikuntahallin suunnittelun alkaminen.

Peruskorjausinvestoinneissa teknisen valiokunnan päätöksellä kohdennettaviin hankekokonaisuuksiin on oma määrärahasa niin rakennuskannan peruskorjauksiin kuin myös energiahankkeiden toteuttamiseen. Määrärahojen avulla on tarkoitus suunnittelukautena pitää rakennusten kunto hyvällä tasolla.

Keskeiset muutokset toiminnassa ja niiden taloudelliset vaikutukset vuonna 2024

Tilamuutokset, niin valmistuvat tai vuokrattavat uudet toimitilat ja vastaavasti purettavat, pois myytävät tai ulosvuokrattavat tilat, ovat toimitilojen talouteen eniten vaikuttava tekijä. Tehdyt paviljonkiratkaisut tulevat erityisesti näkymään vuoden 2024 kustannuksissa.

Vuoden 2022 lopulla on kunnanhallituksessa hyväksytty Sipoon kunnan energiaohjelma 2023-2025, jonka tavoitteena on 5% energiansäästö ohjelman aikana. Toimenpidelistauksessa on lämpötilarajojen säättäminen, tyhjien rakennusten säästötoimet, aurinkovoiman lisääminen sekä erityiset investointiluontoiset toimet, kuten lämmitysratkaisujen muutokset rakennuksissa. Näillä toimenpiteillä saadaan energiamäärää pienennettyä, mutta epävarmuus energian hinnasta on olemassa.

Sisäiset vuokrissa on tehty maltillinen elinkustannusindeksien mukainen korjaus, käyttäen vuoden 2023 kevään indeksiarvoja. Inflaatio on kuitenkin kehittynyt tämän jälkeen.

Suomen kiinteistöalan inflaatiokehitys tulee näkymään kustannusten kasvuna vuoden 2024 aikana, joita muutoksia ei ole täysimääräisinä voitu ennakoida.

Talousarvioesitykseen sisältyy määräraha peruskorjausinsinöörin toimen perustamiseen.

Toiminnan volyymin kehitys

Tunnusluvut	TP 2020	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TA 2024
Osastojen käytössä olevat toimitilat (ei asunnot), htm ²	90 000	91 000	90 000	80 000	82000
Vuokratut muut kiinteistöt	19	18	18	21	21

Toimitilat

	1 000 €	TA 2023	TAE VK 2024	TAE KJ 2024	TAE 2024	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Tuloarvio		8 876	9 939	9 939	9 939		10 237	10 544
Määräraha		-11 284	-12 864	-12 839	-12 839		-13 224	-13 621
Toimintakate	Netto	-2 408	-2926	-2901	-2901	0	-2 988	-3 077

3.8 Kohderahoitteisten tehtävien käyttötalous

Kuntaliiton julkaiseman talousarviosuosituksen mukaan kohderahoitteisten tehtävälueiden käyttötalous tulee erottaa budjettirahoitteisista tehtävistä. Kohderahoitteisella tehtävällä tarkoitetaan palvelun tuottajia, jotka rahoittavat toimintansa kokonaan tai osittain korvauksista palvelun tilaajilta. Organisointimuotona voi olla nettoyksikkö, muu taseyksikkö tai liikelaitos.

Seuraavassa on esitetty Toimitilapalveluiden ja Ruokapalvelujen tehtävälueet erillisinä. Yksiköt sisältyvät myös ao. toimialojen talousarvioesityksiin. Liikelaitoksena toimivan Sipoon Veden talousarvio on esitetty kokonaan erillään kunnan talousarviosta, koska liikelaitoksen johtokunta päättää itsenäisesti omasta talousarviostaan.

Kohderahoituksella tarkoitetaan tehtävän rahoittamista pääosin tulorahoituksella, joka muodostuu luovutettujen palvelujen ja muiden hyödykkeiden vastikkeena saaduista myynti- ja maksutuloista taikka avustuksena, tukena tai korvauksena määrättyjen tehtävien suorittamisesta aiheutuneisiin kustannuksiin. Palvelujen luovuttaminen voi olla markkinaperusteista tai sopimusperusteista.

Kohderahoitteiset tehtävät ovat tuottajatehtäviä, jotka on sidottu käyttötalouden osalta ensisijaisesti tuloarvioin kunnan talousarvioon tai tehtäviä, jotka ovat kokonaan erillään kunnan talousarviosta. Talousarviosidonnaisia kohderahoitteisia tehtäviä ovat muu taseyksikkö, sisäisen palvelun nettoyksikkö ja muut nettoyksiköt. Kunnan talousarviosta erillään olevia tuottajayksiköitä ovat kunnan liikelaitokset.

Kohderahoitteiset ja budjettirahoitteiset tehtävät yhteensä 2024

	Kunta yhteensä TP 2022	Kohde- rahoitteiset yhteensä TA 2023	Budjetti- rahoitteiset tehtävät TA 2024
sis.+ ulk.erät 1 000€			
Toimintatuotot			
Myyntituotot, ulkoiset	31	47	
Maksutuotot	5	0	0
Tuet ja avustukset	0	8	0
Muut toimintatuotot, ulkoiset	2 001	1 743	1 928
Toimintatuotot, sisäiset	11 377	10 083	11 204
Toimintatuotot yhteensä	13 414	11 881	13 132
Toimintakulut			
Henkilöstökulut	-3 833	-3 926	-4 277
Palveluiden ostot, ulkoiset	-3 572	-2 819	-3 540
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-3 448	-3 675	-3 910
Muut toimintakulut, ulkoiset	-3 323	-3 258	-3 802
Toimintakulut, sisäiset	-584	-596	-634
Toimintakulut yhteensä	-14 759	-14 273	-16 162
Toimintakate	-1 345	-2 392	-3 030

Toimitilapalvelut	1 000 €	TP 2022	TAM 2023	TA 2024
<i>sis.+ ulk.erät</i>				
Toimintatuotot				
Myyntituotot, ulkoiset		2	0	0
Maksutuotot				
Tuet ja avustukset		0	8	0
Muut toimintatuotot, ulkoiset		2 000	1 743	1 928
Toimintatuotot, sisäiset		8 513	7 125	8 011
Toimintatuotot yhteensä		10 514	8 876	9 939
Toimintakulut				
Henkilöstökulut		-2 797	-2 799	-3 139
Palveluiden ostot, ulkoiset		-3 238	-2 442	-3 063
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		-2 369	-2 557	-2 580
Muut toimintakulut, ulkoiset		-3 310	-3 251	-3 784
Toimintakulut, sisäiset		-237	-235	-299
Toimintakulut yhteensä		-11 950	-11 284	-12 864
Toimintakate		-1 436	-2 408	-2 925

Ruokapalvelut	1 000 €	TP 2022	TAM 2023	TA 2024
<i>sis.+ ulk.erät</i>				
Toimintatuotot				
Myyntituotot, ulkoiset		29	47	116
Maksutuotot		5	0	0
Muut toimintatuotot, ulkoiset		1	0	0
Toimintatuotot, sisäiset		2 864	2 958	3 193
Toimintatuotot yhteensä		2 900	3 005	3 309
Toimintakulut				
Henkilöstökulut		-1 036	-1 127	-1 138
Palveluiden ostot, ulkoiset		-334	-377	-477
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		-1 079	-1 118	-1 330
Muut toimintakulut, ulkoiset		-13	-7	-18
Toimintakulut, sisäiset		-347	-361	-335
Toimintakulut yhteensä		-2 810	-2 990	-3 299
Toimintakate		90	15	10

3.9 Käyttötalous toimielimittäin, yhteenveto

Sipoon kunta, sis+ulk	TA 2023	TAE VK 2024	TAE KJ 2024	TAE 2024	TA 2024	TS 2025	TS 2026
1 000 €							
Keskusvaalilautakunta							
Tuotot							
Kulut	-40	-120	-120	-120		-124	-127
Netto	-40	-120	-120	-120		-124	-127
Tarkastuslautakunta							
Tuotot							
Kulut	-44			-50			
Netto	-44			-50			
Kunnanhallitus							
Tuotot	13 912	13 867	13 867	13 867		14 282	14 711
Kulut	-1 414	-943	-1 243	-1 243		-1 280	-1 319
Netto	12 499	12 923	12 623	12 623		13 002	13 392
Konsernipalvelut							
Tuotot	307	411	411	411		424	436
Kulut	-9 567	-9 571	-9 669	-9 669		-9 959	-10 258
Netto	-9 260	-9 159	-9 258	-9 258		-9 536	-9 822
Varhaiskasvatus							
Tuotot	1 200	1 200	1 200	1 200		1 236	1 273
Kulut	-18 443	-21 116	-21 006	-21 006		-21 636	-22 285
Netto	-17 243	-19 916	-19 806	-19 806		-20 400	-21 012
Koulutus							
Tuotot	2 010	2 010	2 010	2 010		2 070	2 132
Kulut	-34 408	-36 175	-36 175	-36 175		-37 261	-38 378
Netto	-32 398	-34 165	-34 165	-34 165		-35 190	-36 246
Arki ja vapaa-aika							
Tuotot	4 377	4 372	4 372	4 372		4 503	4 638
Kulut	-13 802	-14 624	-14 575	-14 575		-15 012	-15 463
Netto	-9 425	-10 252	-10 203	-10 203		-10 510	-10 825
Yhdyskunta ja ympäristö							
Tuotot	11 657	12 558	12 558	12 558		12 935	13 323
Kulut	-22 869	-24 985	-24 655	-24 655		-25 395	-26 157
Netto	-11 213	-12 427	-12 098	-12 098		-12 461	-12 834
Yhteensä							
Tuotot	33 463	34 417	34 417	34 417		35 450	36 513
Kulut	-100 587	-107 534	-107 444	-107 494		-112 568	-115 945
Netto	-67 124	-73 117	-73 027	-73 077		-77 118	-79 431

3.10 Sisäiset erät

1 000 €	Sis. Vuokrat, ylläpito		Sis. Vuokrat, pääoma		Sis. Vuokrat, maa		Ruokapalvelu		Sis. Vuokrat, muut		Yhteensä	
	TA 2023	TA 2024	TA 2023	TA 2024	TA 2023	TA 2024	TA 2023	TA 2024	TA 2023	TA 2024	TA 2023	TA 2024
Sisäiset tuotot												
Kunnan johto			8 427	8 647							8 427	8 647
Konsernipalvelut					215						215	-
Ruokapalvelut							2 958	3 193			2 958	3 193
Yhdyskunta ja ympäristö	7 125	8 011				215			85	110	7 125	8 225
Yhteensä	7 125	8 011	8 427	8 647	215	215	2 958	3 193	85	110	18 811	20 175
Sisäiset kulut												
Kunnan johto	31	31	1	1	0	0					32	32
Konsernipalvelut	218	256	34	38	1	1					253	295
Varhaiskasvatus	1 751	2 301	1 538	1 545	40	39	1 173	1 354			4 502	5 238
Koulutus	3 393	3 440	5 501	5 617	141	140	1 785	1 839			10 820	11 036
Arki ja vapaa-aika	1 158	1 332	1 318	1 413	33	34					2 508	2 778
Yhdyskunta ja ympäristö	573	651	37	33	1	1			85	110	696	795
Yhteensä	7 125	8 011	8 427	8 646	215	214	2 958	3 193	85	110	18 811	20 175

4 SIPOON VESI

Sipoon veden talousarvio sijaitsee liitteessä 9.

4.1 Tuloslaskelma

	TP 2021	TP 2022	TA 2023	TPE 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Liikevaihto							
Valmistus omankäyttöön							
Myyntituotot	5 194	5 044	5 350	5 100	5 210	5 300	5 350
Liiketoiminnan muut tuotot	319	377	300	200	200	200	200
Materiaalit ja palvelut	-1 879	-2 114	-2 200	-2 200	-2 270	-2 340	-2 410
Ostot tilikauden aikana	-967	-1 042	-1 100	-1 100	-1 140	-1 170	-1 210
Palvelujen ostot	-912	-1 072	-1 100	-1 100	-1 130	-1 170	-1 200
Henkilöstökulut	-460	-584	-714	-715	-733	-733	-733
Palkat ja palkkiot	-380	-486	-587	-587	-602	-602	-602
Henkilösivukulut	-80	-98	-127	-128	-131	-131	-131
Eläkekulut	-65	-79	-105	-105	-107	-107	-107
Muut henkilösivukulut	-15	-19	-23	-23	-23	-23	-23
Poistot ja arvonalentumiset	-1 188	-1 178	-1 200	-1 200	-1 200	-1 200	-1 200
Suunnitelmanmukaiset poistot	-1 188	-1 178	-1 200	-1 200	-1 200	-1 200	-1 200
Arvonalentumiset							
Liiketoiminnan muut kulut	-138	-151	-140		-150	-150	-150
Liikelylijäämä (-alijäämä)	1 849	1 394	1 396	1 185	1 057	1 077	1 057
Rahoitustuotot ja -kulut	-733	-732	-982	-782	-982	-982	-982
Muut rahoitustuotot	2	4	3	3	3	3	3
Korkokulut	0	0	-250	-50	-250	-250	-250
Korvaus peruspääomasta	-735	-735	-735	-735	-735	-735	-735
Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä	1 116	662	413	403	75	95	75
Satunnaiset tuotot ja -kulut							
Satunnaiset tuotot							
Satunnaiset kulut							
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	1 116	662	413	403	75	95	75
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	1 116	662	413	403	75	95	75

4.2 Investoinnit

SIPOON VEDEN INVESTOINNIT	TA2024	TS2025	TS2026
Laajennusinvestoinnit, kaava-alueet	-2 910	-2 995	-2 190
Laajennusinvestoinnit, runkoverkosto	-50	0	0
Laajennusinvestoinnit, harvaan asutut alueet	-500	-500	-500
Peruskorjausinvestoinnit	-700	-700	-700
Muut investoinnit	0	0	0
Bruttoinvestoinnit yhteensä, infra ja rakennukset	-4 160	-4 195	-3 390

4.3 Rahoituslaskelma

	TP 2021	TP 2022	TA 2023	TPE 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
TULORAAHOITUS							
Liikelyjäämä	1 849	1 394	1 396	1 185	1 057	1 077	1 057
Poistot ja arvonalentumiset	1 188	1 178	1 200	1 200	1 200	1 200	1 200
Rahoitustuotot ja -kulut	-733	-732	-982	-782	-982	-982	-982
	2 304	1 840	1 613	1 603	1 275	1 295	1 275
INVESTOINNIT							
Käyttöomaisuusinvestoinnit	-2 293	-5 157	-5 075	-3 000	-4 160	-4 195	-3 390
Rahoitusosuudet investointimenoihin							
Tulorahoitus ja investoinnit, netto	11	-3 317	-3 462	-1 397	-2 885	-2 900	-2 115
RAHOITUSTOIMINTA							
Muut maksuvalmiuden muutokset							
Myyntisaamisten lisäys	-429	63					
Korottomien velkojen muutos muilta	462	3 210					
Rahoitustoiminta netto	33	3 273	0	0	0	0	0
Kassavirta	44	-44	-3 462	-1 397	-2 885	-2 900	-2 115

5 TULOSLASKELMAOSA

Tuloslaskelmaosa osoittaa, miten tulorahoitus riittää palvelutoiminnan menoihin, korkokuluihin ja muihin rahoituskuluihin sekä pitkävaikutteisiin omaisuuden jaksottamisesta aiheutuviin poistoihin ja arvonalentumisiin sekä tarvittaviin uusinvestointeihin.

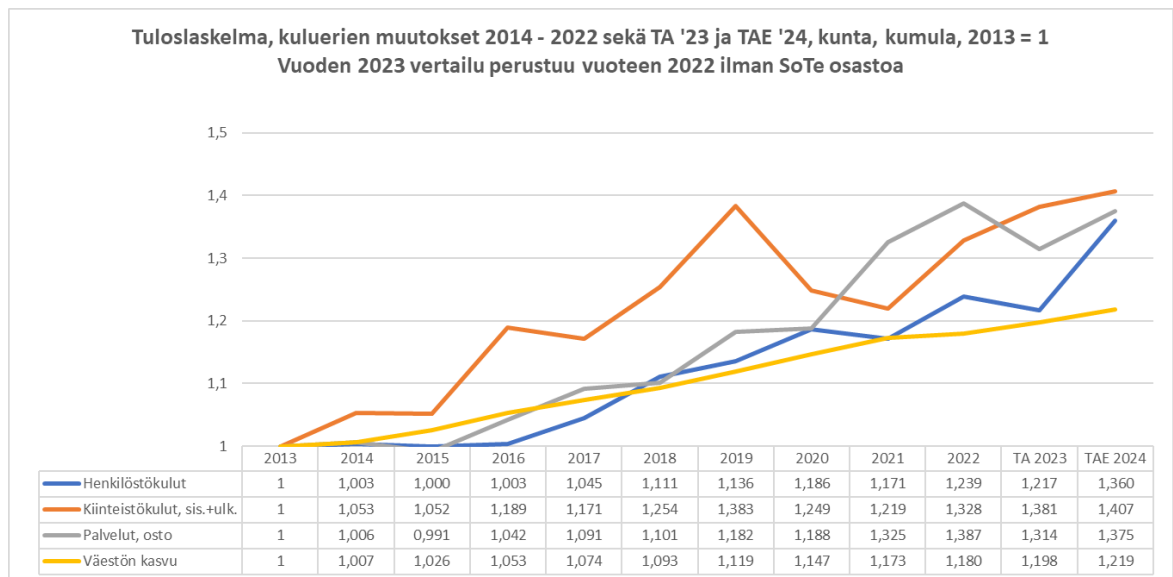
Tulorahoituksen riittävyyttä arvioidaan toiminta- ja vuosikatteen sekä tilikauden tuloksen avulla. Talousarvion tuloslaskelmaosa sisältää kaikki toiminnan menot ja tulot. Tämä tarkoittaa, että sisäiset erät, ostot ja myynnit sekä sisäiset vuokrat sisältyvät tuloslaskelmaosan menoihin ja tuloihin.

Tuloslaskelmassa esitetään myös valtuustoon nähden sitovat määrärahat ja tuloarviot toimintakatteen jälkeisistä eristä, jotka ovat verotulot, valtionosuudet, korkotuotot ja korkokulut sekä rahoitustuotot ja rahoituskulut. Talousarvion tuloslaskelmaan sisällytetään myös suunnitelmat tilikauden tuloksen käsittelystä.

Toimintakate osoittaa, paljonko toimintakuluista jää katettavaksi verotuloilla, käyttötalouden valtionosuksilla ja rahoitustuotoilla.

Vuosikate kuvaa kunnan rahoitustulosta ja se osoittaa muun muassa riittääkö kunnan tulorahoitus kattamaan pitkävaikutteisista tuotannontekijöistä aiheutuvat menot eli käyttöomaisuuden laskennalliset poistot.

Kun vuosikatteesta vähennetään poistot ja satunnaiset menot ja lisätään satunnaiset tulot, saadaan tilikauden budjetoitujen menojen ja tulojen erotus, eli tilikauden tulos, joka lisää tai vähentää kunnan omaa pääomaa. Tilikauden tuloksen jälkeen esitettävät erät ovat tuloksenkäsittelyeriä.

5.1 Tuloslaskelma, kunta ilman Sipoon Vesi -liikelaitosta

Ulkoiset erät ja sisäiset	2021	2022	2023	2023	2024	2024	2024	2024		2025	2026
1 000 euroa	TP	TP	TA 2023	Ennuste	TAE VK	TAE KJ	TAE KH	TA 2024	Muutos %	TS	TS
Toimintatuotot	51 418	51 555	33 463	0	34 417	34 417	34 417	0	2,9	35 450	36 513
Myyntituotot	2 954	2 989	1 762		1 679	1 679	1 679		-4,7	1 729	1 781
Maksutuotot	6 202	6 168	2 692		2 675	2 675	2 675		-0,6	2 755	2 838
Tuet ja avustukset	6 804	4 522	1 027		863	863	863		-16,0	889	915
Muut tuotot	10 251	17 348	9 171		9 027	9 027	9 027		-1,6	9 297	9 576
Josta myyntivoitot	5 970	13 698	5 460		5 200	5 200	5 200		-4,8	5 200	5 200
Muut toimintatuotot sisäiset	25 207	20 526	18 811		20 175	20 175	20 175		7,2	20 780	21 403
Valmistus omaan käyttöön		1									
Toimintakulut	-168 704	-171 961	-100 588	0	-107 495	-107 495	-107 495	0	6,9	-112 619	-115 998
Henkilöstökulut	-59 426	-60 388	-43 050		-48 096	-48 096	-48 096		11,7	-49 539	-51 025
Palvelujen ostot	-62 668	-68 978	-20 560		-24 608	-24 608	-24 608		19,7	-25 346	-26 106
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-7 901	-8 004	-6 347		-6 858	-6 858	-6 858		8,1	-7 064	-7 276
Avustukset	-8 933	-8 862	-6 042		-5 989	-5 989	-5 989		-0,9	-6 168	-6 353
Muut toimintakulut, ulkoiset	-4 569	-5 203	-5 778		-4 962	-4 962	-4 962		-14,1	-7 011	-7 222
Muut toimintakulut, sisäiset	-25 207	-20 526	-18 811		-16 982	-16 982	-16 982		-9,7	-17 491	-18 016
Toimintakate	-117 286	-120 406	-67 125	0	-73 077	-73 077	-73 077	0	8,9	-77 169	-79 485
Verotulot	115 104	122 204	59 692		61 100	61 100	61 100		2,4	63 815	66 281
Valtionosuudet	17 662	19 177	21 835		22 566	22 566	22 566		3,3	24 584	25 112
Rahoitustuotot ja -kulut	672	552	-98	0	-1 133	-1 133	-1 133	0	1055,7	-2 050	-2 596
Korkotuotot	111	25	80		25	25	25		-68,8		
Muut rahoitustuotot	957	1 012	735		1 137	1 137	1 137		54,7	1 137	1 137
Korkokulut	-380	-469	-900		-2 040	-2 040	-2 040		126,7	-3 167	-3 713
Muut rahoituskulut	-16	-16	-13		-255	-255	-255		1857,7	-20	-20
Vuosikate	16 152	21 527	14 304	0	9 457	9 457	9 457	0	-33,9	9 180	9 313
Suunnitelmanmukaiset poistot	13 582	9 160	9 240		9 350	9 350	9 350		1,2	9 800	10 500
Satunnaiset tuotot ja kulut		185									
Tilikauden tulos	2 570	12 552	5 065	0	107	107	107	0	-97,9	-620	-1 187
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	1 257	1 698	1 200		1 200	1 200	1 200		0,0	1 200	1 200
Varausten lisäys (-) tai vähennys (+)	-2 400										
Tilikauden yli-/alijäämä	1 427	14 250	6 265	0	1 307	1 307	1 307	0	-79,14	580	13

Toimintakate vastualueittain, ulk. 1000 €	TA 2023	TA 2024	Muutos, t eur 2023/2024	Muutos, % 2023/2024
Kunnanhallitus	4 019	3 839	-181	1,0
Konsernipalvelut	-9 007	-8 963	44	1,0
Varhaiskasvatus	-12 741	-14 568	-1 826	0,9
Koulutus	-21 577	-23 129	-1 552	0,9
Arki ja vapaa-aika	-9 876	-10 618	-743	0,9
Yhdyskunta ja ympäristö	-17 943	-19 638	-1 695	0,9
Yhteensä	-67 125	-73 077	-5 952	5,7

Toimintatuotot

Peruskunnan ulkoiset toimintatuotot

Ulkoiset tuotot 1 000 €	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Kunnanhallitus				
Muut toimintatuotot	25	20	20	20
Maanmyynti, myyntivoitto	5 460	5 200	5 200	5 200
Konsernipalvelut	307	411	411	411
Varhaiskasvatus	1 200	1 200	1 200	1 200
Koulutus	2 010	2 010	2 010	2 010
Arki ja vapaa-aika	1 419	1 179	1 179	1 179
Yhdyskunta ja ympäristö	4 231	4 223	4 223	4 223
Yhteensä	14 652	14 243	14 243	14 243

Käyttöomaisuuden myyntivoitot koostuvat pääosin tonttien hankintamenon ylittävästä myyntitulosta. Myyntituloksi arvioidaan talousarviovuonna 2024 5,2 M€ ja suunnitteluvuosina 2025–2026 5,2 M€ /vuosi. Myyntiä vastaavat myyntivoitot näkyvät kirjanpidossa osana muita toimintatuottoja. Ne on esitetty erikseen tuloslaskelmaosassa, koska ne ovat merkittävä osa kunnan vuosikatteesta.

Toimintakulut

Vuoden 2024 ulkoiset toimintakulut nousevat talousarvioesityksen mukaan 86,9 M€:on.

Peruskunnan ulkoiset toimintakulut

Ulkoiset kulut 1 000 €	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Kunnanhallitus	- 1 466	- 1 381	- 1 423	- 1 458
Konsernipalvelut	- 9 007	- 8 963	- 9 232	- 9 463
Varhaiskasvatus	- 13 941	- 15 768	- 16 241	- 16 647
Koulutus	- 23 587	- 25 139	- 25 893	- 26 540
Arki ja vapaa-aika	- 11 294	- 11 797	- 12 151	- 12 455
Yhdyskunta ja ympäristö	- 22 174	- 23 860	- 24 576	- 25 191
Yhteensä	- 81 470	- 86 909	- 89 516	- 91 754

5.2 Tuloslaskelma Sipoon kunta ja Sipoon Vesi

Ulkoiset ja sisäiset erät	2021	2022	2023	2023	2024	2024	2024	2024		2025	2026
1 000 euroa	TP	TP	TA	Ennuste	TAE VK	TAE KJ	TAE KH	TA 2024	Muutos %	TS	TS
Toimintatuotot	56 425	56 492	39 113	37 234	39 375	39 375	39 375	0	0,7	41 022	42 253
Myyntituotot	8 002	7 895	7 112		6 760	6 760	6 760	0	-4,9	7 095	7 308
Maksutuotot	6 202	6 168	2 692		2 675	2 675	2 675	0	-0,6	2 755	2 838
Tuet ja avustukset	6 804	4 522	1 027		863	863	863	0	-16,0	889	915
Muut tuotot	10 210	17 380	9 471		8 903	8 903	8 903	0	-6,0	9 503	9 788
<i>Josta myyntivoitot</i>	5 970	13 698	5 460		5 200	5 200	5 200	0	-4,8	5 200	5 200
Muut toimintatuotot sisäiset	25 207	20 526	18 811		20 175	20 175	20 175	0	7,2	20 780	21 403
Valmistus omaan käyttöön		1									
Toimintakulut	-170 675	-174 327	-103 771	-104 605	-110 195	-110 195	-110 195	0	6,2	-115 867	-119 343
Henkilöstökulut	-59 886	-60 972	-43 912		-48 829	-48 829	-48 829	0	11,2	-50 294	-51 803
Palvelujen ostot, ulkoiset	-63 291	-69 754	-21 641		-25 445	-25 445	-25 445	0	17,6	-26 510	-27 305
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-8 807	-8 988	-7 447		-7 938	-7 938	-7 938	0	6,6	-8 238	-8 485
Avustukset	-8 886	-8 862	-6 042		-5 989	-5 989	-5 989	0	-0,9	-6 168	-6 353
Muut toimintakulut	-4 598	-5 225	-5 918		-5 012	-5 012	-5 012	0	-15,3	-7 166	-7 381
Muut toimintakulut, sisäiset	-25 207	-20 526	-18 811		-16 982	-16 982	-16 982	0	-10	-17 491	-18 016
Toimintakate	-114 249	-117 834	-64 658	-67 371	-70 820	-70 820	-70 820	0	9,5	-74 844	-77 090
Verotulot	115 104	122 204	59 692	61 870	61 100	61 100	61 100	0	2,4	63 815	66 281
Valtionosuudet	17 662	19 177	21 835	21 835	22 566	22 566	22 566	0	3,3	24 584	25 112
Rahoitustuotot ja -kulut	-62	-180	-1 080	-1 080	-2 115	-2 115	-2 115	0	95,8	-3 032	-3 578
Korkotuotot	111	25	80		25	25	28	0	-68,8	0	0
Muut rahoitustuotot	959	280	738		1 140	1 140	1 137	0	54,4	1 140	1 140
Korkokulut	-380	-469	-1 150		-2 040	-2 040	-2 290	0	77,4	-3 167	-3 713
Muut rahoituskulut	-752	-16	-748		-1 240	-1 240	-990	0	65,7	-755	-755
Vuosikate	18 455	23 367	15 789	15 254	10 732	10 732	10 732	0	-32,0	10 523	10 725
Suunnitelmanmukaiset poistot	14 770	10 338	10 440	10 440	10 550	10 550	10 550	0	1,1	11 036	11 773
Satunnaiset tuotot ja kulut		185									
Tilikauden tulos	3 685	13 214	5 350	4 814	182	182	182	0	-96,6	-513	-1 048
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	1 257	1 698	1 200	1 669	1 200	1 200	1 200	0	0,0	1 200	1 200
Varausten lisäys (-) tai vähennys (+)	-2 400										
Tilikauden yli-/alijäämä	2 542	14 912	6 550	6 483	1 382	1 382	1 382	0	-78,9	687	152

Toimintatuotot /											
Toimintakulut, %	33,1 %	32,4 %	35,6 %	35,7 %	-35,7 %	-35,7 %			35,4 %	35,4 %	
Vuosikate / poistot, %	125 %	108 %	146 %	102 %	102 %	102 %			95 %	91 %	
Vuosikate, euroa / asukas	832	449	673	466	466	466			447	446	
Kertynyt yli-/alijäämä	22 329	37 241	28 813	30 194	30 194	30 194			30 881	31 033	
Asukasmäärä 31.12.	22 190	22 313	22 650	23 050	23 050	23 050			23 550	24 050	

Vuosikate riittää kattamaan poistot vuosina 2024, joten kunnan talous on tasapainossa. Vuonna 2025 ja 2026 vuosikate sen sijaan ei enää riitä kattamaan poistoja.

Investoinneista aiheutuva käyttömaisuuden ja muiden p itkävaiikutteisten menojen poistojen kasvu vaikuttaa oleellisesti kunnan talouden tasapainoon. Poistot kasvavat suunnitelmakauden aikana noin 1,3 milj. euroa.

Vuoden 2024 talousarvio osoittaa 0,2 M€ tulosta ennen tilinpäätössiirtoja. Vuoden 2024 ylijäämä on 1,4 M€.

5.3 Sipoon Veden vaikutus tilikauden tuloksen muodostumiseen

Sipoon kunta ja Sipoon vesi, ulkoiset	Talousarvio 2024		Eliminoinnit		Kunnan tuloslaskelma- osa ml. Sipoon vesi
	Kunnan tuloslaskelm a-osa pl. Sipoon vesi 1 000 €	Sipoon Vesi	Kunta	Sipoon Vesi	
Toimintatuotot					
Myyntituotot	1 679	5 210		-128,5	6 760
Maksutuotot	2 675				2 675
Tuet ja avustukset	863				863
Muut toimintatuotot	9 027	200	-323		8 904
Toimintatuotot yhteensä	14 243	5 410	-323	-129	19 201
Toimintakulut					
Henkilöstökulut	-48 096	-733			-48 829
Palveluiden ostot	-21 415	-1 130	223		-22 322
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-6 858	-1 140	129		-7 869
Avustukset	-5 989				-5 989
Muut toimintakulut	-4 962	-150		100	-5 012
Toimintakulut yhteensä	-87 320	-3 153	352	100	-90 021
Toimintakate	-73 077	2 257	29	-29	-70 820
Verotulot	61 100				61 100
Valtionosuudet	22 566				22 566
Rahoitustuotot ja -kulut	-1 133	-982	-485	485	-2 115
Korkotuotot	25		250		275
Muut rahoitustuotot	1 137	3	-735		405
Korkokulut	-2 040	-250		-250	-2 540
Muut rahoituskulut	-255	-735		735	-255
Vuosikate	9 457	1 275	-457	457	10 731
Poistot ja arvonalentumiset					
Suunnitelman mukaiset poistot	-9 350	-1 200			-10 550
Arvonalentumiset					
Satunnaiset erät					
Satunnaiset tuotot					
Satunnaiset kulut					
Tilikauden tulos	107	75	-457	457	181
Poistoeron lis (-) tai väh (+)	1 200				1 200
Varausten lis (-) tai väh (+)					
Rahastojen lis (-) tai väh (+)					
Tilikauden yli-/alijäämä	1 307	75	-457	457	1 381

---

6 INVESTOINTIOSA

Vastuuhenkilöt ja määritelmät:

Aineettomat hyödykkeet	tehtävän mukainen vastuualueen/tulosityksikön päällikkö
Maa- ja vesialueet	tonttipäällikkö
Rakennukset	tilapalvelupäällikkö
Kiinteät rakenteet ja laitteet	
sekä koneet ja kalusto	tehtävän mukainen vastuualueen/tulosityksikön päällikkö
Osakkeet ja osuudet	tehtävän mukainen vastuualueen/tulosityksikön päällikkö

Investointiosaan sisältyvät määrärahat aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden sekä käyttöomaisuusosakkeiden ja osuuksien hankintamenoihin. Investointien aktivointiraja on 10 000 euroa.

Määrärahat sitovat teknistä valiokuntaa bruttoinvestointien eli kiinteistö- ja infra-investointien osalta. Vesihuollon investoinneista päättää Sipoon Veden johtokunta.

Teknisellä valiokunnalla on oikeus muuttaa investointityypin sisäistä määrärahanjakoa rakennuskohteiden kesken. Teknisellä valiokunnalla ei ole kuitenkaan oikeutta päättää uusista rakennuskohteista. Peruskorjaushankkeiden osalta on osoitettu määrärahat ”Valiokunnan kohdentamat hankkeet”, ”Energiatehokkuushankkeet” ja ”Katujen peruskorjaus”, jossa kohteiden lopullisen valinnan tekee tekninen valiokunta hankkeiden vaikuttavuus- ja kiireysarvioinnin pohjalta.

Määräraha kiinteistöjen ensikertaista kalustamista varten sisältyy laajennus- ja uudelleenrakennushankkeen kokonaismäärärahaan ja on eritelty omaksi kokonaisuudekseen hyväksytyhän hankesuunnitelman jälkeen. Asianomaiset käyttäjäyksiköt vastaavat kuitenkin näistä määrärahoista sekä päättävät ko. hankinnoista.

Kunnan omistamien sote-kiinteistöosakeyhtiöiden investoinneista vastaavat ko. yhtiöiden hallitukset. Mikäli investoinnit tilataan kunnalta, näkyvät samansuuruiset tulot ja menot kunnan käyttötaloudessa.

6.1 Investoinnit

Vuosien 2024–2026 bruttoinvestointien yhteenveto

Investoinnit 2024 - 2026	TP 2020	TP 2021	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Bruttoinvestoinnit infraan ja rakennuksiin	-22 238	-15 981	-8 877	-15 475	-15 110	-18 580	-18 850
Bruttoinvestoinnit Sipoon Vesi	-2 304	-3 200	-5 157	-5 075	-4 160	-4 195	-3 390
Maanosto	-1 039	-2 500	-3 396	-2 500	-2 500	-2 500	-2 500
Irtain omaisuus, yhteensä	-961	-680	-622	-1 235	-545	0	0
It-investoinnit					-560	-540	-500
Kuituprojektiavustus					-600	-600	
Osakkeet ja osuudet, yhteensä	790	-80	147	-197		-800	
Bruttoinvestoinnit yhteensä	-25 752	-22 941	-17 905	-24 482	-23 475	-27 215	-25 240
Maan myynti ja käyttöomaisuuden myynnit	5 459	4 200	13 698	5 460	5 200	5 200	5 200
Rahoitusosuudet investointeihin	455		827				
Investoinnit yhteensä, netto	-19 838	-18 741	-3 381	-19 022	-18 275	-22 015	-20 040

Kuituprojektiavustus: Kiinteän laajakaistarakentamisen lain 1262/2020 mukainen kunnan osuus laajakaistan rakentamiselle Sipoon kunnan alueelle

Ao. taulukossa on esitetty investointien bruttomäärärahat Sipoon kunnan osalta ja eriteltynä investoinnit infraan ja rakennuksiin.

BRUTTOINVESTOINNIT INFRA JA RAKENNU	TP 2020	TP 2021	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Laajennusinvestoinnit, kaava-alueet	-3 580	-3 334	-4 170	-5 360	-7 295	-11 720	-9 390
Laajennusinvestoinnit, rakennukset	-10 474	-1 683	-289	-595	-1 250	0	0
Uudelleeninvestoinnit	-3 159	-1 313	-353	-635	-800	-3 650	-6 150
Peruskorjausinvestoinnit	-4 798	-9 033	-3 783	-7 630	-3 300	-2 860	-3 110
Muut investoinnit	-226	-619	-282	-1 255	-2 465	-350	-200
Bruttoinvestoinnit yhteensä infra ja raken	-22 238	-15 981	-8 877	-15 475	-15 110	-18 580	-18 850

Investointien suunnittelussa on ollut lähtökohtana, että kaavahankkeiden toteuttaminen mahdollistuu, elinkeinoelämää tukevien hankkeiden edellytykset ovat olemassa ja välttämättömät investoinnit toteutetaan. Kasvustrategian tukemiseksi kaava-alueiden infraan ja tonttituotannon edellytyksiin panostetaan edelleen vahvasti. Peruskorjausinvestointien määrä on ollut korkea tasolla ja nyt taloussuunnitelmakaudelle se laskee. Taloussuunnitelmassa varaudutaan 800 000 euron määrärahalta uimahallin pääomaan vuonna 2025.

Investointisuunnitelman hankkeet ovat priorisoitu mm. kaavatalouden, hankkeiden vaikuttavuuden ja rakennetun ympäristön viihtyisyyden parantamisen perusteella ja investointitasoa on laskettu suhteessa aiempiin investointisuunnitelmiin. Jaksolla 2024–2026 kokonaisinvestoinnit ovat vuosittain noin 16,0–18,6 milj. euroa, mutta alhaisemmalla tasolla kuin vuoden 2020 vaihteessa. Taloussuunnitelmakaudella tehtävistä investoinneista noin 72 % kohdistuu infraan, noin 21 % palvelurakentamiseen ja noin 7 % liikuntaan.

Vuonna 2024 talousarvion mukaiset kunnan bruttoinvestoinnit infrastruktuuriin ja rakennuksiin ovat yhteensä noin 16,0 miljoonaa euroa. Vuoden 2024 talousarviossa merkittävimmät bruttoinvestoinnit osoitetaan infran laajennusinvestointeihin, jotka ovat yhteensä noin 7,3 milj. euroa ja peruskorjaushankkeisiin noin 4,2 miljoonaa euroa.

Vuonna 2025 taloussuunnitelman mukaiset kunnan bruttoinvestoinnit infraan ja rakennuksiin ovat noin 18,6 miljoonaa euroa ja vuonna 2026 17,95 miljoonaa euroa. Investointien määrä tulee näin laskemaan merkittävästi vuosien 2018–2020 investointitasosta, jolloin investoinnit olivat 22,2–26,9 miljoonaa euroa vuodessa. Investointien jakauma muuttuu taloussuunnitelmakauden edetessä selvästi enemmän infrapainotteiseksi kaava-alueiden ja niiden edellyttämän infran toteuttamisen myötä.

Nikkilässä vuosina 2024–2026 investointisuunnitelmassa ajankohtaisia hankkeita ovat Metsärinteen kaava-alueen (N65) ja Laaksosuontien itäpuolen kaava-alueen (N48) toteutukset. Vuonna 2024 varaudutaan Nikkilän Kartanon (NG8) yhdyskuntatekniikan jatkosuunnitteluun sekä Brobörentien ja Öljytien risteyksen rakentamiseen yhteistyössä ELY-keskuksen kanssa. Taloussuunnitelmakaudella 2025–2026 toteutettavat ratkaisut NG8 Nikkilän kartanon alueella ovat keskeisiä toimenpiteitä Sipoon kasvun, MAL-sopimuksen noudattamisen ja Kerava-Nikkilä henkilöjunaliikenteen käynnistämisen osalta. Nikkilässä varaudutaan myös Kuntalan korttelin kehittämisen mahdollistavan, käytöstä poistuvien rakennusten purku-urakan käynnistämiseen.

Lukkarin koulun tarveselvitys ja hankesuunnitelma on suunniteltu tehtäväksi vuosien 2024–2025 aikana. Näiden myötä tarkennetaan kuvaa rakennuksen tulevasta tarpeesta ja sen edellyttämistä rakennustöistä.

Söderkullassa varaudutaan vuosina 2024–2026 Taasjärven itäpuolen (T6) kaava-alueella kunnallistekniikan rakennustöiden käynnistämiseen, Massbyn Danielsbackan (M3) asuinalueen suunnitteluun ja Söderkullan kartanon (S20) kaava-alueen toteutukseen. Taasjärvi IV (T9) viimeistelyihin varaudutaan vuosina 2024–2025.

Miilin alueen palvelurakentamisen (Miilin halli ja Söderkulla skola) suunnittelua on ohjelmoitu niin, että liikuntahallin rakentaminen alkaa vuonna 2025 ja halli on käytössä vuonna 2027. Söderkulla skolan uudisrakennuksen rakennussuunnitteluun on varauduttu vuonna 2024 ja taloussuunnitelmakauden aikana rakentamisen aloittamiseen.

Talmassa varaudutaan vuosina 2024–2026 TM1 Puu-Talman asemakaava-alueen katu- ja rakennussuunnitteluun ja asemakaava-alueen edellyttämän infran toteuttamiseen. TM6 Talmankaaren asemakaava-alueella jatketaan taloussuunnitelmakaudella infran edellyttämää suunnittelua. TM2 Talman keskustan asemakaava-alueen toteutuksen aloitus on sidottu KeNi-radon investointipäätökseen ja asemakaava-alueen kynnysinvestoinnit käynnistetään vasta valtion KeNi-radon investointipäätöksen teon jälkeen. Bastukärrissä on suunniteltu viimeistelyitä vuodelle 2024.

Hankkeiden kaavatalous

Kunnan investoinnit suunnitellaan pitkäjänteisesti kokonaisuutena, joka tukee kunnan kasvustrategiaa. Kunnan investointeja tarkastellaan talousarviokauden (1–3 vuoden investointisuunnitelman) ja pitkän tähtäimen (10 vuoden investointiohjelman) suunnitelman kautta.

Pääperiaatteena on, että jokainen investointikohde nähdään kokonaisuuden näkökulmasta olennaisena, toimintaa uudistavana kehittämistoimenpiteenä. Tällöin suunnittelutyön tavoitteena on, että jokainen investointi, riippumatta siitä onko se yhdyskuntarakennetta eli infraa tai kiinteistöä koskeva, tulee toteuttaa siten, että viihtyvyys, turvallisuus, toiminnallisuus ja monikäyttöisyys ovat tasapainossa investointi- ja elinkaarikustannusten sekä kaavatalouden kanssa. Näin toiminnan laatu paranee ja kustannukset laskevat.

Investointiohjelma on asiantuntijatyökalu ja siinä arvioidaan 10 vuoden investoinnit investointilajeittain kohdennettuina eri käyttäjille. Rakennuksia koskevat laajennusinvestoinnit perustuvat tontinmyynnin perusteella arvioituun asukasmäärän lisääntymiseen, sivistyspalveluiden palveluverkkosuunnitelmaan, hyväksytyihin hankesuunnitelmiin ja aikaisempien talousarvioiden esityksiin.

Kaavatalouden näkökulmasta laajennusinvestoinnit nähdään yhtenä kokonaisuutena sekä infran että toimitilojen uudisrakentamisen osalta. Uusia aluekokonaisuuksia rakennettaessa kaavoitusvaiheessa laaditaan kustannusarvioita kunnallisteknisistä ratkaisuisista esi- ja yleissuunnitelmien pohjalta. Tavoitteena on, että kaikki infran ja uusien toimitilojen laajennusinvestoinnit sekä raakamaan osto

katetaan uusilta alueilta saaduilla tontinmyyntituloilla. Vesihuollon tulee kattaa kaikki omat kustannuksensa mukaan lukien investoinnit.

Kaavataloudellista kannattavuutta uusien alueiden osalta lasketaan vertaamalla muodostuvia kustannuksia infran rakentamiselle ao. kaavoilla.

$$\frac{(\text{Tontinmyyntitulot} - \text{infran kustannukset})}{\text{tuleva asukasluku}} = \text{palveluhankintavara/asukas}$$

Tavoitteena on, että alueelta saatavat tontinmyyntitulot ovat isommat kuin infran toteuttamisen kustannukset. Tällöin jäljelle jäävä raha tontinmyyntituloista on mahdollista käyttää alueen tulevien asukkaiden palveluiden investointitarpeisiin (mm. päiväkodit, koulut).

Alueen kaavatalouden ollessa kunnossa tontinmyyntituloilla pystytään kattamaan kaikki uusien asukkaiden tarvitsemat investoinnit ja alueiden toteuttaminen ei aiheuta lisärasitusta kunnan taloudelle.

Kaavataloudessa tulee myös tarkastella yhtenäisinä, mutta useista osa-alueista koostuvina kokonaisuuksinaan muun muassa Taasjärven aluetta, Talman aluetta ja Nikkilän kartanoa, jotka kaikki sisältävät kynnysinvestointeja. Tällöin Taasjärven itäpuolen katuyhteyden, Nikkilän kartanon radan alituksen sekä Talman kynnysinvestointien kustannukset suhteutetaan koko vaikutusalueen hankkeiden kannattavuuteen. Mikäli hankekokonaisuuden kannattavuus on kunnossa, kynnysinvestoinnit voidaan erikseen kuntataloutta rasittamatta toteuttaa tontinmyynnin tuloilla.

Nimi	Infran kustannukset	Tontinmyyntitulot	Palveluhankintavara	Asukasmäärä noin	Arviotyyppi
NG8 Nikkilän kartano	25 200 000 €	32 640 000 €	4 015 €/as	2 600	Yleissuunnitelma
Ara-avustus	3 000 000 €		avustus huomioituna		
Yhteensä	22 200 000 €				
NG9 Pohjanniitty	1 580 000 €	2 240 000 €	4 125 €/as	100	Toteutunut urakkahinta
N65 Metsärinne	2 100 000 €	2 900 000 €	2 864 €/as	281	Yleissuunnitelma
T9 Taasjärvi IV	1 584 000 €	3 810 000 €	9 678 €/as	230	Toteutunut urakkahinta
M3 Danielsbacka asuinalue ja eteläinen osa	4 400 000 €	11 540 000 €	7 933 €/as	900	Yleissuunnitelma + alustava arvio viitesuunnitelman pohjalta
S20 Söderkullan kartano	1 800 000 €	2 350 000 €	3 793 €/as	145	Yleissuunnitelma
T6 Taasjärven itäpuoli	5 250 000 €	1 796 000 €	- 6 396 €/as	540	Yleissuunnitelma
TM1 Puu-Talma	1 500 000 €	2 750 000 €	6 944 €/as	180	Yleissuunnitelma
TM6 Talmankaari	12 450 000 €	12 700 000 €	149 €/as	1677	Esisuunnitelma

---

Yllä olevassa taulukossa on listattu tulevien infrahankkeiden kaavataloutta infran kustannusten, tontinmyyntitulojen, asukasmäärän arvion ja palveluhankintavaran osalta. Kustannusarvioiden osalta tulee huomioida suunnittelun tarkkuustaso. Kustannusarviot tarkentuvat hankkeen suunnittelun edetessä. Mitä pidemmälle alueen kunnallistekniikan ja muun infran toteuttamista on suunniteltu, sitä tarkempi on kustannusten osalta arvio alueen kaavataloudesta. Alustava arvio perustuu kunnan omaan arvioon kustannuksista ja tontinmyyntituloista. Esi- ja yleissuunnitelmat perustuvat konsultin suunnittelemaan ja laskemaan kustannusarvioon. Urakkahinta taas perustuu toteutuneisiin kustannuksiin urakan osalta.

Tontinmyynnin osalta kaavatalouden arvioimisessa käytetään hyödyksi tontinmyynnin toteumatietoja muilta vastaavilta alueilta Sipoossa sekä muita selvityksiä eri alueiden tontinmyyntihinnoista. Asukasmäärän arvio kaava-alueiden osalta perustuu samaan palvelukysyntälaskuriin, jolla arvioidaan kokonaisuudessaan kunnan väestömäärän muutoksia.

Yleisesti uusien alueiden kaavataloutta voidaan parantaa toteuttamalla kaava-alueiden infra kustannustehokkaammin, lisäämällä myytyjen tonttien määrää tai nostamalla tonttien myyntihintaa. Tonttien myyntihinnan parantamisella ja tehokkaalla kilpailutuksella on mahdollista parantaa alueen kaavataloutta.

Yhdyskunnan ja ympäristön toimialan bruttoinvestoinnit

Käsitteet ja investointien rahoittaminen

Laajennusinvestointi:

- i) infran laajentaminen, joka mahdollistaa lisääntyvän asutuksen;
- ii) uudisrakentaminen, joka lisää kunnan rakennusten palvelukapasiteettia ja kiinteistöjen pinta-alaa;
- iii) väyläinvestoinnit.

Uudelleeninvestointi:

uuden rakennuksen rakentaminen, joka korvaa aikaisempia rakennuksia ja niissä annettavaa palvelua.

Peruskorjausinvestointi:

korjaustoimenpide, jolla palautetaan olemassa oleva omaisuus alkuperäiseen kuntoon tai lähemmäksi sitä.

Yleiset investoinnit:

erityiskohteiden rakentaminen, joita tarkastellaan omana kokonaisuutenaan.

Uudelleeninvestoinnit, peruskorjausinvestoinnit ja yleiset investoinnit rahoitetaan verotuloilla. Sen sijaan laajennusinvestoinnit on tarkoitus rahoittaa tontinmyynnistä saatavilla tuloilla, jolloin kasvun ei tulisi aiheuta lisäkustannuksia nykyisille kunnan asukkaille. Tämä edellyttää kokonaisvaltaista yhdyskuntakehitysprosessia, jota johdetaan kokonaisuutena siten, että kaavatalous ja toimiva sekä toivottu yhdyskuntarakenne saadaan aikaiseksi.

Kaikki esitetyt kustannukset ovat esitetty alv 0 %.

Investointien suunnittelu

Palvelurakentamisen investoinnit ja infrainvestoinnit tehdään aina ennustetun tarpeen tyydyttämiseksi. Tavoitteena on taloudellinen ja toiminnallinen palvelutason parantuminen ja kunnan strategian toteuttaminen. Toimivan päätöksentekoprosessin ja hyvän lopputuloksen saavuttamisen edellytyksenä ovat vaihtoehtoiset ratkaisut ja niiden vaikutusten arviointi sekä toiminnan että talouden kannalta.

Investoinnin suunnittelu ja toteuttaminen ennen tarpeen realisoitumista edellyttää, että vaihtoehtojen muodostaminen, vaikutusten määrittäminen ja toteutettavan vaihtoehdon valinta tehdään hyvissä ajoin. Käytännössä tämä tarkoittaa sekä infra- että palveluinvestointien osalta vähintään viittä vuotta ennen uuden rakennuksen tai kaava-alueen käyttöönottoa. Näin hanke- ja yleissuunnittelulle, toteutussuunnittelulle, kilpailuttamisella ja toteuttamiselle jää riittävästi aikaa.

Investointikohteet sisällytetään kunnan 10 vuoden investointiohjelmaan. Suurimpien investointien osalta vaihtoehdot on hyvä tutkia erillisin vaihtoehtoselvityksin ja muista investoinneista tehdään ko. selvitykset hankkeen vaatimalla tasolla täydentämään investointiohjelmaa.

Vuosien 2024–2026 investointisuunnitelma on laadittu yhdyskunnan ja ympäristön toimialan johdolla yhteistyössä varhaiskasvatuksen, opetuksen ja arjen ja vapaa-ajan sekä asemakaavoituksen että Sipoon Veden johdon kanssa.

- **Infra-investoinnit** laaditaan tiiviissä yhteistyössä katu- ja viheralueet -yksikön, Sipoon Veden ja kaavoituksen kesken. Keskeinen tavoite on kunnan kannalta kaavatalous, jossa tontinmyyntitulot kattavat kaikki laajennusinvestoinnit.
- **Palveluiden laajennusinvestointien** tarpeista käyttäjät laativat yhteistyössä teknisen toimialan kanssa tarve- ja vaihtoehtomäärittelyt ennen niiden hyväksymistä investointiohjelmaan ja -suunnitelmaan. Uudet hankkeet aloitetaan sivistyspalvelujen hyväksytyin palveluverkkosuunnitelman ja erillisten päätösten mukaisesti.
- **Peruskorjausinvestointien** osalta toimitilat priorisoivat korjaustoimenpiteet talousarvion periaatteiden mukaisesti ja yhteistyössä käyttäjien kanssa ja tekninen valiokunta päättää valtuuston myöntämien varojen perusteella toteutettavat hankkeet. Erityiset peruskorjausinvestoinnit, joilla tehostetaan toimintatapaa tai jotka ovat muuten suuria, esitetään talousarviossa omina hankkeinaan.
- **Investointiohjelmassa** hankkeet priorisoidaan ja sijoitetaan tarvittaessa osaksi 10 vuoden investointiohjelmaa. Investointisuunnitelma (talousarviovuosi ja kaksi seuraavaa vuotta) kootaan investointiohjelman perusteella.

Tekniselle valiokunnalle valmistellaan kunnan investointisuunnitelma käsiteltäväksi. Valiokunta käsittelee investointisuunnitelmaluonnoksen ja pyytää siitä lausunnot valiokunnilta ja jaostoilta.

Lausuntokierroksen jälkeen tekniselle valiokunnalle valmisteltavassa, päivitettyssä investointisuunnitelmassa huomioidaan toimielinten lausunnoissaan esittämät asiat tai huomautukset, ja tekninen valiokunta käsittelee sen uudelleen ja lähettää osaksi talousarviota kunnanhallituksen ja edelleen valtuuston käsiteltäväksi.

Määrärahojen sitovuus

Hankeryhmät; laajennusinvestoinnit infraan ja rakennuksiin, uudelleeninvestoinnit, peruskorjausinvestoinnit ja muut investoinnit ovat hankeryhmien kokonaismäärärahan osalta teknistä valiokuntaa sitovat. Teknisellä valiokunnalla on oikeus muuttaa hankeryhmän sisäistä määrärahanjakoa rakennuskohteiden kesken niin, että alkuperäinen hankeryhmän määräraha säilyy samana. Teknisellä valiokunnalla ei ole kuitenkaan oikeutta päättää uusista rakennuskohteista.

Peruskorjaushankkeiden osalta on osoitettu määrärahat ”Valiokunnan kohdentamat hankkeet” ja ”Energiatehokkuushankkeet”, joissa kohteiden lopullisen valinnan tekee tekninen valiokunta hankkeiden vaikuttavuus- ja kiireysarvioinnin pohjalta.

Määräraha kiinteistöjen ensikertaista kalustamista varten sisältyy laajennus- ja uudelleenrakennushankkeen kokonaismäärärahaan ja on eritelty omaksi kokonaisuudekseen hyväksytyhän hankesuunnitelman jälkeen. Asianomaiset käyttäjäyksiköt vastaavat kuitenkin näistä määrärahoista sekä päättävät ko. hankinnoista.

Kunnan omistamien sote-kiinteistöosakeyhtiöiden investoinneista vastaavat ko. yhtiöiden hallitukset. Mikäli investoinnit tilataan kunnalta, näkyvät samansuuruiset tulot ja menot kunnan käyttötaloudessa.

Vesihuollon investoinneista päättää Sipoon Veden johtokunta.

Investointisuunnitelma 2024–2026

Investointisuunnitelma on talousarvion kolmen vuoden investointiosa, jossa ensimmäinen vuosi on sitova. Investointisuunnitelmaan tulevat hankkeet on priorisoitu tarpeiden ja edellä kuvattujen vaihtoehtojen osalta eri hallintokuntien kesken. Investointisuunnitelman hankkeista tehdään projektisuunnitelmat, joissa määritetään hankekohtaisesti niiden tarkoitus, taloudelliset ja toiminnalliset tavoitteet, sisältö, vaiheet, riskit sekä alustava aikataulu.

Kunnan investointisuunnitelmassa on esitetty Sipoon kunnan bruttoinvestoinnit infraan ja rakennuksiin. Vesihuollon investoinnit on esitetty erikseen Sipoon Veden talousarviossa ja tytäryhtiöiden investoinnit on esitetty ko. yhtiöiden talousarvioissa.

Oheisessa taulukossa on kooste kunnan investointisuunnitelman bruttoinvestoinneista edellä mainituilla jaotuksilla. Investoinnit on määritelty suurimmaksi osaksi vuoden 2023 kustannustasossa.

BRUTTOINVESTOINNIT	TP 2020	TP 2021	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Laajennusinvestoinnit, infra	-3 580	-3 334	-4 170	-5 360	-7 295	-11 720	-9 390
Laajennusinvestoinnit, rakennukset	-10 474	-1 683	-289	-595	-1 250	0	0
Uudelleeninvestoinnit	-3 159	-1 313	-353	-635	-800	-3 650	-6 150
Peruskorjausinvestoinnit	-4 798	-9 033	-3 783	-7 630	-3 300	-2 860	-3 110
Muut investoinnit	-226	-619	-282	-1 255	-2 465	-350	-200
Bruttoinvestoinnit yhteensä infra ja raken	-22 238	-15 981	-8 877	-15 475	-15 110	-18 580	-18 850

BRUTTOINVESTOINNIT	TP 2020	TP 2021	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Rakennukset	-17 483	-9 781	-3 493	-5 720	-3 670	-5 350	-7 650
Infrainvestoinnit	-4 439	-4 798	-5 085	-7 825	-11 310	-13 070	-10 190
Liikuntatoimen investoinnit	-317	-1 402	-299	-1 930	-130	-160	-1 010
Yhteensä (Bruttoinvestoinnit infraan ja ral	-22 238	-15 981	-8 877	-15 475	-15 110	-18 580	-18 850

Investointisuunnitelman lähtökohtana on kuntastrategia ja sen mukaisten Sipoon kunnan kasvutavoitteiden toteuttaminen, kaavavaranto, tonttien kysynnän markkinatilanne ja uusien kaavojen aikataulu.

Suurille investointikohteille laaditaan hankesuunnitelma, jonka tulisi perustua vertailtuun ja valittuun vaihtoehtoon. Vaihtoehtoselvitys voi olla erillinen tai liittyä muuhun kokonaissuunnitelmaan kuten esim. kaavoitusohjelmaan tai palveluverkkoselvitykseen. Hankesuunnitelman yhteydessä tehdään tarkempi tarvearvio, määritellään hankkeen toteutuskehys ja kustannusarvio. Näin hankesuunnitelman hyväksyminen voi toimia investointipäätöksenä.

Hankesuunnitelman hyväksymisen jälkeen hanketta jatketaan päätöksen mukaisesti toteutussuunnittelulla. Toteutussuunnitelmien jälkeen rakennusurakka kilpailutetaan, ja kilpailutuksen tulosten perusteella tehdään toteutus päätös. Investointihankkeet päättyvät luovutukseen ja käyttöönottoon.

Vuosina 2024–2026 painottuvat infran laajennusinvestoinnit. Infran laajennusinvestointien esitetään olevan vuonna 2024 7,3 milj. euroa, vuonna 2025 noin 11,7 milj. euroa ja vuonna 2026 noin 9,4 milj. euroa. Lähtökohtana on, että infran laajennusinvestoinnit katetaan uusilta alueilta saaduilla tontinmyyntituloilla.

Taloussuunnitelmavuosissa 2025–2026 näkyy merkittävimpana investointina NG8 Nikkilän kartanon asuinalueen toteuttaminen. Suunniteltavia ja toteutettavia merkittäviä infrahankkeita talousarvio- ja taloussuunnitelmajaksolla ovat myös Puu-Talman, Metsärinteän, Söderkullan kartanon ja Taasjärven itäpuolen asemakaava-alueet.

Palvelurakentamisen laajennusinvestoinnit ovat vähentyneet isojen sivistyskeskushankkeiden valmistumisen myötä. Lukkarin koulu kiinteistön tarveselvitys ja peruskorjauksen hankesuunnittelu tulevat taloussuunnitelmakaudella ajankohtaiseksi.

Laajennusinvestoinnit, kaava-alueet

	TP 2020	TP 2021	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Laajennusinvestoinnit, kaava-alueet	-3 580	-3 334	-4 170	-5 360	-7 295	-11 720	-9 390

Yllä olevassa taulukossa on esitetty laajennusinvestoinnit kaava-alueille kokonaisuudessaan ja alla olevassa taulukossa hankkeet toteutusvaiheiden mukaan investointisuunnitelmakaudella.

Uudet kaava-alueet ovat uusia alueita, joita kaavoitetaan ja niille toteutetaan kadut, viheralueet ja muut yleiset alueet. Näillä alueilla ei ole aikaisemmin ollut asemakaavaa. Olemassa olevilla alueilla on voimassa oleva kaava, jota nyt uusitaan. Mikäli esimerkiksi alueilla on toteutettuna kadut, viheralueet, vesihuolto ja muu infra, tarkoittaa tämä nykyisen kaavan tehostamista ja lisärakentamista verrattain pienin infrainvestoinnein. Laajennusinvestoinneissa on myös 250 000 euron varaus yritystonttien suunnittelua ja toteutusta varten.

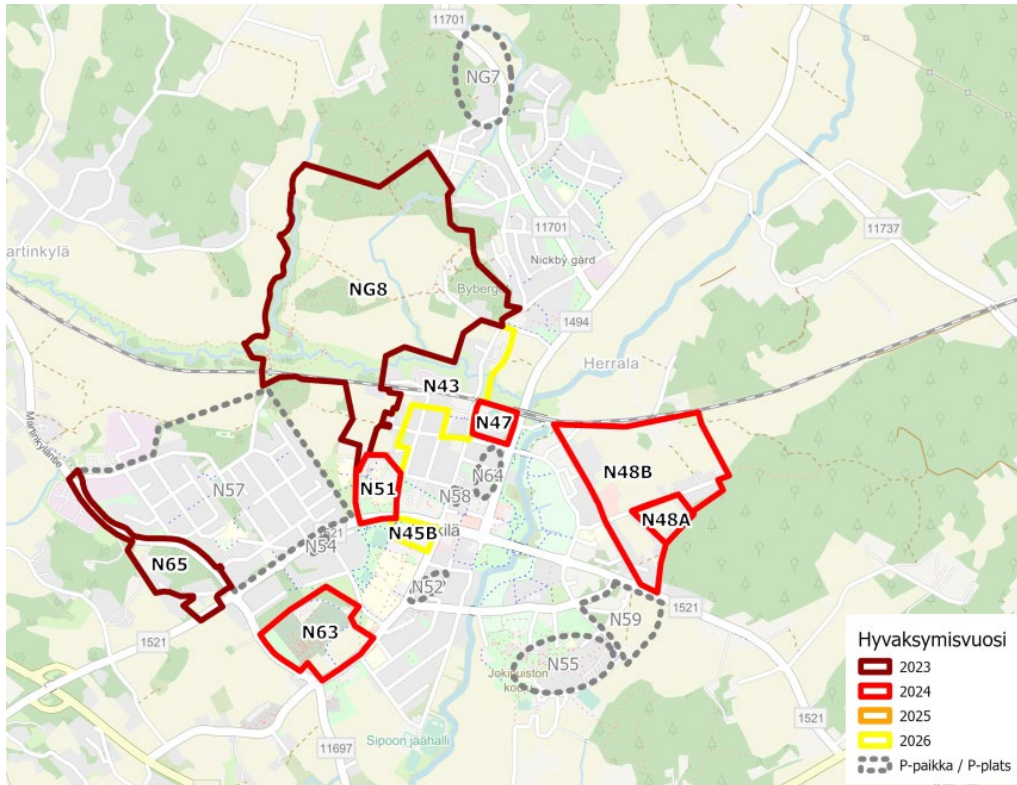
Katu- ja viheralueet, Investointisuunnitelma vuosille 2024 - 2026

	TA 2024 €	TS 2025 €	TS 2026 €
Laajennusinvestoinnit, kaava-alueet	- 7 295 000 €	- 11 720 000 €	- 9 390 000 €
Nikkilä			
NG8 Nikkilän kartano	suunnittelu	maanrakennus	maanrakennus
NG8 Radan alitus	suunnittelu	maanrakennus	maanrakennus
N45 B Kuntala	purkusuunnittelu	purku	suunnittelu
N47 Asemansillan korttelit 1012 ja 1032	suunnittelu	suunnittelu	
N48 Laaksosuontien itäpuoli	suunnittelu	maanrakennus	maanrak.+viim.
N65 Metsärinne	suunn. + maanrak	maanrakennus	maanrak.+viim.
N49 Korttelin 1015 asemakaavamuutos	viimeistely		
Söderkulla			
E5 Hangelbyn työpaikka-alue 2. vaihe	suunnittelu	suunnittelu	suunnittelu
M3 Massbyn Danielsbackan asuinalue ja eteläinen osa	suunnittelu	suunnittelu	suunnittelu
S17D Söderkullan liikekeskus	suunnittelu	suunnittelu	
S17C Söderkullan keskustan asemakaavamuutos	suunnittelu	suunnittelu	
S20 Söderkullan kartano	maanrakennus	maanrak.+viim.	
Sipoonrannan puisto (VU7)	suunnittelu		maanrakennus
S26 Opintien asemakaavamuutos	purku	suunnittelu	suunnittelu
S27 Söderkullan keskustan eteläosa	suunnittelu	suunnittelu	
T6 Taasjärven itäpuoli	suunn. + maanrak	maanrakennus	maanrakennus
T8 Kalliomäki	viimeistely		
T9 Taasjärvi IV	viimeistely	viimeistely	
Kvartsikuja	suunnittelu		
Talma			
TM1 Puu-Talma	suunn. + maanrak	maanrak.+viim.	
TM6 Talmankaari	suunnittelu	suunnittelu	
BA5 Bastukärr työpaikka-alueen laajennus	viimeistely		
Bastukärr Rekkatie	viimeistely		

Katujen ja puistojen laajennusinvestoinnit niin uusille kuin kaavamuutosalueille on aikataulutettu kaavoituksen valmistumisen ja kiinteistötoimen arvioimien tonttien myyntien perusteella. Mikäli kaavojen hyväksynnän aikatauluissa tai tonttien myyntien kysynnässä tapahtuu muutoksia, muuttaa se kohteiden investointien toteutusaikataulua ja kohteisiin varattuja investointimäärärahoja.

Nikkilä

Suunnittelu

Kuva 1. Kuvaote kaavoitusohjelmasta (sis. myös varsinaisen kaavoitusohjelman ulkopuolelle ns. parkkipaikalle jääneet alueet)

Nikkilän kartanon keskus (NG8)

Sipoon kunnanvaltuusto hyväksyi Nikkilän kartanon keskuksen kaavaehdotuksen (NG8) kesäkuussa 2023. Kunnanhallitus päätti käsittelyssään muuttaa kaavaehdotusta pienimuotoisesti poistamalla korttelin 14044 metsäalueen säästämiseksi. Päätöksen perusteella kortteli poistettiin ja sen kohdalla ollut katu muutettiin jalankulun ja pyöräilyn väyläksi. Muutoksen vaikutuksesta kaava-alue pienenee n. 0,9 ha ja poistunut rakennusoikeus on vähäinen (n. 900 k-m²) eikä siten vaikuta kaavan tavoitteisiin tai kaavan vaikutusten arviointiin.

Hyväksytyt asemakaavan avaintiedot ovat seuraavat:

- tavoitteellinen asukasmäärä n. 2 600 asukasta
- kerrostaloissa asuu n. 500 asukasta
- Lukkarintien varren kerrostalokorttelit on muutettu rivitalo- ja kerrostaloalueeksi
- Kerrostalojen vähenemisen myötä kerrostalojen pysäköintiä on järjestetty uudelleen ja pysäköintilaitoksille ei ole enää tarvetta eikä siten myöskään keskitetylle pysäköintijärjestelmälle
- kaavassa toteutetaan kivijalkaan liiketiloja ja kaupallisia palveluita Nikkilän asukkaille. Liiketilojen määrä on pysynyt samana.

Asemakaavasta on jätetty Helsingin hallinto-oikeuteen valituksia, joiden käsittely on kesken. Alueen suunnittelua jatketaan valituskäsittelyn aikana suunnitellusti. Alueen toteutus ja rakennustyöt voivat alkaa kaavan saadessa lainvoiman.

Jatkosuunnittelun keskeisimmät toimenpiteet ovat Nikkilän kartanon keskuksen alueen katu- ja rakennussuunnittelu ja radan alituksen toteutussuunnittelu. Nikkilän kartanon keskuksen suunnittelu liittyy Kerava–Nikkilä-raideliikennetarkoituksen suunnitteluun ja henkilöjunaliikenteen käynnistämiseen, sillä alue osaltaan mahdollistaa henkilöjunaliikenteen edellyttämän väestöpohjan riittävyyden.

Nikkilän kartanon keskuksen kaava-alueen (NG8) suunnittelun vaiheistus on jaettu alustavasti neljään osaan. Ensimmäisessä osassa, pääosin vuoden 2023 aikana suunnitellaan liikuntareittien ja frisbeegolf-radan toteutus. Toisessa vaiheessa suunnitellaan vuonna 2024 kaava-alueen kokoojakatua, länsi- ja pohjoisosien katuverkkoa, Lukkarintien katujärjestelyjä ja radan alitusta. Kolmannessa vaiheessa suunnitellaan koillisosan omakotialueen katuverkkoa. Viimeisessä vaiheessa suunnitellaan kaakkoisosan katuverkkoa ja alueen itäsuuntaista kokoojakatuyhteyttä. Nikkilän kartanon keskuksen viereiselle asemakaava-alueelle (N43 Nikkilän asemanseutu) on suunniteltu sijoittuvan henkilöjunaliikenteen asema siten, että asema yhdistyy katu- ja kevyen liikenteen yhteyksillä osaksi Kartanon keskuksen uutta asemakaavaa ja nykyistä Nikkilän keskustaa.

Nikkilän kartanon keskuksen asemakaava-alueen toteuttaminen aloitetaan korvaavien ulkoilureittien ja frisbeegolf-radan toteutuksesta. Alueen katuverkon rakentaminen käynnistyy NG9 Pohjanniityn asemakaava-alueelta jatkuvasta Pohjanmetsäntiestä, mikä mahdollistaa asemakaava-alueen omakoti- ja pientalotonttutuotannon käynnistämisen mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Alueen pohjois-eteläsuunnassa läpäisevän kokoojakatuyhteyden ja radan alituksen toteutus käynnistetään samanaikaisesti.

Vuonna 2024 varaudutaan alueen liikuntareittien toteutukseen 250 000 € ja Nikkilän Kartanon keskuksen (NG8) yhdyskuntatekniikan ja radan alituksen suunnitteluun 850 000 €.

Asemakaava-alueen toteuttamisen vaiheistus on jaettu alustavasti 6–9 osaan. Tarkempaa alueen toteutuksen vaiheistusta jatkokehitetään toteutussuunnittelun edetessä. Alueiden vaiheistukseen ja toteutusaikatauluun vaikuttaa mm. asuntojen kysyntä ja kokonaistaloudellisesti kestävä investointitalouden asettamat puitteet. Yleissuunnitelmien pohjalta koko kaava-alueen toteutus maksaisi kokonaisuudessaan noin 25,2 milj.€ ja alueen tontinmyyntitulot olisivat arviolta noin 32,6 milj. €. Kustannusarvio sisältää radan alituksen, kokoojakadun ja asuinalueiden katuosuuksien toteuttamisen kustannukset. Kaavatalousyhtälössä MAL-alueiden infran toteuttamiseen avustus (3 milj. €) mukaan laskettuna, alueen palveluhankintavara on n. 4 015 €/hlö.

Nikkilän kartanon keskuksen asemakaava-alue toteutuu alustavan vaiheistuksen perusteella suurelta osin 2020-luvulla, mutta sen toteuttaminen jatkuu myös 2030-luvulla. Vaiheistuksella pääosa omakotitonttien ja pientalotonttien tonttivarannosta muodostuu vuosina 2025–2028 ja kerrostalotonttien 2026–2028. Nikkilän kartanon keskuksen arvioitu asuntotuotannon osuus omakotitonttien osalta alkaen vuodesta 2025 noin vuoteen 2036 asti on noin 40–66 % kaikesta Nikkilän omakotitonttutuotannosta. Vastaava osuus Nikkilän yhtiömuotoisten pientalotonttien ja kerrostalotonttien tuotannosta on arvioitu olevan noin 50–66 % samalla ajanjaksolla.

Kerava–Nikkilä-henkilöjunaliikenteen edellyttämät investoinnit eivät kuulu NG8 asemakaava-alueen toteutukseen. Nikkilän rautatieaseman ja sen vaatiman infran kustannusarvio laaditaan syksyn 2023 ja kevään 2024 aikana. Aseman katujärjestelyt liityntäpysäköintialueineen ja asemalaitureineen toteutetaan, kun Kerava–Nikkilä-henkilöjunaliikenne käynnistyy, arviolta 2020–2030-luvun vaihteessa.

Nikkilän kartanon alueen radan alitus

Pohjanmetsäntie päättyy asemakaavaluonnoksessa radan alitukseen, mikä yhdistää Nikkilän kartanon keskuksen asemakaava-alueen nykyiseen Nikkilän keskustaan ja parantaa koulujen saavutettavuutta merkittävästi. Alituksen toteuttaminen edistää myös asuinalueen tonttien houkuttelevuutta ja myyntiä sekä monipuolistaa tonttimyyntivarantoa.

Kokoojakatu, radan alitus ja aseman seudun ratkaisut muodostavat yhtenäisen kokonaisuuden ja mahdollistavat alueen sujuvat liikenne yhteydet. Radanalituksen myöhentäminen ei tuota taloudellisia säästöjä kokonaisuuden ollessa nykyinen, mutta vetovoimatekijät syntyvät heti.

Radan alitus turvaa myös radan etelä- ja pohjoispuolen välisen kulkuyhteyden, mikäli Sipoonjoki tulvii tai yhteys on poikki jostain muusta syystä, sekä pienentää Pornaistentien ajoneuvoliikenteen määrää.

Infra-avustus Nikkilän kartanon hankkeisiin

Infra-avustuksen tavoitteena on käynnistää ja aikaistaa uusien asuntoalueiden rakentamista kasvukeskusalueille, joihin kuuluvat kunnat ovat solmineet valtion kanssa maankäytön, asumisen ja liikenteen aiesopimuksen (MAL-sopimus). Avustuksen määrä on enintään 30 % hankkeen hyväksytyistä kustannuksista.

Nikkilän kartanon hankkeeseen on haettu MAL-alueiden infran toteuttamiseen avustusta, rakentamisaika vuosina 2022–2026. Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus (ARA) on tehnyt päätöksen avustukseksi. Alueelle vuoden 2022 määrärahasta on varattu 2 865 000 € ja vuoden 2023 määrärahasta varattu mahdollisesti 135 000 €. Avustusta on saatu alueen kokoojakadun ja radan alituksen rakentamiselle.

Kustannusarvio asemakaava-alueen toteuttamisen osalta jakautuu seuraavasti:

Kustannusosa	Kustannusarvio
Kokoojakatu ja alueinfra	15,0 milj. euroa
Radan alitus	7,7 milj. euroa
Kaikki toteutussuunnittelu	1,85 milj. euroa
Stabilointi	0,7 milj. euroa
Yhteensä	25,25 milj. euroa

ARA tekee vuosittain ennakkopäätösten mukaiset valtionavustuspäätökset, jos valtion talousarviossa osoitetaan tähän valtuus. Vuoden 2023 ehdollista avustuspäätöstä on haettava viimeistään 31.10.2023. ARA-avustus voidaan kohdentaa alueen suunnitteluun ja toteutukseen. Alustavien arvioiden mukaan avustusta voidaan saada enimmillään vuonna 2024 n. 255 000 euroa suunnitteluun, vuonna 2025 n. 1 785 000 € suunnitteluun ja toteutukseen ja vuonna 2026 toteutukseen 960 000 €. Avustuksen täysimääräinen toteutuminen edellyttää sitä, että rakentaminen pystytään käynnistämään suunnitellusti kokoojakadun ja radan alituksen osalta vuonna 2025.

Muut Nikkilän suunnitteluhankkeet

Vuosina 2024–2026 suunnitellaan yhdyskuntatekniikkaa kaavoituksen rinnalla myös N45B Kuntalan, N47 ja Asemansillan korttelit 1012 ja 1032 alueilla. N65 Metsärinteen katu- ja rakennussuunnittelun on tarkoitus valmistua vuoden 2024 keväällä. Laaksosuontien itäpuolen kaavoitus on jaettu kahteen eri sopimuskaavahankkeeseen (N48A ja N48B). Näistä pienempi ja ensin toteutettava osuus on N48A Laaksosuontien itäpuoli, Sedäntien alue. N48B Laaksosuontien itäpuolen, 2. vaiheen asemakaavassa pyritään kaavahankkeen yhteydessä optimoimaan kaavatalous ja kummastakin asemakaavasta laaditaan ehdotusvaiheessa maankäyttösopimus.

Tavoitteena on mahdollisimman nopeasti kasvattaa erityisesti omakotitonttien, mutta myös pien- ja kerrostalojen tonttivarantoa Nikkilässä, koska nykyiset tontit on pääosin myyty. Lisäksi tärkeänä tavoitteena on muodostaa kaava- ja tonttivarantoa kunnan strategian mukaisesti, jolloin tonttien myynti ohjaa uusien asemakaava-alueiden toteutusta kysynnän mukaan.

Toteutus

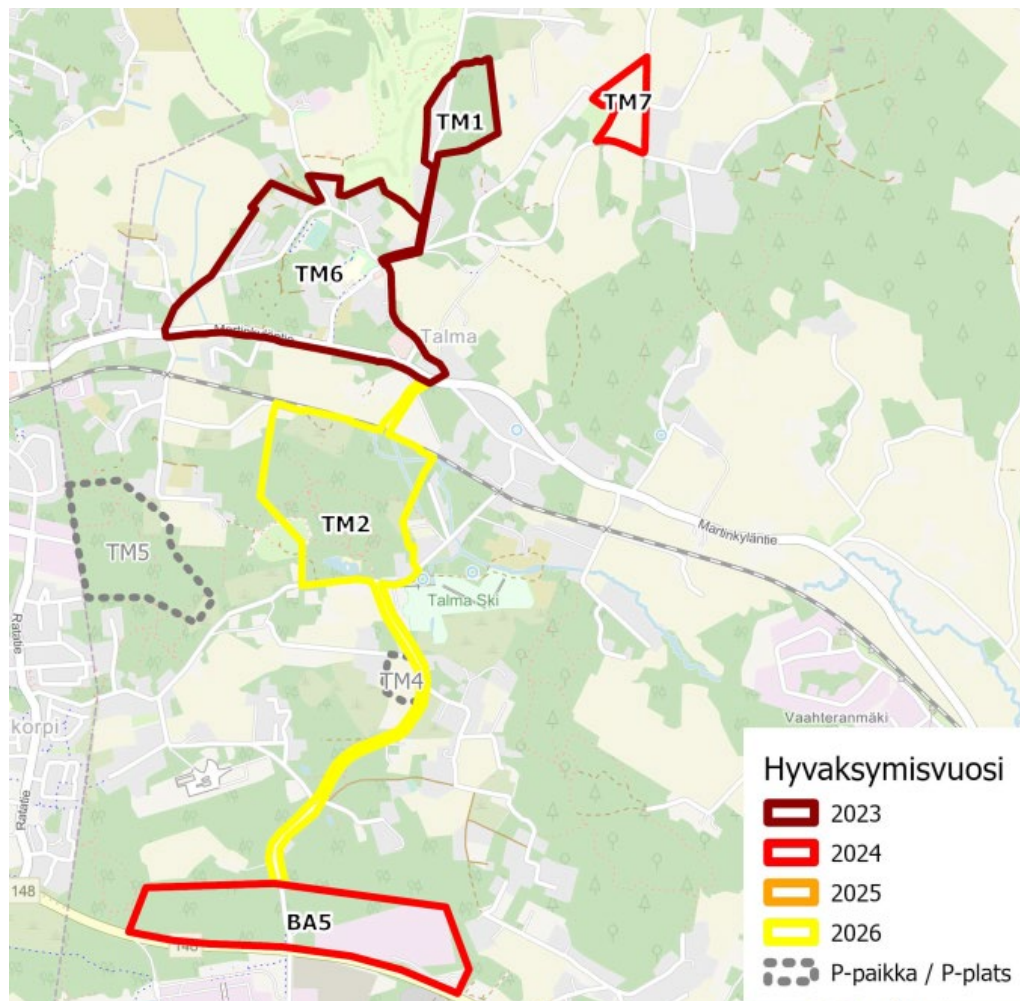
N65 Metsärinteen ja N48 Laaksosuontien itäpuolen asemakaava-alueiden toteutuksen on tarkoitus käynnistyä taloussuunnitelmakaudella.

Viimeistely

N65 Metsärinteen ja N48 Laaksosuontien itäpuolen asemakaava-alueiden toteutus on tarkoitus saada myös viimeistelyä taloussuunnitelmakaudella.

Talma

Suunnittelu

Kuva 2. Kuvaote kaavoitusohjelmasta (sis. myös varsinaisen kaavoitusohjelman ulkopuolelle ns. parkkipaikalle jääneet alueet)

TM1 Puu-Talman asemakaava-alueen katu- ja rakennussuunnittelu on tarkoitus saada loppuun keväällä 2024.

Talman yhdyskuntarakenteen kehittäminen käynnistetään kaavoitusohjelman mukaisesti ensin nykyisen taajamarakenteen kehittämisellä TM6 Talmankaaren osalta. Talmankaaren kaava-alueen suunnittelu jatkuu taloussuunnitelmakaudella.

Talman aluetta suunnitellaan yhtenä kokonaisuutena. TM2 Talman keskustan asemakaava-alueen toteutuksen aloitus on sidottu KeNi-radnan investointipäätökseen ja asemakaava-alueen kynnysinvestoinnit käynnistetään vasta valtion KeNi-radnan investointipäätöksen teon jälkeen.

Toteutus

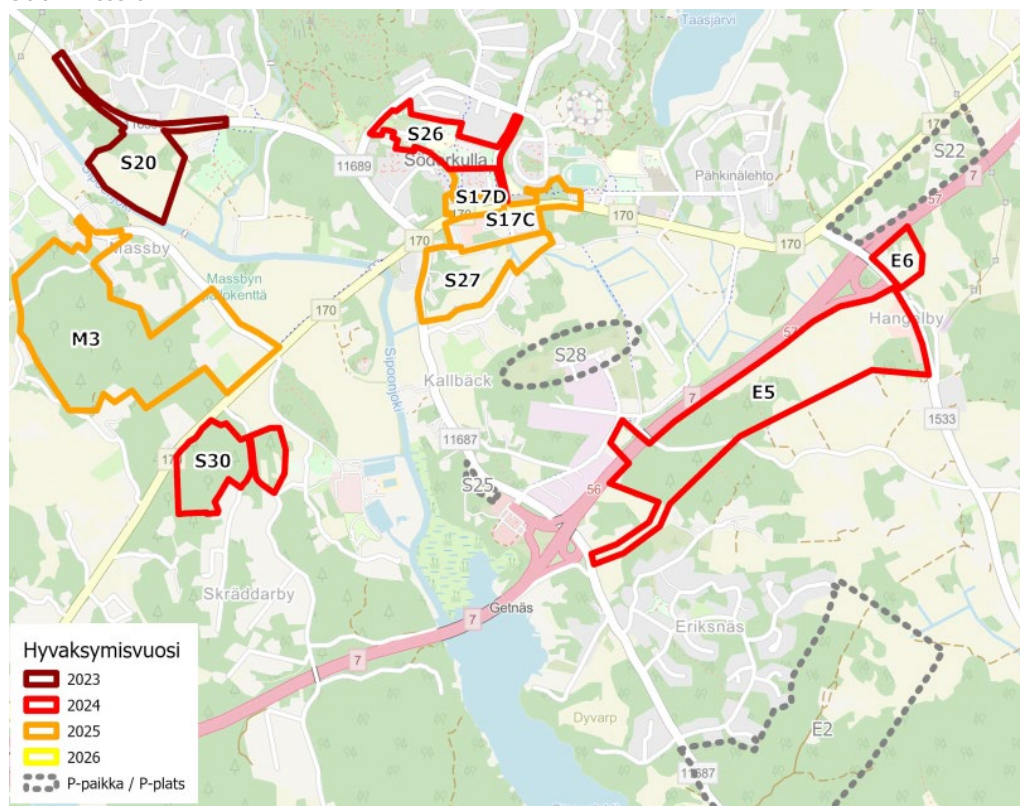
Asemakaava-alueen TM1 Puu-Talma toteutuksen on tarkoitus käynnistyä vuonna 2024.

Viimeistely

TM1 Puu-Talman ja Bastukärnin Rekkatien ja työpaikka-alueen laajennuksen viimeistelytyöt ajoittuvat taloussuunnitelmakaudelle.

Söderkulla

Suunnittelu

Kuva 3. Kuvaote kaavoitusohjelmasta (sis. myös varsinaisen kaavoitusohjelman ulkopuolelle ns. parkkipaikalle jääneet hankkeet)

S20 Söderkullan kartanon kaava-alueesta kehittyä asemakaavan mukaisesti omakoti- ja pientalopainotteinen alue. Yleissuunnitelmassa infran rakentamisen kustannusten ovat arvioitu olevan n. 1 800 000 € ja arvioidut tontinmyyntitulot ovat n. 2 350 000 €. Omakoti- ja pientalopainotteiselle alueelle uusia asukkaita tulee n. 145. Tällöin palveluhankintavaraksi muodostuu n. 3 800 €/asukas. Asemakaava-alueen katu- ja rakennussuunnittelu valmistuu vuoden 2024 alkukevällä, jonka jälkeen käynnistetään alueen rakentaminen.

S17C Söderkullan keskustan asemakaavamuutoksen suunnittelun on arvioitu käynnistyvän vuonna 2024. Tarkoituksena on kehittää ja tehostaa Söderkullan keskusta-alueita. Kaavoitusohjelmassa alue on jaettu S17C Söderkullan keskustan ja S17D Söderkullan liikekeskuksen asemakaava-alueisiin. S17D Söderkullan liikekeskuksen asemakaava-alueen suunnittelu ja toteutus on ajoitettu käynnistyväksi

---

taloussuunnitelmakaudella. S17D Asemakaavamuutoksella on tarkoitus mahdollistaa sekä liikekeskuksen että uuden torin kehittäminen Söderkullaan. Kaavatyötä koskien on tehty kunnan ja maanomistajan kesken kaavoituksen käynnistämissopimus.

Opintien kaava-alue (S26) on erotettu omaksi kokonaisuudeksi Söderkullan keskustan kaava-alueesta (S17C). Kaavatyössä tutkitaan Opintien alueen asuinrakentamisen ja päiväkotitoiminnan kehittämisen mahdollisuuksia koulutoimintojen alueelta siirtymisen myötä. Alueelle suunnitellaan kerros- ja pientaloasumista, sekä mahdollisuuksien mukaan liiketilojakerrostalojen kivijalkaan. Alueen läpi kulkeva ulkoilutie ja viheryhteys säilytetään. Osana kaavatyötä varaudutaan Amiraalintien parantamiseen Uuden Porvoontien ja Tasbyntien välisellä osuudella. Opintien alueen esirakentamisen on suunniteltu alkavaksi Opintien koulukeskuksen osien A+B purkamista. Purkutöille on varattu vuodelle 2024 400 000 euroa ja infran suunnitteluun 50 000 euroa.

B13 & B14 Sipoonrannan kehittämistä päätettiin kesällä 2022 kunnanhallituksessa viedä eteenpäin kilpailullisella neuvottelumenettelyllä, jolla pyritään saamaan kunnan näkökulmasta mahdollisimman kustannustehokas ratkaisu alueen itäosan loppuun toteuttamiseksi. Heikentyneiden markkinaolosuhteiden vuoksi yhteistyökumppanin etsintä on merkittävästi vaikeutunut. Hanketta viedään eteenpäin suhdanteiden salliessa taloussuunnitelmakauden aikana.

E5 Hangelbyn työpaikka-alueen 2. vaiheen suunnittelu käynnistyy taloussuunnitelmakaudella. Tavoitteena on kaavoituksen tukena suunnitella ja selvittää alueen infraratkaisujen toteuttamisperiaatteita. Kaavatyön tavoitteena on mahdollistaa liikenteellisesti edullisesti sijoittuvan alueen kehittäminen työpaikkojen sijoittumispaikkana Sipoon yleiskaavan 2025 mukaisesti. Maanomistusoloista johtuen kaava-alue kaavoitetaan ja toteutetaan tarvittaessa vaiheittain, periaatteella, että kunta kaavoittaa ja toteuttaa infraa pääosin vain omistamilleen maille.

M3 Massbyn Danielsbackan asuinalueen asemakaava ja M5 Massbyn eteläisen laajennuksen asemakaava yhdistettiin yhdeksi kokonaisuudeksi. Tavoitteena on, että asemakaava-alueen kaavataloutta saadaan parannettua suunnitteleamalla myös eteläisen laajennuksen aluetta samassa yhteydessä. Jakamalla Massbyntien edellyttämät kynnysinvestoinnit kummankin asemakaava-alueen toteutukselle ja saaduille tontinmyyntituloille, voidaan alueen toteuttamisesta saada kokonaisuutena kannattavampaa. Alueen suunnittelua ja kaavatyötä on tarkoitus jatkaa taloussuunnitelmakaudella.

Taasjärven itäpuoli

T6 Taasjärven itäpuolen asemakaava tuli keväällä 2023 kunnanhallituksen päätöksellä osittain voimaan, pois lukien valituksen kohteena olevat kiinteistöt.

Asemakaava-alue on osa Taasjärven usean asemakaava-alueen kokonaisuutta ja järven itäpuolisen liikenneyhteyden kynnysinvestoinnin toteuttaminen on jo myös aiemmin rakennettujen asemakaava-alueiden näkökulmasta tarpeellinen.

Kunnalla maanomistusta alueella on n. 13 400 k-m², joista pientalotontteja on 8 550 k-m² ja omakotitalotontteja on 4 850 k-m². Infran toteutus alueelle maksaa päivitetyn kustannusarvion mukaan n. 5 250 000 €. Yleissuunnitelmavaiheessa arvioitiin, että toteutuskustannuksia voidaan pienentää noin miljoonalla euroalla (verrattuna aiempaan kustannusarvioon) mm. siirtymällä luonnonmukaisempaan, ympäristöön soveltuvaan ns. painanneojien avulla tehtävään hulevesiviemärintiin. Kunnan tontinmyyntitulot ovat arviolta 1 796 000 € ja asukkaita alueelle tulee n. 540. Tällöin asemakaavan osalta ei jää palveluhankintavaraa, mutta koko Taasjärven aluekokonaisuuden näkökulmasta tarkasteltuna T6 Taasjärven itäpuolen asemakaava-alueen toteuttaminen on tärkeää.

Toteutus

M3 Massbyn Danielsbackan asemakaavakokonaisuuden yhdyskuntatekniikan toteutus ajoittuu pääosin taloussuunnitelmakauden ulkopuolelle; vuosille 2027–2029.

S20 Söderkullan kartanon yhdyskuntatekniikan toteutus ajoittuu katu- ja rakennussuunnitelmien valmistumisen jälkeen pääosin vuosille 2024–2025.

T6 Taasjärven itäpuolen yhdyskuntatekniikan toteutus käynnistetään vuonna 2024. Alueen toteutuksen vaiheistus on alustavasti suunniteltu siten, että ensimmäisessä vaiheessa käynnistetään vuonna 2024 kokoojakadun rakentaminen etelästä. Vuonna 2025 rakennetaan uuteen kokoojakatuun yhdistyvät tonttikadut sekä käynnistetään kokoojakadun rakentamisesta pohjoisesta siltakohtaan asti. Vuonna 2025 varmistetaan myös riittävän varhaisessa vaiheessa riittävien hulevesiratkaisujen toteutus Taasjärventien varrella. Näiden toimien avulla on tarkoitus estää maanrakentamisen haittavaikutukset järven vedenlaadun näkökulmasta. Vuonna 2026 rakennetaan Taasjärventietä ja asemakaava-alueen pohjoisosan tonttikadut. Tarkoituksena on rakentaa kokoojakadun etelä- ja pohjoisosan yhdistävä silta vuonna 2027, joka täydentää Taasjärven ympäri kulkevan yhteyden ja mahdollistaa joukkoliikenteen uudella katuosuudella.

Viimeistely

T9 Taasjärvi IV asemakaava-alueen yhdyskuntatekniikkaa viimeistellään vuonna 2024–2025.

T8 Kalliomäen alueen infran viimeistelytyöt on ajoitettu vuodelle 2024.

S20 Söderkullan kartanon alueen infran viimeistelytyöt on tarkoitus toteuttaa vuonna 2025.

Väylähankkeet

	TP 2020	TP 2021	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Väylähankkeet, olemassa olevat alueet	-147	-505	-677	-10	-10	0	0
S17 kaavatiet S.kulla kesk., Porvoontie, Lidl	-99						
Kallbäckin kiertoliittymä	-27		-677	-10	-10		
Bastukärr - Kerava kevyen liikenteen väylä	-20	-384					
Sipoonkorven liityntäpysäköintialue	-1	-120					

Väylähankkeet ovat olemassa olevan väylän parantamista, kuten esim. jalankulun ja pyöräilyn väylän lisääminen olemassa olevaan väylään tai liikenteen sujuvuuden parantamista olemassa olevalla pääväylällä. Lisäksi väyläinvestointeihin luetaan liityntäpysäköintipaikkojen toteuttaminen. Väylähankkeiden tarve syntyy pääosin lisääntyvästä väylän käytöstä ja siitä johtuvasta kapasiteetin ja palvelutason noston tarpeesta.

Vuodelle 2024 varataan Kallbäckin kiertoliittymän viimeistelyihin 10 000 euroa.

Talousarvio- ja taloussuunnitelmajaksolle ei ajoitu muita väylähankkeita.

Laajennusinvestoinnit, rakennukset

	TP 2020	TP 2021	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Laajennusinvestoinnit, rakennukset	-10 475	-1 682	-289	-595	-1 250	0	0
Nikkilän Sydän laajentaminen, vaihe 2.	-3 695	-1 434	-5	-45			
josta kulut ensikertalaiseen kalustamiseen							
arvioidut avustukset yhteensä							
Nettoinvestoinnit							
Miilin sivistyskeskuksen muutostyöt	-6 780	-248	-80		-600		
josta kulut ensikertalaiseen kalustamiseen							
arvioidut avustukset yhteensä							
Nettoinvestoinnit							
Pikku Sydämen pihan laajentaminen			-36	-100	-500		
Etelä-Sipoon varhaiskasvatusratkaisu			-168	-450	-100		
Sipoon uimahalli					-50		

Miilin sivistyskeskuksen muutostyöt (jatkoa Sipoonlahden koulun laajennus- ja muutostöille)

Miilin sivistyskeskuksen oppimisympäristöön on suunniteltu toteutettavaksi fyysisiä tilamuutoksia, jotta tilat soveltuvat paremmin useamman yksikön toimintaan kaksikielisessä sivistyskeskuksessa. Muutostarpeet on kuvattu tiiviissä yhteistyöprosessissa koulujen ja esikoulujen henkilöstön kanssa lukuvuoden 2022–2023 aikana.

Varataan hankkeelle toteutukseen vuodelle 2024 600 000 euroa.

Päiväkoti Pikku Sydämen pihan laajentaminen ja Nikkilän sydämen piha-alueen viimeistely

Päiväkoti Pikku Sydämen pihan laajennussuunnittelu on käynnistetty ja suunnitelmat ovat valmistuneet kevään 2023 aikana. Pihan laajennus ja muutokset ovat tulleet ajankohtaisiksi, kun viereinen C-rakennus ja sen maanalaiset rakenteet on purettu kesällä 2023.

Vuodelle 2024 varataan 500 000 euroa päiväkodin pihan laajennukseen ja Nikkilän sydämen alueen viimeistelyyn käsittäen koulukeskuksen lopun piha-alueen, mikä jää päiväkotirakennuksen piha-alueen ulkopuolelle. Näin Nikkilän Sydämen alueen piha-alueet saadaan valmiiksi kokonaisuudessaan.

Etelä-Sipoon varhaiskasvatuksen tilaratkaisut

Tilojen laajennushankkeet toteutetaan aina niitä käyttävien toimialojen kanssa tarkemman suunnitelman pohjalta. Tarvittaville rakennuksille osoitetaan sijoituspaikat ja tontit maankäytön suunnittelun yhteydessä. Keskeistä on, että sivistyspalveluista vastaavat toimialat laativat käytössään olevien tilojen pohjalta tilankäyttösuunnitelman, josta käy ilmi tilojen riittävyys suhteessa tarpeeseen. Uusi palveluverkkotyö tuo valmistuttuaan myös ohjausta varhaiskasvatuksen investointien suunnitteluun.

Etelä-Sipoon päiväkotien; Västerskogin, Metsärinteen ja Landsängenin, suunnittelutyö käynnistettiin tarve- ja vaihtoehtoselvittelyllä keväällä 2022. Työssä tutkittiin näiden päiväkotien vaihtoehtoisia toteutusratkaisuja. Pitkittyneen sisätilaongelman vuoksi päädyttiin vuokrapaviljonkiratkaisuun Västerskogin ja Metsärinteen osalta. Västerskogin paviljonkipäiväkoti on avannut ovensa elokuussa 2023. Myöhemmin myös Landsängen daghemin osalta tehtiin päätös vuokrapaviljongista. Keskeisin syy tilojen nopealle korvaamiselle olivat sisäilmaongelmat.

Varataan 100 000 euroa vuodelle 2024 ratkaisujen viimeistelyihin.

Sipoon uimahalli

Nikkilään sijoittuvasta uimahallista on tehty tarveanalyysi ja tämän perusteella kunnanhallitus on tehnyt päätöksen uimahallihankkeen koosta, periaatteellisesta sijainnista ja aikataulusta. Investointi on

kunnanhallituksen päätöksen mukaisesti määrä toteuttaa 2020-luvun lopussa. Uimahallin suunnittelu käynnistetään vuonna 2024. Suunnittelutyön jatkosta tai toteutuksen ohjelmoinnista ei ole toistaiseksi tehty päätöstä.

Suunnitteluun varataan 50 000 euroa.

Uudelleeninvestoinnit

	TP 2020	TP 2021	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Uudelleeninvestoinnit	-3 159	-1 313	-353	-635	-800	-3 650	-6 150
Nikkilän sydämen liikuntasali	-2 815	-839	-11	-35			
josta kulut ensikertalaiseen kalustamiseen							
arvioidut avustukset yhteensä							
Nettoinvestoinnit							
Nikkilän Sydämen päiväkot	-46						
josta kulut ensikertalaiseen kalustamiseen							
Miilin alueen tilaratkaisut, Söderkulla skola	-15	-50		-350	-250	-250	-2 250
josta kulut ensikertalaiseen kalustamiseen							
Miilin liikuntahalli (Sipoonlahden koulu, vaihe 2)		-68	-34	-250	-300	-3 300	-3 900
josta kulut ensikertalaiseen kalustamiseen							
arvioidut avustukset yhteensä							
Nettoinvestoinnit							
Työterveyshuollon tilojen muutostyöt			-248				
Nikkilän varhaiskasvatusratkaisut / Leppätien päiväkot					-50		
Uusi kuntala sis. Varikon ja Sinisen Hallin	-270	-98	-60				
Sipoon pelastusasema	-13	-258					
Vaahteranmäen varastoalue					-200	-100	

Miilin alueen sivistyskeskuksen tilaratkaisut - Söderkulla skolan hankesuunnitelman tarkistus ja päivitys rakennuksen kustannusarvio (2021) noin 10,9 milj. euroa. Kustannusarvio sisältää ensikertaisen kalustamisen kustannukset noin 0,95 milj. euroa.

Söderkulla skolan hankesuunnitelma tarkistetaan ja päivitetään vastaamaan tulevaisuuden tarpeita. Tavoitteena toimiva, oikean kokoinen ja investoinniltaan edullisempi rakennus ja ratkaisu.

Käynnissä oleva sivistyspalvelujen palveluverkkotyö antaa tiedot Söderkulla skolan tiedossa olevat oppilasmäärät sekä oppilasmääräennusteet. Luvut toimivat suunnittelun pohjana, jotta voidaan varmistaa, että tuleva rakennus riittää kattamaan opetuksen tarpeet.

Kun tarvittavat tiedot oppilasmäärästä ja -ennusteista ovat saatavilla, hankesuunnitelma päivitetään ja hankkeesta tehdään päätös päivitettyjen suunnitelmien ja kustannustietojen pohjalta.

Varataan vuosille 2024 ja 2025 250 000 euroa/ vuosi tilojen suunnitteluun. Suunnitteluvaiheessa selvitetään rahoitusmahdollisuuksia sekä mahdollisia synergioita sivistyspalveluiden tarpeiden ja Etelä-Sipooseen suunniteltujen muiden hankkeiden kanssa. Koulun rakentaminen käynnistetään vuonna 2026 ja siihen varataan 2,25 milj.€.

Miilin liikuntahalli (Sipoonlahden koulu, vaihe 2.) kustannusarvio noin 10,5 milj. euroa. Kustannusarvio sisältää ensikertaisen kalustamisen kustannukset 0,9 milj. euroa.

Liikuntahalli on suunniteltu toteuttavaksi Sipoonlahden koulun laajennus- ja muutostöiden hankesuunnitelman (2016) mukaisesti. Hankesuunnitelmaa ei ole aiemmin hyväksytty liikuntahallin osalta. Liikuntahallista on laadittu erillinen hankesuunnitelma 2021–2022. Se valmistui keväällä 2022 ja se on hyväksytty kunnanvaltuustossa 12.12.2022. Liikuntahallin rakennuttajakonsultti on aloittanut työnsä toukokuussa 2023 ja hallin suunnittelutyö käynnistyy elokuussa 2023.

Noin 1 900 m²:n kokonaispinta-ala sisältää uuden liikuntasalin, hieman yli 1 000 m², sekä puku- ja varastotilojen rakentamisen Miilin alueelle, Miilin sivistyskeskuksen yhteyteen. Söderkulla skolan sijoituessa samalle kampusalueelle, pääsevät sekä sen, että Miilin sivistyskeskuksen koulun oppilaat hyödyntämään laajennettua liikuntahallia. Hallin pukuhuoneet toimivat koko sivistyskeskusalueen lisäväestönsuojina.

Liikuntahalli mahdollistaa kuntalaisille suuren salinsa ansiosta suuremman lajikirjon ja korvaa vanhan, Opintiellä sijaitsevan liikuntasalin. Miilin liikuntahallin valmistuttua Opintien liikuntasalirakennus puretaan ja alue vapautuu täydennysrakentamiselle.

Miilin sivistyskeskuksen liikuntatilojen tarpeet voidaan kattaa tilapäisesti olemassa olevien ja vuokratilojen avulla rakennustöiden valmistumiseen saakka. Pelastustoimelta anotaan jatkoaikaa väestönsuojatilojen toteuttamiselle.

Vuodelle 2024 varataan 300 000 euroa suunnittelua varten sekä vuodelle 2025 3,3 milj. euroa ja vuodelle 2026 3,9 milj. euroa investointia varten.

Liikuntahallin on määrä valmistua vuonna 2027.

Nikkilän varhaiskasvatusratkaisut / Leppätien päiväkoti

Leppätien päiväkoti on poistettu käytöstä, ja korvaavaa päiväkotia ei ole rakennettu. Nikkilän alueelle on esitetty, että tarvittaisiin kielikyllyn varhaiskasvatukselle 2-ryhmätilaa 4–5-vuotiaille lapsille, jotka nyt ovat väliaikaisesti Solåkerin kiinteistössä. Lisäksi on arvioitu, että lasten määrä on nousemassa ja paikkojen osoittaminen on käynyt hankalammaksi. Ratkaisuja uuden päiväkodin löytämiseksi on aloitettava. Samalla on hyvä tarkastella Nikkilän alueen päiväkotiratkaisuja kokonaisuutena.

Varataan tarvesuunnitteluun 50 000 euroa.

Vaahteramäen varastoalue

Kuntalan varikolle siirryttäessä ja vanhan varikon lakkauttamisen myötä on tarve ulko- ja kylmävarastoinnille. Tätä varastointia varten on varattu soveltuva tontti Vaahteramäen yrityspuistosta.

Varastoalue tulee palvelemaan yhdyskunnan ja ympäristön toimialan eri yksiköitä ja tarvittaessa myös muita kunnan toimintoja. Varastoalueelle suunnitellaan kylmiä varastohalleja sekä ulkosäilytystilaa. Uuden varastoalueen toteutus mahdollistaa vanhan varikon purun.

Varaudutaan talousarviossa vuonna 2024 200 000 eurolla, vuodelle 2025 varaus 100 000 euroa.

Peruskorjausinvestoinnit

	TP 2020	TP 2021	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Peruskorjausinvestoinnit	-4 798	-9 033	-3 783	-7 630	-3 300	-2 860	-3 110
Liikuntatoimi	-317	-1 402	-299	-1 930	-130	-160	-1 010
Liikuntatoimi/peruskorjaukset ja ylläpito	-78	-70	-101	-110	-110	-110	-110
Neiti Miilin tien sivistyskeskusalueen liikunnan ja l	-239	-679	-133	-450			
Nikkilän urheilukentän saneeraus		-44		-1 200			
Söderkullan urheilukentän peruskorjaus ja maalämpö		-610	-56	-20	-20		
Söderkullan ulkotekojää			-9	-50			-900
Nikkilän urheilukentän huoltorakennuksen hankesuunnitelma						-50	
Taasjärven uimarannan saniteettitilat				-100			
Toimitilat	-1 888	-1 804	-1 545	-1 500	-1 500	-1 500	-1 500
Valiokunnan kohdentamat peruskorjauskohteet	-922	-768	-843	-1 200	-1 200	-1 200	-1 200
Energiätehokkuushankkeet, (valiok. Ohjauksessa)	-105	-194	-286	-300	-300	-300	-300
Peruskorjaukset, kyläkoulut (valiok. Ohjauksessa)	-451	-229					
Peruskorjaukset, päiväkodit ja taajamakoulut (vali	-410	-614	-416				
Kohdennetut rakennusten peruskorjaushankl	-1 961	-4 981	-1 306	-2 990	-120	-200	0
Cook and Chill keittiö vaihe 2, sis. Uusiutuvan enei	-1 171	-1 716	-20	-200			
Jokipuiston koulun korjaus	-788	-2 972	-159	-50			
Västerskogin päiväkodin saneeraus	-2						
Sibbo Gymnasium		-24	-987	-2 040	-50	-50	
Topelius-Sali				-700			
Sininen halli		-269			-20		
Lukkarin koulu					-50	-150	
Martinkylän koulun korjaus			-140				
Liikenneväylät ja puistot	-632	-845	-633	-1 210	-1 550	-1 000	-600
Katujen ja puistojen peruskorjaus	-621	-583	-462	-600	-600	-600	-600
Nikkilän keskuspuisto, osallistuva budjetointi	0	-262	-171	0	-330		
Söderkullan koirapuisto				-90			
Susiympyrä	-11						
Urheilutien saneeraus			0	-520	-520		
Uudensillantie					-100	-400	

Liikunnan peruskorjaukset, liikuntatoimi

Liikunnan peruskorjausinvestoinnit jakautuvat liikunnan nykyisen omaisuuden peruskorjauksen määrärahaan ja erillisiin projekteihin. Peruskorjauksen investointimäärärahalla liikuntatoimi pitää yllä nykyistä liikuntainfraa ja -rakennuksia. Ko. hankkeet liikuntatoimi investoi omin voimavaroin ja kohteista päätetään vapaa-ajanjaostossa.

Suuret peruskorjausprojektit jaetaan investointisuunnitelmassa erillisiksi hankkeiksi ja niiden investointi tehdään yhteistyössä yhdyskunnan ja ympäristön toimialan ja liikuntatoimen kesken siten, että yhdyskunnan ja ympäristön toimialan rakennuttaja toimii hankkeen rakennuttajana.

Nykyisen liikuntainfran ja rakennusten pienimuotoiseen peruskorjaukseen varataan 110 000 euroa vuosille 2024–2026.

Nikkilän urheilukentän huoltorakennuksen hankesuunnitelma

Nikkilän urheilukentän huoltorakennuksen peruskorjaaminen tai uudistaminen on sen verran laaja hanke, että sen toteuttaminen olisi perusteltua aloittaa hankesuunnittelulla.

Varataan vuodelle 2025 50 000 euroa.

Erillisiksi hankkeiksi investointisuunnitelmassa on esitetty:

Söderkullan urheilukentän ja maalämmön takuuaikaisiin investointeihin varataan vielä vuodelle 2024 20 000 euroa.

Söderkullan ulkotekojäärata

Ulkotekojääradan suunnittelun valmistelu aloitettiin syksyllä 2022 yleissuunnittelulla. Suunnittelun lähtökohtana oli, että aloitteessa esitetty ulkotekojää (2 200 m²) palvelisi vapaamuotoisen harrasteliikunnan, erityisesti vapaaluistelun tarpeita Nikkilän jäähallin ollessa seuratoiminnan käytössä. Kesäkaudella kentällä mahdollistuu muun muassa pesäpallon ja tenniksen peluu.

Suunnitelmassa arvioitiin muun muassa tekojääradan sijoituspaikkaa, saavutettavuutta, pysäköintimahdollisuuksia, ja radan kokoa. Lisäksi selvitettiin kohteen toteutettavuutta ja arvioitiin rakennus- sekä ylläpitokustannuksiin, jotta arvioidut määrärahat olisivat riittävät. Hanketta esiteltiin sen valmistuttua sivistysvaliokunnassa, vapaa-ajanjaostossa ja teknisessä valiokunnassa. Tekojääkentän investointikustannukseksi laskettiin noin 900 000 €, josta tekojääkentän osuus on noin 46 prosenttia ja tekojään jäähdytysjärjestelmän osuus noin 54 prosenttia.

Vuodelle 2026 varataan toteutukseen 900 000 euroa.

Toimitilat, rakennusten peruskorjausinvestoinnit

Rakennusten peruskorjaus perustuu kiinteistöjen kuntoarvioihin, joiden perusteella määritetään kiinteistöjen eri osien peruskorjaustarve ja korjausten kiireellisyys. Tekninen valiokunta käsittelee kiinteistöjen peruskorjaushankkeet ja hyväksyy niiden määrärahat.

Toimitilat on toteuttanut kiinteistöjen tehostetun kunnon arvioinnin kaikkien kunnan kiinteistöjen osalta. Kuntoarviot on laadittu mm. kyläkoulujen, päiväkotien ja taajamakoulujen osalta. Muiden kiinteistöjen, kuten kulttuuri- ja vapaa-ajan palveluiden ja Sipoon opiston käytössä olevien kiinteistöjen kuntoarviot on laadittu vuoden 2020 aikana.

Valiokunnan kohdentamien peruskorjaushankkeiden määrärahaa nostettiin vuodeksi 2023 1,2 miljoonaan euroon, jotta määrärahalla pystytään paremmin tulevaisuudessa kattamaan myös investointisuunnitelmasta poistuneet kyläkoulujen, päiväkotien ja taajamakoulujen peruskorjausinvestoinnit ja mahdollisimman tehokkaasti ylläpitämään nykyisen kiinteistökannan kuntotasoa.

Merkittävimmät rakennusten peruskorjauskohteista on esitetty talousarviossa erillisinä kohdennettuina hankkeina ja muiden peruskorjauskohteiden määrärahat tekninen valiokunta päättää hyväksymällä kohteet ja niiden määrärahat. Peruskorjaushankkeiden kohdentamisperiaatteena on ensisijaisesti kiinteistöjen rakenteellisen ja rakennusfysikaalisen kunnon ylläpitäminen siten, että kiinteistön arvo ja käytettävyys säilyvät.

Energiatehokkuushankkeiden kohdentamisperusteena käytetään energiansäästöä ja sen kannattavuutta ottaen huomioon nykyisen järjestelmän saneeraustarpeet. Energiatehokkuutta lisäävissä investointihankkeissa käytettäviä toimenpiteitä ovat mm. maalämpö, lämpöpumpputekniikka, tarpeenmukainen ilmanvaihto, vakiovalo- ja led-tekniikka, aurinkosähkö jne.

Teknisen valiokunnan kohdentamat rakennusten peruskorjaushankkeet

Tekninen valiokunta kohdentaa määrärahoja peruskorjaushankkeisiin em. kohdentamisperiaatteiden mukaisesti. Valmistelu tehdään toimitilat-yksikön ja tilojen käyttäjien yhteistyönä. Kohteet, joihin on osoitettu erillismääräraha eivät kuulu priorisoitaviin kohteisiin.

Kiinteistöjen saneeraukseen on varattu vuonna 2024 1,2 milj. euroa ja vuosille 2025–2026 1,2 milj. euroa/vuosi.

Energiatehokkuushankkeet, joiden tarkoituksena on energiatehokkuuden parantaminen esimerkiksi lämmityskuluja laskemalla. Lähtökohtana on, että hankkeiden investointien takaisinmaksuaika on 12–15 vuotta, jolloin hankkeiden investoinnit ovat kunnalle myös taloudellisesti kannattavia. Kohteet energiatehokkuuden parantamiseksi valitsee tekninen valiokunta. Nykyisen kiinteistökannan lisäksi kaikki uudet ja peruskorjauskohteet toteutetaan elinkaarikustannukset ja kannattavuus huomioon ottaen energiatehokkaiksi.

Vuodelle 2024 ja sitä seuraaville vuosille 2025–2026 varataan 0,3 milj. euroa/vuosi.

Kohdennetut hankkeet

Sibbo gymnasium

Sibbo gymnasiumin peruskorjaushankkeen suunnitelmat valmistuivat vuonna 2021. Hanke kilpailutettiin keväällä 2022 ja rakennusurakka käynnistyi 08/2022. Urakka saadaan päätökseensä 09/2023. Rakentamisen jälkeen tilat tuuletetaan ja kalustetaan, jonka jälkeen lukiotoiminta pääsee käynnistymään rakennuksessa.

Peruskorjauksen takuuajakaisten lisäysten tai muutosten vuoksi varataan vuosille 2024–2025 50 000 euroa / vuosi.

Lukkarin koulu

Vuonna 1987 valmistunut ja vuosina 2001 sekä 2012 laajennettu koulurakennus sijaitsee strategisesti hyvällä paikalla lähitulevaisuudessa rakentuvan Nikkilän kartanon keskuksen alueen suhteen. Lisäksi rakennuksessa toimii toinen kunnan Cook & Chill -keskuskeittiöistä. Koulun peruskorjaaminen varmistaisi rakennuksen käytettävyyden vähintään 2030-luvulle saakka.

Vuodelle 2024 varataan tarvearviointiin ja suunnitteluun 50 000 euroa ja vuodelle 2025 peruskorjauksen hankesuunnitteluun 150 000 euroa. Peruskorjauksen toteutuksesta päätetään erikseen tarvearvion ja suunnittelun pohjalta.

Mårtensby skola

Kunnanhallitus päätti kokouksessaan 6.6.2022, että kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut kartoittavat Mårtensby skolan vuokraamisesta mahdollisesti kiinnostuneita toimijoita tavoitteenaan solmia pitkäaikainen vuokrasopimus kunnan ulkopuolisen tahon kanssa. Kartoituksen on määrä valmistua vuoden 2023 aikana.

Tarvittavat muutos- ja korjaustarpeet sekä niiden kustannukset arvioidaan kartoituksen ja rakennuksen käyttötarkoituksesta päättämisen jälkeen.

Topeliussali

Peruskorjauksen takuuajakaisten lisäysten tai muutosten vuoksi varataan vuodelle 2024 20 000 euroa.

Liikenneväylät ja puistot

Peruskorjausinvestointeina tarkastelujaksolla toteutetaan huonokuntoisimpien katujen perusparannuksia Nikkilän ja Söderkullan alueilla sekä päällystetään sorapintaisia katuja. Liikenneväylien ja puistojen perusparannusten kohdentamisperiaatteena on pääsääntöisesti katujen ja puistojen kunto.

Katujen ja puistojen peruskorjaukseen varataan 0,6 milj. euroa vuosille 2024–2026. Tekninen valiokunta päättää toteutettavista kohteista. Uudelleen-asfaltointi sisältyy määrärahaan.

Nikkilän keskuspuiston suunnittelun osallistuva budjetointi ja toteutus 45 C:

Nikkilän keskuspuiston yleissuunnittelu on toteutettu osallistuvan budjetoinnin menetelmällä. Keskuspuiston yleissuunnitelma jakautuu neljään erilliseen osaan. Puiston yleissuunnitelma sisältää yhteensä neljä osiota: Monimuotoisuus, Kukkiva puisto, Kirjaston aukio ja Näyttävät istutukset. Näistä monimuotoisuuspuisto on toteutettu, Kukkiva puisto on suunniteltu ja Kirjaston aukion puiston suunnitelmat ovat nyt valmistuneet. Suunniteltavaksi jää vielä Näyttävät istutukset osio.

Vuonna 2024 on tarkoitus tehdä Nikkilän keskuspuiston kukkivan puiston osuus. Kirjaston aukion alue toteutetaan myöhemmin määriteltynä ajankohtana.

Varataan vuodelle 2024 330 000 euroa.

Urheilutien saneeraus toteutuksen ajankohta siirrettiin alkamaan urheilukentän peruskorjauksen valmistumisen jälkeen vuodelle 2024.

Varataan vuodelle 2024 520 000 euroa.

Uudensillantien peruskorjaus

Uudensillantie välillä Runeberginkuja–Iso Kylätie on vanhaa maantietä, kyseinen tieosuus tulisi suunnitella ja rakentaa ympäröiviin katualueisiin yhteensopivaksi. Tieosuuden peruskorjauksella saadaan parannettua kyseisen katualan liikenneturvallisuutta.

Varataan vuodelle 2024 100 000 euroa suunnitteluun ja pohjatutkimuksiin ja vuodelle 2025 400 000 euroa toteutukseen.

Muut investoinnit

	TP 2020	TP 2021	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Muut investoinnit	-79	-114	-282	-1 255	-2 465	-350	-200
HSL:n julkisen liikenteen investoinnit	-79	-49	-10	-50	-50	-50	-50
Ely:n kanssa tehtävät liikenneinvestoinnit	0	-43	-237	-905	-2 345	-250	-100
Brobörentien ja Öllytien risteys		-39	-76	-315	-2 050	-100	
Nikkilä-Söderkulla kevytliikenneväylä		-4	-71	-100	-250	-150	-100
Söderkullantien ja Hansas-talon risteyksen valaistus*)				-10			
Liikenneturvallisuussuunnitelma			-20				
Mt 170 jalankulku- ja pyöräilyväylä välillä Box-Kulloo			-18	-30	-30		
Mt 140 jk/pp parantaminen välillä Kyytitie - mt 152, Vantaa ja Sipoo				-250			
Jalankulku- ja pyöräilyväylä Järvenpää Lemmenlaakso- Norra Paipis Skola (uusi)					-15		
Brobölen pato			-52	-200	-20		
Hitän uimaranta		-22					
Sähköautojen latausverkon rakentaminen kunnan kiint				-50	-50	-50	-50
Nikkilän kouluk. C-rak. purku			-35	-250			
Gumbostrand-Västerskog-Hitän ja Eriksnäsin kaavataloustarkastelu (uusi)							

HSL:n julkisen liikenteen investoinnit

HSL:n julkisen liikenteen investointeihin on varattu vuosittain 50 000 euroa.

Brobörentien ja Öllytien risteys

Risteyksen liikenneturvallisuuden parantamiseksi on käynnistetty vuonna 2021 ELY:n ja kunnan yhteistyönä tiesuunnitelman laatiminen. Hankkeen kustannukset ovat tarkentuneet suunnittelun myötä. Kustannuksia on nostanut alkuperäisestä kustannusarviosta alikulun maaperän tarkentuneet tiedot, sekä sulfidisaven määrä ja sen vaatimat suojaustoimenpiteet rakentaessa. Hankkeen kustannukset jaetaan ELY:n ja kunnan kesken 50/50.

Hankkeen edistämiseksi varataan vuodelle 2024 tiesuunnitelman toteuttamiseksi 2,050 milj. euroa ja vuodelle 2025 100 000 euroa.

Nikkilä–Söderkulla jalankulku- ja pyöräilyväylä

Nikkilä–Söderkulla jalankulku- ja pyöräilyväylän suunnittelua jatketaan ELY-keskuksen ja Sipoon kunnan yhteistyönä.

Hankkeen edistämiseksi varataan vuodelle 2024 tiesuunnitelman laatimiseksi 250 000 euroa ja taloussuunnitelmavuosille 2025 150 000 euroa ja vuodelle 2026 100 000 euroa.

Mt 170 jalankulku- ja pyöräilyväylä välillä Box–Kulloo sekä mt170/mt148 liittymän parantaminen

Uudenmaan ELY-keskus, Porvoon kaupunki ja Sipoon kunta ovat aloittaneet tiesuunnitelman laatimisen tarpeellisine tutkimuksineen.

Hankkeessa parannetaan liikenneturvallisuutta rakentamalla jalankulku- ja pyöräilyväylä maantielle 170 (Uusi Porvoontie) välillä Box–Kulloo sekä maantielle 148 (Öljytie) Kulloossa. Lisäksi hankkeessa parannetaan maantien 170 ja maantien 148 liittymää.

Varataan vuodelle 2024 30 000 euroa rakennussuunnitteluun. Toteutusaikataulua arvioidaan ensi vuoden 2024 aikana.

Jk/pp-väylä välillä Järvenpää Lemmenlaakso- Norra Paipis Skola

Hankkeesta on tehty valtuustoaloite 15.11.2021 §139 ja sen vastine on käsitelty valtuustossa 13.06.2022 §58. Aloitteessa on esitetty kevytliikenneväylän rakentamista Järvenpäästä (Kaskelantien/Lemmenlaakson risteyksestä) jatkuen Sipoo/Pohjois-Paippisiin (Jokelan seutu/Nikkilän tienhaara) ja jatkuen siitä Pohjois-Paippisten koululle saakka. Yhteensä kevyenliikenteenväylän tarpeen pituus on noin 3,7 kilometriä. ELY-keskus käynnistää hankkeen toimenpideselvityksellä vuoden 2023 syksyllä.

Hankkeelle varataan suunnittelurahaa 15 000 euroa vuodelle 2024.

Brobölen padolle varataan 20 000 euroa mahdollisiin muutos- tai korjaustöihin ensimmäisen käyttövuoden jälkeen.

Sähköautojen latausverkon rakentaminen kunnan kiinteistöihin jatkuu talousarvio- ja taloussuunnitelmakaudella, varataan 50 000 euroa / vuosi sähköautojen latausinfra toteuttamiseen kunnan kiinteistöissä.

Yhteenvetotaulukko investoinneista

	TP 2020	TP 2021	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Laajennusinvestoinnit, kaava-alueet	-3 580	-3 334	-4 170	-5 360	-7 295	-11 720	-9 390
	TP 2020	TP 2021	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Väylähankkeet, olemassa olevat alueet	-147	-505	-677	-10	-10	0	0
S17 kaavatiet S.kulla kesk., Porvoontie, Lidl	-99						
Kallbäckin kiertoliittymä	-27		-677	-10	-10		
Bastukärr - Kerava kevyen liikenteen väylä	-20	-384					
Sipoonkorven liityntäpysäköintialue	-1	-120					
	TP 2020	TP 2021	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Laajennusinvestoinnit, rakennukset	-10 475	-1 682	-289	-595	-1 250	0	0
Nikkilän Sydän laajentaminen, vaihe 2.	-3 695	-1 434	-5	-45			
josta kulut ensikertalaiseen kalustamiseen							
arvioidut avustukset yhteensä							
Nettoinvestoinnit							
Miilin sivistyskeskuksen muutostyöt	-6 780	-248	-80		-600		
josta kulut ensikertalaiseen kalustamiseen							
arvioidut avustukset yhteensä							
Nettoinvestoinnit							
Pikku Sydämen pihan laajentaminen			-36	-100	-500		
Etelä-Sipoon varhaiskasvatusratkaisu			-168	-450	-100		
Sipoon uimahalli					-50		
	TP 2020	TP 2021	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Uudelleeninvestoinnit	-3 159	-1 313	-353	-635	-800	-3 650	-6 150
Nikkilän sydämen liikuntasali	-2 815	-839	-11	-35			
josta kulut ensikertalaiseen kalustamiseen							
arvioidut avustukset yhteensä							
Nettoinvestoinnit							
Nikkilän Sydämen päiväkotit	-46						
josta kulut ensikertalaiseen kalustamiseen							
Miilin alueen tilaratkaisut, Söderkulla skola	-15	-50		-350	-250	-250	-2 250
josta kulut ensikertalaiseen kalustamiseen							
Miilin liikuntahali (Sipoonlahdn koulu, vaihe 2)		-68	-34	-250	-300	-3 300	-3 900
josta kulut ensikertalaiseen kalustamiseen							
arvioidut avustukset yhteensä							
Nettoinvestoinnit							
Työterveyshuollon tilojen muutostyöt			-248				
Nikkilän varhaiskasvatusratkaisut / Leppätien päiväkotit					-50		
Uusi kuntala sis. Varikon ja Sinisen Hallin	-270	-98	-60				
Sipoon pelastusasema	-13	-258					
Vaahteranmäen varastoalue					-200	-100	

	TP 2020	TP 2021	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Peruskorjausinvestoinnit	-4 798	-9 033	-3 783	-7 630	-3 300	-2 860	-3 110
Liikuntatoimi	-317	-1 402	-299	-1 930	-130	-160	-1 010
Liikuntatoimi/peruskorjaukset ja ylläpito	-78	-70	-101	-110	-110	-110	-110
Neiti Miilin tien sivistyskeskusalueen liikunnan ja t	-239	-679	-133	-450			
Nikkilän urheilukentän saneeraus		-44		-1 200			
Söderkullan urheilukentän peruskorjaus ja maalämpö		-610	-56	-20	-20		
Söderkullan ulkotekojää			-9	-50			-900
Nikkilän urheilukentän huoltorakennuksen hankesuunnitelma						-50	
Taasjärven uimarannan saniteettitilat				-100			
Toimitilat	-1 888	-1 804	-1 545	-1 500	-1 500	-1 500	-1 500
Valiokunnan kohdentamat peruskorjauskohteet	-922	-768	-843	-1 200	-1 200	-1 200	-1 200
Energiätehokkuushankkeet, (valiok. Ohjauksessa)	-105	-194	-286	-300	-300	-300	-300
Peruskorjaukset, kyläkoulut (valiok. Ohjauksessa)	-451	-229					
Peruskorjaukset, päiväkodit ja taajamakoulut (vali	-410	-614	-416				
Kohdennetut rakennusten peruskorjaushankl	-1 961	-4 981	-1 306	-2 990	-120	-200	0
Cook and Chill keittiö vaihe 2, sis. Uusiutuvan enei	-1 171	-1 716	-20	-200			
Jokipuiston koulun korjaus	-788	-2 972	-159	-50			
Västerskogin päiväkodin saneeraus	-2						
Sibbo Gymnasium		-24	-987	-2 040	-50	-50	
Topelius-Sali				-700			
Sininen halli		-269			-20		
Lukkarin koulu					-50	-150	
Martinkylän koulun korjaus			-140				
Liikenneväylät ja puistot	-632	-845	-633	-1 210	-1 550	-1 000	-600
Katujen ja puistojen peruskorjaus	-621	-583	-462	-600	-600	-600	-600
Nikkilän keskuspuisto, osallistuva budjetointi	0	-262	-171	0	-330		
Söderkullan koirapuisto				-90			
Susiympyrä	-11						
Urheilutien saneeraus			0	-520	-520		
Uudensillantie					-100	-400	

	TP 2020	TP 2021	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Muut investoinnit	-79	-114	-282	-1 255	-2 465	-350	-200
HSL:n julkisen liikenteen investoinnit	-79	-49	-10	-50	-50	-50	-50
Ely:n kanssa tehtävät liikenneinvestoinnit	0	-43	-237	-905	-2 345	-250	-100
Brobörentien ja Öljytien risteys		-39	-76	-315	-2 050	-100	
Nikkilä-Söderkulla kevytliikenneväylä		-4	-71	-100	-250	-150	-100
Söderkullantien ja Hansas-talon risteuksen valaistus*)				-10			
Liikenneturvallisuussuunnitelma			-20				
Mt 170 jalankulku- ja pyöräilyväylä välillä Box-Kulloo			-18	-30	-30		
Mt 140 jk/pp parantaminen välillä Kyytitie - mt 152, Vantaa ja Sipoo				-250			
Jalankulku- ja pyöräilyväylä Järvenpää Lemmenlaakso- Norra Paipis Skola (uusi)					-15		
Brobölen pato			-52	-200	-20		
Hitän uimaranta		-22					
Sähköautojen latausverkon rakentaminen kunnan kiint				-50	-50	-50	-50
Nikkilän kouluk. C-rak. purku			-35	-250			
Gumbostrand-Västerskog-Hitän ja Eriksnäsin kaavataloustarkastelu							

6.1.2 Investoinnit, muut toimialat

Maa-alueiden ostot ja myynnit

	1 000 €	TP 2021	TP 2022	TA 2023	TP 2023 Enn.	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Tuotot		5 970	13 698	5 460		5 200	5 200	5 200
Kulut		-1 830	-3 396	-2 750		-2 500	-2 500	-2 500
Netto		4 140	10 301	2 710	0	2 700	2 700	2 700

Irtain omaisuus

	1 000 €	TP 2021	TP 2022	TA 2023	P 2023 Enn.	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Kunnanhallitus		0	0	-635				
Arki- ja vapaa-aika		0	-167	0		-95		
Varhaiskasvatus		-284	-404	-500		-210		
Koulutuspalvelut		-59	-51	-100		-240		
Netto		-343	-622	-1 235	0	-545	0	0

Taloussuunnitelmassa varaudutaan 800 000 euron määrärahalta uimahallin pääomaan vuonna 2025.

It-ohjelmat ja käyttöönottoprojektit

	1 000 €	TP 2021	TP 2022	TA 2023	TP 2023 Enn.	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Kunnanhallitus					0			
It-palvelut		-640			-635	-560	-540	-500
Netto		-640			-635	-560	-540	-500

Osakkeet ja osuudet

	1 000 €	TP 2021	TP 2022	TA 2023	TP 2023 Enn.	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Kunnanhallitus		-599	147	-197			-800	
Sivistysvaliokunta		0	0	0				
Netto		-599	147	-197	0	0	-800	0

Muut investoinnit

	1 000 €	TP 2021	TP 2022	TA 2023	TP 2023 Enn.	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Kunnanhallitus kuituprojekti					0	-600	-600	
Netto		0			0	-600	-600	0

6.2 Sipoon Veden investoinnit

SIPOON VEDEN INVESTOINNIT	TA2024	TS2025	TS2026
Laajennusinvestoinnit, kaava-alueet	-2 910	-2 995	-2 190
Laajennusinvestoinnit, runkoverkosto	-50	0	0
Laajennusinvestoinnit, harvaan asutut alueet	-500	-500	-500
Peruskorjausinvestoinnit	-700	-700	-700
Muut investoinnit	0	0	0
Bruttoinvestoinnit yhteensä, infra ja rakennukset	-4 160	-4 195	-3 390

Kaava-alueiden laajennusinvestoinnit ovat uusia alueita, joita kaavoitetaan ja joille toteutetaan vesihuolto, kadut, viheralueet ja muu infra. Näillä alueilla ei ole aikaisemmin ollut asemakaavaa. Samaan investointijakeeseen kuuluvat olemassa olevat kaava-alueet, jotka on kaavoitettu jo aiemmin ja joissa kaavaa nyt uusitaan. Kun esim. puistometsät kaavoitetaan asuinalueiksi, muistuttaa toteutus uusien alueiden toteutusta. Mikäli alueilla on toteutettuna kadut, viheralueet, vesihuolto ja muu infra, tarkoittaa tämä nykyisen kaavan tehostamista ja lisärakentamista verrattain pienin infrainvestoinnein.

Runkoverkoston laajennusinvestoinneilla lisätään joko viemärin tai vesijohdon kapasiteettia tai turvataan ja parannetaan toimintavarmuutta.

Peruskorjausinvestointi on korjaustoimenpide, jolla palautetaan olemassa oleva omaisuus enintään alkuperäiseen kuntoon ja joka perustuu kuntotutkimusten perusteella tehtyyn priorisointiin investointijärjestykseksi.

Harvaan asutut alueet ovat vesihuollon kehittämissuunnitelmaan pohjautuvia investointeja, joilla laajennetaan asemakaava-alueiden ulkopuolella olevaa vesihuoltoverkosta kylliin. Samalla määrärahalla vesihuoltolaitos laajentaa verkostoaan erillisten hakemusten ja johtokunnan päätösten perusteella vesihuollon kehittämissuunnitelman toteuttamisohjelman ulkopuolelle jääneille alueille. Nämä alueet ovat tyypillisesti hyvin pieniä, mutta kustannustehokkaita.

Muissa investoinneissa käsitelty investointitarpeet, jotka syntyvät kolmannen osapuolen vaatimuksesta (esim. ELY-keskus) tai jotka tehdään paikallisen synergiaedun hyödyntämiseksi taikka toiminnan kehittämiseksi.

Laajennusinvestoinnit, kaava-alueet

	2024	2025	2025
Laajennusinvestoinnit, kaava-alueet	-2 910	-2 995	-2 190
Nikkilä			
NG 8 Nikkilän kartano-kokoojayhteys	-500	-800	-400
NG 8 Radan alitus	-200		
NG 8 A Urakka (liikuntareitit+ frisbeegolfrata)	-100		
NG 8 B Urakka (pohjoinen urakkakokonaisuus)		-300	-300
NG 8 C Urakka (koillinen omakotialue)		-150	-300
NG 8 D Urakka (lounaisosa)			-100
NG 8 E Urakka (kaakkoisosa)			-100
N 45 B Kuntala	-20	-150	-50
N 47 Asemansillan korttelit 1012 ja 1032	-20	-20	
N 48 Laaksosuontien itäpuoli	-40	-200	-200
N 49 Korttelin 1015 asemakaavamuutos	-20		
N 65 Metsärinne	-350	-400	
Söderkulla			
B 17 Majvik			
E 5 Söderkullan työpaikka-alue 2. vaihe	-30	-50	-50
M 3 Massbyn Danielsbackan asuinalue	-50	-50	-50
S 17 D Söderkullan liikekeskus	-10	-15	
S 17C Söderkullan keskustan asemakaavamuutos	-10	-15	
S 20 Söderkullan kartano	-500	-100	
S 26 Opintien asemakaavamuutos	-250	-100	
S27 Söderkullan keskustan eteläosa	-10	-15	
T6 Taasjärven itäpuoli	-400	-500	-500
T 9 Taasjärvi IV			
Talma			
TM 1 Puu-Talma	-400	-100	
TM 2 Talman Keskustan eteläosa		-30	-40
TM 6 Talmankaari			-100

Sipoon Veden investointiohjelma niin uusille kuin kaavamuutosalueille on aikataulutettu kunnan investointiohjelman mukaiseksi. Mikäli kaavojen hyväksynnän aikatauluissa tai tonttimyynnin menekissä tapahtuu muutoksia, muuttaa se kohteiden investointien toteutusaikataulua ja kohteisiin varattuja investointimäärärahoja.

Nikkilä

Suunnittelu

Nikkilän kartano NG8

Sipoon kunnanvaltuusto hyväksyi Nikkilän kartanon keskuksen kaavaehdotuksen (NG8) kesäkuussa 2023. Jatkosuunnittelun keskeisimmät toimenpiteet ovat Nikkilän kartanon keskuksen alueen katu- ja rakennussuunnittelu ja radan alituksen toteutussuunnittelu. Nikkilän kartanon keskuksen kaava-alueen (NG8) suunnittelun vaiheistus on jaettu alustavasti neljään osaan. Ensimmäisessä osassa, pääosin vuoden 2023 aikana suunnitellaan liikuntareittien ja frisbeegolf-radan toteutus. Toisessa vaiheessa suunnitellaan vuonna 2024 kaava-alueen kokoojakatua, länsi- ja pohjoisosien katuverkkoa, Lukkarintien katujärjestelyjä ja radan alitusta sekä näihin liittyviä vesihuoltorakenteita. Kolmannessa vaiheessa suunnitellaan koillisosan omakotialueen katu- ja vesihuoltoverkkoa. Viimeisessä vaiheessa suunnitellaan kaakkoisosan katu- ja vesihuoltoverkkoa.

Muut Nikkilän suunnitteluhankkeet

Vuosina 2024–2026 suunnitellaan yhdyskuntatekniikkaa kaavoituksen rinnalla myös N45B Kuntalan, N47 ja Asemansillan korttelit 1012 ja 1032 alueilla. N65 Metsärinteiden katu- ja rakennussuunnittelun on tarkoitus valmistua vuoden 2024 keväällä. Laaksosuontien itäpuolen kaavoitus on jaettu kahteen eri sopimuskavahankkeeseen (N48A ja N48B). Näistä pienempi ja ensin toteutettava osuus on N48A Laaksosuontien itäpuoli, Sedäntien alue. N48B Laaksosuontien itäpuolen, 2. vaiheen asemakaavassa pyritään kavahankkeen yhteydessä optimoimaan kaavatalous ja kummastakin asemakaavasta laaditaan ehdotusvaiheessa maankäyttösopimus.

Toteutus

N65 Metsärinteiden ja N48 Laaksosuontien itäpuolen asemakaava-alueiden toteutuksen on tarkoitus käynnistyä taloussuunnitelmakaudella.

Talma

Suunnittelu

TM1 Puu-Talman asemakaava-alueen katu- ja rakennussuunnittelu on tarkoitus saada loppuun keväällä 2024.

Talman yhdyskuntarakenteen kehittäminen käynnistetään kaavoitusohjelman mukaisesti ensin nykyisen taajamarakenteen kehittämisellä TM6 Talmankaaren osalta. Talmankaaren kaava-alueen suunnittelu jatkuu taloussuunnitelmakaudella.

Talman aluetta suunnitellaan yhtenä kokonaisuutena. TM2 Talman keskustan asemakaava-alueen toteutuksen aloitus on sidottu KeNi-radnan investointipäätökseen ja asemakaava-alueen kynnysinvestoinnit käynnistetään vasta valtion KeNi-radnan investointipäätöksen teon jälkeen.

Toteutus

Asemakaava-alueen TM 1 Puu-Talman toteutuksen on tarkoitus käynnistyä vuonna 2024.

Söderkulla

Suunnittelu

S17C Söderkullan keskustan asemakaavamuutoksen suunnittelun on arvioitu käynnistyvän vuonna 2024. Tarkoituksena on kehittää ja tehostaa Söderkullan keskusta-aluetta. Kaavoitusohjelmassa alue on jaettu S17C Söderkullan keskustan ja S17D Söderkullan liikekeskuksen asemakaava-alueisiin. S17D Söderkullan liikekeskuksen asemakaava-alueen suunnittelu ja toteutus on ajoitettu käynnistyväksi taloussuunnitelmakaudella. S17D Asemakaavamuutoksella on tarkoitus mahdollistaa sekä liikekeskuksen että uuden torin kehittäminen Söderkullaan.

Opintien kaava-alue (S26) on erotettu omaksi kokonaisuudeksi Söderkullan keskustan kaava-alueesta (S17C). Kaavatyössä tutkitaan Opintien alueen asuinrakentamisen ja päiväkotitoiminnan kehittämisen mahdollisuuksia koulutoimintojen alueelta siirtymisen myötä. Alueelle suunnitellaan kerros- ja pientaloasumista, sekä mahdollisuuksien mukaan liiketilojakerrostalojen kivijalkaan.

E5 Hangelbyn työpaikka-alueen 2. vaiheen suunnittelu käynnistyy taloussuunnitelmakaudella. Tavoitteena on kaavoituksen tukena suunnitella ja selvittää alueen infraratkaisujen toteuttamisperiaatteita. Kaavatyön tavoitteena on mahdollistaa liikenteellisesti edullisesti sijoittuvan alueen kehittäminen työpaikkojen sijoittumispaikkana Sipoon yleiskaavan 2025 mukaisesti.

M3 Massbyn Danielsbackan asuinalueen asemakaava ja M5 Massbyn eteläisen laajennuksen asemakaava yhdistettiin yhdeksi kokonaisuudeksi. Tavoitteena on, että asemakaava-alueen kaavataloutta saadaan parannettua suunnittelemalla myös eteläisen laajennuksen aluetta samassa yhteydessä.

Taasjärven itäpuoli

T6 Taasjärven itäpuolen asemakaava tuli keväällä 2023 kunnanhallituksen päätöksellä osittain voimaan, pois lukien valituksen kohteena olevat kiinteistöt.

Asemakaava-alue on osa Taasjärven usean asemakaava-alueen kokonaisuutta ja järven itäpuolisen liikenneyhteyden kynnysinvestoinnin toteuttaminen on jo myös aiemmin rakennettujen asemakaava-alueiden näkökulmasta tarpeellinen.

Toteutus

M3 Massbyn Danielsbackan asemakaavakokonaisuuden yhdyskuntatekniikan toteutus ajoittuu pääosin taloussuunnitelmakauden ulkopuolelle; vuosille 2027–2029.

S20 Söderkullan kartanon yhdyskuntatekniikan toteutus ajoittuu katu- ja rakennussuunnitelmien valmistumisen jälkeen pääosin vuosille 2024–2025.

T6 Taasjärven itäpuolen yhdyskuntatekniikan toteutus käynnistetään vuonna 2024. Alueen toteutuksen vaiheistus on alustavasti suunniteltu siten, että ensimmäisessä vaiheessa käynnistetään vuonna 2024 kokoojakadun ja vesihuollon rakentaminen etelästä. Vuonna 2025 rakennetaan uuteen kokoojakatuun yhdistyvät tonttikadut ja vesihuolto sekä käynnistetään kokoojakadun rakentamisesta pohjoisesta siltakohtaan asti. Vuonna 2026 rakennetaan Taasjärventietä ja asemakaava-alueen pohjoisosan tonttikadut sekä niihin liittyvä vesihuolto.

Laajennusinvestoinnit, runkoverkosto

Laajennusinvestoinnit, runkoverkosto	-50	0	0
Viemärikapasiteetin lisäys Nikkilä - Kerava Viemärikapasiteetin lisäys Box - Mellunmäki	-50		

Viemärikapasiteetin lisäys Massby–Mellunmäki

Varataan suunnittelua varten pieni määräraha, mikäli neuvottelut Östersundomin alueen osalta etenisivät siten, että suunnittelu on järkevä aloittaa.

Peruskorjausinvestoinnit

Peruskorjausinvestoinnit	-700	-700	-700
Peruskorjausinvestoinnit	-700	-700	-700

Vesijohtoverkon sekä jätevesiverkoston ja -pumppaamoiden saneerauksia Sipoon Vesi jatkaa kuntotutkimusten tulosten perusteella. Vesijohtosaneerauksissa keskitytään niihin osuuksiin, joissa on todettu putken kunnosta johtuvia putkirikkoja.

Sipoon Vesi vastaa Viikinmäen jätevedenpuhdistamon laajennusinvestoinneista ja peruskorjausinvestoinneista 1,5 %:n omistusosuutta vastaavalla osuudella. Em. kohteeseen varataan suunnittelukaudella vuosittain 80 000 euroa.

Muut investoinnit

Laajennusinvestoinnit, harvaan asutut alueet	-500	-500	-500
Vesihuollon kehittämissuunnitelman mukaiset alueet ja pienet jakelujohtojen laajennukset	-500	-500	-500

Sipoon Vesi jatkaa harvaan asuttujen alueiden vesihuollon sekä pienten jakelujohtojen laajennusten rakentamista kunnan vesihuollon kehittämissuunnitelman ja johtokunnan erillisten päätösten mukaisesti. Nikkilä–Söderkulla välin kevyenliikenteenväylän hankkeeseen varataan pieni määräraha mahdollisten synergiaetujen hyödyntämiseksi.

---

7 RAHOITUSOSA

Rahoitusosassa esitetään toiminnan, investointien ja rahoituksen rahavirrat vähennyslaskukaavan muodossa. Toiminnan ja investointien rahavirta esitetään välisummana. Ylijäämäinen välisumma osoittaa investointien rahoituksen toteutuvan kokonaan tulorahoituksella, investointien rahoitusosuuksilla ja omaisuuden myynnillä. Negatiivinen välisumma kertoo määrän, joka on rahoitettava pääomarahoituksella. Toiminnan ja investointien sekä rahoituksen rahavirran yhteenlaskettu määrä osoittaa budjetoitujen rahavirtojen kokonaisvaikutuksen kunnan maksuvalmiuteen.

Talousarviovuonna 2024 toiminnan ja investointien rahavirta (kunta ja Sipoon Vesi LL) on 12,3 milj. euroa negatiivinen. Lainanlyhennykset pitkäaikaisista lainoista ovat 14,3 milj. euroa. Investointien ja lainanlyhennysten rahoittamiseksi on vuodelle 2024 budjetoitu pitkäaikaisten lainojen lisäystä 22,5 milj. euroa. Kunnan lainakannan arvioidaan olevan 115,5 milj. euroa vuoden 2024 lopussa ja 145,6 milj. euroa vuoden 2026 lopussa. Suunnitelmakauden 2024–2026 aikana lainoja lyhennetään 50,3 milj. euroa ja uusia lainoja nostetaan 88,5 milj. euroa.

7.1 Rahoituslaskelma, Sipoon kunta

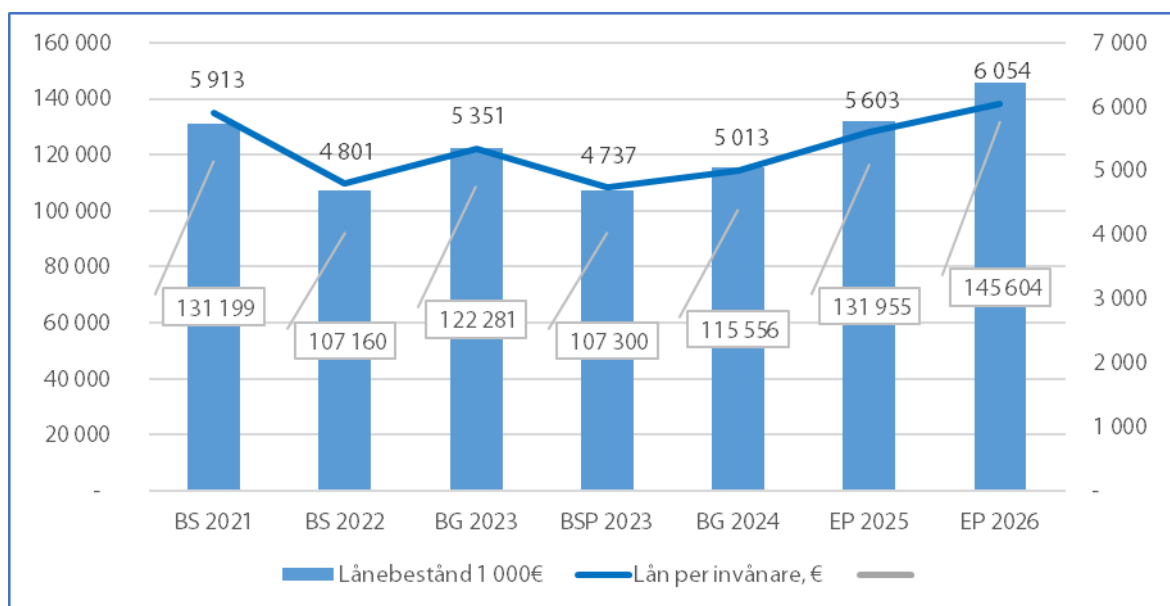
RAHOITUSLASKELMA	TP 2021	TP 2022	ENN 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
ulk.erät						
Toiminnan rahavirta						
Vuosikate	16 152	21 527	14 304	9 457	9 180	9 313
Satunnaiset erät		185				
Tulorahoituksen korjauserät	-5 897	-13 973	-4 100	-4 785	-4 785	-4 785
Tulorahoitus yhteensä	10 255	7 554	10 204	4 672	4 395	4 528
Investointien rahavirta						
Investointimenot	-19 292	-13 334	-14 000	-19 315	-23 020	-21 850
Rahoitusosuudet investointimenoihin	23	827	0			
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	6 508	14 088	4 500	5 200	5 200	5 200
Investoinnit netto	-12 761	1 580	-9 500	-14 115	-17 820	-16 650
Toiminnan ja investointien rahavirta	-2 506	9 134	704	-9 443	-13 425	-12 122
Rahoituksen rahavirta						
Antolainasaamisten lisäykset						
Antolainasaamisten vähennykset	1	1				
Antolainauksen muutokset	1	1	0	0	0	0
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	32 900	13 550	10 000	22 000	30 000	30 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-11 076	-13 519	-13 351	-14 268	-16 434	-18 934
Nykyiset lainat	-11 076		-13 351	-13 351	-13 351	-13 351
Uudet lainat vuodesta 2024				-917	-3 083	-5 583
Lyhytaikaisten lainojen muutos		-24 000	1 000			
Lainakannan muutokset	21 825	-23 969	-2 351	7 732	13 566	11 066
Muut maksuvalmiuden muutokset	-2 614	3 785				
Rahoituksen rahavirta	19 211	-20 183	-2 351	7 732	13 566	11 066
Rahavarojen muutos	16 705	-11 050	-1 647	-1 711	140	-1 057
Rahavarat 31.12.	22 621	11 571	9 924	8 213	8 353	7 297
Lainakanta	131 199	107 230	104 879	112 611	126 177	137 243

7.2 Rahoituslaskelma, Sipoon kunta ja Sipoon Vesi

RAHOITUSLASKELMA	TP 2021	TP 2022	ENN 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Toiminnan rahavirta						
Vuosikate	18 455	23 367	15 254	10 732	10 523	10 725
Satunnaiset erät		185				
Tulorahoituksen korjauserät	-5 897	-13 973	-4 100	-4 785	-4 785	-4 785
Tulorahoitus yhteensä	12 558	9 579	11 154	5 947	5 738	5 940
Investointien rahavirta						
Investointimenot	-21 584	-18 491	-20 700	-23 475	-27 215	-25 240
Rahoitusosuudet investointimenoihin	23	827				
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	6 508	14 088	4 500	5 200	5 200	5 200
Investoinnit netto	-15 053	-3 576	-16 200	-18 275	-22 015	-20 040
Toiminnan ja investointien rahavirta	-2 495	6 002	-5 046	-12 328	-16 277	-14 100
Rahoituksen rahavirta						
Antolainauksen muutokset	0	1	0	0	0	0
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	32 900	13 550	10 000	22 500	33 000	33 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-11 076	-13 519	-12 885	-14 289	-16 601	-19 351
Nykyiset lainat	-11 076		-12 885	-13 351	-13 351	-13 351
Uudet lainat vuodesta 2024				-938	-3 250	-6 000
Lyhytaikaisten lainojen muutos		-24 000	3 000	0		
Lainakannan muutokset	10 748	-23 969	115	8 212	16 399	13 649
Muut maksuvalmiuden muutokset	-2 625	7 101				
Rahoituksen rahavirta	8 123	-16 867	115	8 212	16 399	13 649
Rahavarojen muutos	5 628	-10 865	-4 931	-4 117	122	-451
Rahavarat 31.12.	22 621	11 756	6 825	2 708	2 830	2 379
Lainakanta	131 199	107 229	107 344	115 556	131 955	145 604
Investointimenojen tulorah.%	86		81	45,7	38,7	42,5

7.3 Kunnan lainakanta ja lainakanta/asukas

Kunnan lainakanta oli 103,4 milj. euroa syyskuussa 2023. Kiinteisiin korkoihin oli lainasalkusta sidottu 73,18 prosenttia. Koko lainakannan keskiporko oli 3.10.2023 1,3531 prosenttia.

Lainakannan keskiporko tulee suunnitelmakaudella nousemaan ja korkokulut kasvamaan, koska tulo-rahoitus ei riitä investointien rahoittamiseen, vaan investointeja sekä vanhojen lainojen lyhennyksiä joudutaan rahoittamaan uusilla lainoilla.

Euribor-korkojen ennuste on, että ne seuraavan kahden vuoden aikana laskevat nykyiseltä noin 4 prosentin tasolta tasolle noin 3 prosenttia.

Lähde: Kuntarahoitus Oyj, Apollo-järjestelmä, 3.10.2023

8 SIPOON KUNTA KONSERNI

8.1 Sipoon kuntakonsernin rakenne

Konsernitilinpäätösyhteisöt 1.1.2024 alkaen		Kuntakonsernin omistusosuus
Y-tunnus	Tytäryhteisöt	
0877809-5	Asunto Oy Sipoon Tiltalitti - Bostads Ab Sibbo Gransångare	100
1488818-6	Oy Sipoon Jäähalli - Sibbo Ishall Ab	51,6
2732804-9	Keskinäinen kiinteistöosakeyhtiö Sipoon Jussaksentie 14	100
2732807-3	Keskinäinen kiinteistöosakeyhtiö Sipoon Jussaksentie 18	100
	Osakkuusyhteisöt	
1522656-3	Asunto Oy Sipoon Mäntykangas - Bostads Ab Sibbo Tallm	50
3307983-5	Kerava-Sipoo Liikuntahallit Oy	37
2166899-0	Kiinteistö Oy Söderkulla Tallbacka Fastighets Ab	33,51
0212887-6	Bostads Ab Sibbo Vintergröna - Sipoon Talvikki Asunto Oy	29,6
0661055-5	Bostads Ab Sato-Talma Asunto Oy	23,8
	Kuntayhtymät	
0213834-5	Keski-Uudenmaan koulutuskuntayhtymä	4,45
2274586-3	Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymä	1,6
0201296-1	Uudenmaan liitto kuntayhtymä	1,19
0131665-6	Keski-Uudenmaan Vesi -kuntayhtymä	17,51

8.2 Sipoon kunnan osakonserni

Sipoon kunnan osakonserni koostuu peruskunnasta, Sipoon Vesi -liikelaitoksesta ja kahdesta kunnan omistamasta keskinäisestä kiinteistöyhtiöstä. Sipoon Vesi -liikelaitos oli vuoteen 2015 saakka osa kunnan budjettirahoitteista toimintaa ja vuodesta 2016 alkaen kunnan liikelaitos. Kaksi keskinäistä kiinteistöosakeyhtiötä (Sipoon Jussaksentie 14 ja Sipoon Jussaksentie 18) olivat vuoteen 2015 saakka sosiaali- ja terveystalouteen liittyvinä kiinteistöinä osa kunnan budjettirahoitteista toimintaa. Vuoden 2015 aikana ko. kiinteistöistä muodostettiin kaksi keskinäistä kiinteistöosakeyhtiötä. Kolmas oli Sipoon Terveystie 1, joka purettiin vuonna 2021. Järjestelyn tarkoituksena oli kunnan toiminnan ennakoiva organisointi sote-palveluiden todennäköisesti siirtyessä suuremman kokonaisuuden hoidettavaksi ja tähän liittyvä kiinteistöriskin hallinta sekä kiinteistöjen käyppien arvojen päivittäminen. Keskinäiset kiinteistöosakeyhtiöt rahoittavat toimintansa kunnalta perittävillä vastikkeilla. 1.1.2023 alkaen keskinäiset kiinteistöosakeyhtiöt rahoittavat toimintansa Itä-Uudenmaan hyvinvointialueelta saatavilla vuokratuotoilla.

8.3 Asunto Oy Sipoon Tiltalitti – Bostads Ab Sibbo Gransångaren

Perustettu vuonna 1992, kunnan omistusosuus 100 %.

Toiminta-ajatus ja tehtävät

Asunto-osakeyhtiö Tiltalitti on asiakaslähtöisesti, taloudellisesti ja suunnitelmallisesti toimiva vuokratuotoyhtiö. Palveluhenkisyys ja kehitysmuutokset sekä kiinteistöomaisuuden hyvä hoito takaavat tyytyväiset asukkaat ja pitkäaikaiset asiakassuhteet.

Yhtiön toimiala on omistaa, hallita ja vuokrata kiinteistöjä ja maa-alueita samoin kuin omistaa osakkeita ja arvopapereita sekä käydä sanotulla omaisuudella kauppaa. Yhtiö voi myös harjoittaa rakennuttamista, vuokraustoimintaa sekä isännöintiä.

Tehtävä: Asuntojen omistaminen ja hallinta sekä niiden vuokraaminen. Kunnan omistus: 100 %.

Taloudellinen tavoite: nollatulos ja kassavirta, joka riittää kiinteistön ylläpitoon ja korjauksiin sekä lainanhoitolyhennyksiin ja -kuluihin.

8.4 Oy Sipoon Jäähalli – Sibbo Ishall Ab

Perustettu vuonna 1997, kunnan omistusosuus 51,6 %.

Toiminta-ajatus ja tehtävät

Yhtiön osakkaat ovat Sipoon kunta ja Sipoon Wolf ry – Sibbo Wolf rf.

Yhtiön toimiala on ylläpitää harjoitusjäähallia ja siihen liittyviä liikepaikkoja ja toimia kyseisen jäähallin ja liikepaikkojen hallinnoijana, markkinoijana ja vuokraajana jäähallin ja sen liikepaikkojen ylläpito- ja rahoituskustannusten kattamiseksi.

Sen lisäksi yhtiö tuottaa käyttäjilleen laadukasta jääaikaa ja pyrkii olemaan kannattava ja omarahoitteinen.

Sitovat tavoitteet vuonna 2024

- Jäähalli antaa mahdollisuuden laadukkaaseen jääurheiluharrastustoimintaan Sipoossa.
- Jäähalli vahvistaa erityisesti nuorison liikunta- ja urheilutoiminnan edellytyksiä.
- Käyttöastetavoite vähintään 95 % ja jäämaksut kilpailukykyisiä.
- Jäähalli pidetään hyvässä toimintakunnossa ja tarvittavat huollot sekä korjaukset suoritetaan ajallaan.

Sähkön hinnan nousu on isona uhkakuvana parin vuoden kuluttua, jolloin nykyinen sähkösopimus loppuu. Nykyinen kohtuuhintainen sähkösopimuksemme on voimassa vuoden 2024 loppuun.

Taloudelliset tavoitteet: nollatulos, rahoituksen kannalta pystyttävä hoitamaan sovitut luottojen lyhennykset ja korot sovitun ohjelman mukaisesti, kassavirta vähintään +/- 0.

8.5 Keskinäinen kiinteistöosakeyhtiö Sipoon Jussaksentie 14

Perustettu vuonna 2016, kunnan omistusosuus 100 %.

Toiminta-ajatus ja tehtävät

Yhtiön toimiala on omistaa ja hallita yhtiön Sipoon kunnassa sijaitsevasta tilasta Fridhem, 753-423-3-74 maanvuokraoikeuden nojalla hallitsemalla maa-alueella sijaitsevia rakennuksia. Yhtiö voi harjoittaa myös mainittujen rakennusten ja maa-alueen ja niihin liittyvien laitteiden vuokraustoimintaa. Yhtiö voi hakeutua toiminnastaan tai sen osasta arvonnalisäveroverolliseksi.

Maa-alue on vuokrattu pitkäaikaisella vuokrasopimuksella Sipoon kunnalta.

Yhtiön hallitseman rakennuksen tilat on 1.1.2023 alkaen vuokrattu Itä-Uudenmaan hyvinvointialueelle ja yhtiön toimintakulut katetaan hyvinvointialueen maksamalla vuokralla. Sipoon kunta toimii palveluntuottajana yhtiölle rakennuksen ylläpidon ja hallintopalveluiden tuottajana.

Rakennuksen ylläpidosta vastaa Sipoon yhdyskunnan ja ympäristön toimialan Toimitilat-yksikkö.

Tavoitteet vuonna 2024–2026

Yhtiön taloudellinen tavoite on verotuksellisista syistä nollatulos.

8.6 Keskinäinen kiinteistösaakeyhtiö Sipoon Jussaksentie 18

Perustettu vuonna 2016, kunnan omistusosuus 100 %.

Toiminta-ajatus ja tehtävät

Yhtiön toimiala on omistaa ja hallita yhtiön Sipoon kunnassa sijaitsevasta tilasta Fridhem, 753-423-3-74 maanvuokraoikeuden nojalla hallitsemalla maa-alueella sijaitsevia rakennuksia. Yhtiö voi harjoittaa myös mainittujen rakennusten ja maa-alueen ja niihin liittyvien laitteiden vuokraustoimintaa. Yhtiö voi hakeutua toiminnastaan tai sen osasta arvonlisäveroverolliseksi.

Maa-alue on vuokrattu pitkäaikaisella vuokrasopimuksella Sipoon kunnalta.

Yhtiön hallitseman rakennuksen tilat on 1.1.2023 alkaen vuokrattu Itä-Uudenmaan hyvinvointialueelle ja yhtiön toimintakulut katetaan hyvinvointialueen maksamalla vuokralla. Sipoon kunta toimii palveluntuottajana yhtiölle rakennuksen ylläpidon ja hallintopalveluiden tuottajana.

Rakennuksen ylläpidosta vastaa Sipoon yhdyskunnan ja ympäristön toimialan Toimitilat-yksikkö.

Tavoitteet vuonna 2024–2026

Yhtiön taloudellinen tavoite on verotuksellisista syistä nollatulos.

9 LIITE: Sipoon Vesi -liikelaitoksen talousarvio vuodelle 2024

TULOSLASKELMAOSA

	TP 2021	TP 2022	TA 2023	TPE 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Liikevaihto							
<i>Valmistus omankäyttöön</i>							
Myyntituotot	5 194	5 044	5 350	5 100	5 210	5 300	5 350
Liiketoiminnan muut tuotot	319	377	300	200	200	200	200
Materiaalit ja palvelut	-1 879	-2 114	-2 200	-2 200	-2 270	-2 340	-2 410
Ostot tilikauden aikana	-967	-1 042	-1 100	-1 100	-1 140	-1 170	-1 210
Palvelujen ostot	-912	-1 072	-1 100	-1 100	-1 130	-1 170	-1 200
Henkilöstökulut	-460	-584	-714	-715	-733	-733	-733
Palkat ja palkkiot	-380	-486	-587	-587	-602	-602	-602
Henkilösivukulut	-80	-98	-127	-128	-131	-131	-131
Eläkekulut	-65	-79	-105	-105	-107	-107	-107
Muut henkilösivukulut	-15	-19	-23	-23	-23	-23	-23
Poistot ja arvonalentumiset	-1 188	-1 178	-1 200	-1 200	-1 200	-1 200	-1 200
Suunnitelmanmukaiset poistot	-1 188	-1 178	-1 200	-1 200	-1 200	-1 200	-1 200
Arvonalentumiset							
Liiketoiminnan muut kulut	-138	-151	-140		-150	-150	-150
Liikelylijäämä (-alijäämä)	1 849	1 394	1 396	1 185	1 057	1 077	1 057
Rahoitustuotot ja -kulut	-733	-732	-982	-782	-982	-982	-982
Muut rahoitustuotot	2	4	3	3	3	3	3
Korkokulut	0	0	-250	-50	-250	-250	-250
Korvaus peruspääomasta	-735	-735	-735	-735	-735	-735	-735
Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä	1 116	662	413	403	75	95	75
Satunnaiset tuotot ja -kulut							
Satunnaiset tuotot							
Satunnaiset kulut							
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	1 116	662	413	403	75	95	75
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	1 116	662	413	403	75	95	75

Olellaiset muutokset toiminnassa

Sipoon Vesi toimii kuntalain tarkoittamana kunnan omistamana liikelaitoksena. Sipoon Vesi vastaa kunnan vesihuoltolaitokselle kuuluvista tehtävistä. Sipoon Vesi varmistaa ja turvaa sipoolaisille korkealaatuiset vesihuollon peruspalvelut. Sipoon Vesi toimii kunnan strategian ja sen toteuttamishjelmien mukaisesti. Sipoon Vedellä on oma johtokunta ja se toimii kunnanhallituksen alaisena liikelaitoksena.

Sipoon Veden toimintaympäristöön saattaa tulla muutoksia vuoden 2024 aikana, riippuen siitä, kuinka neuvottelut Östersundomin alueen vesihuolto-omaisuuden ja liiketoiminnan myynnistä edistyvät Helsingin seudun ympäristöpalveluiden kanssa. Mikäli kauppa syntyy, liikevaihto pienenee asiakkaiden siirtymisen myötä noin reilulla 200 000 eurolla. Toisaalta myös menot pienenevät, joskin vähemmän – arviolta noin 100 000–150 000 euroa. Koska Östersundomin alueen vesihuoltojärjestelyä ei tällä hetkellä tiedetä talousarviovuoden 2024 tai taloussuunnitelmakausien 2025–2026 osalta, on tämä talousarvio kirjoitettu ja taloudelliset laskelmat laadittu nykytilanteen mukaisesti.

Muualla Sipoon Veden toiminta-alueella myytävän veden määrän arvioidaan kasvavan vain aavistuksen läpi koko talousarvio- ja taloussuunnitelmavuosien. Sipoon Veden liittyjämäärien arvioidaan kasvavan tasaisesti jonkin verran vuosittain. Yleinen taloustilanne näyttäisi hidastuttavan asuntomarkkinoita, joka vaikuttaa uusien liittyjien määrään negatiivisesti. Lisäksi

---

talven 2022–2023 korkeiden sähköhintojen myötä myös veden ominaiskulutus on kääntynyt laskuun, asiakkaiden minimoidessa lämpimän veden kulutustaan.

Vuoden 2024 aikana laaditaan olemassa olevan verkoston täydennysmittausohjelma verkoston tunnettuuden ja hallittavuuden parantamiseksi. Ylläpito- ja saneeraustoiminnan tehostamiseksi pyritään edistämään tehtyjen kuvausten, huoltokirjausten ja kaivokorttien koneluettavuutta, joka vapauttaa henkilötyövuosia ydintehtävien hoitamiseen.

Talousarviovuonna 2024 sekä taloussuunnitelmavuosina 2025–2026 jatketaan ennakoivaa ja systemaattista ylläpitotoimintaa. Tulevien vuosien aikana panostetaan edelleen myös viemäriverkostojen kuntotutkimuksiin. Tavoitteena parantaa viemäriverkoston toiminnallisuutta sekä vähentää vuotovesien määrää. Alueellista yhteistyötä jatketaan lähialueen vesihuoltolaitosten ja yhteistyökumppanien kanssa. Etenkin varautumiseen liittyvää yhteistyötä jatketaan naapurilaitosten sekä tukkuyhtiöiden kanssa.

Olellaiset muutokset taloudessa

Liikevaihto

Sipoon Vedellä on jo talousarviovuoden 2024 aikana paineita taksan korotuksiin. Talousarviovuodelle jätevedenpuhdistuksen kustannukset kasvavat, samoin kuin talousveden ostohinta. Nykyinen liikevaihto ei riitä nyt eikä tulevaisuudessa muodostamaan toiminnan ja investointien rahavirtaa ylijäämäiseksi. Taksaa on korotettu viimeksi 1.1.2017. Muutaman viime vuoden aikana liikevaihto ei ole riittänyt kattamaan kaikkia vesihuoltolaitoksen kustannuksia, kuten vesihuoltolaki edellyttää. Lisäksi korkea investointitaso näyttää jatkuvan myös pitkälle tulevaisuuteen. Tämän lisäksi materiaalien ja jäteveden sekä talousveden ostohinnat ovat nousseet viime vuosina huomattavasti. Voimakas asukaskasvu on aikaisempina vuosina huolehtinut liikevaihdon voimakkaasta kasvusta ja taannut sen, ettei taksaa tarvitse korottaa. Hiipuva asiakasmäärän kasvu yhdistettynä kustannusten kasvuun ja korkeaan investointitasoon johtaa taksan korotustarpeeseen.

Vuoden 2024 liikevaihdon ennustetaan kasvavan noin 100 000 euroa vuoden 2023 arvioidusta toteutuvasta liikevaihdosta. Vuosina 2025–2026 liikevaihdon ennustetaan kasvavan reaalisesti noin 50–90 000 euroa vuosittain. Vuosien 2023–2025 liikevaihdon kasvu muodostuu lisääntyvän asutuksen tuottamasta lisäliikevaihdosta. Päätöksiä mahdollisista taksankorotuksista ei ole tehty talousarviota kirjoittaessa, joten laskelmat on tehty nykyisellä taksatasolla.

Kulut

Yhteistyökumppaneista Keski-Uudenmaan Vesi kuntayhtymä (Kuvesi) korottaa vedenmyynnin hintaa 10,3 %. Hinnan korotus johtuu Kuvesin lainojen korkokulujen kasvusta sekä sähkön hinnan noususta. Keski-Uudenmaan vesiensuojelun liikelaitoskuntayhtymä (KUVES) korotti vuoden 2023 aikana jätevedestä perittävää maksua noin 20 % johtuen Viikinmäen jätevedenpuhdistamon laskutuksesta. Vuoden 2024 osalta hinta pysyy lähes entisellään. Jätevedenpuhdistuksen kustannukset ovat kasvaneet sähkön, materiaalien ja kemikaalien hintojen noustessa.

Maarakennuskustannusindeksi noussut viimeisen taksankorotuksen (2017) jälkeen vuoden 2023 heinäkuuhun mennessä 25,6 %. Maarakennuskustannusindeksi kuvaa niiden kustannusten muutoksia, joita maarakennusalan rittäjälle koituu panosten ostamisesta ja käyttämisestä. Indeksillä sisältyy työvoiman, kaluston, kone- ja kuljetuspalveluiden, materiaalien ja työmaiden yhteiskustannusten vaikutukset.

Lisäksi Sipoon Veden omien materiaalihankintojen, veden oston ja jäteveden käsittelyn kallistumisen myötä menot tulevat kasvamaan. Lisäksi asiakasmäärän takia lisääntynyt veden osto ja jäteveden käsittely nostavat kulutasoa. Kaikkiaan vuoden 2024 kuluarvio kasvaa vuoden 2023 talousarviosta yhteensä noin 70 000 eurolla. Vuonna 2023 kustannustaso kasvoi noin

---

200 000 euroa tämän lisäksi. Taloussuunnitelmavuosien 2025–2026 aikana menojen ennustetaan kasvavan edelleen noin 70 000 eurolla vuosittain.

Poistot ja arvonalenemiset sekä rahoitustuotot ja -kulut

Suunnitelmapoistojen ennustetaan säilyvän koko taloussuunnitelmakauden ajan noin 1 100 000–1 200 000 eurossa vuosittain. Suunnitelmapoistojen ennustetaan pienenevän aavistuksen suunnitelmakauden jälkeen, vaikka investoinnit ovat taloussuunnitelmakauden aikana tavanomaista korkeammat. Vuoden 2024 poistotasoa nostaa viemärikapasiteetin nostamiseen tarvittavat siirtoviemäri-investoinnit Nikkilän ja Keravan välillä. Rahoitustuottojen ja kulujen osalta korvaus peruspääomasta säilyy samalla tasolla kuin aikaisemmin. Talousarviovuosina ei ole arvonalenemisiä tiedossa.

Tilikauden ylijäämä (alijäämä)

Vuoden 2024 osalta ennustetaan noin 75 000 euron tilikauden ylijäämää. Vuonna 2025 ennustetaan, että tulos on noin 95 000 euroa ylijäämäinen ja vuonna 2025 noin 75 000 euroa ylijäämäinen.

Olellaiset muutokset henkilöstössä

Henkilöstössä on ammattimiespuolella vajausta, joka on näkynyt toimintaan nähden liian alhaisina kuluina. Mikäli loppuvuoden 2023 aikana ei onnistuta rekrytoinnissa vesihuoltoasentajan osalta, hakua jatketaan vuoden 2024 aikana. Kaikkiaan vakansseja Sipoon Vedellä on 10. Henkilöstön koulutuksessa käytetään lähinnä Vesilaitosyhdistyksen järjestämiä kursseja. Vuoden 2024 aikana ei merkittäviä henkilöstömuutoksia ole näköpiirissä.

Arvio merkittävimmistä riskeistä

Sipoon Veden riskit voidaan jakaa toiminnallisiin, taloudellisiin sekä ympäristöön ja terveyteen liittyviin riskeihin. Talousveden saastuminen on toiminnallinen riski, mutta myös taloudellinen riski, koska siitä aiheutuvat taloudelliset korvaukset voivat olla merkittäviä. Tällaisessa tapauksessa riskinä on myös vedenjakeluun tarvittavan kaluston, säiliöiden, astioiden ja riittävän talousvesimäärän toimittamiseen liittyvät asiat. Toiminnallisiin riskeihin on varauduttu mm. naapurilaitoksien kanssa yhteisesti sovitulla käytännöllä, joita ovat avun ja laitteiden sekä kaluston lainaaminen erityistilanteissa. Näihin on saatavana apua myös esim. pelastuslaitoksesta.

Toiminnallisena ja taloudellisen riskinä voidaan pitää myös rankkasateiden tai viemäreiden sortumisen aiheuttamat viemäritulvat, joista saattaa aiheutua ympäristöhaittoja ja korvausvaatimuksia. Näihin on varauduttu mm. tekemällä jätevesipumppaamoille varavirransyöttöpistokkeita, kehittämällä pumppaamoiden kaukovalvontaa ja systemaattisilla viemäriverkoston kuvauksilla ja verkoston kunnon seurannalla sekä saneerauksilla.

Taloudellinen riski ovat vesihuoltoverkostoiden yllättävät korjaukset sekä vesijohto-/viemärivuodot ja tulvimiset. Yllättävät putkirikot tulevat merkittävästi kalliimmiksi kuin suunnitellut korjaukset. Riskien pienentämiseksi on tehty selvityksiä ja parannuksia. Aikaisemmin on selvitetty pumppaamoiden automaatio- ja kaukovalvontajärjestelmän nykytila sekä laadittu etenemistapa järjestelmän kehittämiseksi. Tämän jälkeen valmistui myös Sipoon Veden varautumissuunnitelma, jossa kartoitettiin vesihuoltolaitoksen häiriötilannetoimintaa ja tehtiin toimintakortit siitä, kuinka eri häiriötilanteissa tulee toimia. Vuonna 2017 hankittiin töidenhallintajärjestelmä, jonka avulla huoltotoiminnasta saadaan entistä suunnitelmallisempaa ja järjestelmällisempää. Tämän jälkeen hankittiin verkkotietojärjestelmä, jonka avulla omaisuudenhallintaan saadaan merkittävä parannus aikaan. Verkkotietojärjestelmän avulla esim. saneerausinvestointien kohdentaminen tehostuu. Edelleen vuosien 2021–2022 aikana Sipoon Vesi on tunnistanut toimintaan sisältyvät vaarat, riskit sekä valinnut toimenpiteet riskien vähentämiseksi WSP (Water Safety Plan) ja SSP (Sanitation Safety Plan) riskienhallintatyökaluilla. Työkalujen avulla vesihuoltolaitos voi luoda seurantaohjelman

riskienhallinnan tehokkuuden monitoroimiseksi sekä oman toimenpideohjelmansa riskienhallinnan parantamiseksi.

Lisäksi henkilöstön vesihuollon koulutukset esim. vesityökorttikoulutus, vähentävät riskitilanteita. Kriisi-tilanneharjoituksia järjestetään säännöllisesti yhteistyössä Keski-Uudenmaan Vesi vesilaitoskuntayhtymän, naapurikuntien vesihuoltolaitoksien, pelastuslaitoksen ja viranomaisten kanssa.

Tavoitteet

Sipoon Veden vuoden 2024 vuositavoitteet perustuvat kunnan vuositavoitteiden, toimenpiteiden ja toteutusohjelmien esityksiin. Alla on esitetty valtuuston asettamat sitovat tavoitteet Sipoon Vedelle:

- Toteuttaa ja tukee kunnan strategiaa ja sen valtuustokauden tavoitteita yhdessä kunnan muun organisaation kanssa
- Vuosikate kattaa poistot ja kunnan päättämät pääomakustannukset ilman taksankorotuksia kasvun tuomien lisätulojen avulla
- Laatii investointiohjelman ja -suunnitelman yhteensopivaksi kunnan investointien kanssa

Lisäksi Sipoon Veden johtokunta asettaa Sipoon Vedelle tavoitteeksi:

- Sipoon asiakkaiden tiedottamisen kehittäminen yhteistyössä kunnan ja kumppanien kanssa
- Raportoi talouden toteutumisesta ja toteumaennusteesta johtokunnan kokousten yhteydessä

Tunnusluvut

	TAE2023	TA2024	TS2025	TS2026
<u>Vesihuollon hintatasoa kuvaavat tunnusluvut</u>				
Talousveden käyttömaksu (€/m ³) sis. alv	1,67	1,67	1,67	1,67
Jäteveden käyttömaksu (€/m ³) sis. alv	2,38	2,38	2,38	2,38
Vesihuoltomaksujen vertailuhinta(€/m ³) sis. alv	6,40	6,40	6,40	6,40
<u>Vesihuollon tehokkuutta kuvaavat tunnusluvut</u>				
Laskuttamattoman talousveden osuus (%)	9	9	9	9
Laskuttamattoman jäteveden osuus (%)	22	22	22	22
<u>Vesihuollon laatua kuvaavat tunnusluvut</u>				
Terveysperustaiset laatuvaatimukset täyttävä				
veden laatu (%)	100	100	100	100
Putkirikkojen määrä (kpl/km/vuosi)	0,007	0,007	0,007	0,007
Hinnanalennukseen oikeuttavien virheiden määrä (kpl)	0	0	0	0
<u>Vesihuollon kannattavuutta kuvaavat tunnusluvut</u>				
Toiminnan tuotot/toiminnan kulut (%)	185,0	182,5	181,5	181,5
Tuloutus suhteessa liikevaihtoon (%)	13,0	13,6	13,4	13,2
Investoinnit/poistot	4,2	3,5	3,5	2,8
Investointien tulorahoitus (%)	36,7	35,9	30,9	37,6

INVESTOINTIOSA

SIPOON VEDEN INVESTOINNIT	TA2024	TS2025	TS2026
Laajennusinvestoinnit, kaava-alueet	-2 910	-2 995	-2 190
Laajennusinvestoinnit, runkoverkosto	-50	0	0
Laajennusinvestoinnit, harvaan asutut alueet	-500	-500	-500
Peruskorjausinvestoinnit	-700	-700	-700
Muut investoinnit	0	0	0
Bruttoinvestoinnit yhteensä, infra ja rakennukset	-4 160	-4 195	-3 390

Kaava-alueiden laajennusinvestoinnit ovat uusia alueita, joita kaavoitetaan ja joille toteutetaan vesihuolto, kadut, viheralueet ja muu infra. Näillä alueilla ei ole aikaisemmin ollut asemakaavaa. Samaan investointijakeeseen kuuluvat olemassa olevat kaava-alueet, jotka on kaavoitettu jo aiemmin ja joissa kaavaa nyt uusitaan. Kun esim. puistometsät kaavoitetaan asuinalueiksi, muistuttaa toteutus uusien alueiden toteutusta. Mikäli alueilla on toteutettuna kadut, viheralueet, vesihuolto ja muu infra, tarkoittaa tämä nykyisen kaavan tehostamista ja lisärakentamista verrattain pienin infrainvestoinnein.

Runkoverkoston laajennusinvestoinneilla lisätään joko viemärin tai vesijohdon kapasiteettia tai turvataan ja parannetaan toimintavarmuutta.

Peruskorjausinvestointi on korjaustoimenpide, jolla palautetaan olemassa oleva omaisuus enintään alkuperäiseen kuntoon ja joka perustuu kuntotutkimusten perusteella tehtyyn priorisointiin investointijärjestykseksi.

Harvaan asutut alueet ovat vesihuollon kehittämissuunnitelmaan pohjautuvia investointeja, joilla laajennetaan asemakaava-alueiden ulkopuolella olevaa vesihuoltoverkostoa kyliin. Samalla määrärahalla vesihuoltolaitos laajentaa verkostoaan erillisten hakemusten ja johtokunnan päätösten perusteella vesihuollon kehittämissuunnitelman toteuttamisohjelman ulkopuolelle jääneille alueille. Nämä alueet ovat tyypillisesti hyvin pieniä, mutta kustannustehokkaita.

Muissa investoinneissa käsitelty investointitarpeet, jotka syntyvät kolmannen osapuolen vaatimuksesta (esim. ELY-keskus) tai jotka tehdään paikallisen synergiaedun hyödyntämiseksi taikka toiminnan kehittämiseksi.

Laajennusinvestoinnit, kaava-alueet

	2024	2025	2025
Laajennusinvestoinnit, kaava-alueet	-2 910	-2 995	-2 190
Nikkilä			
NG 8 Nikkilän kartano-kokoojayhteys	-500	-800	-400
NG 8 Radan alitus	-200		
NG 8 A Urakka (liikuntareitit+ frisbeegolfrata)	-100		
NG 8 B Urakka (pohjoinen urakkakokonaisuus)		-300	-300
NG 8 C Urakka (koillinen omakotialue)		-150	-300
NG 8 D Urakka (lounaisosa)			-100
NG 8 E Urakka (kaakkoisosa)			-100
N 45 B Kuntala	-20	-150	-50
N 47 Asemansillan korttelit 1012 ja 1032	-20	-20	
N 48 Laaksosuontien itäpuoli	-40	-200	-200
N 49 Korttelin 1015 asemakaavamuutos	-20		
N 65 Metsärinne	-350	-400	
Söderkulla			
B 17 Majvik			
E 5 Söderkullan työpaikka-alue 2. vaihe	-30	-50	-50
M 3 Massbyn Danielsbackan asuinalue	-50	-50	-50
S 17 D Söderkullan liikekeskus	-10	-15	
S 17C Söderkullan keskustan asemakaavamuutos	-10	-15	
S 20 Söderkullan kartano	-500	-100	
S 26 Opintien asemakaavamuutos	-250	-100	
S27 Söderkullan keskustan eteläosa	-10	-15	
T6 Taasjärven itäpuoli	-400	-500	-500
T 9 Taasjärvi IV			
Talma			
TM 1 Puu-Talma	-400	-100	
TM 2 Talman Keskustan eteläosa		-30	-40
TM 6 Talmankaari			-100

Sipoon Veden investointiohjelma niin uusille kuin kaavamuutosalueille on aikataulutettu kunnan investointiohjelman mukaiseksi. Mikäli kaavojen hyväksynnän aikatauluissa tai tonttimyynnin menekissä tapahtuu muutoksia, muuttaa se kohteiden investointien toteutusaikataulua ja kohteisiin varattuja investointimäärärahoja.

Nikkilä

Suunnittelu

Nikkilän kartano NG8

Sipoon kunnanvaltuusto hyväksyi Nikkilän kartanon keskuksen kaavaehdotuksen (NG8) kesäkuussa 2023. Jatkosuunnittelun keskeisimmät toimenpiteet ovat Nikkilän kartanon keskuksen alueen katu- ja rakennussuunnittelu ja radan alituksen toteutussuunnittelu. Nikkilän kartanon keskuksen kaava-alueen (NG8) suunnittelun vaiheistus on jaettu alustavasti neljään osaan. Ensimmäisessä osassa, pääosin vuoden 2023 aikana suunnitellaan liikuntareittien ja frisbeegolf-radon toteutus. Toisessa vaiheessa suunnitellaan vuonna 2024 kaava-alueen kokoojakatua, länsi- ja pohjoisosien katuverkkoa, Lukkarintien katujärjestelyjä ja radan alitusta sekä näihin liittyviä vesihuoltorakenteita. Kolmannessa vaiheessa suunnitellaan koillisosan omakotialueen katu- ja vesihuoltoverkkoa. Viimeisessä vaiheessa suunnitellaan kaakkoisosan katu- ja vesihuoltoverkkoa.

Muut Nikkilän suunnitteluhankkeet

Vuosina 2024–2026 suunnitellaan yhdyskuntatekniikkaa kaavoituksen rinnalla myös N45B Kuntalan, N47 ja Asemansillan korttelit 1012 ja 1032 alueilla. N65 Metsärinteen katu- ja rakennussuunnittelun on tarkoitus valmistua vuoden 2024 keväällä. Laaksosuontien itäpuolen kaavoitus on jaettu kahteen eri sopimuskaavahankkeeseen (N48A ja N48B). Näistä pienempi ja ensin toteutettava osuus on N48A Laaksosuontien itäpuoli, Sedäntien alue. N48B Laaksosuontien itäpuolen, 2. vaiheen asemakaavassa pyritään kaavahankkeen yhteydessä optimoimaan kaavatalous ja kummastakin asemakaavasta laaditaan ehdotusvaiheessa maankäytösopimus.

Toteutus

N65 Metsärinteen ja N48 Laaksosuontien itäpuolen asemakaava-alueiden toteutuksen on tarkoitus käynnistyä taloussuunnitelmakaudella.

Talma

Suunnittelu

TM1 Puu-Talman asemakaava-alueen katu- ja rakennussuunnittelu on tarkoitus saada loppuun keväällä 2024.

Talman yhdyskuntarakenteen kehittäminen käynnistetään kaavoitusohjelman mukaisesti ensin nykyisen taajamarakenteen kehittämisellä TM6 Talmankaaren osalta. Talmankaaren kaava-alueen suunnittelu jatkuu taloussuunnitelmakaudella.

Talman aluetta suunnitellaan yhtenä kokonaisuutena. TM2 Talman keskustan asemakaava-alueen toteutuksen aloitus on sidottu KeNi-radnan investointipäätökseen ja asemakaava-alueen kynnysinvestoinnit käynnistetään vasta valtion KeNi-radnan investointipäätöksen teon jälkeen.

Toteutus

Asemakaava-alueen TM1 Puu-Talma toteutuksen on tarkoitus käynnistyä vuonna 2024.

Söderkulla

Suunnittelu

S17C Söderkullan keskustan asemakaavamuutoksen suunnittelun on arvioitu käynnistyvän vuonna 2024. Tarkoituksena on kehittää ja tehostaa Söderkullan keskusta-aluetta. Kaavoitusohjelmassa alue on jaettu S17C Söderkullan keskustan ja S17D Söderkullan liikekeskuksen asemakaava-alueisiin. S17D Söderkullan liikekeskuksen asemakaava-alueen suunnittelu ja toteutus on ajoitettu käynnistyväksi taloussuunnitelmakaudella. S17D Asemakaavamuutoksella on tarkoitus mahdollistaa sekä liikekeskuksen että uuden torin kehittäminen Söderkullaan.

Opintien kaava-alue (S26) on erotettu omaksi kokonaisuudeksi Söderkullan keskustan kaava-alueesta (S17C). Kaavatyössä tutkitaan Opintien alueen asuinrakentamisen ja päiväkotitoiminnan kehittämisen mahdollisuuksia koulutoimintojen alueelta siirtymisen myötä. Alueelle suunnitellaan kerros- ja pientaloasumista, sekä mahdollisuuksien mukaan liiketilojakerrostalojen kivijalkaan.

E5 Hangelbyn työpaikka-alueen 2. vaiheen suunnittelu käynnistyy taloussuunnitelmakaudella. Tavoitteena on kaavoituksen tukena suunnitella ja selvittää alueen infraratkaisujen toteuttamisperiaatteita. Kaavatyön tavoitteena on mahdollistaa liikenteellisesti edullisesti sijoittuvan alueen kehittäminen työpaikkojen sijoittumispaikkana Sipoon yleiskaavan 2025 mukaisesti.

M3 Massbyn Danielsbackan asuinalueen asemakaava ja M5 Massbyn eteläisen laajennuksen asemakaava yhdistettiin yhdeksi kokonaisuudeksi. Tavoitteena on, että asemakaava-alueen kaavataloutta saadaan parannettua suunnittelemalla myös eteläisen laajennuksen aluetta samassa yhteydessä.

Taasjärven itäpuoli

T6 Taasjärven itäpuolen asemakaava tuli keväällä 2023 kunnanhallituksen päätöksellä osittain voimaan, pois lukien valituksen kohteena olevat kiinteistöt.

Asemakaava-alue on osa Taasjärven usean asemakaava-alueen kokonaisuutta ja järven itäpuolisen liikenneyhteyden kynnysinvestoinnin toteuttaminen on jo myös aiemmin rakennettujen asemakaava-alueiden näkökulmasta tarpeellinen.

Toteutus

M3 Massbyn Danielsbackan asemakaavakokonaisuuden yhdyskuntatekniikan toteutus ajoittuu pääosin taloussuunnitelmakauden ulkopuolelle; vuosille 2027-2029.

S20 Söderkullan kartanon yhdyskuntatekniikan toteutus ajoittuu katu- ja rakennussuunnitelmien valmistumisen jälkeen pääosin vuosille 2024–2025.

T6 Taasjärven itäpuolen yhdyskuntatekniikan toteutus käynnistetään vuonna 2024. Alueen toteutuksen vaiheistus on alustavasti suunniteltu siten, että ensimmäisessä vaiheessa käynnistetään vuonna 2024 kokoojakadun ja vesihuollon rakentaminen etelästä. Vuonna 2025 rakennetaan uuteen kokoojakatuun yhdistyvät tonttikadut ja vesihuolto sekä käynnistetään kokoojakadun rakentamisesta pohjoisesta siltakohtaan asti. Vuonna 2026 rakennetaan Taasjärventietä ja asemakaava-alueen pohjoisosan tonttikadut sekä niihin liittyvä vesihuolto.

Laajennusinvestoinnit, runkoverkosto

Laajennusinvestoinnit, runkoverkosto	-50	0	0
Viemärikapasiteetin lisäys Nikkilä - Kerava			
Viemärikapasiteetin lisäys Box - Mellunmäki	-50		

Viemärikapasiteetin lisäys Massby–Mellunmäki

Varataan suunnittelua varten pieni määräraha, mikäli neuvottelut Östersundomin alueen osalta etenisivät siten, että suunnittelu on järkevä aloittaa.

Peruskorjausinvestoinnit

Peruskorjausinvestoinnit	-700	-700	-700
Peruskorjausinvestoinnit	-700	-700	-700

Vesijohtoverkon sekä jätevesiverkoston ja -pumppaamoiden saneerauksia Sipoon Vesi jatkaa kuntotutkimusten tulosten perusteella. Vesijohtosaneerauksissa keskitytään niihin osuuksiin, joissa on todettu putken kunnosta johtuvia putkirikkoja.

Sipoon Vesi vastaa Viikinmäen jätevedenpuhdistamon laajennusinvestoinneista ja peruskorjausinvestoinneista 1,5 %:n omistusosuutta vastaavalla osuudella. Em. kohteeseen varataan suunnittelukaudella vuosittain 80 000 euroa.

Muut investoinnit

Laajennusinvestoinnit, harvaan asutut alueet	-500	-500	-500
Vesihuollon kehittämissuunnitelman mukaiset alueet ja pienet jakelujohtojen laajennukset	-500	-500	-500

Sipoon Vesi jatkaa harvaan asuttujen alueiden vesihuollon sekä pienten jakelujohtojen laajennusten rakentamista kunnan vesihuollon kehittämissuunnitelman ja johtokunnan erillisten päätösten mukaisesti. Nikkilä–Söderkulla välin kevyenliikenteenväylän hankkeeseen varataan pieni määräraha mahdollisten synergiaetujen hyödyntämiseksi.

RAHOITUSLASKELMAOSA

	TP 2021	TP 2022	TA 2023	TPE 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
TULORAHOITUS							
Liikelyjäämä	1 849	1 394	1 396	1 185	1 057	1 077	1 057
Poistot ja arvonalentumiset	1 188	1 178	1 200	1 200	1 200	1 200	1 200
Rahoitustuotot ja -kulut	-733	-732	-982	-782	-982	-982	-982
	2 304	1 840	1 613	1 603	1 275	1 295	1 275
INVESTOINNIT							
Käyttöomaisuusinvestoinnit	-2 293	-5 157	-5 075	-3 000	-4 160	-4 195	-3 390
Rahoitusosuudet investointimenoihin							
Tulorahoitus ja investoinnit, netto	11	-3 317	-3 462	-1 397	-2 885	-2 900	-2 115
RAHOITUSTOIMINTA							
Muut maksuvalmiuden muutokset							
Myyntisaamisten lisäys	-429	63					
Korottomien velkojen muutos muilta	462	3 210					
Rahoitustoiminta netto	33	3 273	0	0	0	0	0
Kassavirta	44	-44	-3 462	-1 397	-2 885	-2 900	-2 115